www.terrorismconference.com

Certificate
of appretiation

THIS CERTIFICATE IS PROUDLY PRESENTED TO:

Asst. Prof. Selami Yeşilyurt

IN ORAL PRESENTATION, RECOGNITION AND APPRECIATION OF RESEARCH
CONTRIBUTION TO
ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
JANUARY 20 - 22, 2023 ROME
WITH THE PAPER ENTITLED
''TERRORISM AND IGNORANCE''

January 22, 2023

Assist. Prof. Dr. Gultekin Gurcay

www.akademikongre.org

CONFERENCE BOOK

ACADEMY
1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE

January 20 - 22, 2023
Rome

ISBN : 978-625-6393-14-1

Academy Global Publishing House

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE JANUARY 20 - 22, 2023 ROME

Edited By

PROF. DR. RAIHAN YUSOPH

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Head of Organizing Board: *Assit. Prof. Dr. Gültekin Gürçay*
Organizing Committee Member:: *Prof. Dr. Hülya Çiçek Kanbur*
Organizing Committee Member:: *Prof. Dr. Raihan YUSOPH*
Organizing Committee Member: *Prof. Dr. Hajar HUSEYNOVA*
Organizing Committee Member: *Assoc. Prof. Dr. Könül Səmədova*
Organizing Committee Member: *Aynurə Əliyeva*
Organizing Committee Member: *Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə*
Organizing Committee Member: *Doç. Dr. Sevinc Sadıqova*
Organizing Committee Member: *Dr. Mehdi Meskini Heydarlou*
Organizing Committee Member: *Doç. Dr. Könül Səmədova*
Organizing Committee Member: *Dr. Amaneh Manafidizaji*

All rights of this book belong to Academöy Global Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.
Academy Global–2023©

Issued: 15.02.2023
ISBN: 978-625-6393-14-1

CONFERENCE ID

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE

DATE – PLACE
JANUARY 20 - 22, 2023
ROME

ORGANIIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & PUBLISHING

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey – Thailand – USA- Kazakhstan - Uzbekistan – Italy- Spain – Serbia – Tunisia – Indonesia – Qatar – Japan – Bulgaria - UK. Georgia- Azerbaijan – Austria- Egypt

PRESENTATION
Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION
22 Papers From Turkey And 26 Papers From Other Counteries

LANGUAGES
Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Scientific & Review Committee

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia

Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə - Azerbaijan

Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan

Prof. Dr. Burcu Semin AKEL - Türkiye

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia

Aynurə Əliyeva - Azerbaijan

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan

Doç. Dr. Abdulsemet AYDIN – Türkiye

Doç. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Türkiye

Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria

Prof. Dr. Ali BILGILI – Türkiye

Prof. Dr. Naile BİLGİLİ - Türkiye

Prof. Dr. Başak HANEDAN - Türkiye

Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania

Doç. Dr. Abbas GHAFFARI – Iran

Dr. Gültekin GÜRÇAY – Türkiye

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA - Azerbaijan

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan

Dr. Dody HARTANTO - Indonesia

Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran

Prof. Dr. Həcər Hüseynova - Azerbaijan

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY - Kazakhstan

Dr. Mamatkuli JURAYEV – Ozbekistan

Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan

Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria

Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR - Türkiye

Doç. Dr., İradə Kərimova - Azerbaijan

Prof. Dr. Emine KOCA – Türkiye

Prof. Dr. Fatma KOÇ - Türkiye

Prof Dr. Bülent KURTİŞOĞLU - Türkiye

Prof. Dr. Natalia LATYGINA - Ukraina

Sonali MALHOTRA - India

Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan

Prof. Muntazir MEHDI - Pakistan

Dr. Amanbay MOLDIBAEV - Kazakhstan

Assist. Prof. K. R. PADMA – India

Doç. Dr. Sevinc Sadıqova - Azerbaijan

Doç. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Türkiye

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan

Doç. Dr. Könül Səmədova - Azerbaijan

DR. Bhumika SHARMA - India

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan

Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia

Assoc. prof. Ivaylo STAYKOV, Bulgaria

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia

Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam

Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia

Prof. Dr. Raihan YUSOPH -Philippines

Prof.Dr. Akbar VALADBIGI - Iran

Dr. Yang ZİTONG - China

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE

January 20 - 22, 2023

Rome

Conference Organizing Committee

Organizing Committee Member: Assist. Prof. Dr. Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Amaneh Manafidizaji
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Hülya Çiçek Kanbur
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Raihan Yusoph
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Həcər Hüseynova
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. İradə Kərimova
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Könül Səmədova
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Nazilə Abdullazadə
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Sevinc Sadıqova
Organizing Committee Member: Assist. Prof. Dr. Zemfira Abbasova
Organizing Committee Member: Aynurə Əliyeva
Organizing Committee Member: Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heydalou

Join Zoom Meeting
https://us02web.zoom.us/j/88193707664?pwd=WGVicnM0d204dmViVEU5Z00xSUR0UT09

Meeting ID: 881 9370 7664
Passcode: 210123

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
JANUARY 20 - 22, 2023
ROME

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via https://zoom.us/join site, enter ID instead of "Meeting ID
- or Personal Link Name" and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

exp. H-..., S- ... NAME SURNAME

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
January 20 - 22, 2023
Rome

21.01. 2023	11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 881 9370 7664	**Passcode: 210123**

HALL: 4 SESSION: 1	MODERATOR: **Dr. Öğr. Üyesi Yelda Sevim**
Dos. Dr. Əli Fərhadov	PƏHLƏVİLƏR DÖVRÜNDƏ İRANDA İNSAN HAQLARI UĞRUNDA MÜBARİZƏ: TAĞI ƏRANİ NÜMUNƏSİ
Assist. Prof. Dr. HAKAN KOLÇAK	THE ROLE OF SEMI-QUALIFIED MAJORITARIAN VOTING SYSTEMS WITH REGION-BASED ELECTORAL THRESHOLDS IN ACHIEVING POLITICAL MODERATION: AN ANALYSIS ON THE STATES GOVERNED THROUGH PRESIDENTIAL AND PRESIDENT-ORIENTED SYSTEMS
Tamerlan ƏHMƏDLİ	SURİYA BÖHRANININ REGİONAL VƏ BEYNƏLXALQ SİYASİ PROSESLƏRƏ TƏSİRİ
Asst. Prof. Selami Yeşilyurt	TERRORISM AND IGNORANCE
Dr. OSMAN ORAL	THE CONTRIBUTION OF THE BELIEF IN TAWHED TO SOCIAL UNITY, PEACE, EQUALITY AND BROTHERHOOD IN PREVENTING VIOLENCE AND TERRORISM
Fahmi BABAYEV	EVALUATING THE ISSUE OF PSYCHOLOGICAL TERRORISM OVER SECURITY
Ahmet Abdurrahman Çelik Doç. Dr. Mesut Şöhret	RADİKAL TERÖR ÖRGÜTLERİNİN 21'İNCİ YÜZYILDA MOTİVASYONEL DÖNÜŞÜMÜ: EL KAİDE – IŞİD ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Yelda Sevim	KADIN VE TERÖRİZM (SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ)
Öğr. Gör. Bora İYİAT	TERÖRİZM 4.0: WEB TABANLI TERÖR ÖRGÜTLERİ DAEŞ ÖRNEĞİ
Associate Professor, BEKIR EŞITTI	THE RELATIONSHIP BETWEEN FOREIGN POLICY, TOURISM, AND TERRORISM: THE EXAMPLE OF ÇANAKKALE

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
JANUARY 20 - 22, 2023
ROME

21.01. 2023 11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 881 9370 7664 **Passcode: 210123**

HALL: 5 SESSION: 1 MODERATOR: **Prof. Dr. İRFAN KALAYCI**

Eyüp Akın	TERÖRİZME FARKLI AÇIDAN BAKABİLME
Prof. Dr. İRFAN KALAYCI	GLOBAL TERROR/ISM AND ITS EFFECTS ON TURKISH ECONOMY
Doç. Dr. Haydar Çoruh	THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL IMPACT ON TURKISH PEOPLE BY THE CONTRIBUTIONS OF TURKISH TERRORIST ACTIONS AND THE CONTRIBUTIONS OF TURKEY'S ALLIES TO TERRORISM
Murat Kara	GLOBAL TERÖRİZMİ ÖNLEMEDE PAZARLAMANIN ÖNEMİ
Albina Chingiz Hashimova	THE NEW WORLD ORDER AND THE CHANGING CONCEPT OF TERRORISM
Süreyya Yiğit	TERRORISM: UNITED STATES – EUROPEAN UNION POST-COLD WAR COOPERATION
Doktora Öğrencisi Erol Akyıldırım	TOPLUMSAL HAYATI ÇATIŞMA BAĞLAMINDA GELİŞMESİNİ ÖNGÖREN MARKSİST YÖNTEM ÜZERİNE BİR TARTIŞMA
Öğr. Gör. Abdullah ELMAS	AŞIRILIK YANLISI SİYASİ PARTİLERE ANAYASAL TEPKİLER: PKK, HDP VE HAZİNE YARDIMINA GEÇİCİ BLOKE KONULMASI
Mushfig GURBANOV	THE MAIN FEATURES OF THE INTERNATIONAL TERRORISM AND PROBLEMS OF PREVENTION
Lisans Öğrencisi, Pınar Aras Doç. Dr. Sait Yıldırım	BEDEN DİLİ VE SÖZLÜ İLETİŞİMİN SİYASAL ŞİDDET BAĞLAMINDA SİYASİ AKTÖRLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
JANUARY 20 - 22, 2023
ROME

21.01. 2023	11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 881 9370 7664	**Passcode: 210123**

HALL: 6 SESSION: 1	MODERATOR: **Assoc. Prof. Dr. BUKET BULUK EŞİTTİ**
Assoc. Prof. Dr. BUKET BULUK EŞİTTİ	BIBLIOMETRIC PROFILE OF THE POSTGRADUATE DISSERTATIONS WRITTEN IN THE FIELD OF "TOURISM AND TERRORISM"
Assoc.Prof. Dr. Hamit ERDAL	DETERMINATION OF PUBLIC PERCEPTION VOLATILITY ON LAW ENFORCEMENT FORCES WITH SOCIAL MEDIA SENTIMENT ANALYSIS BASED ON MACHINE LEARNING METHODS AND VAR-BEKK-GARCH MODEL
Dr, Gürdal Çetinkaya	EL KAİDE UZANTILI BİR TERÖR ÖRGÜTÜ: BOKO HARAM (KURULUŞU, YAPISI VE FAALİYETLERİ)
Dr. Öğr. Üye. Yusuf TAN	TERÖR VE TERÖRİZMDE KULLANILAN RETORİK DİL ÜZERİNE BİR İNCELEME
Doç. Dr. Rasim SOYLU Doç. Dr. Mustafa DİĞLER	AVRUPA RESMİNDE ŞİDDET İMGELERİ VE GÖSTERGEBİLİM ÇÖZÜMLEMESİ
Doç. Dr. Mustafa DİĞLER Doç. Dr. Rasim SOYLU	PABLO PİCASSO'NUN "GUERNİCA" ÇALIŞMASINDA SAVAŞ VE ŞİDDETİN SEMBOLİK İFADESİ
Dr. HUZEYFE ALKAN	ANALYSIS OF ORIENTALISTS' TENDENCIES TO ASSOCIATE THE PROPHET MUHAMMAD WITH TERROR AND VIOLENCE
Assoc. Prof Dr. Nazile Abdullazade	HEYDƏR ƏLİYEV GƏNC NƏSLİN VƏTƏNPƏRVƏRLİK TƏRBİYƏSİ HAQQINDA
Doç. Dr. Burcu GEZER ŞEN Doç. Dr. Muhammet ÖZDEMİR	PREVENTING VIOLENT EXTREMISM THROUGH EDUCATION

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
January 20 - 22, 2023
Rome

21.01. 2023	14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 881 9370 7664	**Passcode: 210123**

HALL: 1 SESSION: 2	MODERATOR: **Assoc. Prof. Dr. C. Mallada Fernández**
Rustamov Nasim Roostamov Yunusbek	THE IMPACT OF SOCIAL STRATIFICATION TO THE PHENOMENON OF "TERRORISM"
Gioacchino Lavanco Floriana Romano Anna Milio	TERRORISM'S FEAR : PERCEIVED PERSONAL AND NATIONAL THREATS
Assoc. Prof. Dr. C. Mallada Fernández	MONEY LAUNDERING AND FINANCING OF TERRORISM
Kadyrzhan Smagulov Mukhtar Senggirbay Sholpan Zhandossova Lyaila Ivatova Gulnar Nassimova	THE ROLE OF STATE IN COMBATING RELIGIOUS EXTREMISM AND TERRORISM
Assist. Prof. Igor Pejic	IMPACT OF TERRORISM AS AN ASYMMETRICAL THREAT ON THE STATE'S CONVENTIONAL SECURITY FORCES
Semeh Ben Salem Dr. Sami Naouali Assist. Prof. Moetez Sallami	A COMPUTATIONAL COST-EFFECTIVE CLUSTERING ALGORITHM IN MULTIDIMENSIONAL SPACE USING THE MANHATTAN METRIC: APPLICATION TO THE GLOBAL TERRORISM DATABASE
Jamal Wiwoho Pujiyono Triyanto	DERADICALIZATION OF FORMER TERRORISTS THROUGH AN ENTREPRENEURSHIP PROGRAM
Assoc. Prof. Khaled M. Khan Assoc. Prof. Armstrong Nhlabatsi	IDENTIFYING COMMON BEHAVIOURAL TRAITS OF LONE-WOLVES IN RECENT TERRORIST ATTACKS IN EUROPE
Javadi Alimohammad, Javadi Maryam	DEGREE AND THE EFFECT OF ORDER IN THE FAMILY ON VIOLENCE AGAINST WOMEN (VAW)
Wondwosen Teshome	ELECTORAL VIOLENCE IN AFRICA: EXPERIENCE FROM ETHIOPIA

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON TERRORISM AND POLITICAL VIOLENCE
JANUARY 20 - 22, 2023
ROME

21.01. 2023	14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 881 9370 7664	**Passcode: 210123**

HALL: 2 SESSION: 2	MODERATOR: **Prof. Proud Arunrangsiwed**
Zhanar Aldubasheva Elnura Assyltayeva Mukhtar Senggirbay Gaziza Aldubashova	THE U.S. AND CENTRAL ASIA: RELIGION, POLITICS, IDEOLOGY
Khaled M. Khan Armstrong Nhlabatsi	IDENTIFYING COMMON BEHAVIOURAL TRAITS OF LONE-WOLVES IN RECENT TERRORIST ATTACKS IN EUROPE
Fakhrullah Sarwari Hiroko Ono	THE EFFECTS OF T-WALLS ON URBAN LANDSCAPE AND QUALITY OF LIFE AND ANTI-TERROR DESIGN CONCEPT IN KABUL, AFGHANISTAN
Assoc. Prof. Dr. Adile Shaqiri Assist. Prof. Dr. Arjeta Shaqiri Latifi	DOMESTIC VIOLENCE AGAINST CHILDREN AND TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS: TWO WORRYING PHENOMENA IN KOSOVO
Lecture Proud Arunrangsiwed	THE DOCUMENTARY ANALYSIS OF META-ANALYSIS RESEARCH IN VIOLENCE OF MEDIA
DR. Francis Jegede	TOWARDS A DEEPER UNDERSTANDING OF 21ST CENTURY GLOBAL TERRORISM
Assoc. Prof. Dr. Travis Morris	ANALYZING ENVIRONMENTAL EMOTIVE TRIGGERS IN TERRORIST PROPAGANDA
Prof. Proud Arunrangsiwed	EQUALITY, FRIENDSHIP, AND VIOLENCE IN SLASH OR YAOI FAN ART
Sabry A. El Azazy	THE IMPACT OF POLITICAL EVENTS ON NATIONAL ARCHAEOLOGICAL HERITAGE AND TOURISM INDUSTRY: STUDY CASE OF EGYPT AFTER JANUARY 25TH, 2011
Shaneil Taylor	AN OVERVIEW OF THE RISK FOR HIV/AIDS AMONG YOUNG WOMEN IN SOUTH AFRICA: GENDER BASED VIOLENCE

Content

Confeence ID

Scientific & Review Committee

Program

Content

Oral Presented Papers In The Confernce

PƏHLƏVİLƏR DÖVRÜNDƏ İRANDA İNSAN HAQLARI UĞRUNDA MÜBARİZƏ: TAĞI ƏRANİ NÜMUNƏSİ
ƏLİ FƏRHADOV — 1

SEÇİM ÇEVRESİ BARAJI UYGULAYAN YARI NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK SİSTEMLERİNİN SİYASİ ILIMLILIĞIN TESİSİNDEKİ ROLÜ: BAŞKANLIK VE BAŞKAN AĞIRLIKLI HÜKÛMET SİSTEMLERİ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME
HAKAN KOLÇAK — 7

TERÖRİZM VE CEHALET
Selami Yeşilyurt — 10

ŞİDDET VE TERÖRÜ ÖNLEMEDE TEVHİD İNANCININ TOPLUMSAL BİRLİK, BARIŞ, EŞİTLİK VE KARDEŞLİĞE KATKISI
OSMAN ORAL — 21

Evaluating the Issue of Psychological Terrorism Over Security
Fahmı BABAYEV — 36

RADİKAL TERÖR ÖRGÜTLERİNİN 21'İNCİ YÜZYILDA MOTİVASYONEL DÖNÜŞÜMÜ: EL KAİDE – IŞİD ÖRNEĞİ
AHMET ABDURRAHMAN ÇELİK, MESUT ŞÖHRET — 37

KADIN VE TERÖRİZM (SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ)
Yelda Sevim — 49

TERÖRİZM 4.0: WEB TABANLI TERÖR ÖRGÜTLERİ DAEŞ ÖRNEĞİ
Bora İYİAT — 54

The Relationship Between Foreign Policy, Tourism, and Terrorism: The Example of Çanakkale
BEKIR EŞITTI — 56

GLOBAL TERROR/ISM AND ITS EFFECTS ON TURKISH ECONOMY
İRFAN KALAYCI — 63

GLOBAL TERÖRİZMİ ÖNLEMEDE PAZARLAMANIN ÖNEMİ
MURAT KARA — 71

ISBN: 978-625-6393-14-1 Academy Global Publishing House

THE NEW WORLD ORDER AND THE CHANGING CONCEPT OF TERRORISM
Albina Chingiz Hashimova 76

TERRORISM: UNITED STATES – EUROPEAN UNION POST-COLD WAR COOPERATION
Süreyya Yiğit 91

TOPLUMSAL HAYATI ÇATIŞMA BAĞLAMINDA GELİŞMESİNİ ÖNGÖREN MARKSİST YÖNTEM ÜZERİNE BİR TARTIŞMA 109
Erol AKYILDIRIM

AŞIRILIK YANLISI SİYASİ PARTİLERE ANAYASAL TEPKİLER: PKK, HDP VE HAZİNE YARDIMINA GEÇİCİ BLOKE KONULMASI 110
Abdullah ELMAS

BIBLIOMETRIC PROFILE OF THE POSTGRADUATE DISSERTATIONS WRITTEN IN THE FIELD OF “TOURISM AND TERRORISM” 121
. BUKET BULUK EŞİTTİ

BEDEN DİLİ VE SÖZLÜ İLETİŞİMİN SİYASAL ŞİDDET BAĞLAMINDA SİYASİ AKTÖRLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 131
PINAR ARAS, SAİT YILDIRIM

The Main Features Of The International Terrorism And Problems Of Prevention
Mushfig GURBANOV 137

MAKİNE ÖĞRENMESİ YÖNTEMLERİ VE VAR-BEKK-GARCH MODELİ TABANLI SOSYAL MEDYA DUYGU ANALİZİ İLE KOLLUK KUVVETLERİ ÜZERİNDEKİ KAMUOYU ALGISI OYNAKLIĞININ TESPİTİ 143
Hamit ERDAL

EL KAİDE UZANTILI BİR TERÖR ÖRGÜTÜ: BOKO HARAM (KURULUŞU, YAPISI VE FAALİYETLERİ) 158
Gürdal Çetinkaya

TERÖR VE TERÖRİZMDE KULLANILAN RETORİK DİL ÜZERİNE BİR İNCELEME
Yusuf TAN 159

PABLO PİCASSO'NUN “GUERNİCA” ÇALIŞMASINDA SAVAŞ VE ŞİDDETİN SEMBOLİK İFADESİ 160
MUSTAFA DİĞLER , RASİM SOYLU

AVRUPA RESMİNDE ŞİDDET İMGELERİ VE GÖSTERGEBİLİM ÇÖZÜMLEMESİ
MUSTAFA DİĞLER , RASİM SOYLU 174

ORYANTALİSTLERİN HZ. PEYGAMBER’İ TERÖR VE ŞİDDETLE BAĞDAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN ANALİZİ 187
HUZEYFE ALKAN

HEYDƏR ƏLİYEV GƏNC NƏSLİN VƏTƏNPƏRVƏRLİK TƏRBİYƏSİ HAQQINDA
Nazile Abdullazade 189

ŞİDDET İÇEREN AŞIRICILIĞIN EĞİTİM YOLUYLA ÖNLENMESİ Burcu GEZER ŞEN, Muhammet ÖZDEMİR	190
The Impact of Social Stratification to the Phenomenon of "Terrorism" Rustamov Nasim, Roostamov Yunusbek	192
Terrorism's Fear : Perceived Personal and National Threats Gioacchino Lavanco, Floriana Romano, Anna Milio	193
MONEY LAUNDERING AND FINANCING OF TERRORISM C. Mallada Fernández	194
The Role of State in Combating Religious Extremism and Terrorism Kadyrzhan Smagulov, Mukhtar Senggirbay, Sholpan Zhandossova, Lyaila Ivatova, Gulnar Nassimova	195
Impact of Terrorism as an Asymmetrical Threat on the State's Conventional Security Forces Igor Pejic	196
A Computational Cost-Effective Clustering Algorithm in Multidimensional Space Using the Manhattan Metric: Application to the Global Terrorism Database Semeh Ben Salem, Sami Naouali, Moetez Sallami	197
Deradicalization of Former Terrorists through an Entrepreneurship Program Jamal Wiwoho, Pujiyono, Triyanto	198
Identifying Common Behavioural Traits of Lone-Wolves in Recent Terrorist Attacks in Europe Khaled M. Khan, Armstrong Nhlabatsi	199
THE U.S. AND CENTRAL ASIA: RELIGION, POLITICS, IDEOLOGY Zhanar Aldubasheva, Elnura Assyltayeva, Mukhtar Senggirbay, Gaziza Aldubashova	200
IDENTIFYING COMMON BEHAVIOURAL TRAITS OF LONE-WOLVES IN RECENT TERRORIST ATTACKS IN EUROPE Khaled M. Khan, Armstrong Nhlabatsi	201
THE EFFECTS OF T-WALLS ON URBAN LANDSCAPE AND QUALITY OF LIFE AND ANTI-TERROR DESIGN CONCEPT IN KABUL, AFGHANISTAN Fakhrullah Sarwari, Hiroko Ono	202
Domestic Violence against Children and Trafficking in Human Beings: Two Worrying Phenomena in Kosovo Adile Shaqiri, Arjeta Shaqiri Latifi	203
THE DOCUMENTARY ANALYSIS OF META-ANALYSIS RESEARCH IN VIOLENCE OF MEDIA Proud Arunrangsiwed	204

ISBN: 978-625-6393-14-1 Academy Global Publishing House

Towards a Deeper Understanding of 21st Century Global Terrorism Francis Jegede	205
Analyzing Environmental Emotive Triggers in Terrorist Propaganda Travis Morris	206
Equality, Friendship, and Violence in Slash or Yaoi Fan Art Proud Arunrangsiwed	207
Degree and the Effect of Order in the Family on Violence against Women (VAW) Javadi Alimohammad, Javadi Maryam	208
Electoral Violence in Africa: Experience from Ethiopia Wondwosen Teshome	209
An Overview of the Risk for HIV/AIDS among Young Women in South Africa: Gender Based Violence Shaneil Taylor	210
The Impact of Political Events on National Archaeological Heritage and Tourism Industry: Study Case of Egypt after January 25th, 2011 Sabry A. El Azazy	211

ISBN: 978-625-6393-14-1 Academy Global Publishing House

PƏHLƏVİLƏR DÖVRÜNDƏ İRANDA İNSAN HAQLARI UĞRUNDA MÜBARİZƏ: TAĞI ƏRANİ NÜMUNƏSİ

THE STRUGGLE FOR HUMAN RIGHTS IN IRAN DURING THE PAHLAVID PERIOD: THE EXAMPLE OF TAGHI ARANI

Dos. Dr. ƏLİ FƏRHADOV
Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi, ORCID ID. 0000-0002-9322-3670

XÜLASƏ

XX əsrin I yarısında İranda yetişmiş mütərəqqi azərbaycanlı ziyalılardan biri də Tağı Ərani olmuşdur. O, 1902-ci ildə Təbrizdə anadan olmuş, Tehran Universitetində tibb təhsili, Berlin Universitetində kimya və fəlsəfə təhsili almış, fiziki kimya üzrə Dr. dərəcəsi almışdır. O, Berlindəki tələbəlik illərində "İranşəhr", "Fərəngestan", "Peykar" jurnallarında elmi-fəlsəfi məqalələrini nəşr etdirir. O, Berlin Universitetində ərəb-fars ədəbiyyatı professoru olmuş, Tehrana qayıtdıqdan sonra orta məktəblərdə və Tehran Universitetində fizika-kimya müəllimliyi etmiş, materialist istiqamətli "Dünya" jurnalının naşiri və redaktoru olmuşdur.

O, Tehrandakı tələbəlik illərindən başlayaraq, öncə Qacar şah rejiminə, sonra isə Pəhləvi şah hakimiyyətinə qarşı mübarizə aparmışdır. 1931-ci ildə Rza şah Pəhləvi tərəfindən ölkədə söz azadlığını qadağan edən qanun imzalanmış, ancaq şahpərəst mətbuata icazə verilmişdir. Buna baxmayaraq, T.Ərani 1933-cü ildən sonra "Dünya" jurnalını nəşr etmiş, jurnalda dünyəvilik, materializm ideyalarını təbliğ etmiş, mütərəqqi elmi-fəlsəfi məqalələrini, xurafat və mövhumat əleyhinə yazılarını dərc etmişdir. Onunla birlikdə Qacar nəslindən olan İrəc İsgəndəri və yazar Bozorq Ələvi də "Dünya" jurnalının nəşrində və redaksiya heyətində aktiv iştirak edirdilər.

Jurnalın elmi-fəlsəfi ideya istiqaməti, din və vicdan, söz azadlığını, cümhuriyyət quruluşunu təbliğ etməsi, Pəhləvilərin diktatura və faşizm siyasətini, məhkəmə və icra sistemini tənqid etməsi hökumətin 1935-ci ildə jurnalı qadağan etməsinə səbəb oldu. 53-lər adlanan qrup - Tağı Ərani və tərəfdarları kommunist olmaqla ittiham və həbs edilib işgəncələrə məruz qaldı, lakin Ərani geri addım atmayaraq şah rejimini məhkəmədə də ifşa etdi. Nəticədə Tağı Ərani 1940-cı ildə həbsxanada öldürüldü.

T.Ərani öldürülsə də, onun ideyaları davamçıları tərəfindən yaşadıldı. 1941-ci ildə Britaniya və SSRİ-nin İrana hücumu 53-lər qrupunun həbsdən çıxmasına səbəb oldu və T.Əranini özünə mənəvi rəhbər sayan tərəfdarları İran Tudə Partiyasını yaradaraq şah rejiminə qarşı mübarizələrini davam etdirməyə başladılar. Azərbaycan Demokrat Firqəsinin rəhbəri S.C.Pişəvəri də T.Ərani irsinə böyük dəyər vermiş, özünü və tərəfdarlarını Əraninin şagirdi adlandırmışdır. T.Əraninin irsinin öyrənilməsi və tədqiqi İranda şah rejiminə və Qərb imperializminə qarşı mübarizə tarixinin öyrənilməsi və təbliği baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır.

Açar sözlər: İran, Pəhləvilər, Tağı Ərani

SUMMARY

One of the progressive Azerbaijani intellectuals who grew up in Iran in the first half of the 20th century was Taghi Arani. He was born in Tabriz in 1902, studied medicine at the University of Tehran, studied chemistry and philosophy at the University of Berlin, and received a Ph.D. in physical chemistry. During his student years in Berlin, he published his scientific and philosophical articles in Iranshahr, Farengestan, and Peykar magazines. He was a professor of Arabic-Persian literature at the University of Berlin, after returning to Tehran, he taught physics and chemistry in high schools and Tehran University, and was the publisher and editor of the materialistic "Dunya" magazine.

Starting from his student years in Tehran, he first fought against the Qajar Shah regime and then against the Pahlavi Shah regime. In 1931, Reza Shah Pahlavi signed a law prohibiting freedom of speech in the country, but the pro-Shah press was allowed. Nevertheless, after 1933, T. Arani published the magazine "Dunya", promoted the ideas of secularism and materialism in the magazine, published his progressive scientific-philosophical articles, articles against superstition and superstition. Together with him, Irej Iskandari, a Qajar descendant, and writer Bozorg Alavi also took an active part in the publication and editorial board of "Dunya" magazine.

The scientific-philosophical direction of the magazine, its promotion of religion and conscience, freedom of speech, republican structure, criticism of the Pahlavi dictatorship and fascism policy, judicial and executive system caused the government to ban the magazine in 1935. A group called 53s - Taghi Arani and his supporters were accused of being communists, arrested and tortured, but Arani did not back down and exposed the Shah's regime in court. As a result, Taghi Arani was killed in prison in 1940.

Although T. Arani was killed, his ideas were kept alive by his followers. In 1941, the attack of Britain and the USSR on Iran led to the release of the group of 53, and its supporters, who considered T. Arani as their spiritual leader, started to continue their struggle against the Shah's regime by creating the Iranian Tudeh Party. The head of the Azerbaijan Democratic Party S.J. Pisheveri also attached great value to the legacy of T. Arani and called himself and his supporters Arani's disciples. Studying and researching the heritage of T. Arani is of great importance in terms of studying and promoting the history of the struggle against the shah's regime and Western imperialism in Iran.

Key words: Iran, Pahlavis, Taghi Arani

1. GİRİŞ

1920-ci illərdə Sovet İttifaqının dəstəyilə İran Kommunist Partiyası yaradılır, lakin onun rəhbəri Heydər Əmioğlu öldürülür, məsul katibi S.C.Pişəvəri həbs edilir. 1930-cu illərdə SSRİ Kommunist Partiyasının və Kominternin (Beynəlxalq Kommunist Təşkilatı) dəstəyi ilə

mühacirətdə İran Kommunist Partiyasının özəkləri yaradılır. Marksist filosof Tağı Ərani Tehranda partiyanın yerli özəyini təşkil edir. Tələbələr arasında şah diktaturası əleyhinə güclü inqilabi təbliğata başlayır. Lakin o və tərəfdarları - 53-lər adlanan dəstə 1938-ci ildə həbs edilir. 1941-ci ildə Rza şahın Hitler lehinə olan siyasətinə qarşı Sovet və İngiltərə orduları İrana hücum edir. Rza şahın yerinə Məhəmmədrza şah hakimiyyətə gətirilir. Həbsdə olan siyasi dustaqlar həbsdən azad edilir. T.Ərani tərəfdarları İran Tudə Partiyasını yaradırlar. Əslində kommunist partiyası olan Tudə ölkədə etirazlara səbəb olmasın deyə Tudə (Xalq) adını seçir. Tudə Partiyası milli kimliyindən asılı olmayaraq sosialist ideyalı bütün İran zəhmətkeşlərini öz ətrafında birləşdirən bir partiya idi.

2. TAĞI ƏRANİNİN HƏYAT VƏ MÜBARİZƏ TARİXİ

1925-ci ildə Əhməd şah Qacarı taxtdan salaraq hakimiyyətə gələn Rza şahın ilk fəaliyyətindən biri ölkədə azad mətbuatı, söz azadlığını boğmaq oldu. Bu istiqamətdə 1931-ci ildə kommunist fəaliyyətləri, kommunist yönümlü mətbuat qadağan edildi. Bu dövrün əsas azərbaycanlı ziyalılarından biri olan təbrizli Tağı Ərani Berlin Universitetində fizika-kimya və fəlsəfə təhsili almış, universitetdə İran ədəbiyyatından dərs demiş, Tehrana qayıtdıqdan sonra burada elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. "Azərbaycan" qəzeti T.Əraninin bölgədəki inqilabi, elmi-fəlsəfi hərəkata təkanverici qüvvə olmasını göstərir və belə yazırdı: "İranda elə bir adam tapılmaz ki, müasir elmi əsərlər ilə tanış olub, lakin Azərbaycanın qəhrəman alim və mübariz oğlı doktor Əraninin elmi, fəlsəfi əsərləri ilə tanış olmasın".[2]

T.Ərani 1930-cu illərdə Tehranda "Dünya" jurnalını çap etdirməyə başlamış, maksist ziyalıları jurnalın ətrafında toplamışdı. Jurnal gənclər arasında marksizmi təbliğ edir, elmi yeniliklər, demokratik dünya nizamı və s. məsələlər haqqında oxuculara məlumat verirdi. "Azərbaycan" qəzeti yazırdı ki, "Dünya" jurnalı bir çox cavanı qəflət yuxusundan oyatdı və ilk dəfə olaraq İranda hökm sürməkdə olan orta əsrlərə aid çürümüş və köhnə fikirlərə sarsıdıcı zərbələr vurdu. Doktor Ərani İranda elm və bilik silahıyla xalqa mübarizə yolunu öyrədən ilk adamdır". T.Ərani özü "Dünya" jurnalını "oksigensiz məhbəsin (türmə-Ə.F.) fəzasında əsən səhərin təmiz nəsimi (meh-Ə.F.)" adlandırmışdı.[3]

[2] Müciri C. Azərbaycan millətinin Şərq dünyasında təsiri. "Azərbaycan" qəz., № 67, 21 iyul 1948, s.3.
[3] Xalqımızın alim və şəhamətli oğlı Doktor Tağı Əraninin xatirəsi. "Azərbaycan" qəz., № 125, 9 fevral 1949, s.1, 4.

"Dünya" jurnalı öz məzmunu cəhətdən İranda çap olunan digər jurnal və qəzetlərdən fərqlənirdi. Cavan nəsil bir çox elmi məsələlərin həqiqətini "Dünya" jurnalından öyrənirdi.[4] Lakin Qərb imperializminə və Pəhləvilərə qarşı mübarizədə "Dünya" jurnalı demək olar ki, tək idi. Nəşrinə icazə verilmiş digər mətbu orqanlarının əksəriyyəti "pula satılmış idi və Rza xan diktatorlığının məddahı idilər".[5] Məhz bu qətiyyətli mövqeyinə görə "Dünya" jurnalı təxminən ilyarımlıq fəaliyyətindən sonra 1935-ci ildə İran Mədəniyyət Nazirliyinin göstərişi ilə ilə bağlandı. Özü isə həbs edilib 1940-cı ildə işgəncə ilə öldürüldü.[6] Bu faciəvi hadisə nəinki "Təbrizin ürəyini dağlamış", bütün İranı və Azərbaycanı yasa bürümüşdür.[7]

T.Əraninin mütərəqqi ideyaları "Azərbaycan" qəzetində təbliğ edilir, mütəfəkkirin inqilabi mübarizəsi, elmi-fəlsəfi fikirləri təqdim edilir, onun şanlı həyat yolu gənc nəsillərə nümunə göstərilirdi. Qəzetdə T.Əraninin "Sülh və demokratiya uğrunda mübarizə bütün dünya cavanlarının müştərək hədəfidir" adlı məqaləsi də nəşr olunmuşdur.[8] Qəzet yazırdı ki, "Azərbaycanın yeganə alimi, bacarıqlı və şücaətli oğlu Doktor Ərani birinci dəfə olaraq məntiq və elm silahı ilə istibdad və diktatorluq əleyhinə qiyam etmişdi".[9] "Doktor Ərani cəlladlar əlində məhv olsa da, onın arzu və əməlləri həmfikirlərinin ürəyində əbədi olaraq yaşayacaqdır. Doktorun yetişdirdiyi tələbələr həmin arzuların carçısı və davam etdirənləri olub çalışmaqdadırlar".[10] Qəzetdə nəşr olunan bir şeirdə belə yazırdı:

"Qədrini bilmədi hər nadan sənin,
Məskənin oldusa daş zindan sənin,
Ərani! Ayrıdır öz "Dünya"n sənin,
Mərkəzi könüllər otağındadır".[11]

Tağı Ərani Pəhləvi hakimiyyəti tərəfindən həbs edilib öldürülsə də onun ideyaları və davamçıları İranda və Cənubi Azərbaycanda Pəhləvi monarxiyasına qarşı inqilabi mübarizə ideyasının öncülü olmuş, İranda marksist-materialist inqilabi hərəkatın, "Hizbi-Tudeyi-İran"ın yaranmasına səbəb olmuşdur.[12] 1941-ci ildə SSRİ və Böyük Britaniyanın İrana hücum etməsi

[4] İranda həqiqi mətbuat azadlığı yoxdur. "Azərbaycan" qəz., № 42, 24 aprel 1948, s.1.
[5] İranda həqiqi mətbuat azadlığı yoxdur. "Azərbaycan" qəz., № 42, 24 aprel 1948, s.4.
[6] Rza xanın heykəlinə və məqbərəsinə xalq nifrət edir. "Azərbaycan" qəz., № 99, 10 noyabr 1948, s.4.
[7] Müciri C. Təbriz. "Azərbaycan" qəz., № 63, 10 iyul 1948, s.3.
[8] Ərani T. Sülh və demokrasi uğrunda mübarizə bütün dünya cavanlarının müştərək hədəfidir. "Azərbaycan" qəz., № 103, 24 noyabr 1948, s.1.
[9] Azərbaycan milləti və məşrutiyyət tarixi. "Azərbaycan" qəz., № 70, 4 avqust 1948, s.1.
[10] Cahanşahlı. Qəhrəman və fədakar doktor Ərani. "Azərbaycan" qəz., № 20, 7 fevral 1948, s.3.
[11] Azəroğlu. Doktor Ərani. "Azərbaycan" qəz., № 20, 7 fevral 1948, s.3.
[12] "Hizbi-Tudeyi-İran İran xalqlarının mübarizəsinə rəhbərlik edir. "Azərbaycan" qəz., № 91, 13 oktyabr 1948, s.1.

Rza şahın istefasına və Ərani tərəfdarlarının həbsdən azad edilməsinə və onların İran Tudə Partiyasının əsasını qoymalarına imkan yaratdı.[13] T.Əraninin ölümündən bir il sonra, 1941-ci ildə qurulan bu partiyanın qurucuları T.Əraninin davamçıları idi və onu partiyanın "mənəvi qurucusu" sayırdılar.[14] "Azərbaycan" qəzeti yazırdı ki, "baxmayaraq ki, Tağı Ərani axırda azadlıq yolunda xainlərin əliylə öldürüldü, lakin o, məntiqi məfkurənin, mütərəqqi quruluşun elmi toxumunu əkdi və həmişəlik olaraq İran xalqını öz xidmətlərinə borclu qoydu".[15] "Azərbaycan" qəzeti də S.C.Pişəvərinin yaratdığı Azərbaycan Demokrat Firqəsini T.Ərani yolunun davamçısı adlandırmışdı.[16]

3. NƏTİCƏ

Azərbaycan xalqı Təbrizin yetişdirdiyi bu böyük alim, mərd inqilabçı və səmimi insanın xatirəsini həmişə əziz saxlayacaqdır. T.Ərani İranda elmi bir silahla azadlıq hərəkatının tarixinin mühüm bir səhifəsini təşkil edir. O, öz canını İranda azadlıq hərəkatına qurban verdi.[17] Lakin özündən sonra böyük izlər qoyaraq, gələcək nəsillərə, inqilabi hərəkatlara mühüm təsir göstərdi. Müasir Azərbaycan nəsli də bu şanlı tarixdən ibrət götürməlidir. "Azərbaycan" qəzetinin dediyi kimi - "Səttarxan, Şeyx Xiyabani, Əranilərdən mübarizə və qəhrəmanlıq dərsi almalıyıq".[18]

QAYNAQLAR

Abrahamian E. *Iran Between Two Revolutions*. New Jersey: Princeton University Press, 1983.
Azərbaycan milləti və məşrutiyyət tarixi. "Azərbaycan" qəz., № 70, 4 avqust 1948, s.1.
Azəroğlu. Doktor Ərani. "Azərbaycan" qəz., № 20, 7 fevral 1948, s.3.
Cahanşahlı. Qəhrəman və fədakar doktor Ərani. "Azərbaycan" qəz., № 20, 7 fevral 1948, s.3.
Ərani T. Sülh və demokrasi uğrunda mübarizə bütün dünya cavanlarının müştərək hədəfidir. "Azərbaycan" qəz., № 103, 24 noyabr 1948, s.1.
Həbibi Q.M. "Azərbaycan İranda azadlıq hərəkatının məşəldarıdır. "Azərbaycan" qəz., № 69, 31 iyul 1948, s.1.
Hizbi-Tudeyi-İran İran xalqlarının mübarizəsinə rəhbərlik edir/ "Azərbaycan" qəz., № 91, 13 oktyabr 1948, s.1.
Xalqımızın alim və şəhamətli oğlı Doktor Tağı Əraninin xatirəsi. "Azərbaycan" qəz., № 125, 9 fevral 1949, s.1, 4.

[13] Abrahamian E. Iran between two revolutions. New Jersey: Princeton University Press, 1983, 561 p., p.282.
[14] Abrahamian E. Iran between two revolutions. New Jersey: Princeton University Press, 1983, 561 p., p.162.
[15] Azərbaycan milləti və məşrutiyyət tarixi. "Azərbaycan" qəz., № 70, 4 avqust 1948, s.1.
[16] Xalqımızın alim və şəhamətli oğlı Doktor Tağı Əraninin xatirəsi. "Azərbaycan" qəz., № 125, 9 fevral 1949, s.4.
[17] Həbibi Q.M. Azərbaycan İranda azadlıq hərəkatının məşəldarıdır. "Azərbaycan" qəz., № 69, 31 iyul 1948, s.1.
[18] Şəhidlərin xatirəsi. "Azərbaycan" qəz., № 112, 25 dekabr 1948, s.4.

İranda həqiqi mətbuat azadlığı yoxdur. “Azərbaycan” qəz., № 42, 24 aprel 1948, s.1, 4.
Müciri C. Azərbaycan millətinin Şərq dünyasında təsiri. “Azərbaycan” qəz., № 67, 21 iyul 1948, s.3.
Müciri C. Təbriz. “Azərbaycan” qəz., № 63, 10 iyul 1948, s.3.
Rza xanın heykəlinə və məqbərəsinə xalq nifrət edir. “Azərbaycan” qəz., № 99, 10 noyabr 1948, s.4.
Şəhidlərin xatirəsi. “Azərbaycan” qəz., № 112, 25 dekabr 1948, s.4.

SEÇİM ÇEVRESİ BARAJI UYGULAYAN YARI NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK SİSTEMLERİNİN SİYASİ ILIMLILIĞIN TESİSİNDEKİ ROLÜ: BAŞKANLIK VE BAŞKAN AĞIRLIKLI HÜKÛMET SİSTEMLERİ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Doktor Öğretim Üyesi, HAKAN KOLÇAK[1]

[1] Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0003-1185-4055.

ÖZET

Siyasi kutuplaşma, siyasal şiddetin öncü formu olarak toplumsal bölünmüşlüğün yahut ayrışmanın bulunduğu devletlerde gözlemlenmektedir. Siyasi ılımlılığın hâkim kılındığı bir kamusal alanın inşası, mevzubahis kutuplaşmanın azaltılmasına ve nihai anlamda siyasal şiddetin bertaraf edilmesine katkı sunabilir. Seçim sistemlerinin söz konusu ılımlılığın tesisindeki rolü, yeni anayasacılık kuramları kapsamında yoğun bir şekilde incelenmektedir. Bu çalışma, bahse konu kuramlar dairesindeki teorik tartışmaları, başkanlık ve başkan ağırlıklı (yarı başkanlık ve başkancı) hükûmet sistemlerinin tatbik edildiği cumhuriyetlerde gerçekleştirilen devlet başkanlığı seçimleri odaklı olarak ampirik bakımdan irdelemektedir. Çalışmamıza göre, yüzde 20'den az olmamak kaydıyla bütün seçim çevrelerinde seçim barajı uygulayan yarı nitelikli (mevsuf) çoğunluk seçim sistemleri, siyasi ılımlılığın tesis edilmesinde etkin rol oynayacak ılımlı devlet başkanlarının seçilmesini sağlayabilir. Ancak Endonezya, Nijerya ve diğer bazı ülkelerden elde edilen ampirik veriler, ılımlı devlet başkanının seçilmesinin, siyasi ılımlılığın baskın olduğu kamusal alanın inşasını bir başına sağlayamayacağını göstermektedir. Bu bağlamda, yürütme erki açısından söz konusu olduğu gibi, yasama organının seçimleri bakımından da siyasi ılımlılığı avantajlı hâle getirecek karma seçim sistemlerinin uygulanması isabetli olacaktır. Bahse konu karma seçim sistemleri, bir taraftan her seçim çevresinden tek isim seçilecek şekilde dar bölgelerde uygulanacak tercihli çoğunluk sistemlerini işlevsel kılabilir; alternatifli oy, sınırlı oy veya tamamlayıcı oy gibi seçim sistemlerini "*Coombs kuralı*" eşliğinde yerel milletvekillerinin belirlenmesinde uygulayabilir. Sistemler, bir diğer taraftan geniş bölgelerden eşit sayıda seçilecek bölge milletvekilleri için tercihli oy usulünü işlevsel kılan parti listeleri üzerinden nispi temsil sistemini benimseyebilir; bölge temsilciliklerinin kazanılması için bir siyasi partinin sadece geniş bölgede aldığı toplam oya bakmayıp, bu toplam oyun mevzubahis bölgede siyasi partinin kazandığı yerel milletvekili sayısına bir eklenerek bölünmesiyle sonuçları belirleyecek en kuvvetli ortalama ya da d'Hondt

usullerinden istifade edebilir. Ulusal bazda başat rol oynayan siyasi partiler ile bölgesel güç görünümündeki siyasi partiler arasında iş birliğini teşvik edici nitelikteki bu model; siyasi söylemlerin yumuşatılması, partiler arası uzlaşı kültürünün geliştirilmesi ve siyasi kutuplaşmayı besleyecek radikal yahut aşırıcı propagandaların azaltılması sürecinde potansiyel olarak etkili olabilir.

Anahtar Kelimeler: Siyasi kutuplaşma, siyasal ılımlılık, seçim sistemleri ve hükûmet sistemleri.

THE ROLE OF SEMI-QUALIFIED MAJORITARIAN VOTING SYSTEMS WITH REGION-BASED ELECTORAL THRESHOLDS IN ACHIEVING POLITICAL MODERATION: AN ANALYSIS ON THE STATES GOVERNED THROUGH PRESIDENTIAL AND PRESIDENT-ORIENTED SYSTEMS

ABSTRACT

Political polarization would lead to political violence in socially fragmented or divided states. It is possible to minimize the aforementioned polarization and ultimately eliminate such violence via the construction of a public realm dominated by moderate politicians. The effects of voting systems upon the achievement of political moderation have been analysed by new constitutional theories. This article seeks to scrutinise all relevant arguments of the theories by paying attention to the presidential elections held in some republics governed through presidential or president-oriented (semi-presidential and presidentist) systems. The article maintains that those semi-qualified majoritarian voting systems with a regional threshold of at least 20 percent would lead to the election of moderate presidents. However, empirical results obtained from Indonesian, Nigerian and some other nation-wide presidential elections demonstrate that election of such a president would be unlikely to establish a moderate-dominated political arena. Hybrid electoral systems providing politicians with electoral motives or incentives and urging them to move towards the moderate middle would also be used for legislative elections, eventually contributing to the establishment of the moderated public domain. Such systems would, on the one hand, utilise single-member preferential majoritarian systems (e.g. alternative vote, limited preferential vote and supplementary vote) with the "*Coombs rule*" for the determination of local deputies. They would, on the other hand, draw on multi-member party list proportional representation systems for the determination of regional

deputies. It is important to note that the systems should allocate regional seats through a d'Hondt or other proportional methods taking into account the number of local deputies won by the political parties concerned. The model developed by the article would encourage mainstream national parties to make electoral alliances with regional parties. It would stimulate politicians to establish and foster inter-party dialogue mechanisms, resulting in the formation and development of inter-party conciliation and cooperation. This would also create a political arena that is unlikely to be dominated by radical or extremist political parties and politicians.

Keywords: Political polarization, political moderation, electoral systems and governmental systems.

TERÖRİZM VE CEHALET

Dr. Öğr. Üyesi Selami Yeşilyurt

Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-2770-6033

Özet

Bu çalışmada terörizm ve cehalet ilişkisi ele alınmıştır. Bilindiği üzere, geçmişten günümüze farklı tip ve yöntemlerle ortaya çıkan terörizm, bireyler ve devletler için büyük bir tehlike oluşturmuş, oluşturmaya da devam etmektedir. Terörizm, belli sonuca ulaşmak için kullanılan bir metottur, bir hareket tarzıdır, nihai bir amacın aracıdır. Terörizmin gizli faillerinin hedefinde kendini mağdur olarak algılayan bireyler vardır. Önce bireyleri ağlarına düşürürler, sonra benliklerini okşayarak kendilerini değerli hissettirirler. Daha sonra onlara bir hedef vererek yabancılaştıkları toplumla mücadele etmelerinin bir yolunu gösterirler. Bu hareketin çerçevesini çizerken de geçmişle gelecek arasında bağ kurarak oluşturdukları ideolojik söylemleri kullanırlar. Her şey bir plana göre işletilir. Ortaya çıkan tehlike ise toplumları yıkabilecek potansiyeldedir ve devletler buna karşı sağduyu ile çözüm bulmalıdır. Bu noktada terörizm adeta bir hastalıktır ve bireyler bu hastalığın ağına düşmekten korunmalıdır. Bazen çare, hastalığına yakalanan bireylerin etkisiz hale getirilmesinde görülebilir. Ancak başvurulan bu çare, sivrisinekleri öldürmeye benzer. Evinizi ilaçlarsınız, ölürler, ancak bir şekilde tekrar gelirler. Zira yeniden çoğalmalarına neden olan bir kaynak vardır ve ortadan kaldırılması gereken de tam orasıdır. Benzer bir mantıkla, terörizm hastalığına yakalanan bireylerin sayılarının artmasına neden olan bir kaynak da mutlaka vardır. Bize göre bu kaynak cehalettir ve ortadan kaldırılması elzemdir. Yanlış anlaşılmasın, burada cehalet ifadesi ile kastımız bireyin okuma yazma bilmemesi ya da üniversiteye gitmemiş olması değildir. Kanıtı ise üniversite mezunu olduğu halde terörizme bulaşan bireylerdir. Cehaletten kastımız, bireyin kültürünü, bu kültüre ait kavramları, edebi, ahlâkı, kardeşliği, sevgiyi, fedakârlığı, doğruları ve yanlışları, velhasıl bizi biz yapan milli ve manevi değerlerimizi bilmemesidir/içselleştirememesidir. Bu değerlerin tesisi ailede başlar, sosyal çevre ve okulla devam eder. Okullar, bireylerin kendilerini sadece akademik manada geliştirmeleri gereken kurumlar olarak görülmemelidir. Esasında bu kurumlar, bireylerin hem akademik hem de milli ve manevi değerlerle donatılmaları için en uygun yerlerdir. Ancak başarı, alanında uzman, milli ve manevi değerlerle donanmış vatansever öğretmenlerle mümkündür.

Anahtar kelimeler: Terörizm, cehalet, milli ve manevi değerler, okul, öğretmen, muhakeme

TERRORISM AND IGNORANCE

Abstract

In this study, the relationship between terrorism and ignorance is discussed. As it is known, terrorism, which has emerged with different types and methods from the past to the present, has created and continues to pose a great danger to individuals and states. Terrorism is a method used to achieve a certain aim, a course of action, a means to an end. The targets of covert perpetrators of terrorism are individuals who perceive themselves as victims. First they ensnare individuals, then they make them feel valued by stroking their ego. Then by giving them a goal, they show them a way to struggle with the society they are alienated from. While drawing the framework of this movement, they use the ideological discourses they have created by establishing a link between the past and the future. Everything runs according to a plan. The emerging danger, on the other hand, has the potential to destroy societies. For that reason states should find a solution against this with common sense. At this point, terrorism can be considered as a disease and individuals should be protected from falling into the trap of this disease. Sometimes the remedy can be found in neutralizing the individuals who have the disease. However, this remedy is similar to killing mosquitoes. You medicate your house, and they die, but somehow they will come back. Yet there is a source that causes them to reproduce, and it is precisely there that must be eliminated. With a similar logic, there must be a source that causes an increase in the number of individuals afflicted with the disease of terrorism. In our opinion, this source is ignorance and its elimination is essential. Do not be misunderstood, by the expression of ignorance here, we do not mean that the individual is illiterate or did not go to university. The proof is the individuals who are involved in terrorism even though they are university graduates. What we mean by ignorance is that the individual does not know/internalize his culture, concepts belonging to this culture, manners, morality, brotherhood, love, self-sacrifice, right and wrong, in short, our national and spiritual values that make us who we are. The establishment of these values begins in the family and continues with the social environment and school. Schools should not be seen as institutions where individuals should improve themselves only academically. In fact, these institutions are the most suitable places for individuals to be equipped with both academic and national and spiritual values. However, success is possible with patriotic teachers who are experts in their fields and equipped with national and moral values.

Keywords: Terrorism, ignorance, national and moral values, school, teacher, reasoning

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre terörizm yıldırıcılıktır. Bu terim, siyasal, dinsel ve/veya ekonomik hedeflere ulaşmak amacıyla sivillere, belirlenen hedef gruplara veya resmî, yerel ve genel yönetimlere yönelik baskı, yıldırma ve her türlü şiddet içeren bir yolun kullanımını ifade eder (Wikipedia; 2022). Bugün terörizm, toplumların huzurunu kaçıran ve tedirginliğe sebep olan illegal oyuncuların belli sonuca ulaşmak için kullandıkları bir metot, bir hareket tarzı olarak görülmektedir (Abubaker, 2021; Yayla, 1990). Terörizm günümüzde farklı tip ve

yöntemlerle karşımıza çıksa da (dini motifli, milliyetçi-etnik kaynaklı ve Marksist-Leninist ideoloji gibi) değişmeyen gerçek dün olduğu gibi bugün de bireyler ve devletler için tehlike oluşturmaya devam ettiğidir (Abubaker, 2021; Sert ve ark., 2020; Yayla, 1990). Esasında terörizmin net bir tanımı yoktur (Wikipedia, 2022). Ancak hemen hemen bütün tanımlarda ittifak edilen özellikleri; bir yönteme ve bir stratejiye dayanması, bilinçli bir şekilde planlanmış taktiklere sahip olması, bir nevi savaş şekli olması, nihai bir amacın aracı olmasıdır (Erickson, 1989; Yayla, 1990).

Terör ve terörizmi aynı kökten türetilen iki farklı kelimedir. Ancak bazı farklılıkları vardır. Terör, dehşet ve korkuyu belirtirken terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerik katar (Gül, 2012). Başka bir ifade ile terörizm içeriğinde siyasi bir amaç vardır (Abubaker, 2021). Buna göre, terörizm bilhassa siyasi bir amaç uğrunda bilinçli ve planlı bir şekilde gerçekleştirilen örgütlü, sistemli ve sürekli terör içeren bir strateji olarak ifade edilebilir (Abubaker, 2021; Başeren, 2008; Gül, 2012). Terörizmin kendisi bir ideoloji değildir (Yayla, 1990), ancak bünyesinde bir ideolojiyi barındırır. Bu ideoloji de var olan sistemi ortadan kaldırmak üzere siyasi bir fikir etrafında belirli bir hedefe yönelik hareket eden bir düşüncedir (Çağlar, 1997). Esasında ideoloji, terörizme hizmet eden tüm yapılanmaların/örgütlerin dayanak ve hareket noktasıdır (Kuyaksil, 2014) ve içerisinde de şiddeti barındırır (Öztürk ve Çelik, 2015; Şen, 2015). Bu şiddet ise rasgele, plansız, programsız ve bilinçsizce bir faaliyet kesinlikle değil, belirli bir amaca yönelik olarak ayrıntılı bir şekilde hesaplamaları yapılmış bilinçli bir faaliyettir (Yayla, 1990), terörün hem aracı hem de ön şartıdır (Şen, 2018).

TERÖRİZM TUZAĞI VE BİREYLERİN BU TUZAĞA DÜŞME SEBEPLERİ

Bazı bireyleri terörizme sürükleyen şey nedir? Bu, birbirinden farklı cevapları olabilecek önemli bir sorudur. Eğitim, psikoloji, sosyoloji, siyaset bilimi, tarih, ekonomi ve uluslararası ilişkiler gibi birçok disiplin bu sebepler üzerinde geniş araştırmalar yapmaktadır. Bu araştırmalarda karşımıza çıkan bireylerin terörizme bulaşmasına sebep olan birbirinden farklı motivasyon türlerinin varlığıdır. Bunlar arasında dini doktrinlerin yanlış ve uygunsuz yorumlanması, etnik bir yapıya yönelik eşit olmayan muamele yapıldığı algısı ve/veya aşırı politik ideolojileri uygulama arzusu ön planda olanlar arasındadır (Gunn ve Demirden, 2019; Şimşek, 2016). Genel olarak baktığımızda ise, (1) ekonomik nedenler, (2) Sosyo-kültürel gerekçeler, (3) Devlet otoritesi gibi egemen gücün baskıcı tavrı sonucunda bireylerin insani nitelikli genel geçer özgürlüklerinin ciddi anlamda kısıtlanması ve (4) eğitimle bağlantılı şartlar terörizme bulaşan bireylerin birer mazereti ve/veya haklılık gerekçesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Biçer, 2018; 2021). Ancak bu gerekçelerin genele uygulanması doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bunun açık bir delili, bu gerekçeler arasında yer alan, mesela sosyo-ekonomik problemler Güneydoğu Anadolu'ya kıyasla Karadeniz'de fazlasıyla olmasına rağmen bu bölgedeki bireylerin kolay kolay terörizmin kucağına düşmemesidir (Biçer, 2018). Bununla birlikte bu sayılan mağduriyetlerin, terörizmin gizli failleri tarafından kullanıldığı ve kullanılmaya da devam edeceği şüphe götürmez bir gerçektir.

Yapılan bazı çalışmalar bireylerin terörizme yönelmesine etki eden faktörün mevcut durumdan çok, güncel koşulların yorumlanması ile algı farklılıkları olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmalara göre; (1) bireyler öncelikle içinde yaşadıkları toplumun koşullarıyla kendi

durumlarını kıyaslarlar, (2) bu kıyaslama sırasında hissettikleri fark kendi aleyhlerinde ise bir mağduriyet psikolojisi içerisine girerler. Bu bir algıdır. Terörizme hizmet eden tüm yapılanmalar/örgütler de işte tam bu noktada (1) bilhassa kendini mağdur olarak algılayan ve hassaslaşan bu bireyleri kendi radarları içine alırlar ve onlara durumlarına uygun bir hedef verirler, (2) sonra bu bireylere yabancılaştıkları toplumla mücadele etmeleri için bir yol gösterirler. Ancak bu yapılar tüm bunları yaparken, (1) bireyleri kendilerini değerli hissetmeleri için motive etmeyi, (2) bireylere yönelik ideolojik söylemlerle hareketin çerçevesi çizmeyi ve (3) geçmişle gelecek arasında bağ kurarak, hedefini kendi içerisinde anlamlı bir forma getirmeyi de ihmal etmezler (Demir, 2019). Bu noktada ideolojik söylemler bireylere yön vermek ve yeni üyelerin temini ve bunun devamlılığı için (Demir, 2019; Kuyaksil, 2014) oldukça önemli olduğunu hatırlatmak isteriz.

Terörizmin gizli faillerinin işleme koyduğu bütün bu faaliyetler esasında büyük bir planın parçasıdır. Bu plan sonrası ortaya çıkan tehlike ise toplumları yıkabilecek potansiyeldedir ve devletler buna karşı sağduyu ile çözüm bulmalıdır. Terörizmi bireylerin içine düştüğü bir hastalık veya bir ağdır. Bireyler bu hastalın pençesine düşmekten veya terörizm ağına takılmaktan korunmalıdır. Bu bağlamda devlet ve güvenlik güçleri açısından, terörizmin tuzağına düşmüş ve şiddet eylemleri ile topluma zarar vermiş bireylerin etkisiz hale getirilmesi için belli ölçüde kuvvet kullanılması haklı ve doğru bir görevdir (Erickson, 1989; Şen, 2018; TBB raporu, 2006). Ancak bu yol özellikle ulusal düzeyde bir çözüm değildir, çözüm de olmamıştır. Nitekim Türkiye'nin Doğu ve Güney Doğu kesiminde -özellikle askeri yönetimlerin var olduğu dönemlerde- uygulanan baskıcı politikanın terörizm ve şiddetle mücadelede başarıyı getirememesi, aksine daha çok zarara/yıkıma yol açması bunun önemli bir delilidir (Şen, 2018). Esasında kuvvete başvurmak, sivrisineklerin öldürülmesine benzer. Evinizi ilaçlarsınız, ölürler, ancak bir şekilde tekrar gelirler. Zira yeniden çoğalmalarına neden olan bir kaynak vardır ve ortadan kaldırılması gereken de tam orasıdır. Benzer bir mantıkla, bir ülkede terörizm hastalığına yakalanan bireylerin sayılarının artmasına neden olan bir kaynak veya terörizm ağına düşülmesine sebep olan bir etken mutlaka vardır. Tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması gereken de tam orasıdır. Ve bu konuda toplumun her kesimine önemli görevler düştüğü de açıktır.

TERÖRİZM VE EĞİTİM

Eğitim, her terörist saldırının ardından terörizme karşı sunulan bir panzehir, bir tedavi şekli olmuştur. Bunun sebebi de eğitimin radikal ideolojilerin sahte vaatlerine karşı bireyleri bilinçlendireceği/koruyacağı düşüncesidir (Brockhoff et al., 2015). Bu düşüncenin anlaşılması için öncelikle eğitim kavramı üzerinde durmak gerekir. Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olup politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde barındıran bir kavramdır (Biçer, 2018; 2021). Eğitimin amaca göre çok farklı tanımlamaları yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir; eğitim, bireyin (1) sosyal yeterlilik ve optimum bireysel gelişmesine yardımcı olan bir süreçtir, (2) toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan bir süreçtir, (3) yaşadığı toplum içinde değeri olan yetenek, yöneliş ve diğer davranış örneklerini geliştirdiği bir süreçtir (Demirel ve Kaya, 2007; Fidan 1998; Lynch, 1972; Wikipedia 2023). Diğer bir tanıma göre eğitim, önceden tespiti yapılmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler

dizesidir (Lynch, 1972; Wikipedia 2023). En geniş anlamıyla ise bireyde kendi yaşantıları yoluyla istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci eğitim olarak tanımlanır (Erden, 2007).

Eğitimin bireyleri, olaylara yönelik yorum ve yaklaşımlarında daha isabetli kararlar verecek bir hale getireceği (Çalışkan ve Meçik, 2010), bir şeyin sebep ve sonucu arasındaki ilişkiyi daha net görebilmelerini sağlayacağı (Yalçın, 1969), bireyleri toplumun normları içerisinde makul bir düzeye ulaştıracağı (Biçer, 2021) kabul edilir. Bu bağlamda düşünüldüğünde terörizmin en etkin ilacı eğitim olmalıdır. Bununla birlikte, eğitim-terörizm ilişkisi net bir şekilde ortaya konulmuş da değildir (Biçer 2018; 2021; Chakrabarty and Preston 2008;). Külebi'ye (2006) göre eğitim seviyesi düşük ve kendilerine empoze edilen fikirleri sorgulayamayacak düzeyde olan topluluklar terörizmin gizli failleri için uygun bir kaynaktır (Keskin, 2007: 48). Buna mukabil bazı akademik bulgulara bakıldığında terörizm-eğitim ilişkisi ile ilgili karşımıza çıkan tablo kötümserdir. Nitekim bazı araştırmalarda eğitimin, ulusal düzeyde terörizmle çok az ilişkisi olduğuna (Brockhoff et al., 2015; Kalaycı, 2019; Krueger and Maleckova, 2003), bireysel düzeyde ise daha eğitimli olan bireylerin terörizme bulaşma ihtimalin artabileceğine (Benmelech et al., 2010; Brockhoff et al., 2015;) dair dikkat çekici bulgulara ulaşılmıştır. Bununla birlikte eğitimde sosyal yeterlilik ve optimum bireysel gelişmenin sağlanabilmesi için seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okullar) oldukça önemli olduğu da açıktır (Kalaycı, 2019; Wikipedia, 2022). Ancak, ortaya çıkan bu tablo oldukça düşündürücüdür ve bu durum ilk, orta yükseköğretim düzeyinde verilen eğitimin sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu noktada, devletin eğitim politikalarındaki yanlışlık kadar hiçbir faktörün terörizme hizmet edemeyeceğini, düşündüğümüzü açığa kavuşturmak isteriz.

CEHALET, OKUL VE ÖĞRETMEN

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre cahil öğrenim görmemiş, okumamış, belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan birey için kullanılan bir ifadedir. Halk arasında ise cahil yol-yordam, ilim-irfandan haberdar olmayan tecrübesiz, genç, toy kimseye denilmektedir. Cahilin içinde bulunduğu hâle de cehalet denir. Cehalet bilmemek, bilgi ve görgüden yoksun olmak anlamına gelen bir kavramdır. Çağrıcı'ya (1993) göre ise cehalet, ilmin zıddı olan bilgisizlik yanında azgınlık, serkeşlik, arzuların etkisinde kalma, hayvanî içgüdülere boyun eğme, öfke, şiddet, kibir, saldırganlık, serkeşlik gibi ahlâkî kötülükleri ifade etmektedir. Esasında her zamanın ve her zeminin revaçta olan modaları, cereyanları, sapıklıkları, bâtıl fikirleri vardır. Birey cehaleti ile bu tarz rüzgârların etkisinde kalabilir, bazen de bir inat, bir his ve bir heyecanla yahut adımlarını izlediği birisinin sözüyle kendisini yanlış bir yerde diğer bir deyişle terörizmim kucağında bulabilir. "Bilmediğin şeyin peşine takılma" sözü, son derece yalın ve net bir ifadedir ve "peşine takılacağın şey hakkında bilgi sahibi ol" demektir. (Şimşek, 2009). Bu noktada cehalet ifadesi ile bireyin okuma yazma bilmemesi ya da üniversiteye gitmemiş olmasını kastetmediğimizi açığa kavuşturmak önemlidir. Nitekim, terörizmin tuzağına düşenler arasında üniversite mezunlarının olması bunun önemli bir delilidir (Biçer, 2018; 2021). Cehaletten kastımız, bireyin kültürünü, bu kültüre ait kavramları, edebi, ahlâkı, kardeşliği, sevgiyi, fedakârlığı, doğruları ve yanlışları, velhasıl bizi biz yapan milli ve manevi değerlerimizi bilmemesidir/içselleştirememesidir.

Milli ve manevi değerlerin ilk tesis yeri şüphesiz ailedir, devamı sosyal çevre ve okulla gelir (Biçer, 2018; 2021). Okul, bireylerin kendilerini sadece akademik manada geliştirmeleri gereken kurumlar olarak görülmemelidir. Bu noktada terörizmi azaltma stratejisinde okullaşma oranlarını ölçüt alan ve içeriğine dikkat etmeyen bir düşüncenin büyük bir yanlış içerisinde olduğunu (Krueger and Maleckova, 2003; Palancıoğlu ve ark. 2021) özellikle hatırlatmak isteriz. Haddizatında okullar, bireylerin hem akademik hem de milli ve manevi değerlerle donatılarak topluma kazandırılmaları için en uygun yerlerdir (Yediyıldız ve Beldağ, 2021). Biz birbiriyle bağlantılı olduğunu düşündüğümüz bu iki önemli değeri (akademik eğitim ve değerler eğitimi), bir kuşun iki kanadına benzetmekteyiz. Bir kuşun uçabilmesi iki kanadının da çalışmasına bağlıdır. Kanatlarından birisi çalışır diğeri âtıl kalırsa kuşun uçması mümkün değildir. Kuş uçuyor görünse ancak kanatları birbirleriyle uyumlu değilse kuşun düşmanlarının ağına takılma ihtimali artacaktır. Bu örnek üzerinden konuya bakarsak, verilecek eğitimde milli ve manevi değerler bireyin kalp ve vicdan kanadını çalıştırırken fen ve sanata ait bilgiler de akıl ve mantık kanadını çalıştıracaktır. Aksi durumda, sadece akademik yönden doldurulan nesiller, fikir dünyalarında ortaya çıkabilecek hile ve şüphelerden dolayı geleceğin inşasında yetersiz kalacaklar (Yurdakul 2020), sadece milli ve manevi yönden doldurulan nesiller de din, ahlak, milliyet ve siyaset konularında fanatizm derecesinde tutkulu olacaklardır (Arslan, 2016; Ertuğrul, 2013). Geleceğin nesillerini yetiştirme misyonunda, bu iki olumsuz durumda istenmez ve istenmemelidir. Bu bağlamda, yıllarca terörizm ile yapılan mücadelelerden elde edilen tecrübelerin, devleti idare edenlere önemli dersler verdiğini söylemek isteriz. Hatta edinilen tecrübeler, gelecek nesillerin kurtarılması adına okullarda önemli adımlar atılmasına yol açmıştır. Nitekim Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 2010 yılında valiliklere ve tüm ilk ve orta dereceli okullara ders içi ve dışı etkinliklerle öğrencilere değerler eğitiminin verilmesi için bir genelge yollamıştır. Bu genelge ile okullarda "Daha iyi bir dünya için değerlerimizi paylaşalım" yaklaşımından yola çıkılarak iş birliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllülük, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü, birlik olarak 12 evrensel değere odaklanan etkinliklerin düzenlenmesine kapılar açılmıştır (Cihan, 2014). Son çalışmalar ise okullarda düzenlenen değerler eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin nezdinde okul dışı çevreyi de olumlu yönde etkilemeye başladığını göstermiştir (Yediyıldız ve Beldağ, 2021). Ancak tüm bu olumlu gelişmelerle birlikte daha yapılacak çok iş olduğunu özellikle belirtmek isteriz. Zira başarı, bu iki kanadın sağlıklı çalıştırılıyor olmasına bağlıdır. Ek olarak, bu iki kanadın sağlıklı çalışabilmesi için öğrencilerde analitik düşünme, sorgulama, muhakeme etme gibi becerilerin mutlaka geliştirilmesi gerektiğini bilhassa hatırlatmak isteriz. Bu şu anlama gelmektedir; bireyler hem akademik hem de milli ve manevi değerlerle donatılıyor görünse de şayet olayları veya kendine sunulanı düşünmüyor, sorgulamıyor ve muhakeme etmiyorsa terörizm tuzağı düşme ihtimali her zaman olacaktır.

Bugün, akademik eğitimle birlikte milli ve manevi değerlerinin bireylerde tesisi için okullarda verilen mücadeleyi takdir ve tebrikle karşılamaktayız. Ancak hatırdan çıkarılmaması gereken bu mücadelenin baş aktörünün milli ve manevi değerlerle donanmış, düşünen, sorgulayan, akıl yürütebilen, analiz ve sentez yeteneğine sahip, alanında uzman vatansever öğretmenler olduğu gerçeğidir. Öğretmenler, bir toplumun karakterini meydana getirecek olan ve toplumun sağlam temeller üzerine bina edilmesinde rol oynayan vazgeçilmez kişilerdir (Topçu, 2017). Ve bugün,

mesleğini ve öğrencilerini seven, samimi ve sıcak tavırlarıyla öğrencilerinin sevgi ve saygısını kazanan, her zaman yeniliğe ve gelişmelere açık olup öğrencilerine rol model olabilen, öğrencilerine empatik yaklaşabilen, özgür ve katılımcı bir sınıf ortamı oluşturmaktan çekinmeyen, öğrencilerine güven vererek onların eleştirel düşünme, problem çözme, sorgulama, muhakeme etme becerilerini geliştirme gayretinde olan, milli ve manevi değerlerle bezenmiş öğretmenlere (Arslan, 2018; Çelikten vd., 2005) dün olduğundan daha fazla ihtiyacımız var. Bu ihtiyaç mutlaka giderilmelidir.

SONUÇ

Terörizm, günümüzün en önemli sorunlarından biridir ve bu sorunun tüm boyutları ile değerlendirilmesi yapılmadan çözüme ulaşılması oldukça zor görünmektedir. Terörizmin gizli faillerinin kullanabileceği argümanların en aza indirilmesi hatta ortadan kaldırılması bir ülkede yaşayan bireylerin huzur ve refahı için gereklidir. Her ne kadar sosyal-kültürel, siyasal ve ekonomik sebepler terörizme yol açan sebepler olarak sıralansa da hepsinde harekete geçirilen bireylerdir (Palancıoğlu ve ark. 2021). Ve öncelikli olarak bireylerde analitik düşünme, sorgulama, muhakeme etme gibi beceriler geliştirilmeli daha sonra bireyler akademik bilgilerin yanında milli ve manevi değerlerle donatılmalıdırlar. Verilen bilgi ne kadar doğru olursa olsun bireyde sorgulama, analiz ve muhakeme becerileri gelişmediyse yanlış yorumlamalar yoluyla bireyin kandırılıp terörizm ağına çekilme ihtimali vardır. Bu noktada aileye, sosyal çevreye, okullara ve okulların vazgeçilmezi olan öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Ek olarak, cehalet konusunda çok yönlü çalışmaların yapılması zaruridir. Bu, konu uzmanlara açık bir çağrıdır.

KAYNAKÇA

Abubaker, S.S. (2021) Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 5(1), 35-38. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1180693 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Arslan, H. (2016) Farklı bir perspektiften terörizm. *OPUS –Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 491-520. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/261461 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Arslan, Y. (2018). Terör Nedeniyle Farklı Şehirlere Yollanan Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar ve Ders Başarıları Üzerine Bir Araştırma . *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 4-20. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ulasbid/issue/36876/420934 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Başeren, S.H. (2008) *Terrorism with its differentiating aspects*. Defense against Terrorism Review, Centre of Excellent-Defence Terroism, Ankara, 1(1), 1-11.

Benmelech, E. and Berrebi, C. (2007) Human Capital and Productivity of Suicide Bombers. *Journal of Economic Perspectives*, 21(3), 223-238. DOI: 10.1257/jep.21.3.223 https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.21.3.223 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Biçer, R. (2018) Terör, Eğitim ve Teoloji. *Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM),* s.131-147. https://tasam.org/tr-TR/Icerik/51262/teror_egitim_ve_teoloji (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Biçer, R. (2021) İslam Dünyasında Eğitim Eksikliğinin Tezahürleri: Din İstismarı Ve Terörizm (Türkiye Örneği). *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*; 13(52), 108-115 p-DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041 https://www.academia.edu/en/67858749/REFLECTION_of_LACK_OF_EDUCATION_in_THE_ISLAMIC_WORLD_RELIGIOUS_ABUSE_and_TERRORISM_TURKEY_CASE_İSLAM_DÜNYASINDA_EĞİTİM_EKSİKLİĞİNİN_TEZAHÜRLERİ_DİN_İSTİSMARI_ve_TERÖRİZM_TÜRKİYE_ÖRNEĞİ_ (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Brockhoff, S., Krieger, T. and Meierrieks, D. (2015) *More Education=Less Terrorism? Studying The Complex Relationship Between Terrorism And Education*. https://politicalviolenceataglance.org/2015/12/04/more-education-less-terrorism-studying-the-complex-relationship-between-terrorism-and-education/ (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Chakrabarty, N. and Preston, J. (2008) *Posturing Fear in a World of Performed Evil: Terrorists, Teachers and Evil Neo-Liberals*. Perspectives on Evil and Human Wiched ness.Oxford Inter-Disciplinary Press. https://repository.uel.ac.uk/download/ef44dcac50361b250e3e8ee55fbb11a1f2eb3dc37b45e666cf94adce59d17abe/125361/Chakrabarty%2C%20N.%2CPreston%2C%20J.%282008%29%20in%20Fisher%2C%20R%28Ed%29%20Perspectives%20on%20Evil%20and%20Human%20Wickedness.pdf (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Cihan, N. (2014) Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. *Journal of Turkish Studies,* 9(2), 429-436. DOI:10.7827/TurkishStudies.6402 https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozet&makale_id=17348# (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Çağlar, A. (1997) Terör ve Örgütlenme. *Amme İdaresi Dergisi*, 30(3), 120-133. http://www.alicaglar.net.tr/StaticFiles/file/teror-ve-orgutlenme.pdf (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Çağrıcı, M., (1993) *Cehalet*. TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, 7, 218-219. https://islamansiklopedisi.org.tr/cehalet (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Çalışkan, Ş. and Meçik, O., (2010) *Sosyal Sermayenin Oluşumunda ve Radikalleşmenin Önlenmesinde Eğitimin Rolü. Terörün Sosyal Psikolojisi* pp.41-63, Ankara: Polis Akademisi Yayınları. https://www.academia.edu/231388/Sosyal_Sermayenin_Oluşumunda_ve_Radikalleşmenin_Önlenmesinde_Eğitimin_Rolü (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Çelikten, M., Şanal, M. and Yeni, Y. (2005) Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/231612 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Demir, C.K. (2019) *Terörizm ve Terörizmle Mücadele*. Güvenlik Yazıları Serisi, No.26, Ekim DOI: 10.13140/RG.2.2.18308.07045 https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/TerorizmTerorizmleMucadele_CKDemir_v.1.pdf (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Demirel, Ö. and Kaya, Z. (2007) *Eğitim Bilimlerine Giriş* (2. Baskı). Pegem Yayıncılık, Ankara. ISBN: 975-6802-54-5

Erden, M. (2007*) Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş yayınevi. ISBN: 978-975-509-528-8

Erickson, R.J. (1989) *Legitimate use of military force against state-sponsored international terrorism*. Maxwell Air Force Base, Ala. : Air University Press ; Washington, DC. https://www.defence.lk/upload/ebooks/Legitimate%20use%20of%20force.pdf (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Ertuğrul, H. (2013) *Eğitimde Bediüzzaman Modeli*. İstanbul: Nesil yayınları. ISBN: 978-975-408-255-5

Fidan, N. (1996) *Eğitim Psikolojisi*. Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Alkım Yayınevi.

Gunn, A. and Demirden A. (2019) *Radikalleşmenin Önlenmesi & Terörizm Olgusu - Çalıştay Raporu – AB - Türkiye Terörizmle Mücadele Eğitim Ortaklığı Projesi – 2*. Polis Akademisi Yayınları: 72 Rapor No: 24, Haziran. ISBN: 978-605-4619-99-3 https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/radikalleşmenin_önlenmesi_terörizm_olgusu.pdf (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Gül, T. (2012) *Terör & Terörizim*. İstanbul: Step Matbaacılık.

Kalaycı, İ. (2019) Küresel Terör/izm: Ekonomi Politiğinden Finans Politiğine. *Maliye Dergisi*, sayı: 176, s.225-254. https://www.acarindex.com/pdfs/105864 (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Keskin, A. (2007) *Türkiye'de Terör Sorunu ve Sosyal Politika Stratejileri Açısından Çözümleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/92400/T03105.pdf?sequence=1 (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Krueger, A.B. and Maleckova, J. (2003) Education, Poverty and Terrorism: is there a causal connection? *Journal of Economic Perspectives*, Fall, 17(4), 119-144. https://www.sas.rochester.edu/psc/clarke/214/Krueger03.pdf (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Kuyaksil, A. (2014) Terör Örgütlerinin İdeoloji Unsuru Olarak Kullandığı Bazı Dini Kavramlar. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 1(1), 79-114. https://dergipark.org.tr/en/pub/assam/issue/32283/358472 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Lynch, J.P. (1972) *Aristotle's School; a Study of a Greek Educational Institution*. Berkeley: University of California Press.

https://books.google.bg/books?id=VaYV57QiQDYC&pg=PR3&hl=bg&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Öztürk, S. and Çelik, K. (2009) Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 1(2), 85-106. https://dergipark.org.tr/tr/pub/uaifd/issue/21588/231813 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Palancıoğlu, Ö.V., Aydemir, H. and Karalı, Y. (2021) Teröre Kalıcı Çözüm: Eğitim. 20. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu 21-23 Ekim 2021, İnönü Üniversitesi / Malatya, s.144-153. ISBN: 978-605-7853-79-0 https://www.researchgate.net/publication/363728358_2021-TERORE_KALICI_COZUM_EGITIM (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Sert, A., Demir, C.K. and Avcı, E. (2020) Strateji, Örgütlenme ve Motivasyonuyla Kendine Özgü Bir Terörist Örgüt: FETÖ. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, Şubat, UGK Özel Sayısı, 1-28 DOI:10.28956/gbd.695868 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/986322 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Şen, Y. F. (2018) *Şiddet, Siyasal Şiddet ve Terör* (1. Baskı) *(Radikalleşme Şiddet ve Terörizm*, ed. Salih Zeki Haklı). Polis Akademisi Yayınları: 63, Ankara, s.24-54. ISBN: 978-605-4619-91-7 https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi9_5H-xtT8AhUIXvEDHSJdA6QQFnoECAwQAQ&url=https%3A%2F%2Favesis.pa.edu.tr%2Fyayin%2F0ed54704-da7d-4887-aef2-f1ed9da41920%2Fradikalizm-teror-ve-siddet%2Fdocument.pdf&usg=AOvVaw04MMp1xWnIEzc4LtViYEtq (Erişim tarihi: 31.12.2022)

Şimşek, M. (2016) Terörizm: Kavramsal Bir Çalışma. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (54), 319-335. https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32956/366250 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Şimşek, Ü. (2009) *Cehalet mazeret olmaz*. https://www.risalehaber.com/cehalet-mazeret-olmaz-6475yy.htm (Erişim tarihi: 31.12.2022)

TBB Raporu (2006) *Türkiye ve Terörizm* (1. Baskı). Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 107, Haziran, Ankara. ISBN: 975-668941-5 http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/ViewBooks.aspx?t=v&YID=31 (Erişim tarihi: 31.12.2022)

TOPÇU, N. (2017) *Türkiye'nin Maarif Davası*. İstanbul: Dergah Yayınları.

Wikipedia (2022) *Terörizm*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Ter%C3%B6rizm (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Wikipedia (2023) *Eğitim*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Eğitim (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Yalçın, A. (1969) *Demokrasi Sosyalizm ve Gençlik*. İstanbul: Ak Yayınları

Yayla, A. (1990) Terör ve Terörizm Kavramlarına Genel Bakış. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,* 45(1), 335-385. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/38276 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Yediyıldız, M.Y. and Beldağ, A. (2021) Eğitim Yöneticilerinin Değer Eğitimi ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Çalışma. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 375-394. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1209306 (Erişim tarihi: 10.01.2023)

Yurdakul, A. (2020) Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi. *Türk Medeniyeti Düşünce Dergisi*, 1(2) http://www.turkmedeniyeti.org/2200/deger-kavrami-ve-degerler-egitimi (Erişim tarihi: 31.12.2022)

ŞİDDET VE TERÖRÜ ÖNLEMEDE TEVHİD İNANCININ TOPLUMSAL BİRLİK, BARIŞ, EŞİTLİK VE KARDEŞLİĞE KATKISI

Dr. OSMAN ORAL
Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelâm ve Mezhepler Tarihi Ana Bilim Dalı
Orcid ID: 0000-0002-6403-5144.

ÖZET

Yaratıcı'nın bir ve tek olduğu, eşi ve benzeri olmadığını ifade eden tevhid, sadece bir inanç değil aynı zamanda bir yaşam biçimi kabul edilir. Önce zihinde belli bir yapılanma oluşturur, ardından hayatı şekillendirir. Kişinin dinî anlayışını, psikolojisini, sosyal hayata bakışını, bilimsel ve ahlakî zihniyetini belirler. Barış, eşitlik, adâlet, kardeşlik, iyilik ve güzelliğin oluşmasında tevhidin kalp, söz ve eylem olarak önemli bir işlevi vardır. Başta Allah'ın birliği olmak üzere, dinlerin köken olarak birliği, insanların ve insanlığın birliği, insanlığın aşması gereken ortak problemlerin birliği gibi geniş bir yelpazede kendini gösterir. Tüm insanlar bir ve eşittir. Yaratan birdir. Yaratılış fıtratları da birdir. Aynı kök ve asıldan yaratıldıkları aynı anne ve babadan dünyaya geldikleri için kardeştirler. İnsanlar arasında ayrılık ve gayrılık yoktur. İnsanlar konuştukları dillere, derilerinin rengine, cinsiyetlerine, sosyal sınıflarına göre kendilerine ayrıcalıklı konum biçemezler. İnsanlar arasındaki üstünlük dile, ırka, kabileye, dine, renge, cinsiyete, sınıfa ve zenginliğe dayanmaz; tüm varlıklara karşı saygı ve sorumluluğa dayanır. Toplumdaki tevhidi, düzeni, birliği ve kardeşliği bozucu, şiddet, terör ve tefrika eylemleri yapan fert ve toplumlar ilahî gazâba uğrarlar. Yani fiziksel ve psikolojik şiddet ve terör, insanlar için bir sıkıntı, kötülük ve işkence haline gelir. Buna karşılık tevhid, vahdet, birlik, barış ve kardeşlik ise sosyal hayata iyilik, merhamet ve bolluk olarak yansır. Akıl ve irade gibi yeteneklere sahip insanların ortak görevi, siyasî ve sosyal hayatta barış, birlik ve kardeşlik olarak tevhid'i bir gönül, söz ve amel olarak yaşamak, siyasî, iktisadî ve sosyal refahı bozan her türlü bölücülük, şiddet ve teröre karşı ortak bir tutum sergilemektir. Bu tebliğde şiddet ve terörü önlemede tevhid inancının toplumsal siyasî birlik, eşitlik, barış ve kardeşliğe katkısı nitel ve doküman analizi metoduyla incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tevhid, Siyasal Birlik, Barış, Eşitlik, Kardeşlik

THE CONTRIBUTION OF THE BELIEF IN TAWHED TO SOCIAL UNITY, PEACE, EQUALITY AND BROTHERHOOD IN PREVENTING VIOLENCE AND TERRORISM

ABSTRACT

Tawhed, which states that the Creator is one and only, that he is not his spouse and the like, is considered not only a belief, but also a way of life. First, it creates a certain structure in the mind, then shapes life. It determines a person's religious understanding, psychology, outlook on social life, scientific and moral mentality. In the formation of peace, equality, justice, brotherhood, goodness and beauty, tawhed has an important function as a heart, word and

action. It manifests itself in a wide range of ways, primarily in the unity of Allah, the unity of religions in origin, the unity of people and humanity, the unity of common problems that humanity must overcome. All people are one and equal. It is He who created them. The attributes of creation are also one. They are brothers because they were created from the same root and origin, and came into the world from the same mother and father. There is no decoupling, othering and exclusion between people. People cannot earn a privileged position for themselves based on the languages they speak, the color of their skin, their gender, and their social class. Superiority among people is not based on language, race, tribe, religion, color, gender, class and wealth; it is based on decency and responsibility towards all beings. Individuals and societies that violate tawhed, order, unity and brotherhood in society, commit acts of violence, terror and serialism, suffer divine wrath. That is, physical and psychological violence and terror become a nuisance, evil and torture for people. On the other hand, tawhed, wahdat, unity, peace and brotherhood are reflected in social life as goodness, compassion and abundance. Individuals and societies that commit acts of terrorism and serialism that disrupt tawhed, order, integrity, unity and brotherhood in society suffer divine wrath. The common duty of people equipped with abilities such as reason and will should be to live tawhed as peace, unity and brotherhood in political and social life as a heart, word and deed, and to show a common attitude against all kinds of separatism, violence and terror that disrupt political, economic and social welfare. In this communiqué, the contribution of tawhed belief to social political unity, equality, peace and brotherhood in preventing violence and terrorism is examined by using qualitative and document analysis method.

Keywords: Tawhed (Monotheism), Political Unity, Peace, Equality, Brotherhood

1. GİRİŞ

Barış, birlik, bütünlük, eşitlik, adâlet, huzur ve kardeşlik gibi psikososyal unsurların oluşumunda kalp, söz ve eylem olarak tevhidin insan hayatında önemi bir yeri vardır. Akılların doğru ve güzel bulduğu bir şey olan tevhid'den daha güzel ve onu canı gönülden benimsemekten daha değerli bir şey yoktur denilir (Mâtürîdî, 2005a, 125). Tevhid, Allah'ın bir olduğu eşi, benzeri ve ortağı bulunmadığı şeklinde ifade edilir. İnsanın dinî anlayışını, psikolojisini, sosyal hayata bakışını, bilimsel ve ahlakî zihniyetini belirler. Fert ve toplumları iyi ve güzel ahlakî eylemlere yönlendirir. Sadece bir inanç değil aynı zamanda bir hayat tarzı kabul edilir. Siyasî, ekonomik ve sosyal hayattaki unsurların tevhidin bozulması veya yokluğu ile bozulduğu tevhidî eylemler ile canlılığını koruduğu dile getirilir. Tevhid, farklı zaman ve mekânlarda kendine özgü bir şekilde farklılaşarak tezahür eden; o ana dek anlaşılandan daha fazla anlaşılmasının mümkün olduğu bir tezahürü ifade eder (Düzgün, 2005, 20; Türer, 2016, 94). Teklik ve birliğin Allah'a tahsisi ile O'nun dışındaki her şeyden tek ve bir olma iddiasını nefyetmeyi öngören, fert ve toplum hayatında siyasî birliği, bütünlüğü, düzeni ve eşitliği öğütleyen Kur'an öncelikle gönüllere tevhidi hikmetleri yerleştirir, bölünmüşlüğe, şiddet, terör ve aşırılıklara sevkeden her türlü inanç, düşünce ve ideolojiden kalbi, aklı ve zihni arındırır. Farklılık ve çeşitliliğine rağmen mükemmel bir uyum içinde bütün olarak kâinatın nasıl var edildiği ve kusursuz işleyişine dikkatleri çeker. Hangi düşünce ve inançta olursa olsun yaratılmışları tevhidî bakış, hoşgörü ve kardeşlikle karşılamayı, evrendeki ahenk, düzen ve birlik gibi yeryüzünde de farklı düşünce ve karakterler ile birlik bütünlük içinde huzur içinde yaşamayı insanın yaratılış hikmeti kulluk olarak sunar. Evrendeki bütün inançlara ve değerlere sinen, sembol ve pratiklere anlamını veren kuşatıcı bir tevhid düşüncesi, tüm sebepleri tek bir sebebe bağlayabilen zihinle gerçekleşebilir. Farklılıkları bir ve uyumlu hale getiren bu düşünce

başta Allah'ın birliği olmak üzere, dinlerin köken olarak birliği, insanların ve insanlığın birliği, insanlığın aşması gereken ortak sorunların birliği gibi geniş bir yelpazede kendini gösterir (Düzgün, 2005, 3-4). İnsanın tevhid temelinde Allah'a inanması, kalp, söylem ve eylem olarak tevhid eylemlerine yönelmesi, siyasî, iktisadî ve sosyal hayatta birliği, bütünlüğü, eşitliği, kardeşliği yansıtması, herşeyde âdil ve merhametli insanî karakter oluşturmasını hedefler (Mâtürîdî, 2005a, 38, 43; İbn Rüşd, 1955, 58; Cürcânî, 2015, 3/72).

Kur'an'a göre yaratıcı niteliği ile Allah Vâhid ve Ehad'dır (Enʿam 6/19; Sad 38/65; İhlâs 112/1). Vahid kavramı şeriki olmayan, ehad ise benzeri olmayan tek yaratıcı demektir. Her ikisi Allah'ın mutlak ve sonsuz tekliğini, eşsiz ve benzersiz birliğini ifade ederler (İsfahânî, 2012, 548; İbn Manzûr, 1992, 15/353-5). Vâhid olma herhangi bir sayının ilk basamağı anlamında bir değil, Allah'ın eşi, benzeri ve dengi bulunmadığı anlamındadır (Ebû Hanîfe, 1992, 70; Mâtürîdî, 2005a, 38, 40, 69). Tevhide sadece Allah'ın zâtına yönelik birliği ve tekliğine âit söylemler olarak bakılamaz. Bu inanç Allah-kâinat-kul ilişkisinin nasıl işlediğini belirler, insan aklı ve iradesine yön verir, sosyal hayatta tevhidî eylemlere yönlendirir, hayatı bir bütün görerek toplumda siyasî birlik, düzen ve barışın gerçekleşmesini sağlar. Evrensellik, bütüncüllük, eşitlik ve özgürlük gibi temeller üzerine yapılan arka planında tevhid olan salât, takvâ, infâk, zekât ve karz-ı hasen gibi psikososyal eylemlerin ifa edildiği oranda sosyal hayatta birlik, barış ve kardeşlik oluşur (Chittick, 2019, 197; Farukî, 2017, 170, 237).

Bazı araştırmacılara göre yeryüzündeki iktisadî, sosyal ve kültürel dengesizlik ile şiddet ve terörü gidermek semavî dinlerin ortak amacı ve hedefidir. İnsanların refah içinde yaşamalarını sağlama yolunda nebiler öncelikle tevhidi, adâleti, eşitliği ve kardeşliği kendilerini yaşayarak insanlara göstermiş ve öğretmişlerdir (Bigiyef, 1329, 21 vd; Özler, 2005, 25). Varlıkların özündeki tevhidin toplumda da olduğu, bireyselliğin tekelleşme, şiddet ve tefrikanın olmadığı, insanların sınıflara ayrılmadığı, adâlet, eşitlik ve paylaşımcı düzenin hâkim olduğu insanlığın tarih sahnesine çıktığı ilk günkü gibi kardeşliğe eninde sonunda kavuşacağı yani aslî fıtratına döneceği savunulur (Şeriati, 2011, 53). Hangi düşünce ve inançta olursa olsun insanları tevhid bakış açısı hoşgörü ve kardeşlikle karşılamak, evrende olan kusursuz uyum, düzen ve birlik gibi yeryüzünde de birlik ve bütünlük sağlamak insanın aklı ve iradesi ile yaptığı eylemleriyle olabilir. Sosyal hayatta tevhidî vahdeti sağlama, eşit ve kardeşce yaşama fertlerin elinde gücü ve iradesindedir. Bu hikmetle Allah tevhidi, gönülleri birleştirmeyi, dayanışmayı, barışı ve kardeşliği emreder her türlü zulmü, şiddeti, tefrikayı, ihtilafı, siyasî birliği bozmayı bölünüp parçalanmayı yani şirkin her türlüsünü de yasaklar. İhtilaf, tefrika, tartışma çıkaranların arasını bulup düzeltmeyi bir görev ve sorumluluk olarak insanlara yükler. Birlikte kardeşce, eşitlik, huzur ve barış içinde tefrikasız yaşamayı rahmet (Hucurât 49/10) olarak niteler (Mâtürîdî, 2005b, 2/269-270, 313). Tevhid ve iman'ın sadece "Kalbî tasdik" ile ifade edilemeyeceği davranışsal yönünün de önemli olduğu, tevhid ve imanın; dil ile ikrâr, kalp ile takdik, ilahî buyrukları yerine getirmekle gerçekleşeceği bazı âlimler tarafından dile getirilir. Delil aldıkları bir âyette insanların sadece "İman ettik" demeleriyle bırakılacaklarını "Sınanmayacaklarını mı sanıyorlar?" gibi ifadelerle sâdıklarla yalancıların anlaşılması için tevhid kapsamında sabır ve şükür eylemlerini yapıp yapmamakta sınandıkları belirtilir (Ankebût 29/2-3). Buna göre tevhid ve imanın kalp, söz ve davranışsal yönü ile önemli bir bütün olarak bilinmesi, zihinlerde ilahî mesajlara uygun bir şekilde oluşması ve davranışlara yansıması gerekir. Bazı âlimler de tevhidi

"Allah'ı selbî (olumsuzluk) ve subûtî (zorunlu) sıfatlarda kendisine lâyık olan şekilde vâhid/bir ve ortaktan münezzeh âhad olarak bilme ve ikrâr etme" şeklinde tarif ederler (Mâtüridî, 2005a, 69; 2005b, 17/377-8; Abdülcebbâr, 2013, 1/148, 208, 2/630, 768; Zemahşerî, 2016, 1/144). Buradaki "ikrâr etme", psikolojik tevhidin siyasî ve sosyal hayata ahlakî eylem olarak birlik, vahdet, barış ve kardeşliğin yansıması şeklinde düşünülebilir. Sadece zihin ve kalp dünyasında kalan pratik sosyal hayata katkısı olmayan tevhidin fazla bir yararı olmaz. Toplumların içinden bir türlü çıkamadığı buhran, tefrika, şiddet ve savaşın temel sebebinin tevhidin inanç ve sosyal hayata yönelik gereği gibi eyleme dökülmemesi sosyal hayata yansımaması gibi gerekçeler ileri sürülür (İkbal, 2007, 23, 29). Tevhidin etkilerinin hayatta ve pratikte görünmesi onu sadece kalp ve dil ile ifade edilen bir söz olmaktan çıkarır, insan eylemleri olmasını sağlar. Sadece psikolojik inanç hali değil toplumsal siyasî düzenden ekonomiye, evrensel dünya barışından estetiğe kadar hayatın birçok alanında düzenleyici bir ilke olarak anlaşılabilir. Yani tevhid sadece inancı belirleyip oluşturan teolojik bir ilke değil; aynı zamanda yeryüzündeki tüm ilişkileri düzenleyen ahlakî bir ilke olduğu söylenebilir (Safa, 2021, 928; Ardoğan, 2016, 74, 79; Türer, 2016, 93).

Bu tebliğin amacı siyasî şiddet ve terörü önlemede tevhid inancının toplumsal siyasî birlik, eşitlik, barış ve kardeşliğe katkısını sunmaktır. Konu nitel bir araştırma ve doküman analizi metoduyla incelenmekte ve değerlendirilmektedir.

2. TEVHİDİN SİYASÎ HAYATA YANSIMASI; BİRLİK VE BARIŞ

İnsanlar toplu halde yaşadıklarından hayatın düzenli ve huzurlu olabilmesi canlılığını devam ettirebilmesi için tevhidî birlik ve barışa ihtiyaç vardır (İbn Haldûn, 1968, 1/419; İbn Teymiyye, 1988, 162). Bu vahdeti birliği ve barışı bozucu her türlü tefrika, şiddet ve terör eylemleri "Şirk, küfür, ifsad, bağy, tefrika, münker ve fuhşiyyât" kavramlarıyla yerilir. İnsanlık bir ve bütün olduğundan her insan yaratılış bakımdan eşit kabul edilir. Her hangi birisi veya bir kesim, âile, hanedan, kurum vs. bu bir ve bütün halinde oluşan barış içinde yaşayan siyasî toplumdan ayrılıp üste çıkarak başka insanlara siyasî, dinî ve sosyal egemenlik taslayamaz. Diğerleri üzerinde kendi başına hâkimiyet kuramaz. Hele bu hâkimiyeti Tanrı'dan aldığını hiç iddia edemez. Bir ve bütün olan Allah'dan hiçbir kimseye ilahlık yetkisi de geçmez. Biri veya bir kesim, âile, hanedan, kurum vs. toplumdaki birlik, barış ve kardeşliği dışlayarak siyâsî, iktisadî ve dinî otorite, üstünlük ve egemenlik taslayamaz. Dinî, ahlâkî kültür ve değerleri kendi çıkarları için hiç kimse kullanamaz. Sözgelimi eskidünya dinleri; Sümer, Asur, Bâbil, Hitit, Mezepotamya, Hind, İran, Mısır, Roma, Yahudilik, Hıristiyanlık, Sabiîlik vs. ay, güneş, yıldızlar, gökyüzü, yeraltı, deniz, aşk, ışık, karanlık, verimlilik, savaş, rüzgâr, fırtına vb. tanrılarına inanarak tevhidi birliği ve barışı bozan, Tanrının eş, oğul, kız, torun, sülale, haneden, kral, din adamı, ırk, bölge, insan vs. gibi doğuştan imtiyazlı aracıları, sınıfları, parçaları, ortakları, alt kademeleri hiyerarşisi olduğuna inanarak tevhidi barışı bozan kabullerini Mekke'deki Kureyş Arapları üzerinden reddeder. Allah'ı tanrılıkta tek ve bölünmez bir bütün ilân eder. Allah'ın tevhidi, bölünmezliği, birliği ve bütünlüğü her hangi bir ortaklığa da izin vermez. Tanrının kapısı (Bâbil), Tanrının yeryüzündeki gözü (Firavun), Tanrının oğlu (İbnullah) ve Tanrının yeryüzündeki gölgesi (Zıllullah fîl-arz) iddiaları da geçersiz, siyasî ve sosyal sonuçları itibariyle hepsi bâtıldır. Birlik ve bütünden ayrılarak kendine ayrıcalıklı konum biçmek diğer insanlardan

üstünlük ve büyüklenme olur. Bu, tevhidin, birliğin, bütünlüğün zıddı şirke iletir (Eliaçık, 2014, 210-4).

Kur'an'da Firavun, Nemrud ve Ebû Lehep gibi şirk protipleri ile Âd, Semud ve Nûh Kavmi gibi müşrik toplulukların niteliklerinin çeşitli şekillerde anlatılması, tüm insanlığın şirkin her çeşidinden kaçınıp tevhide yönelmeleri hikmetiyle olmalıdır. Çünkü tevhid bakış açısı, tek ve bir olan Allah dışında veli edinip tapılan, sevilen değer verilen tağutî ilahları reddeder. Bu durum inanç birliğini sağladığı gibi toplumsal birliği ve barışı da sağlar, hayatta birlik, eşitlik ve kardeşlik eylemlerinin âdil bir şekilde yapılmasını önerir. Tevhidin sosyal vahdetin zıddı olarak şiddet ve tefrika da bir ve bütün olarak çalışması, üretmesi ve yaşayan sosyal hayat için bir sosyal şirk çeşidi kabul edilebilir. Tevhid, toplumsal açıdan düzen, ahenk, tutarlılık ve birliği yansıtırken şirk ise ilkesizlik ve bunun doğal sonucu olarak tefrika, toplumsal parçalanma, çelişki, aykırılık, şiddet ve şaşkınlığı temsil eder (Türer, 2016, 97). Siyasî ve sosyal tanımıyla müşrik; bütünü parçalayan, birliğe ortak koşan tefrika çıkaran, şiddet ve terörü destekleyendir. Yaratıcının varlığına inanan, ilahî hüküm ve hikmetleri hafife alan siyasî, ekonomik ve sosyal hayatın akışına, düzenine saldıran işgalci düşmanın adıdır (İbn Manzûr, 1992, 10/449-50). Tevhidi, birliği, eşitliği ve kardeşliği bozan müşrik kişi Kur'an'da gökten düşen veya kuşların parçaladığı nesneye benzetilir (Bakara 2/264; Aʿrâf 7/147; Muhammed 47/33; Hucurât 49/2). Tevhid dışında inanç ve eylemler Allah katında "Rüzgarın savurduğu bir kül ve serap gibi" (İbrâhim 14/18; Nûr 24/39) değersizdir. Tevhid dışı inançlar temelinde doğru ve iyi zannıyla yapılan ameller iptal olur (Bakara 2/264; Aʿrâf 7/147; Muhammed 47/33; Hucurât 49/2). Büyük bir zulüm ve şiddeti içeren şirk yani tefrika ve ayrılıkçı halin pişmanlık ve tevbe ile düzeltmediği takdirde affedilmeyeceği bildirilir (Nisâ 4/116; Lokmân 31/13). Buna göre dinin yani inanç ve ahlâkî eylemlerin özünü ve esasını oluşturan tevhîd, Allah'ın ilk emri iken bu özün zıddı ve yıkıcısı olan şirk, Kur'ân'da yasaklanan ve aftan istisna tutulan ilk edimdir denilebilir (Lary, 2022, 8 vd).

Huzurlu ve mutlu yaşayabilmesi için insanın maddî ve manevî psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik bir çok unsurlara ihtiyacı olduğu, sosyal hayatta tevhid dışı tefrika, şiddet ve şirk eylemlerinden uzaklaşması önerilir. Toplumdaki tevhidi, düzeni, bütünlüğü ve birliği bozucu şiddet, şirk ve tefrika eylemlerini yapan fert ve toplumların ilahî gazâba uğradıkları da bildirilir (Âl-i İmrân 3/105; Şûra 42/14). Allah'ın adâleti ve hikmeti gereği kulun özgür irâdesiyle yaptığı ma'ruf iyi eylemlerin Allah'ın rızasını, münker kötü fiillerin ise O'nun gazabını gerektirdiği söylenebilir. Elçilerin gönderiliş hikmetlerinden biri, inanç, söylem ve davranışlarda tevhid dışı her çeşit şirk, şiddet ve zulüm türlerinden insanları sakındırmak olmuştur (Nisâ 4/116; Nahl 16/36; Enbiyâ 21/25). Sosyal hayatta siyasî birliği, bütünlüğü, iktisadî sömürüyü, eşitsizliği, eksik ölçüp tartmayı, yalanı, aldatmayı, haksızlığı, gönülleri kırmayı Allah kendine yapılmış, yoksullara yardımı ihtiyaç sahiplerine borç vermeyi sanki kendine yardım gibi sayar (Bakara 2/245; Mâide 5/12; Hadîd 57/11, 18; Tegâbün 64/17; Müzzemmil 73/20). Aşkın varlığa borç verme ve yardımın teolojik tevili, hayatın devamı için ihtiyaç sahiplerine, fakirlere, kimsesizlere sahip çıkılması, siyasî, ekonomik ve sosyal hayatın canlılığı için çalışma, üretim, barış, eşitlik ve yardımlaşmanın desteklenmesi, adaletsizlik, eşitsizlik, şiddet, savaş ve zulümlerden uzaklaşmaktır, denilebilir. Sosyal hayatta bir kişinin yaşaması bile çok değerlidir. Onu hayata kavuşturmak tüm insanlığı hayata kavuşturmak gibi atalete ve ölüme mahkum

etmek tüm insanlığı yok etmek gibi görülür (Mâide 5/32). İyilik ve güzelliklerin hayatta yaşatılması konusunda destekleşme ve yardımlaşma esastır (Âl-i İmrân 3/110; Tevbe 9/71). Tevhide yani siyasî birlik, barış, beraberlik eşitlik ve bütünlüğe zarar verici her türlü isyan hareketi uygun görülmez (Ebû Hanîfe, 1992, 38 vd). Allah toplumda birlik ve barış içinde olunmasını tefrikaya düşülmemesini önerir (Şûra 42/13). İnsanlar arasında olması istenen "Kelimetün seva" (Âl-i İmrân 3/64) yani tevhid ve adâlet temelinde siyasî birlikteliklerle bir araya gelinmesi olarak te'vil edilebilir. "Ehl-i Kitap ancak kendilerine açık bir beyyine geldikten sonra tefrikaya düştüler" (Beyyine 98/4) âyetinin te'vilinde İmam Mâtürîdî (ö. 333/944), "Beyyine"nin herkesin yaratılışta özüne konulmuş tevhide âit fıtrî özellikler, şiddet, savaşlardan uzak ve siyasî birliktelik için gerekli tevhid kardeşliği olabileceğini söyler. Bir yönüyle de kitap ehlinin tevhid'de fırkalara, mezheplere bölündüğü, şiddet, terör ve savaşlarla birbirlerini yok ettiği gibi siz de iktisadî eşitsizlik, sömürü, siyasî şiddet tefrikaya düşmeyin tevhidi bozmayın uyarısıdır. İlahî mesajlara uygun takvâ üzere hareket edenlerin şiddete başvurmayıp barış içinde yaşayabilmesidir. Allah, düşünme yeteneği olan insanlara umumî bir tevhid anlayışı ve tevhid inancı vermiş fakat onların kötülüklere yönelen her bir grubu, fırkası, mezhebi mazhar kılındığı bu genel tevhidî bakış açısını çeşitli yorumlarla bozmuşlardır. Kendilerine ilahî mesajla bildirilen tevhid inanç ve eylemlerini yapabilenler ise bu fırkalaşmadan uzak olur, eşitlik, kardeşlik ve barış içinde huzur ve mutlulukla yaşayabilirler (Mâtürîdî, 2005a, 185-6; 2005b, 2/325, 17/287).

Dinde ayrılığa düşüp fırka fırka olan, her fırkanın da kendi fikirleriyle sevindiği tevhid dışı siyasal şiddeti yapan zâlim ve müşrik karakteri yasaklanır (Âl-i İmrân 3/105; Rum 30/32; Şûra 42/14). Kendi mezhebî görüşünü beğenip diğerlerini hoşgörüsüzce ötekileştirmenin, kendi fırka, cemaat, grup ve mezhebinde olmayanı dışlama olan "Tekfir" söylemi uygun görülmez. Bazı dini anlayışlar, fırka, cemaat ve mezhepler birbirlerini "Müşrik, kâfir, fâsık, zındık, bağy, terörist" vb. gibi söylemlerle tekfir etmişlerdir. Fırka ve mezheplerin sosyal bir gerçeklik olduğu, taassup ve cehâlete dayanan mezhepçiliğin tevhide uygun olmadığı, mezhep imamlarının siyasî ve tarikat liderlerin görüşlerini kabul etmeyenlerin tekfirle suçlanamayacağı, mezhebin görüşleri dinin yerine geçirildiğinde dışlamanın ötekileştirme, aşırılık, şiddet, terör vb. gibi fert ve toplum hayatında tefrikalar doğurduğu tarihî bir vakıadır. Tevhidin zıddı olan tefrika; bölünüp parçalanmaya ve düşmanlığa, şiddete, karşılıklı mücadeleye dönüşür, güç, imkân ve yetenekler heba olur. Siyasî tevhidi sağlama yolunda sosyal hayatta günah, şiddet ve düşmanlık üzerinde değil de iyilik ve takvâ üzerinde yardımlaşılması esastır (Mâide 5/2). Tevhidi ilkeler terk edildiğinde birlik, yalnız fesat ve anarşi buhranına uğramakla kalmaz tefrikayla parçalanabilir, toplum fesat tufanıyla gevşeyip çözülür, insanlar şiddet ve savaş hallerinde yok olunabilir.

Farklı inanç ve karakterde olanları tevhidî birlik ve bütünlük içinde toplumda yaşamasını öneren Kur'an, insanın yeryüzüne halife yani yeryüzünü imar ve ıslah için gönderilen her bir kişi tek tek her birey olduğunu, hilâfetin de bir yönetim biçimi olmadığına işaret eder (Bakara 2/30; Enʿâm 6/105; Fatır 35/39). Yönetici hiçbir zaman tevhid açısından Allah'ın halifesi olarak görülmez. Yani halife insan cinsini tanımlayan bir nitelik olup yeryüzünde tevhidî hükümlerinin yaşatılmasını sağlayacak bir imar ve yönetim vazifesidir. Siyasî birlik ve topluluklarda olan yöneticilik anlamında halifede ise olması gereken en önemli ilke, herhangi

bir soy veya ırka mensubiyet değil, o görevi yapabilecek akıl, ilim, güç, ehliyet ve sorumluluk bilincine sahip olmaktır. Yönetme ve sorun çözme sanatı olan siyaset ve yöneticilik, büyük bir sorumluluk, yetenek, ehliyet gerektirir. Kur'an'a göre hak, hürriyet, adâlet, eşitlik ve şûra gibi tevhidî esaslara dayanır. Allah göklerin, yerin ve ikisi arasındaki her şeyin hükümrânlığı kendisine âit, herkes onun kulu olduğundan birbirine kan bağı, konum, üstünlük ve siyasî yöneticilik taslamak tevhide ters kabul edilebilir (Fârâbî, 1990, 127-9; İbn Haldûn, 1968, 1/494; Taftazânî, 1998, 5/245). Kur'an'da toplumun nasıl ve ne şekilde yönetilmesi konusunda Câlut, Firavun ve Nemrud gibi yerilen kötü karakterleri anlatıldığı gibi Tâlut, Melike, Zülkarneyn, Dâvud ve Süleyman gibi bazı hükümdarların siyasî yönetimleri de muhtemelen ibret ve örneklik hikmetiyle idrâklere sunulur. Siyasî birliğin devamı için üst yöneticiliğe takvâ niteliği yani akıl, ilim, yetenek ve basîret sahibi birini özgür irâdeyle seçmek, seçilenin de adâlet ve şûra ilkelerine uygun iyi ve güzel icraatlerini desteklemek gerekir (Mâide 5/2). Adâlete bağlı, meşveretle iş gören, yalan ve entrikalarla halkları kandırmayan, haksızlıkları önleyen, toplumsal ilke ve kurallara uygun davranan, barış ve birlikten ayrılmayan, farklılıkları ötekileştirmeden toplum katmanlarını düşmanlaştırmayan yöneticinin kamu yönetimini ilgilendiren genel ilkeleri uyguladığında, böyle bir siyasî yöneticiye yardımcı olmak da yine tevhid ilkesi gereğidir. Yönetici, halkın haklarını yerine getirirdiği oranda Allah'ın haklarını ifa etmiş olur. Halkın özgür iradelerini yalan, hile ve çeşitli entrikalarla kandırmadan işbaşına gelen yukarıda nitelikleri sayılan yönetici ile gönül bağı olması, birbirlerine hayır duâ da bulunmalarının toplumda psikososyal açıdan huzur ve sukûna sebep olacağına işâret edilir (Nesefi, 2004, 2/436 vd; Oral, 2018, 954).

Tevhid bilinci bir toplumda ne derecede kök salar, içselleşir ve gelişirse, o toplumda o derecede ahlâklı ve şahsiyetli insanlar yetişir (Türer, 2016, 95). Toplumdaki hallerin iyi ya da kötü yönde değişimi ortak akıl ve irade ile olabilir (Enfâl 8/53; Raʿd 13/11). İrade temelindeki eylemler, değişim, sosyal dönüşüm ve sorumluluk açısından değerli kabul edilir. Bu, eylemin irade ile akıllı ve şuurlu yapılması anlamına da gelir. Siyasî ve sosyal hayatta fertler yükümlülükleri ve görevlerinde sorumlu tutulur. Ma'rufu; aklın ve vicdanın iyi ve güzel gördüklerini öğretme ve yaşatma, münkeri; aklın ve vicdanın kötü ve çirkin gördüklerini önleme ile günah ve düşmanlık üzerinde değil iyilik ve takvâ üzerinde yardımlaşma (Mâide 5/2) ilkelerinin hayatta uygulanabilirliği oranda kanaatimizce siyasî birlik, barış, eşitlik ve düzen de gerçekleşebilir. İlâhî hikmet kula kendi gücü ve kapasitesi yettiği kadar sorumluluk yükler (Bakara 2/286; Aʿrâf 7/42). Tevhid eylemlerini gücü nisbetinde hayatta yaşamak, başkalarının da yaşayabilmesi için önündeki engelleri kaldırma çabası her akıllı ferdin kolektif kamusal sorumluluğu olmalıdır. Evrende yaratılan her bir varlık Allah'ı zikreder, ruku ve secde eder. Yani yaratılışa destek verir, destekleşir ve yardımlaşır. İsteyerek yahut istemeyerek her şey Allah'a boyun eğer. Yaratılış ve birliğe katkı sağlarlar (Âl-i İmrân 3/83; Enfâl 8/17). Akıl, şuur ve irade sahibi tek varlık olan insanın eylemleri ise onun aklı, iradesi, gücü ve gayretine bırakılmıştır. Tevhidi birliği, barışı, eşitliği ve kardeşliği reddetmek insan türünün en köklü içgüdülerine karşı çıkmak, insanlığı terketmekle eşdeğer kabul edilebilir. Buna göre tevhid, farklılıkları, değişik düşünce ve inançları hoşgörüyle karşılamayı, hayatta siyasî birlik, eşitlik, barış ve kardeşlik içinde huzurlu ve mutlu yaşamayı tercihin adı insanlık ve yaratılışın da gâyesi olduğu söylenebilir.

3. TEVHİDİN SOSYAL HAYATA YANSIMASI; KARDEŞLİK

Farklı kültür ve mizaçlara sahip insanlardan oluşan toplum, çokluk ve farklılıkların âhenk ve bütünlük içinde bir takım esaslar çerçevesinde tevhidini gerekli kılar. Yaratılışları gereği insanlar birlikte yaşamaya muhtaç olduklarından hayatın zorluklarının aşılması, huzur ve güvenliğin sağlanması ancak birlik, barış ve kardeşlikle mümkündür. Diğer bir deyişle tevhid inancının sosyal hayata yansıması birbirlerine maddî manevî açıdan ihtiyaç içinde olan insanların vahdeti, birliği ve kardeşliği ile mümkün olabilir. İnsanları yaratan bir, yaratılış fıtratları bir, aynı kök ve asıldan yani topraktan yaratıldıkları aynı anne ve babadan dünyaya geldikleri için tüm insanlar soy itibarıyle kardeş olurlar. İnsanlar arasında ayrılık yok eşitlik, birlik ve bütünlük vardır. Fazilet ve üstünlük dile, ırka, kabileye, dine, renge, cinsiyete, sınıfa ve zenginliğe dayanmaz; tevhidin ahlâkî boyutu yaratıcıya ve tüm canlılara karşı saygı ve sorumluluk bilinci, barış ve kardeşliğin temeli "Takvâ" eylemlerine dayanır (Hucurat 43/13). Bu hikmetle olmalı ki eylemlerde takvâ şarttır (Mâide 5/27; Hac 22/37). Zengin fakir arasında sevgi, güven ve kardeşlik köprüsü zekât, sadaka ve karz-ı hasen gibi diğergâm yükümlülük ve ibadetler, toplumda sevgi, saygı, dayanışma ve yardımlaşma his ve duygularını geliştirir, geçim ve yaşam yönünden insanlara katkı sağlar, siyasî birlik ve kardeşliği güçlendirir. Yerküresi içindekilerle birlikte tüm insanların emrine verildiğine göre sosyal hayatın yaşaması ve canlılığı için fakirlerlere yardım, onların yaşaması için dayanışma içinde bulunmak insanî soy kardeşlik sorumluluğudur. Bu da takvâ, salât, infâk ve zekât gibi psikolojik, iktisadî ve sosyolojik eylemlerle mümkündür. Tevhid, akâid, ibâdet ve ahlâk ekseninde insanın tevhidi idrâki, siyasî, iktisadî ve sosyal hayatta vahdet eylemlerin en birincil insanî görevi olduğu söylenebilir (Mâtürîdî, 2005b, 1/203, 208-9; 13/400). Kelime-i tevhid ve iman ile "Müminler kardeştir" (Hucurât 49/10) ifadesinde belirtildiği gibi tevhid ehli arasında manevî yakınlık ve kardeşlik oluşur. Buna tevhid kardeşliği denilebilir. Peygamber eşinin kan bağı olmadan anne oluşu (Ahzâb 33/6) kan kardeşliği gibi değerli ve üstün sayılabilir. "Müminler kardeştir" ifadesinin açılımından "Aslında Allah'ın kulları kardeştir. İnsanların babası/atası birdir. Âdem ise topraktandır. İnsanların Rabbi Allah'tır. Müminler ise dinde de kardeş olduğu için can ciğer kardeştir. Hem soy hem de tevhid kardeşliği. Diğerlerin kardeşliği lâfta kalsa bile müminlerin kardeşliği lafta kalmamalıdır" şeklinde te'vil etmek mümkündür (Eliaçık, 2014, 993). Bir rahmi paylaşmak biyolojik kardeşlik ise kelime-i tevhidi benimseyen insanlar da kan kardeş gibi soy kardeşi olurlar. İslâm dünyası -babaları peygamber olan- büyük âileyi oluştururlarsa âile bireylerinin hukuk karşılığı kan kardeşlerin hukuklarından daha kuvvetli olur. Kur'an'ın evrensel hikmet ve hükümleri o büyük âilede en âdil bir şekilde uygulandığı takdirde bundan daha güzel siyaset aramaya gerek kalmadığını söyleyen Mûsa Carullah Bigiyef (ö. 1949), tevhidin siyasî, ekonomik ve sosyal hayata yansımalarının İslâm toplumlarında Kur'an merkezli iyi bir şekilde anlaşılmadığı kanaatini taşır. O, tevhidin siyasî ve sosyal anlaşılmama karşılığının tefrika ve savaş olduğunu tarihsel bağlamda anlatır (Bigiyef, 1329, 21 vd). Tarihte müslüman devletlerin siyasî, ekonomik çıkarları için birbirleriyle düşmanca savaşmaları gerçeği bunu doğrular gibidir. İlahî buyruklara göre değil herkes kendi anlayış, kültür ve töresine göre düşmanlık oluşturabilmiştir. Kur'an'ın açıklamasına göre düşmanlık kriteri, inançlara Firavunvarî baskı kurup Allah'ın öncelikle değer verdiği düşünce, fikir ve vicdan hürriyetini reddetmek, baskı kurduğu kişileri yurtlarından çıkarıp mallarına el koymaktır. Bir de bu zulme yani inançlara hoşgörüsüz yaklaşıp baskı kurmaya, yurdundan hicrete zorlama

yapan zâlimlere yani hak hukuk tanımayanlara yardım edenlerle velilik; dostluk kurmak ve onlarla yardımlaşmaktır (Mümtehine 60/8-9). Buna göre düşmanlık kriteri inanç değil, hür olması gereken inanca baskı kurmak olduğu söylenebilir. Zulüm işkenceyle temel hak ve hürriyetleri, Allah yolunu yani insanlık yararına iyi ve güzel faaliyetleri engelleyenlere, haksızlık eden zâlimlere yakınlık, eğilim göstermek, onların fiillerine iştirak etmek, yardımcı olmak, desteklemekir. Aksi takdirde tevhidin gönülden çıkması ile psikososyal ateş; sıkıntı, musibet ve azap çekilebilir (Hûd 11/113). Yine Kur'an'ın verdiği bilgiye göre tevhid eylemleri dışında yapılan dostluklar düşmanlığa (Meâric 70/8-15; Abese 80/33-37), ilahî rıza ve tevhid dışında yapılan ameller de göz aldatması serapa dönüşür (Nûr 24/39). Tevhid dışı niyet ve emellerle yapıp edilenler de rüzgarın savurduğu değersiz küle benzetilir (İbrahim 14/18). Tevhid dışı inançlar temelinde doğru ve iyi zannıyla yapılan ameller de iptal olur (Bakara 2/264; Aʿrâf 7/147; Muhammed 47/33; Hucurât 49/2). Buna göre kalp, akıl, şuur ve organların ölçülü, sıhhatli olmasında tevhid açısından kulluğun yalnızca Allah'a, hidâyet ve yardımın yalnızca O'ndan istenmesi, mutluluk ve nimetlere ancak O'nun lütuf ve yardımıyla tevhidî eylemlerle ulaşılabilir (Mâtürîdî, 2005b, 1/7; Zemahşerî, 2016, 1/65).

Huzur ve mutluluk içinde yaşamak isteyenlere önerilen "Hep birlikte hablullaha tutunun, tefrikaya düşmeyin; bölünüp parçalanmayın" (Âl-i İmrân 3/103) âyetindeki hablullah/Allah'ın ipi "Kur'an" ve "Toplum" olarak te'vil edilebilir. Çünkü Kur'an evrensel hikmetleriyle tüm insanları birliğe, bütünlüğe, huzur ve mutluluk ilkeleriyle yaşamaya çağırır. Siyasî birliği, bütünlüğü, iktisadî sömürüyü, eksik ölçüp tartmayı, yalanı, aldatmayı, haksızlığı, gönülleri kırmayı Allah kendine yapılmış, yoksullara yardımı ihtiyaç sahiplerine borç vermeyi sanki kendine yardım gibi sayar (Bakara 2/245; Mâide 5/12; Hadîd 57/11, 18; Tegâbün 64/17). Toplumun fertlerini tevhidî vahdet, barış, birlik, beraberlik ve kardeşlikle yaşatmayı önemser. Sosyal hayatta itikad, söz ve eylem olarak tevhid ilkesinin uygulanabilirliği vahdeti sağlama imkânlarının oluşturulması ile her türlü tefrikalardan da uzaklaşmakla olunabilir. Buna göre fert ve toplum hayatında Kur'an'ın buyruklarının uygulandığı oranda tevhid hakikatleri uygulanmış olur. Peygamberler, insanların tevhid hikmet ve eylemleri nasıl ve ne şekilde yapılacağını unuttuğu, birlik, bütünlük ve kardeşliği yitirdiği dönemlerde imdada yetişmişlerdi. Elçiler zincirinin son halkası Muhammed'den sonra bir elçi gelmeyecek olması insanlığın gelişimi ile birlikte ona kıyamete kadar hiç değişmeyecek yazılı bir kitap nüzûlü sayesindedir. İlke ve buyruklarına uyulduğu takdirde Kur'an, kıyamete kadar ilahî bir elçi gibi nübüvvet işlevini sürdüreceği tevhidi siyasî, ekonomik ve sosyal hayata birlik, eşitlik ve kardeşlik olarak yansıtabileceği tezi ileri sürülür (Mâtürîdî, 2005a, 276-7). Allah sosyal hayatta birlik, bütünlük içinde güzelliklerin yayılması ve kötülüklerin önlenmesi için tuğlaları birbirine kenetlenmiş bir yapı gibi saflar halinde gayret gösterip mücadele edenleri sever (Saf 61/4). Sosyal hayatta fertler, iyilikleri yapma ve özgür irâdeleriyle hayata geçirebilme, kötülükleri de imkânları ölçüsünde engel olabilmede toplumun ortak irâdeleri sonucu gerçekleşir (Enfâl 8/53; Raʿd 13/11). Allah, tevhidi, birliği, kardeşliği, emrettiği ve razı olduğu eylemleri yapan kullarını severken yasakladığı fesad, bozgunculuk, şiddet gibi haddi aşan kibirli kullarını da sevmez (Bakara 2/205; Nisâ 4/93; Mâide 5/60; Aʿrâf 7/152; Nahl 16/106). Allah'ı sevmek bir iddianın ötesinde, kendini tevhid pratiklerinde gösterir. Sadece dil ile seviyorum ifadesi sevmek anlamına gelmez. Maliyeti ne olursa olsun, hak, iyilik, hikmet ve adâleti talep ve her türlü eylemde yönü evrensel hikmetlere çevirmek gerekir. Yani Allah sevgisi sadece sözle değil

eylemlere yansıtılmak durumundadır. Allah'ın da kulunu sevmesi, birlik bütünlük tevhid yolunda yaptığı psikososyal eylemleriyle ondan râzı olması rahmetiyle muâmelesi, Allah'ın sevmemesi kulunun tevhid dışı tefrika, şiddet eylemlerinden râzı olmaması şeklinde te'vil edilebilir (Mâtürîdî, 2005b, 2/160, 15/133). Buna göre Allah'ın tevhid eylemlerini yapan kulunu sevdiği, bu tür eylemlerden râzı olduğu, şirk, şiddet, terör ve tefrika eylemlerini işleyen kulunu sevmediği söylenebilir.

Kur'an, toplumsal bağ olan kardeşliği bozan, sosyal hayatta tefrikaya fırkalaşmaya yönelten, kardeşin kardeşi tahkirini, gıybetini, hatalarını araştırmasını, suizanı, iftirayı ve kin gütmeyi yasaklar. Aralarında itidali, eşitliği ve adâletle hareket etmeye emreder (Hucurat 49/12-13). "Başa kakmak, kalp, gönül kırmak, eziyet ve zulmetmek" kelimeleri ile insanî yaratılış, onur ve izzete dikkat çekilir. Psikolojik şiddet kabul edilebilecek bu tür eylemlerle yapılan iyi amellerin iptali sözkonusudur (Bakara 2/263-264). Farklı bir ihtimam ve hikmetle, iki eliyle, en şerefli, güzel bir biçimde, Allah'ın ruhundan üfleyerek (Secde, 32/9; Sâd 38/75; Teğabun 64/3; Tin 95/4), topraktan özel bir yaratışla yarattığı her insanın onur, şahsiyet ve şerefinin çok değerli olmasını da işaret eder. "Allah yaptığından sorumlu tutulmaz" (Enbiyâ 21/23) denilerek ilahî yaratılış ve hikmet eleştirilemez, sorgulanamaz. İnsanın çaba, gayret ve iradesine bağlı olduğu için karakter ve eylemler eleştirilebilir, iyi güzel, doğru yanlış, güzel çirkin gibi bir yargıda bulunulabilir. Ama her insanın şahsiyeti, onuru ve şerefi ilahî ilim, kudret, yaratılış ve hikmet ile var edildiğinden kanaatimizce insanî onur ve izzeti incitmek, kırmak, yok etmek, gönül kırmak teolojik anlamda ilahî hikmet ve yaratılışı hafife almak, tevhidi, vahdeti, ilahî nimetleri inkâr ve nankörlük etmek gibidir. Örneğin iftira Allah katında basite alınmaması (Nûr 21/15) gereken tevhid dışı eylemlerden biri olması gibidir. Farklı ırk, millet, din ve kültürlere mensup insanların kardeşce bir arada yaşamasının büyük bir İslâm medeniyetini oluşturduğunu belirten Wilhelm Barthold (ö. 1930), "Farklı ve çeşitli kavimlerin terakkileri yahut gerilikleri, ırkî özellikleriyle dinî itikadlarıyla yahut etraflarındaki yapılarıyla değil tarihlerin türlü çağlarında çeşitli ve farklı halklarla olan insanî kardeşce ilişkilerinde tuttukları mevki ile izah olunabilir" (Barthold, 1973, 7) demektedir. Buna göre farklı ırk, millet, din ve kültürlerle siyasî, iktisadî ve sosyal birlikteliklerde insanlığın medeniyet ve terakki oluşabileceği söylenebilir. Bu tevhidî bakış açısı insanın kalpteki duygu, düşüncesi ve iradesi ile insanî onur ve şahsiyetinin değerli oluşunun bir göstergesi de sayılabilir. Yaratılış ve kültürlerden gelen farklılık ve değişiklerle bir bütün, birlik, vahdet içinde yaşayabilmek, tüm insanlık bir bütün kabul edilebilir. İnanç boyutunda tevhidi seçen, iç dünyasında barışı ve güveni gerçekleştirir. İç barışını sağladığı oranda da sorumluluk ve duyarlılık hisleri gelişir. İnsanlarla ilişkilerinde benlikten bizliğe yükselir. Böylece kardeşlik duyguları pekişir. Toplumda îsâr; yardımlaşma ve dayanışma duygusu yükselir, zekât, infâk, karz-ı hasen gibi dayanışma ve yardımlaşma unsurlarıyla sosyal vahdet kardeşlik bağlarıyla tamamlanır. Soy kardeşi olan insanların farklı düşünce ve davranışlarını hoşgörüyle karşılar. Tevhidi siyasî, iktisadî ve sosyal hayatta kabul eden fertlerden oluşan vahdet toplumunda farklı değişik düşünce ve yaklaşımlar, inançlar hayat bulur. Düşünce ve inancından dolayı insanlar dışlanmaz, hor görülmez. İnsanî ilişkilerde tefrikaya yol açabilecek hiçbir tutum ve davranışa yer verilmez. Toplumsal barışı, eşitlik, birlik ve bütünlüğü bozmaya çalışmak, tefrikaya, bölücülüğe, ayrılığa yol açacak hareketler hem siyasî olarak yasaklanır hem de ahlâken yapılması kerih görülür. İnsanlara birliği, eşitliği, kardeşliği, bırakıp Allah'ın elçilerini, meleklerini rab edinin, kölelerim olun değil de

araştırdığınız, öğrendiğiniz kitap ve ilimlerle âlemlerin rabbi Allah'a kul olun, birlik, bütünlük, eşitlik ve kardeşlik üzere yaşayın denilmesi gerekir (Âl-i İmrân 3/79-80). Huzur ve mutluluk içinde yaşamayı isteyen insanlar sosyal hayatta tefrika, şiddet, düşmanlık, bölünme, parçalanmaya sebep verecek, tevhidi kardeşliği, birliği ve bütünlüğü zedeleyecek söz, söylem, tutum ve davranışlardan kaçınmalıdırlar. Sosyal hayatta yaşamak zorunda olan insanın eşitliği, barışı ve kardeşliği tesis etme yolunda gayreti her bireyin kamusal görevi ve sorumluluğu olmalıdır. Bir yönüyle maddî manevî psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik açıdan birbirlerine ihtiyaç içindeki insanların fıtrî yapısı tevhid inancının sosyal hayata yansıması olan vahdeti, siyasî birliği, adâleti, eşitliği ve kardeşliği oluşturmayı zorunlu kılar. İnsanlar arasındaki üstünlük dile, ırka, kabileye, dine, renge, cinsiyete, sınıfa ve zenginliğe dayanmadığı, tüm varlıklara karşı saygı ve sorumluluğa (takvâ'ya) dayandığı söylenebilir. Toplum fertlerini birbirine bağlayan psikososyal ip kardeşlik, ülfet ve muhabbet ilahî bir nimet şeklinde düşünülebilir. Böylece sevgi, merhamet ve yardımlaşmanın doğal bir sonucu olarak vahdet ve kardeşlik, sadece bir duygu yapısını değil, insanları şiddet ve terör gibi olumsuzluklardan, güzel ve iyi ahlâkî davranışlara yönelten tevhidin bir göstergesi hayata yansıması olduğu söylenebilir.

4. TEVHİDİN İKTİSADÎ HAYATA YANSIMASI; EŞİTLİK

Toplumu meydana getiren sosyal sınıflar arası malî dengesizliklerin giderilmesi, zayıf olanların korunması eşit gelir dağılımı olarak tanımlanabilecek eşitlik, tevhidin iktisadî hayata yansıması olarak algılanabilir. Emeğiyle çalışanların, yaşadıkları toplum içinde insan haysiyetine yaraşır bir asgarî hayat standardına kavuşmaları eşit bir şekilde pay almalarıdır. Tevhid inancında yerin ve göğün tek sahibi Allah olduğuna göre doğal olarak tüm mülkiyet ve kaynaklar Allah'a âittir, mülk O'nundur (Bakara 2/284; Enbiyâ 21/19; Buruc 85/9). Yani kamunun/ bütünün/herkesindir. İnsanlar herkes/bütün aç ve çaresiz iken mülk tek başına özel bir şahsın bir kesimin olamaz. Kazanılacaksa herkes/bütün birlikte kazanılmalı, bu sağlanıncaya kadar da bölüşülmeli, yardımlaşılmalıdır. Tek yanlı yığma ve biriktirme (kenz) ilahî yasak kapsamındadır (et-Tevbe 9/34). Bunu yapanlar tek yanlı olarak bütünden ayrıldıkları eşitsizliğe sebep oldukları için ekonomik istikbâr şirk içine girerler. Yığdıklarını bütüne/herkese döndürünceye kadar alçaklık damgası yemeye mahkûm olurlar (Âl-i İmrân 2/112). Malın, kazancın ve mülkün bütüne herkese âit olması, insanca yaşam oluncaya kadar paylaşma, bölüşmeyi gerektirir. Yani toplumda her bir ferdinin insanca yaşama standartı olması insanî kamusal sorumluluktur. Bu, bir tür yaşayan cennet yaratma çabasıdır. Orada mülk birkaç zenginin elinde dolanıp duran devlet haline gelmez (Haşir 59/7). Dil, din, ırk, renk, mülkiyet, cinsiyet, kavmiyet ve milliyet temelinde yaşanan farklılaşmaların Allah'ın bütün insanlar için yarattığı rızık ve kaynaklarında (üretim araçlarının kullanımında) bir eşitsizliğe ve sınıflaşmaya yol açmaması tevhidi gerekliliktir. Özellikle rızık ve kaynaklarının kullanımı konusundaki eşitsizliğe Kur'an'ın tahammülü yoktur. Yoksulluk boyutundaki eşitsizlik "Allah'ın nimetini inkâr, nankörlük", açlık boyutundaki eşitsizlik de "Allah'a ortak koşmak" olarak nitelendirilir (Nahl 16/71, 112; Fussilet 41/9-10). Mülk Allah'ın yani eşit bir şekilde insanların/bütünün/herkesindir. "Kazandığınız rızıktan ihtiyaç sahiplerine infâk edin!" denildiğinde sadece kendi aklı ve çalışmasıyla kazandığını iddia eden müşrikler "Dilerse Allah'ın doyuracağı kimseleri biz mi doyuracağız! Doğrusu siz apaçık bir dalâlettesiniz" (Yâsîn 36/47) diyerek ilahî takdirle alay etmişlerdi. Buna göre tevhid ehlinin ihtiyaç sahiplerine karşı

toplumda duyarlı ve sorumluluk hissetmeleri istenir, duyarsızlık, gaflet ve dalâlet türü eylemlerden uzaklaşılması konusunda uyarılır. İhtiyaç fazlasının muhtaçlara dağıtılması ilahî buyruk ve tevhidi bir kuraldır (Bakara 2/286). Sosyal hayatta güçlü-zayıf, zengin-fakir dengenin korunması için yardımlaşma ve dayanışma esası olduğundan iş ve üretim için ihtiyaçlılara zenginlerin borç vermesi psikolojik ve sosyolojik dayanışmayı tevhidi yani birliği, bütünlüğü ve kardeşliği oluşturur. Çalışmaya ve üretime katkı sağlamak, alınteri ile hayata tutunmak isteyen biri/birilerini yaşatmak, güzelliklere yardım veya bir kişiyi tembellik, münker, zulüm ve kötülüklerden vazgeçirmek, "Bir nefsi kurtaran tüm nefislerin hayatını kurtarmış gibi" (Mâide 5/32) karşılığını hayatta huzurlu ve mutlu yaşamak şeklinde görebilir. Aksi ise "Bir nefsi öldürmek tüm nefisleri öldürmek gibi" (Mâide 5/32) büyük vebâli, azabı gerektirebilir. Zekât, sadaka, infâk ve karz-ı hasen gibi tevhidî unsurlar sayesinde güzel ahlâk esaslarına uygun adâlet ve toplumsal refah hikmetiyle iktisadî kaynaklar halkın yararına değerlendirilir. Helâl kazanç ve çalışmaya yönlendirilen insanlarda çalışma meşguliyeti yaşamaya yönlendirir, merhamet duygusu canlanır, yardımlaşma ve dayanışma artar, güven gelişir, toplum bağları insaf, adâlet, kardeşlik, paylaşma temelinde kuvvetlenir. İnsanlarda diğerkâmlık, cömertlik, paylaşımcılık gibi iyi ve güzel ahlâkî karakterler gelişir. Toplumun bireyleri daha mutlu motivasyonu yüksek hale gelebilir tevhid eylemleri sayesinde birlikte huzur ve saadetler içinde yaşayabilirler.

Kur'an eşitliği sağlamanın iktisadî tevhid açısından farklı yollarını da gösterir. Zekât, sadaka, infâk, karz-ı hasen, ita gibi verme/paylaşma emirleri ve buna yönelik örneklendirmeler hep bu "Takdirin" yerine gelmesinde insanları tevhid eylemlerine yönlendirmek içindir. Hac, tavaf, ihram, namaz, secde, saf bağlama vs. hep bu eşitliği gösteren ve örnekleyen bedenin ve ruhun alışmasını sağlayabilecek ritüellerden (nusuk, pratikler) ibarettir (Eliaçık, 2014, 215, 404-5). Tevhidin ekonomik yansıması eşitliği sağlamada infâk, ilahî rızâyı kazanma niyetiyle kişinin servetinden muhtaçlara aynî, nakdî yardımı yani zekât ve sadaka vermesidir (el-Bakara 2/265). "Göklerin ve yerin tamamı zaten Allah'a âit olduğu halde ne diye hâlâ Allah yolunda infâk etmiyorsunuz?" (Hadid 57/10) ilâhî ikazı, infâk imkânı dünyada elinizde iken size emanet olarak verilmişken sosyal hayatın siyasî birliği ve bütünlüğün devamında ihtiyaç sahiplerine harcama yapılmasının gerekliliği olarak yorumlanabilir. Rabbin rızâsı, kalplerin kaynaşması, şefkât ve rahmetin görünümü olduğundan Kur'an'da yüzden fazla âyette "Salât ve zekât" yanyana geçer. Her ikisi de duâ, sosyal yardışlaşma ve dayanışma gibi tevhidîi eylemleri kapsar. Allah'a kulluk, O'nun buyrukları ve hikmetlerinden yana olmak, duâ, namaz, O'nun yolu buyrukları doğrultusunda râzı olduğu inanç, söz ve eylemleri desteklemek salâttır. Her tevhid eylemi salât ile ifade edilir (Isfehânî, 2012, 598-9; İbn Manzûr, 1992, 14/464-9). Bunun hikmeti; Allah nezdinde değerinin yüceliği, maddî ve manevî hayatın ayrı olmadığını, insanların huzurlu ve mutlu yaşamasına katkısı olmasıdır. İlahî rızayı kazanma, kalbî ve malı arındırma eylemleri salât ve zekât ile sosyal ve iktisadî hayatta iyilik ve güzel eylemleri yapma fırsatı olur (Mâtürîdî, 2005b, 1/207, 2/180, 4/36, 10/8, 17/224, 238).

"Ey insanlar! Allah katında en kerim (değerli ve üstün) olanınız takvâlı olanlarınızdır" (Hucurat 49/13) ifadesi insanların renk, ırk, cinsiyet, zenginlik, fakirlik, soy ve sopla üstün olmadıklarını, eylem yapmada bir ve eşit olduklarını anlatır. Mal, mülk, makam, cinsiyet, kabile vb. gibi nitelikler faziletin ölçüsü olamaz. Kerim ve faziletli olmanın ölçüsü olan takvâ, tevhid

eylemlerini kapsar, her hayrı, değer ve fazileti de içinde barındırır. İnsanlara yük olmadan temiz ve helâl azık edinmek takvâ ehlinin özelliği olduğu gibi hayat yolculuğunda yaratılmışlara psikososyal iyi davranışlar yani salih amel azığı edinmek muttakî tevhid ehlinin önemli bir niteliğidir. Zenginin mal ve kazancında fakir ve kimsesizlerin hakkı olan azığı onlar için harcaması insan için kulluk bilinci ve tevhid görevi olmaktadır (Mâtürîdî, 2005b, s. 2/494, 14/342). Zekât, infâk ve karz-ı hasen gibi tevhid eylemlerinin insan için bir lütuf değil, zenginin malındaki fakirin ihtiyaç sahiplerinin hakkı olduğu açıklanır (Zariyat 51/19; Meâric 70/24). Bu mal insanlar sayesinde kazanıldığından bu döngünün devamı için ihtiyaç sahibi insanlara sahip çıkılmasının gerektiği şeklinde düşünülebilir. Ekonomik birlik, eşitlik ve düzenin devamı ile her türlü tefrikaları önlemek için geçim ve alışveriş işlerinde "Ölçü ve tartı"nın düzenli, adâletli ve tastamam yapılması önerilir (İsrâ 17/35; Şuara 26/181-183; Hûd 11/84-85). Evrenin, gökyüzünün eşit, düzenli bir şekilde yaratıldığı, işlevini kusursuzca yaptığı gibi yeryüzünde de bu tevhidî düzen ve ölçünün olması insanlardan istenir (Rahmân 55/7-9). Anne, baba, akraba bile olsa nefsî taassup his ve duygulara kapılmadan, inanç ayırımı yapmadan malın eşit bir şekilde dağılımı, iktisadî ve sosyal adâleti sağlamak için olmalıdır (Nisâ 4/235; Mâide 5/8). Sadece inanç boyutunda kalmayan tevhid, hayatın toplumsal doğasına, somut ve gerçek bir sosyal yapıya, evrensel değerlere; pratik olarak ise her tür ayırımcılığı ve sosyal dışlamayı redde, her şeyin birbiriyle bağlantılı olduğunun kabulüne, herşeyin değişimi ve dönüşümünde insan sorumluluğuna öncelikle vurgu yapar. Her bireyin işlevsel akılla iradesini iyi, güzel ve doğru olana yönlendirmek kulluk görevi olduğundan kalp, göz ve kulak, bilgileri doğru veya yanlışlığı araştırmadığı takdirde sorumluluğu toplum fertlerinin beraberce üstlenmeleri kamusal ahlâkî sorumluluk olmaktadır (İsrâ 17/36). Buna göre insan iyi kötü, güzel çirkin, doğru yanlış her türlü eylemi özgür iradesi ile yaptığı için fert ve toplum hayatında sorumlu olur. İnsanî ilişkilerde, kurumsal faaliyetler ve iktisadî gelir dağılımında adâlet ve eşitlik esas olduğundan barışın, birlik bütünlük ve sosyal kardeşliğin temelinin eşit âdil davranışlar olduğu da söylenebilir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Allah'ın bir ve tek olduğu, eşi ve benzeri olmadığı etrafında şekillenen tevhid inancı, insanın psikolojisini dinî anlayışını, hayata bakışını, bilimsel ve ahlakî zihniyetini belirlediği, sadece bir inanç değil bir yaşama biçimi kabul edildiği söylenebilir. Tevhidin toplumsal karşılığı olan vahdet; siyasî birliği, bütünlüğü ve barışı ifade eder. Siyasî vahdeti birlik ve barışı bozan tefrika ve şiddet, sosyal vahdetin zıddı şirk kabul edilir. Fert ve toplumları dışlayan, ötekileştiren ve ayrıştıran tefrika; sıkıntı, şiddet ve azap, tevhidi vahdet, birlik ve kardeşlik rahmet ve berekettir denilir. Kur'an, her türlü cins, vatan ve dil farklarını ortadan kaldırarak tevhidi; siyasî birlik ve bütünlüğü, adâlet, barış ve kardeşliği savunur. İnsanlararası fazilet ve üstünlüğün ancak halka yararlı sorumluluk bilinci denilen takvâ eylemleriyle olduğunu belirtir. Tevhid olan her bir eylemin arka planında takvâ vardır. Siyasî, iktisadî ve sosyal tevhidi sağlama, şiddet ve terörden uzak barış içinde huzurlu ve mutlu yaşama fertlerin kendi elindedir. Hangi düşünce ve inançta olursa olsun soy kardeşi olan insanları hoşgörü ve sevgiyle karşılamak, evrendeki tevhid; kusursuz düzen ve birlik gibi yeryüzünde birlik ve bütünlük sağlamak, farklılıklara rağmen birlik içinde yaşamak akıl ve irade ile yaratılan insanların ortak sorumluluğudur. Kur'an, üretim ve çalışmak için ihtiyaç sahiplerine borç vermeyi Allah'a borç vermek (karz-ı hasen), canlıların

yaşaması için yardımlaşma ve destekleşmeyi (salâtı) Allah ile alışveriş ve ticaret gibi sayar. İktisadî tevhide göre mülk Allah'ın yani mal ve kazancın gerçek sahibi Allah'tır. İnsandaki imkân, rızık ve kaynaklar, onun gelişigüzel harcayabileceği şeyler değil, hayatta, sınama unsuru olarak şükürle değerlendirmesi için kendisine geçici emanet olarak verilen şeylerdir. Bu ömür sermayesi olarak fırsat, nimet ve rızık kaynakları şükür yani Allah yolunda insanların refahı, sosyal ve ekonomik adâleti eşitliği sağlamak, her türlü zulüm, şiddet ve terör eylemlerinden uzak yaşamakla değerlendirmek insanî ahlâkî bir sorumluluktur. İhtiyaç fazlası mal ve kazançlarını garipler ve fakirlerle paylaşmak, onların insanca yaşaması, iş üretip çalışması için desteklemek yani infâk, zekât ve karz-ı haseni vermek her akıllı insanın kamusal sorumluluğudur. Âdem'den Muhammed'e Allah'ın elçileri tevhidî sapmaları düzeltmek için büyük uğraş vermişler, insanların kendi özgür iradeleriyle tevhid eylemlerini nasıl ve ne şekilde yapılacağını göstermişler, sosyal hayatta siyasî birliği, eşitliği, adâleti, barışı ve kardeşliği yaşamışlar, vahdeti birliği ve barışı bozan her türlü tefrika, şirk, şiddet ve zulümlere karşı durmuşlar, bunlarla mücadele yollarını insanlara öğretmişlerdir. Her bir asır ve konumda bir nebi gibi görev yapan Kur'an tüm insanlara sevgi, saygı, hoşgörü, eşitlik, adâlet, barış ve kardeşlik gibi evrensel tevhidi ilkeleri önerir. İnsan akıl ve özgür irâdeyle yaratılmış, yeryüzünü emrine verilmiş, zihnine tevhid bilinci yerleştirilmiştir. Tevhid eylemleri dışında Allah'a, insanlığa ve doğaya karşı sorumluluk ve saygı demek olan takvâ olmadan her bir eylem geçersizdir. Biri veya bir kesim, âile, hanedan, kurum vs. toplumdaki siyasî birlik, eşitlik, adâlet ile kardeşliği dışlayamaz. Sosyal hayatta tefrika çıkartıp şiddet, terör ve savaş yapamaz. Tevhidi bozmaya yönelten her tür tefrika türü zulüm, haksızlık, düşmanlık, şiddet ve terör türü psikososyal eylem Kur'an'da şirk, tefrika, tuğyan, bağy, inkâr, adâvet, münker, fuhşiyyât ve günah kavramları ile yasaklanır. Yeryüzünü imar ve ıslah için akıl, irade gibi imkânlarla yaratılan soy olarak da kardeş olan insanların görevi; tevhidi, kalp, söz ve eylem olarak yaşamak, siyasî, ekonomik, sosyal hayata birlik, eşitlik ve kardeşliği yansıtmak olmalıdır. Siyasal ve sosyal hayatta barış, birlik, eşitlik ve kardeşlik olarak tevhid'i bir gönül, söz ve amel olarak yaşamak, siyasî, iktisadî ve sosyal refahı bozan her türlü bölücülük, şiddet ve teröre karşı ortak bir tutum sergilemek, tefrika ve şiddetten uzak, barış, eşitlik ve kardeşlik her insanın hem yaratılış hikmeti hem yapması gereken insanî, ahlâkî ve kamusal görevi olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Abdülcebbâr, K., *Şerhu'l-Usuli'l-Hamse*, TYEK Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2013.

Ardoğan, R., *Kelâm İlminde Sosyal Açılımlar*, Klm Yayınları, İstanbul, 2016.

Barthold, W., *İslâm medeniyeti tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1973.

Bigiyef, M. C., *İman-I.* İslâm Dünyası, 1329, 1 (2), 21-24.

Chittick, W. C., *Varolmanın Boyutları,* İnsan Yayınları, İstanbul, 2019.

Cürcânî, S. Ş., *Şerhu'l-Mevakıf,* TYEK Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2015.

Düzgün, Ş. A., *Kur'an'ın Tevhid Felsefesi*, Kelâm Araştırmaları, 2005, 3 (1), 3-22.

Ebû Hanîfe, İ. A., *Fıkhul-Ekber,* Marmara Üniv. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay, İstanbul, 1992.

Eliaçık, R. İ., *Yaşayan Kur'an*, İnşa Yayınları, İstanbul, 2014.

Fârâbî, E. N., *Medînetü'l-fâzıla*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.

Farukî, İ. R., *Al-Tawhid its implication for thought and life*, Institute of Islamic Thought, Virginia USA, 1992.

İbn Haldûn, E. Z. V., *Mukaddime*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1968.

İbn Manzûr, E. F. C., *Lisânu'l-Arab*, Darü's Sadr, Beyrut, 1992.

İbn Rüşd, E. V., *Faslu'l-Makâl ve Kitâbu'l-Keşf*, AÜ. İlahiyat Fak. Yayınları, Ankara, 1955.

İbn Teymiyye, E. A. T., *es-Siyasetü'ş-Şeriyye*, Dârü İhyâi't Türâsi'l Arabî, Beyrut, 1988.

İkbal, M., *Darbu'l-Kelîm*, Dâru İbn Kesîr, Beyrut, 2007.

İsfahânî, R., *Müfredât,* Çıra Yayınları, İstanbul, 2012.

Mâtürîdî, E. M., *Kitabu't-Tevhîd*, İSAM Yayınları, İstanbul, 2005.

Mâtürîdî, E. M., *Tevîlâtü'l-Kur'an*, Mîzân Yayınevi, İstanbul, 2005.

Lary, H. R., *Tevhid ve Şirkin Güncel Yansımaları*, Fıtrat Kitabevi, İstanbul, 2022.

Nesefî, E. M., *Tabsıratü'l-Edille fi Usuli'd-Din*, DİB Yayınları, Ankara, 2004.

Oral, O., *Mâtüridi'de Din-Siyâset İlişkileri ve Yönetim İlkeleri,* I.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı, Erciyes Üniversitesi Yayınları, 926-960, Kayseri, 2018.

Özler, M., *İslâm Düşüncesinde Tevhid*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2005.

Safa, M., *Tevhid,* Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2021, 8 (68), 928-932.

Şeriati, A., *Dünya Görüşü ve İdeoloji*, Fecr Yayınları, İstanbul, 2011.

Taftazânî, S., *Şerhu'l-Makâsıd*, Alemü'l-Kütüb, Beyrut, 1988.

Türer, C., *Tevhid ve Bir İnsanlık,* Hz. Peygamber Tevhid ve Vahdet, DİB Yayınları, 93-100, Ankara, 2016.

Zemahşerî, E. K. Ö., *el-Keşşâf*, TYEK Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2016.

Evaluating the Issue of Psychological Terrorism Over Security

Fahmı BABAYEV

ORCID: 0000-0003-0956-055X

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

International Relations PhD Student

SUMMARY

The concept of terrorism may come at the beginning of the topics discussed today. In general, terrorism is the use of civilians or security forces to achieve a goal. It is a tactic of using violence or intimidation to intimidate, intimidate or coerce a certain attitude or behavior to an individual or society. After the September 11 attacks, the terms terrorism, terrorism and terrorist became more prominent. In this sense, the purpose of this research is to evaluate the issue of Psychological Terrorism from a security perspective in the context of political violence that has existed from the past to the present. The main problematic of the study is to determine how the issue of Psychological Terrorism and Security in relation to Psychological Terrorism pose problems in the world. The article was evaluated by qualitative research method.

Keywords: Terror, Psychological Terror, Terror in the 21st Century

Psikolojik Terörizm Konusunun Güvenlik Üzerinden Değerlendirilmesi

ÖZET

Günümüzde konuşulan konuların başında Terör kavramı gelebilmektedir. Genel olarak terörizm, bir amaca ulaşmak için sivillerin veya güvenlik güçlerinin kullanılmasıdır. Belirli bir tutum veya davranışı bir bireye veya topluma sindirmek, korkutmak veya zorlamak için şiddet kullanma veya gözdağı verme taktiğidir. 11 Eylül saldırılarından sonra terörizm, terörizm ve terörist terimleri daha fazla öne çıktı. Bu anlamda bu araştırmanın amacı, geçmişten günümüze var olan siyasal şiddet bağlamında Psikolojik Terör meselesinin güvenlik perspektifi üzerinden değerlendirmektir. Çalışmanın temel sorunsalını Psikolojik Terör ve Psikolojik Terör ile ilintili olarak Güvenlik meselesinin dünyada nasıl sorun teşkil ettiğini tespit etmektir. Nitel araştırma yöntemi ile makale değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Terör, Psikolojik Terör, 21 Yüzyılda Terör

RADİKAL TERÖR ÖRGÜTLERİNİN 21'İNCİ YÜZYILDA MOTİVASYONEL DÖNÜŞÜMÜ: EL KAİDE – IŞİD ÖRNEĞİ

AHMET ABDURRAHMAN ÇELİK[1], Doç. Dr. MESUT ŞÖHRET[2]

[1]Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 0000-0002-9583-8062
[2]Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 0000-0003-4052-9286

ÖZET

İnsanlık tarihi kadar eski bir kavram olan terör toplumda ortaya çıkardığı korku ve endişe ile kamu otoritesini yıkmayı toplumun rutin işleyişini bozmayı amaçlamaktadır. Her ne kadar tarihin ilk dönemlerinden beri belirli bölgelerde ve çeşitli motivasyonlarla örgütlenen terör örgütleri ortaya çıkmış olsa da Terörizm özellikle Fransız devrimi sonrasında ideolojik temelleri esas alarak şekillenerek toplum güvenliği bakımından önemli bir tehdit aracı olarak gündeme gelmeye başlamıştır.

Terörist örgütlerin modern dönemde temel motivasyonları genel olarak ideolojik ve etnik temelli olurken faaliyet gösterdikleri alanlar da belirli bir bölge ve ülke ile sınırlı olmuştur. Ancak özellikle Soğuk Savaş'ın sona erdiği 1990'lı yıllardan sonra ideolojik yaklaşımların öneminin ve etkisinin azalması dini motifli radikal örgütlerin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Bunun yanında özellikle 11 Eylül 2001'de ABD'ye karşı gerçekleştirilen terör saldırıları sonrasında terör bölgesel olmaktan çıkarak küresel bir sorun haline gelmeye başlamıştır. 2000'li yıllarda meydana gelen teknolojik gelişmelerle birlikte belirli bir hem eleman ve sempatizan bulma hem de propaganda ve reklam yapma konusunda küresel bir ölçek elde eden terör örgütleri bu sayede etki alanlarını da yerelden küresele dönüştürme imkanı yakalamıştır. Teknolojik gelişmeler, din kaynaklı motivasyon araçları ve devletleşme iradesi gösteren yönetimsel değişiklikler terör örgütlerini küresel birer aktör olarak uluslararası toplumun gündemine getirmiştir.

Radikal terör örgütlerinin yıllar içerisinde geçirdiği değişimlerin araştırılması terör tehdidinin nasıl küreselleştiğinin anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Yaşanan dönüşümün anlaşılabilmesi için Ortadoğu'da faaliyet gösteren terör örgütlerinin; yönetim şekli, aktif oldukları coğrafi bölgeler, ideolojik farklılıklar, propaganda araçları, üye profili, organizasyon yapısı ve eylem şekillerinin karşılaştırılması gerekmektedir. Bu çalışmada terör örgütlerinin yıllar içerisinde yaşadığı değişimlerin nedenleri, sosyolojik, ekonomik, teknolojik ve siyasi faktörlerden oluşan motivasyonel alt yapısı incelenecektir. Aynı dinin kaynaklarından beslenen ve motivasyon aracı olarak dini kullanan El-Kaide ve IŞİD gibi radikal dini örgütler arasındaki farklar 21. yüzyılda terör örgütlerinin motivasyonel anlamda ne gibi değişikliklere uğradığını göstermesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Radikal Dini Örgütler, Terörizm Motivasyonel Dönüşüm, El-Kaide, IŞİD

THE MOTIVATIONAL TRANSFORMATION OF RADICAL TERRORIST ORGANIZATIONS IN THE 21ST CENTURY: THE EXAMPLE OF AL QAEDA – ISIS

ABSTRACT

Terrorism, which is a concept as old as the history of humanity, aims to destroy public authority with the fear and anxiety it creates in society and disrupt the routine functioning of society. Although terrorist organizations have emerged in certain regions and with various motivations since the first periods of history, Terrorism has been shaped based on ideological foundations, especially after the French Revolution, and has come to the fore as an important threat tool in terms of social security.

While the main motivations of terrorist organizations in the modern period are generally ideological and ethnically based, the fields in which they operate have been limited to a certain region and country. However, the decline in the importance and influence of ideological approaches, especially after the end of the Cold War in the 1990s, caused radical organizations with religious motives to come to the fore. In addition, especially after the terrorist attacks against the USA on September 11, 2001, terrorism started to become a global problem rather than a regional one. With the technological developments that took place in the 2000s, terrorist organizations, which achieved a global scale in terms of finding a certain staff and sympathizers, as well as making propaganda and advertising, had the opportunity to transform their spheres of influence from local to global. Technological developments, religious motivation tools, and administrative changes that show the will of statehood have brought terrorist organizations to the agenda of the international community as global actors.

Investigating the changes that radical terrorist organizations have undergone over the years will help to understand how the terrorist threat has become global. To understand the transformation experienced, by terrorist organizations operating in the Middle East; It is necessary to compare the form of government, geographical regions where they are active, ideological differences, propaganda tools, member profile, organizational structure, and forms of action. In this study, the reasons for the changes experienced by terrorist organizations over the years, and the motivational infrastructure consisting of sociological, economic, technological, and political factors will be examined. The differences between radical religious organizations such as Al-Qaeda and ISIS, which are fed from the sources of the same religion and use religion as a motivational tool, are of great importance in terms of showing the motivational changes that terrorist organizations have undergone in the 21st century.

Keywords: Terrorism, Radical Religious Organizations, Terrorism Motivational Transformation, Al-Qaeda, ISIS

GİRİŞ

Terör farklı coğrafyalarda ve farklı şekiller deilk çağlardan beri varlığını sürdürenbir olgudur. Bu olgunun sürdürülebilir olmasını sağlayan en önemli unsur kuşkusuz insandır. Terör örgütleri amaçladıkları korku ve dehşeti topluma ve kamu otoritesi üzerinde elde edebilmek için

propaganda ve reklam yaparak kendilerine yeni sempatizan ve eleman kazandırmaya çalışırlar. Bunun için mevcut kaynaklarını, teknolojik araç gereçleri, para, statü, vb. birçok faktörü kullanırlar. Ancak tüm bunlar terör örgütlerini harekete geçirebilmek için yeterli değildir. Zira terör örgütleri eylem yapabilmek ve aynı zamanda kendi elemanlarını harekete geçirebilmek için kendisine belirli bir meşruiyet (legitimacy) sağlamak zorundadırlar. Bir başka deyişle terör örgütlerinin hem varlıklarını sürdürmeleri hem de eylem yapabilmeleri için belirli bir amaç doğrultusunda şekillendirilmiş stratejik motivasyon kaynaklarına ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde tüm terör örgütlerinin belirli bir amaç doğrultusunda dini veya ideolojik motifleri kullandıkları propagandalarında kendilerine meşruiyet kazandırma arayışına girdiklerini söylemek mümkündür.

Antik dönemden günümüze kadar dünyanın zaman içindegeçirmiş olduğu değişim ve dönüşümler terör örgütlerinin kullandığı argümanları ve yöntemlerinde değişmesine neden olmuştur. Özellikle Soğuk Savaş döneminde dünya genelinde etkili olan Komünizm ideolojisinden beslenen birçok terör örgütü 1990'larda yaşanan ideolojik kırılma ile birlikte yerini etnik ve dini motifli radikal terör örgütlerine bırakmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında önemli olan gelişmelerden biri de hiç kuşkusuz 1979 yılında meydana gelen İran Devrimi olmuştur. Öyle ki İran'da yaşanan İslam Devriminin ardından Ortadoğu'da hızla yayılan radikal örgütler şiddetin meşrulaştırılma aracı olarak ideolojik örgütlerden farklı olarak dini kullanmaya başlamışlardır. (Kuyaksil, 2014:86)

"Küresel terörizm, Rapoport'un uluslararası terörizmi dalgalara ayıran yaklaşımı bağlamında, dördüncü dalga olan ve "din motifli terörizm dalgası" olarak vücut bulmuştur. El-Kaide, ideolojisi, örgütsel yapısı, finans kaynakları, askeri stratejisi ve taktikleri ile beraber düşünüldüğünde, küreselleşmenin ürettiği eşitsizliğin sonucu, Ortadoğu'daki siyasal gelişmelerin de etkisiyle, İslami köktencilik olarak isimlendirilen düşünce akımını ideolojik referans alarak, "din motifli terörizm" bağlamında ortaya çıkan ilk küresel terör örgütü olmuştur. Bir başka deyişle, küresel terörizmin "din esaslı dalgada" ortaya çıkmış ve El-Kaide ile somut olarak görülmüştür. Bununla birlikte, küresel terörizmin ortaya çıktığı, geliştiği ve El-Kaide ile somutlaştığı Afganistan'ın bir "başarısız devlet" olması da ayrıca dikkat çekicidir. Aynı şekilde, IŞİD'in ortaya çıktığı ve geliştiği Suriye ve Irak için de aynı değerlendirme yapılabilir." (Karakaya, 2017: 232)

Bu çalışma özellikle dini referansla hareket eden terör örgütlerinin motivasyonel alt yapılarını, 21'inci yüzyıl sonrasında değişen dünyaya uyum sağlama süreçleri ve geçirmiş oldukları yöntemsel değişiklikleri El-Kaide ve IŞİD özelinde örneklerle açıklamaya çalışmaktadır.

1. YİRMİBİRİNCİ YÜZYIL ÖNCESİ RADİKAL TERÖR ÖRGÜTLERİNİN MOTİVASYONEL DURUMU – EL-KAİDE ÖRNEĞİ

Terör, insanlara belirli düşünceleri benimsetmek için baskı ve cebir yollarını kullanmaktan kaçınmayan eylemlerin oluşturmuş olduğu bir olgudur. (Akbulut, 1993:47)Buna göre terör örgütleri eylemler yaparak toplum üzerinde bir korku iklimi oluşmasını sağlayarak insanların ve kamu otoritesinin normal rutinlerini yapmalarına engel olmaya çalışırlar. Her terörist şiddet olayının arkasında, failleri motive eden derinden sahiplenilen bir inanç sistemi vardır. Bu tür sistemler özünde hoşgörüsüzlükle karakterize edilen aşırılık yanlısı sistemlerdir. Bununla

birlikte, terörizmin bu inançların şiddetli bir ifadesi olmasına rağmen, hiçbir şekilde aşırılığın tek olası yansıması olmadığını akılda tutmak gerekir.

Bununla birlikte terör örgütlerinin asli unsuru kişilerdir. Bir başka deyişle terör örgütlerini terör örgütü yapan örgüt içinde yer alan bireyler ve bu bireylerin aktiviteleridir. Doktrinde "*yalnız kurt*" (lonewolf) olarak nitelendirilen bireysel eylemlerin aksine terör örgütlerinde belirli sayıda insanın varlığından söz edilmektedir. Bu sayı ülkelerin kanunlarına göre farklılıklar gösterebileceği gibi Türk kanunlarına göre örgüt unsurlarının oluşması için en az üç kişinin suç işlemek kastı ile bir araya gelmesi gerekmektedir.(Türk Ceza Kanunu, Md.220) Terör örgütlerinin taşıması gereken unsurları ile açıklayacak olursak; halkı belirli bir görüş üzerine yönlendirecek eylemleri gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş ve belirli sayının üzerinde kişiden müteşekkil, süreklilik üzerine irade ortaya konulan, astlık-üstlük kavramlarının var olduğu hiyerarşiye sahip yapılardır. (Boz, 2020:147)Bunun yanında terör örgütlerinin tanımı her ne kadar ortak noktaları olsa da ülkeden ülkeye göre farklılık göstermektedir. Örneğin İngilizler terörizmi "siyasi, dini veya ideolojik bir amacı ilerletmek amacıyla herhangi bir kişiye veya mülke karşı ciddi şiddet içeren bir eylemin kullanılması veya tehdidi" olarak tanımlarlar. Almanya'da terörizm, "kalıcı özellikle ağır suçlar olmak üzere diğer kişilerin canına ve malına saldırı yoluyla elde edilmek istenen siyasi hedefler için yürütülen mücadele…siyasi amaçları gerçekleştirmek için birbirine bağlı bir grup insan tarafından (savaş dışında) şiddet kullanımı veya kullanım tehdidi" şeklinde ifade edilmektedir. Buna karşılık ABD Savunma Bakanlığı terörizmi, "hükümetleri veya toplumları genellikle siyasi olan hedeflerin peşinde koşmaya zorlamak ve korku aşılamak için genellikle dini, siyasi veya diğer ideolojik inançlarla motive edilen, yasa dışı şiddet veya şiddet tehdidi kullanımı" olarak tanımaktadır. (Martin, 2018: 26-27)

Terörizmin amaç ve güdüler açısından kaçınılmaz olarak politik olduğunu ifade etmek gerekmektedir: şiddet içeren veya aynı derecede önemli olan, şiddeti tehdit eden; yakın kurban veya hedefin ötesinde geniş kapsamlı psikolojik etkilere sahip olacak şekilde tasarlanmış; tanımlanabilir bir emir komuta zincirine veya komplocu bir yapıya (üyeleri üniforma veya tanımlayıcı nişan taşımayan) sahip bir kuruluş tarafından yürütülen; ve ulus altı bir grup veya devlet dışı bir kuruluş tarafından işlenmektedir. Bu nedenle terörizmi, değişim arayışında şiddet veya şiddet tehdidi yoluyla korkunun kasıtlı olarak yaratılması ve kullanılması olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Buradan hareketle birçok resmi tanımın ortak özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

- Yasa dışı güç kullanımı
- Devlet altı aktörler
- Geleneksel olmayan yöntemler
- Siyasi amaçlar ve nedenler
- "Yumuşak" sivil ve pasif askeri hedeflere yönelik saldırılar
- Bir izleyici kitlesini kasıtlı olarak etkilemeyi amaçlayan eylemler (Martin, 2018: 26)

Bu tanımlamalardan ve ortak noktalardan da görüldüğü gibi Terörizm, belirli bir ilkeye sahip grupların veya ajanların, insan veya mülk hedeflerine karşı güç veya şiddet kullanma tehdidi veya fiili kullanımına giriştikleri, önceden tasarlanmış ve yasa dışı bir eylemdir. Bu gruplar

veya temsilciler, altta yatan bir siyasi hedefle birlikte, politika veya davranışı etkilemek için hükümetleri veya insanları kasıtlı olarak sindirme niyetiyle bu davranışta bulunurlar.

Motivasyon kelimesi ise Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre "güdülenme" anlamına gelmektedir. (Türk Dil Kurumu, 2023) Güdülenme, psikoloji biliminin detaylı olarak inceleme alanına giren bir psikolojik yönelimdir. Güdülenmenin sebeplerini ve sürecini açıklamaya çalışan farklı kuramlar mevcuttur. Kişinin davranışlarına yön vermeyi hedefleyen güdülenme itici güç unsuru olarak tanımlanabilecektir. (Çetin ve Çelebi, 2021:154) Bu noktada dini referans alan Terörist örgütler dünya dışı bir gücün, inancın yüceliği için terörist şiddetin uygulanmasını onayladığına ve emrettiğine dair mutlak bir inançla motive edilir. Dini referans alan terörist örgütler genellikle inananların tek gerçek inanç olarak kabul ettiği şeyi savunmak için yürütülür. Bir başka deyişle bu örgütler kendi savundukları dini inancı kendilerine bir motivasyon kaynağı olarak alarak kendilerini ve eylemlerini bu şekilde meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

Selefi gelenekten etkilenen ve 1980'lerin sonunda kurularak günümüze kadar faaliyetlerini sürdüren El-Kaide radikal terör örgütlerine örnek gösterilebilir. Sovyetlerin Afganistan'ı işgaline bir tepki olarak doğmuş olan El-Kaide, Selefi geleneğin fikirlerini dayandırdığı İbn-i Teymiye'nin cihat anlayışını benimsemiştir. Örgüt bu anlayış neticesinde Sovyetlere karşı cihat etme fikri etrafında teşkilatlanmıştır. El-Kaide'nin fikirsel oluşumunda Abdullah Azzam önemli bir rol üstlenmiştir. Sovyetlerin Afganistan'ı işgali ardından bölgeye gelen Filistin doğumlu Abdullah Azzam, Sovyetlere karşı mücadele etmek üzere Bin Ladin ile birlikte El-Kaide'yi kurmuştur. Literatürde kabul gören görüşlerden biri Azzam'ın cihadı namaz gibi yerine getirilmesi gereken bir ibadet olarak nitelendirmesinin ve cihat sırasında kullanılan şiddetin sınırlarını genişleten yorumlarının El-Kaide'nin radikal yanını güçlendirmiş olduğudur. (Kaşıkçı ve Bülbül, 2022:102)

1980'lerde Afganistan'da Sovyet ordusuna karşı savaşan bir grup eğitimli kadro ve Arap paralı asker olarak başlayan El Kaide, daha sonra harekete geçen ve küresel ölçekte taraftar bulan küresel bir örgüte dönüştü. Öte yandan bölgesel olarak bu örgütler bünyesinde faaliyet gösteren Taliban, başlangıçta Afgan mücahitlerden oluşan Peştun ve Tacik kökenli İslamcı direniş unsurlarıyla mücadele etti. İlginç bir şekilde, Taliban başlangıçta hem Suudi Arabistan hem de diğer Arap ülkeleri tarafından Sovyetlere karşı desteklendi. Bin Ladin bile Suudi zengin tüccar kesimi temsilcisi olarak bölgeye (Afganistan) yardım götürmek için 1979'da bölgeye (Afganistan) gitti. Bazı iddialara göre Suudi ailesinin kendisi. Suudiler, Afgan mücahitlere doğrudan yardım etmektense onları kendi başlarına sahaya götürmeyi daha kabul edilebilir buldu. Usame bin Ladin de bu iş için en uygun kişi olarak görüldü ve bölgeye gitti. (Tanner, 2009: 250; Commins, 2006: 273).

El-Kaide'ye kısa sürede çok fazla katılımın olması örgüt tarafından değerlendirilmiş ve birçok paravan örgüt kurularak farklı ülkelerde eylemler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Selefi akımın sömürge sistemi altında yaşayan Müslümanların sömürgeci devletlerine karşı direniş yanını destekleyen tutumu, El-Kaide tarafından oldukça iyi bir propaganda ve meşrulaştırma aracı olarak kullanılmıştır. Zira, Selefi cihatçıların zihinlerinde yer etmiş olan sömürge unsurlarına karşı mücadele etme arzusunu motivasyon aracı olarak kullanarak Afganistan'da

gayrimüslim bir işgalci unsurun karşısında örgütlenmiştir. Sovyet işgali karşısında hızla büyüyen ve konjonktüre göre teşkilat yapısını şekillendirebilen El-Kaide,güçlü bir örgüte dönüşmüştür. Bin Ladin dönemi örgütün ideolojik açıdan önemli gelişmeler yaşadığı bir dönem olmamakla birlikte operasyonel anlamda önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. (Kaşıkçı ve Bülbül, 2022:102)

Örgüt, eylemlerinin merkezine Müslüman halkların karşısına çıkmış olan ve zihinlere kazınan sömürge yapısına uygun hareket eden devletleri yerleştirmiştir.(FBIS Report, 2004) Sovyetlerin Afganistan'dan çekilmesi üzerine Bin Ladin, örgütün hedefiniAmerika Birleşik Devletleri'ne yönelterek örgüt mensuplarına yeni bir hedef olarak sunmuştur. (Katzman, 2005:4-5).

El-Kaide işgalcilere karşı direnen tüm Müslümanları içine alan "İslam Devleti" motivasyonu ile 21'inci yüzyıla kadar dünya genelinde deşifre edilmesi oldukça zor bir teşkilatkurmayı başarmıştır. Kurulan bu teşkilat sayesinde 21'inci yüzyılın başında hedefine Dünya Ticaret Örgütünün ikiz kulelerini yerleştirerek 11 Eylül saldırısını gerçekleştirmiştir. (Dağtaş ve Yaylagül, 2005:2)

El-Kaide, Ortadoğu ve Afrika coğrafyasında baş gösteren sömürgeci devletlere karşı direniş motivasyonunu örgütsel amaç haline getirebilmiştir. Bu motivasyon, tüm dünyayı etkileyen ve karmaşık ağ yapısına sahip bir örgüt ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan ve kendisinden öncekilerle önemli stratejik farklılıklara sahip olan bu örgütün nihai hedefi, İslam Devletini kurmaktır. Ancak El-Kaide kurmayı hedeflediği bu İslam Devleti için henüz doğru zamanın gelmemiş olduğunu, Müslümanların şeriatı tam manası ile benimsedikten sonra bu aşamaya geçilmesi gerektiğini düşünmektedir. (Kaşıkçı ve Bülbül, 2022:108)

2. RADİKAL TERÖR ÖRGÜTLERİNİN 21'İNCİ YÜZYILDA MOTİVASYONEL DÖNÜŞÜMÜ – IŞID ÖRNEĞİ

Irak ve Şam İslam Devleti ismi ile tanınmış ve literatürde IŞİD kısaltması ile anılan radikal örgüt,21'inci yüzyılın başında kurulmuştur.IŞİD'in kurucusu Ebu Mus'ab Zerkâvî bir El-Kaide yöneticisidir ve Amerika'nın 1rak'ı işgaline tepki göstermek amacıyla Irak'a gelerek IŞID'in temellerini atmıştır. (DİYKB Raporu, 2015)

El-Kaide terör örgütünün bir kolu olarak ortaya çıkan IŞİD,Selefi akımlardan etkilenmiştir ve "Irak El-Kaidesi" olarak anılmıştır.Irak El-Kaidesi olarak anıldığı dönemin ardından örgüt, kendidevletini ilan etmiş ve Irak ve Şam İslam Devleti adıyla 2014-2019 yılları arasındafaaliyet göstermiştir. (Biçer, 2015:12) Taliban'dan farklı olarak IŞİD, örgütsel biçimini etnik kökene dayandırmadı ve İslam'ın erken bir biçimini benimsedi. Bu nedenle resmi rütbeler ve pozisyonlar çok sayıda farklı etnik köken arasında bölünmüştür. IŞİD liderleri, komutanları ve subayları arasında Araplar, Kürtler, Türkmenler, Çeçenler, Özbekler, Kazaklar, Tacikler ve diğer milletler yer alıyor. Bu bağlamda IŞİD liderleri, Taliban ve El Kaide'yi neden Molla Ömer ve Taliban'ın aşiret yaklaşımını ve cahiliye dönemini kabul ettikleri için eleştirdiler. Dolayısıyla IŞİD'in bu konuda Taliban'a göre daha ileri görüşlü olduğunu söylemek mümkündür. Diğer bir deyişle IŞİD'in Taliban ve El Kaide'den farklı olarak etnik ya da aşiretsel bir yapıdan ziyade

hem örgütsel yapısında hem de görev dağılımında daha kapsayıcı bir yaklaşım geliştirdiğini söylemek mümkündür.

Irak El-Kaidesi'nin istikrarsız olan Ortadoğu'da diğer örgütlere nazaran yerel halk tarafından destek görmesinin temel sebebinin Saddam sonrası Irak'ta ABD'nin Sünnilere sistematik baskı kurması olduğu söylenebilir. Sünni aşiretler ve yerel halk,Irak El-Kaidesini yönetim sisteminde kaybetmiş oldukları otoritelerini yeniden sağlamlaştırmak için bir araç olarak görmüştür. El-Kaide,Müslümanlara yönelik eylemlerle ön plana çıkmış bir örgüt değildir. Buna karşın Irak El-Kaidesi, desteğini almış olduğu Sünni grupların karşısında bulunan Şii gruplara saldırılar düzenlemeye başlamıştır. (Ayhan ve Çiftçi, 2018:19)

IŞİD, devletleşme sürecinde attığı adımlarda konjonktürel gerçeklerden faydalanmayı başarmış ve içinden doğduğu örgütün katı kuralları ve eylemsel çizgisinin dışına çıkmıştır. Örgüt, mezhepsel mücadelelerde taraf olarak bölgede Sünnilerden taraftar toplamıştır.

ABD'nin 2006 senesinde düzenlediği bir hava saldırısında Irak El-Kaidesinin lideri Zerkavi'nin ölmesi üzerine örgütün liderliğini Ebu Hamza El-Muhacir devralmıştır. (Zerkavi'nin Halefi, 2006) Örgütün yeni lideri mezhepsel rekabet sonucu oluşmuş ayrışmalarla hızla genişleyen üye tabanından yararlanmak amacıyla Irak ve Şam İslam Devletini ilan etmiştir. Dünya kamuoyuna duyurulan bu yeni organizasyonun başına ise Ebu Ömer El-Bağdadi getirilmiştir. El-Bağdadi, IŞİD'i şeriat kurallarının uygulandığı bir devlet modeli olarak dünyaya sunmuş ve kendisini halife ilan etmiştir. (Kaşıkçı ve Bülbül, 2022:119)IŞİD, devletleşme sürecinde yönettiği bölgeleri vilayetlere ayırarak başlarına vali atamaları yapmış ve kurduğunu iddia ettiği sözde devlet yapısının bürokratik alt yapısını güçlendirmeye çalışmıştır. (Şenol ve Erdem, 2016:280)

IŞİD kendinden önceki örgütlere göre güncel gelişmelere daha hızlı adapte olmuş ve amaçları doğrultusunda Müslümanların mezhepsel ayrımlarından yararlanmıştır. IŞİD, bölgesel bir güç olabilmek için önünde engel oluşturan Müslüman devletler ve örgütlerle mücadele edebilmek ve El-Kaide'nin eylem sınırlarının ötesine geçebilmek için kendisine bağlı olan Müslümanlar dışında kalanları müşrik olarak nitelendirmiştir. (Karadeniz, 2022:47). Cihat motivasyonuna mezhepsel dışlanmaları ve ezilmişlik hissini ekleyerek hızlı bir büyüme göstermiştir. Örgüt, devletleşme adımını atarak tüm dünyadan örgüte katılım sağlamayı amaçlamıştır. Bu amacında başarıya ulaşarak yaklaşık kırk bin yabancı savaşçıyı bünyesine katmıştır.("İŞID'in Geleceği", 2017) IŞİD, cihat etmek ve gayrimüslimlerle mücadele etmenin ötesinde radikal düşünce yapısına sahip Müslümanlara uygun bir yaşam modeli önerdiğini duyurarak örgütsel teşkilatlanmanın ötesine geçmeye çalışmıştır.

İki örgüt ana düşmanlar, stratejiler, taktikler ve diğer temel kaygılar konusunda farklılık gösteriyor. Sonuç olarak, ABD'ye yönelik tehditleri de farklıdır. El Kaide'nin nihai hedefi Ortadoğu'daki yozlaşmış "mürted" rejimleri devirmek ve yerlerine "gerçek" İslami hükümetler kurmak olsa da, El Kaide'nin birincil düşmanı, Ortadoğu'nun temel nedeni olarak gördüğü ABD'dir. El Kaide, Amerika Birleşik Devletleri'ni hedef alarak, sonunda Amerika Birleşik Devletleri'ni bu Müslüman devlet rejimlerine verdiği desteği sonlandırmaya ve bölgeden tamamen çekilmeye ikna edeceğine ve böylece rejimleri içeriden gelecek saldırılara karşı savunmasız bırakacağına inanmaktadır. (Byman, 2015)

El Kaide'den farklı olarak IŞİD, "geleneksel askeri taktikler" kullanan "geleneksel bir ordu" gibi savaşıyor. Bu nedenle IŞİD öncelikle belirli bir bölgede alan hakimiyeti kurmakta ve bu bölgede ideolojisi doğrultusunda bir yönetim geliştirmektedir. Örneğin, Haziran 2014'te IŞİD'in Musul ve birçok Irak şehrini ele geçirmesinin ardından ilk olarak Medine Şehri Manifestosu yayınlandı. Bu belge, halkın tüm laik sistemleri denediğini, bu rejimler altında sıkıntı çektiğini ve sıranın "İslam Devleti"nde olduğunu vurguladı. Kadınlar için evden çıkmamak, alkol ve sigara içmemek, beş vakit namaz kılmak gibi sosyal hayatı düzenleyen birçok kuralın konulduğu vurgulanmıştır.

Devletleşme ideali olduğunu beyan eden örgüt, kurgulamış olduğu devletteki sosyal yaşamın devamlılığı açısından sadece erkeklerin değil kadınların da bölgeye "hicret" etmeleri için ciddi propaganda çalışmaları yapmıştır. IŞİD, kadınları kurmak istedikleri devletin temel yapı taşlarından biri olarak görmüştür. IŞİD, geçmişte bir unsuru olduğu El-Kaide'den farklı olarak kadınlara örgüt içerisinde önemli görevler vermiştir. Eğitim, sağlık, vergi toplama ve sosyal medya propagandaları kadınlara görev verilen alanlar içindedir. ("IŞİD ve Kadınlar", 2015) Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelerek IŞİD önderliğinde cihada katılmak isteyen kadınların örgütün belirlemiş olduğu alanlar dışında faaliyet göstermesi yasaklanmıştır. IŞİD, örgüte katılmak isteyen kadınların ellerine silah almasına izin vermemektedir.(Şenol, Erdem ve Erdem, 2016:281)

IŞİD'in "devlet ütopyası" tipik bir otoriter rejim gibiydi: Önce kuruluş ideolojisini ortaya koy, toplumu ona göre tasarla ve istenmeyenlerden kurtul ilkesine dayanmaktadır. Bunu yaparken direnişten kaçınmak için her türlü şiddeti kullanın ve insanların birbirini ihbar etmesine uygun bir istihbarat sistemi kurun. IŞİD tarzı bir örgüt sadece totaliter bir örgütle ayakta kalamaz. Gerçekten işleyen bir bürokrasi gerektiriyordu. IŞİD, Musul'da şiddetli bir nüfus sayımı ile başlamıştır. Tüm doktorlar, hemşireler, mühendisler, polisler ve öğretmenler kayıt altına alındı. Tüm insanlar dinlerine göre sınıflandırılmıştır. Ayrıca tüm işyerleri ve araziler sahiplerinin inancına göre tasnif ediliyordu. Yapılan tasniflere göre gayrimüslimlerin malları işaretlenmiş ve kendilerine üç seçenek sunulmuştur. Ya Müslüman olacaklardı ya da vergi vereceklerdi. Bu iki seçeneği kabul etmeyenler her şeyi bırakıp şehri terk etmek zorunda kaldı.

IŞİD, 21'inciYüzyılın dünyaya sunmuş olduğu en önemli gelişmelerden olan sosyal medyayı oldukça etkin kullanmaktadır. Popüler sosyal medya uygulamalarından olan; Youtube, Twitter ve Facebook uygulamalarının kullanıcı profiline uygun olarak yürütülen sosyal medya stratejileri ile geleneksel propaganda araçlarıyla kıyaslanamayacak bir kitleye erişim sağlanmıştır. Bu sosyal mecralarda kullanıcıların zaaflarına ve travmalarına saldırmış, onların sorunlarına ancak kendilerinin çözüm bulabileceğini söyleyerek insanların örgüte katılmalarını sağlamaya çalışmışlardır. IŞİD'in insanlara anlık olarak ulaşılabilen Twitter mecrası üzerinden yürütmüş olduğu çalışmalar ise örgütün sosyal medyadaki esas varlığını oluşturmaktadır. Kendisinden önceki örgütlerin propaganda şekilleri ve sosyal medyayı kullanma yöntemleri incelendiğinde IŞİD'in sosyal medyayı kendisine fayda sağlayacak şekilde en iyi kullanan terör örgütü olduğunu söylemek mümkündür. (Erdin, 2017:128)

Irak El-Kaidesi, El-Kaide'nin sürece yaymayı hedeflediği ve bu sebepten gerçekleştirmediği devletleşme fikrini IŞİD adı altında gerçekleştirerek El-Kaide'den ayrı bir yol çizmiştir. Bu

sürecin hızlanmasında yukarıda izah edilen stratejiler etkin olmuştur. IŞİD'in kadınları kuracağı devletin yapı taşlarından biri olarak görmesi, sosyal medyayı stratejik ve amacını karşılar şekilde kullanması ve hedeflediği yolda gerektiğinde Müslüman kanı dökmekten çekinmemesi bu duruma örnek gösterilebilir.

IŞİD'in devletleşme kararı ile birlikte ise örgüte katılımın ivme kazandığı gözlenmiştir. Gerek bağımsız hareket eden radikal grupların katılımı gerekse şeriatla yönetilen bir İslam Devletine "hicret etme" motivasyonu, IŞİD'in insan kaynağı konusunda sıkıntı yaşamasına engel olmuştur. Birleşmiş Milletler raporlarına göre ise IŞİD'in Musul'u işgali ve halifeliği ilanı yabancı savaşçı katılımında önemli bir etken olmuştur.(BM Raporu, 2014)

Son zamanlarda doğrudan kontrolleri altındaki topraklar daralmış olsa da IŞİD savaşçıları bir zamanlar Finlandiya veya Belçika'dan daha büyük bir alanı kontrol etmiş ve onları devlet olarak yönetmiştir. Yabancı aşırılık yanlılarını onlara katılmaya motive ediyor. Hızlı yükselişi, sözde "küresel cihat" için itici bir güç haline gelmiştir. (ISIS Goes Global, 2016) El Kaide'den daha güçlü bir ideoloji ve propaganda aracıyla (özellikle sosyal medya aracılığıyla bir araya gelerek), Irak ve Suriye'de kontrol ettiği petrol yataklarından finanse edilen İslam Devleti, operasyonlarını genişletmek için daha iyi bir konumdadır. İdeolojik savaş "Hilafet"i yeniden kurma kisvesi altında verdikleri mesaj, El Kaide'nin örtülü terör tatbikatlarından çok daha ilham verici hale gelmiştir. (Lannin, 2014)

Her ne kadar devlet olma iddiasında olsa da IŞİD, "devlet dışı silahlı örgüt" olarak terör yöntemleri uygulayan, Suriye ve Irak'ta kuvvet kullanarak genişleyen, soykırım suçu, köle ticareti ve savaş suçu gibi suçlar işleyen bir örgüttür. Bütün bu vahşetini, sosyal medyadan insanlara servis eden, bu yolla propaganda yapan, şiddeti araçsallaştıran bir örgütün devlet olarak tanınması mümkün değildir (Karakaya, 2017: 236)

SONUÇ

Terörizm temelde bir strateji hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır. Terör örgütleri, toplumda infial yaratan eylemleri gelişi güzel olarak planlanmamakta ve bir strateji doğrultusunda örgüt üyelerine zafer vaat etmektedir. Terör örgütleri, insan kaynağı noktasında sıkıntı yaşamamak adına şiddet temelli terörist eylemlerine meşru zeminler bulma arayışı içerisindedir. Bu arayış neticesinde kimi zaman ideolojik fikir akımlarından beslenirken kimi zaman da dini kaideleri kaynak gösterme yolu tercih edilmektedir. Dünya konjonktüründen bağımsız olmayan terör örgütleri soğuk savaş döneminde ideolojik anlaşmazlıkların ve iki bloklu dünyanın genel kabul gören en önemli motivasyon kaynağı olan ideolojiyi merkezlerine almıştır. 1979 İran İslam Devriminin ardından İran ve çevre ülkelerini kapsayan Ortadoğu coğrafyasında terör örgütleri, din motifini motivasyon kaynağı olarak kullanmaya başlamıştır.

Literatürde din motifli radikal terör örgütlerinin ağırlıklı olarak Şii gruplar içinden ortaya çıktığı kayıt altına alınmakla birlikte 2014 senesinde kurulduğu ilan edilen IŞİD iseSünni bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Terör örgütleri 21'inci Yüzyıl sonrası dönemdeki gelişmelere adaptasyon sürecini hızlı tamamlayarak propaganda araçlarını ve üye profillerini güncellemişlerdir. 21'inci Yüzyıl öncesi örgütsel yapılanmalarda örgütün faaliyet gösterdiği

bölgede yaşayan halk üye çalışmalarında hedef kitledir. 21'inci Yüzyıl sonrasında kullanımı yaygınlaşan internet ve buna bağlı sosyal medya kullanımı, terör örgütlerinin kurulmuş olduğu coğrafyanın kilometrelerce uzağında yaşayan insanlara ulaşabilme imkânı tanımıştır.

Bu yüzyılda gündemde oldukça önemli bir yer işgal eden kadın hakları ve kadın-erkek eşitliği söylemleri örgütsel yapılanmalara da sirayet etmiş ve örgütlerde kadınlara verilen görevlerde artış gözlenmiştir. El-Kaide ve IŞİD örnekleri üzerinden yapılan karşılaştırmada ise; devletleşme olgusunun ve etkin olunan coğrafyanın genişlemesinin örgüte katılımı arttırdığı, sosyal medyayı amaca uygun olarak kullanmanın dünyanın farklı bölgelerinde örgüte müzahir gruplar oluşturmada başarıya ulaştığı, kadınlara örgüt yapılanması içinde yer vermenin örgüte katılımı arttırdığı anlaşılmıştır.

El Kaide ve IŞİD'in bir ortak noktası demokratik batılı değerleri temelden reddetmeleridir. Her iki örgüt kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu bir sistemi reddediyor. Meclis kurulmasını ve seçim yapılmasını kabul etmemektedirler. Her iki yapıdaki anlayışa göre, siyasi eylemlerin, sosyal hayatın ve ekonomik faaliyetlerin yegâne temeli dini değerlere göre düzenlenmelidir. Onlara göre İslam toplumları, Batı entrikalarının ve zulmünün kurbanı oldukları için İslam ülkelerinde Batı etkisine karşı mücadele kutsal bir görevdir. Bu bakımdan bölgesel ve küresel benzer örgütlerle organik veya dolaylı ilişki içinde bulunmaktadırlar. Örneğin Nijerya'nın özellikle kuzey bölgelerinde etkinlik gösteren Boko Haram örgütü ve Somali'nin güney bölgelerini kontrol eden Eş-Şebab örgütü bu bağlamda değerlendirilebilir.

Ayrıca bu terör örgütlerin mücadeleleri Batılı düşmana karşı olduğu kadar, ülkelerini Batılılaştıran düşman olarak gördükleri liderlerine ve siyasi elitlerine de karşıdır. Bu yüzden Batı yanlısı bu liderleri ve siyasi yapıları devirmek ve onların İslami modelini uygulamak istiyorlar. Bu nedenle Batı'ya ve Batılı değerlere duyulan nefret, Batı'nın Ortadoğu'daki ve Afrika kıtasındaki varlığından ve temsil ettiği değerlerden kaynaklanmaktadır. Zaten Arap dünyasının demokrasi sınavı, Arap Baharı sonrası bölgede yaşanan gelişmelerde iç açıcı sonuçlar vermeyince kendini gösterdi. Daha sonra geçmişe kutsal bir dönüş adı altında Arap dünyası ve Ortadoğu'da radikal hareketlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

"IŞİD küresel terörizmin dönüşünü gösteren bir örgüttür. IŞİD'in Suriye ve Irak'taki gelişmeler düşünüldüğünde gelinen noktada varlığını sürdürememiştir. Ancak IŞİD sonrası dünyadaki cihatçı hareketlerin de benzer yoldan gidip toprağa dayalı egemenlik iddiasında bulunması bundan sonra ihtimal dâhilindedir. Bu bakımdan IŞİD'in küresel terörizmde yeni bir dönem açtığı sonucuna varılabilir. IŞİD hem bir model olmuş hem de El-Kaidenin planlayıp da hayata geçiremediği devlet idealini Suriye ve Irak merkezli olarak hayata geçirmiştir. Bir terör örgütünün hem terör faaliyetlerini devam ettirip hem de bir devlet yapılanması içerisinde olan ilk örnek olmuştur." (Karakaya, 2017: 239-240)

KAYNAKÇA

Akbulut, İlhan, (1993), "Terör ve Tasnifleri", Türk İdare Dergisi, Yıl:65, Sayı:399, Ankara.

Ayhan B., Çiftçi M.E., (2018, Haziran), IŞID, Propaganda ve İslamofobi, Medya ve Din Araştırmaları Dergisi.

Azzam Aşırılıktan Uzaktı. (2019, 31 Ocak). Erişim adresi: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/azzam-asiriliktan-uzakti-medyanin-adaletsizligine-ugradi/1379798.

Biçer R., (2015), Işid Düşünce Yapısının Teolojik Arkaplanı, Kelam Araştırmaları.

BM Raporu. (2014). SA933/ TG61: Birleşmiş Milletler genel Kurulu'nun (BMGK) 2170 Sayılı IŞİD Kararı.

Boz B., (2020, Ocak), Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü Ve Terör Örgütüne Üye Olma Suçu, ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi.

Byman, (2015) "Comparing Al-Qaeda and ISIS: Different Goals, Different Targets," (Washington, D.C.: Brookings Institution, 2015), Available at: https://www.brookings.edu/testimonies/comparing-al-qaeda-and-isis-different-goals-different-targets/

Commins, David Dean (2006). The Wahhabi Mission and Saudi Arabia, (London: I.B. Tauris, 2006), 273

Çetin F., Çelebi M.A., (2021, Ekim), İçsel ve Dışsal Güdülenme Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, İş ve İnsan Dergisi.

Dağtaş E., Yaylagül L., (2005), 11Eylül Saldırısının Türkiye Yazılı Basınındaki Sunumu, Kurgu Dergisi, Sayı:21.

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı (DİYKB), (2015), DAİŞ'in Temel Felsefesi ve Dini Referanslar Raporu, Ankara: Diyanet İşleri Yayınları.

Erdin Ç., (2017), Radikal Selefi Örgütlerin Sosyal Medya Kullanımı: IŞİD Örneği, Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(2).

FBIS Report (2014), Compilation of Usama Bin Ladin Statements 1994-January 2004, Available at:https://irp.fas.org/world/para/ubl-fbis.pdf

"ISIS Goes Global: Over 60 Attacks in 20 Countries," Fox6Now.com January 21, 2016, http://fox6now.com/2016/01/21/isis-goes-global-over-60-attacks-in-20-countries/

IŞİD'inGeleceği, (2017, 10 Temmuz), Erişimadresi: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40554786

IŞİD ve Kadınlar, (2015, 20 Ağustos), Erişimadresi: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/08/150820_isid_kadinlar

Karadeniz A., (2022), IŞİD Örgütünün Dinî Açıdan Kritiği, İlahiyat Akademi,Sayı 15.

Kaşıkçı T., Bülbül G.D., (2022), Selefi-Cihadi Örgütlerin Karşılaştırmalı Analizi: El-Kaide ve IŞİD Örneği, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, Cilt:9 Sayı:2.

Katzman, K., (2005), "Al Qaeda: Profile and Threat Assessment",CRS Report for Congress, 4-5.

Karakaya, İskender (2017). "Küresel Terörizmin Dönüşümü: El-Kaide'den IŞİD'e" (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kuyaksil A., (2014) Terör Örgütlerinin İdeoloji Unsuru Olarak Kullandığı Bazı Dinî Kavramlar, ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, Sayı:1.

Lannin, Sue (2014) "Islamic State Far Greater Threat than Al-Qaeda and Taliban: Terrorist Financing Expert," ABC News, November 7, 2014, http://www.abc.net.au/news/2014-11-07/islamic-state-far-greater-threat-than-al-qaeda3a-expert/5874012

Martin, Gus (2020). UnderstandingTerrorism: Challenges, Perspectives, andIssues, Los Angeles: SAGE Publication.

Tanner, Stephen (2009). Afghanistan A Military History from Alexander the Great to the Fall of the Taliban, Philadelphia: Da Capo Press, 2009, 250;

Şenol D., Erdem S.,Erdem E., (2016), Işid: Küresel Bir Terör Örgütü, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:26, Sayı:2.

Zerkavi'nin Halefi, (2006, 13 Haziran), Erişim adresi: https://www.milliyet.com.tr/dunya/zerkavinin-halefi-ebu-hamza-el-muhacir-160418

KADIN VE TERÖRİZM (SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ)

Dr. Öğr. Üyesi Yelda Sevim

Fırat Üniversitesi,İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, ORCID: 0000-0002-1690-3015

ÖZET

Kadınların terörist gruplarda , naif doğası gereği daha az dikkat çekici görevler üstlendiğine dair uzun süredir devam eden inanç nedeniyle, terörizmle ilgili araştırmalar geleneksel olarak erkeklere odaklanmıştır. Bununla birlikte, teröre kadın katılımının arttığıda dikkat çekmektedir. Bu yüzden kadınların terörizme katılımı arttıkça, kadın terörizmi araştırmalarının da arttığını söyleyebiliriz. Bu konuyla ilgili farklı disiplinlerin yapmış olduğu çalışmalar mevcuttur. Siyaset, kadın çalışmaları, psikoloji , sosyoloji ve antropoloji gibi .Bu çalışmada kadın ve terör kavramları bir arada irdelenerek, literatürdeki çalışmalardan yola çıkarak sosyolojik bir analiz gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Kadınların terörizme katılımının ardındaki nedenler , terörle mücadele stratejilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığından , bu vb. çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Kadın, Terör,Terörizm

GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde , kadınlara birden fazla rol yüklenilmiştir. Atfedilen rollerin , genellikle kadınları güçsüz kılan yönlerini öne çıkardığını söyleyebiliriz. Çoğunlukla pasif, savunmasız ve zayıf karakterli görülmektedirler. Bu rollerin şiddet, çatışma veya savaş gibi kavramlarla ilişkilendirilmesi nadirdir.Geleneksel cinsiyet rollerine baktığımızda kadınlar ya "anne" ya "eş" ya da" bakıcı" olarak görülmüştür. Kadınlar çoğunlukla naif varlıklar olarak kabul edilmiş , şiddet , çatışma gibi kavramlarla yanyana anılmamıştır. Şiddet ve kadın kelimeleri yanyana gelince , kadın ile ilgili, ilk akla gelen "mağdur" olduğu olmuştur.Bazı örgütler kadına atfedidilen, bahisteki cinsiyet rollerini avantaj sayarak, kadınları terör saldırılarında kullanmaya başlamıştır.Bu saldırılar da çoğunlukla ölümcül olmuştur. Geçmişten günümüze kadınlar coğrafya, ideoloji farketmeksizin, çeşitli terör örgütlerinde sempatizan, destekleyici, daha da ileri giderek eylemci rolünü üstlenmişlerdir. Hatta intihar bombacısı gibi operasyonel rollerde de bulunmuşlardır. Dünya genelinde kadınların terör örgütlerindeki üstlendikleri görevlerin , genellikle destekleyici pozisyonlar olduğu söylebilir (Ekiz,2020).

Yapılan çalışmaların çoğunluğunda terörist kavramından bahsedilirken önüne 'kadın' sıfatı eklenmektedir , bunun sebebi terörist kavramı genel olarak 'erkek' olarak algılanmaktadır. Başka bir ifadeyle kadın sıfatının ilave edilmesiyle cinsiyet motivasyonun önüne geçilmiştir (Şimşek,2019). Terör örgütlerinde genellikle kadınlar küçümsenmekte hatta yok sayılmaktadır. Kadınların hem destekçi hem de eylemci olarak terör örgütlerine nasıl katıldıkları araştırılmaktadır.Bu örgütlerin kadın eleman seçmelerinin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bazen örgüt çıkarları kadınlara ihtiyaç duyabilmektedir.Toplumsal cinsiyet eşitliği

avantajlarından yararlanmak istemiş olabilirler. Hatta bazı örgütlerde kadınlar lider konumuna yükselmiştir. İntahar saldıganı olanlar da vardır. Bazı örgütlerde kadınlar sosyal medya yardımıyla ögütüne eleman sağlama konusunda da yardımcı olmuşlardır (Ortbals&Polani -Staudinger, 2018).

1. Terör Örgütlerine Kadın Teröristlerin Seçilme Nedenleri

Yaşanan dönüşümler , terör örgütlerinin zamanla evrilmesine ve yapısında değişimlere neden olmuştur . Özellikle de örgütlerin kadın algısında önemli değişimlere yol açmıştır. İlk önceleri kadınların terör örgütlerinde daha az sorumluluk üstlendiklerine dair düşünceler varken, şimdiki zamanlarda terör örgütlerince kadınlara çeşitli görevlerde verilmek kaydıyla görünürlükleri artmıştır.Bu da örgüt içindeki kadınların sayılarında artışa sebep olmuştur. Örgüt içerisinde, kadın teröristler hem çatışmalarda aktif rol almış hem de örgüt içi dinamikleri dengeleme aracı olmuşlardır. Terör örgütlerinde kadınların cinsel istismara uğraması en büyük problemlerden biridir. Aynı zamanda cinsel köle olarak kullanıldığı söylenebilir. Seküler ve dini eğilimli terör örgütlerinde kadın teröristlerin son yıllarda aktif rol aldığı görülmektedir.İlk zamanlarda dini terör örgütleri ,yapılandırmalarında kadınlara mesafeli dururken, seküler terör örgütleri , kadınların örgüte katılımına daha ılımlı yaklaşmıştır. Dini ve seküler terör örgütlerinde kadınlara "ikincil terörist" pozisyonunda temizlik, kurye, bekçi, vb. işler yaptırılmaktadır. Ayrıca örgüt içindeki kadınlar, bazen eğitici görevini , bazen bomba yapımını üstlenmektedir. Bunların dışında güvenlikçi, sağlıkçı, bilgi toplayıcı gibi görevler yerine getirebilmektedir. Kadınların dişiliği öne çıkarılarak, erkekleri terör örgütlerine çekmek için bir araç olarak kullanıldıklarıda olmuştur. Bu sebeplerden ötürü terör örgütlerine kadın terörist alma konusunda istekler artmıştır. (Bayraklı & Alkanat,2021:120-125).

İnsan, terör örgütlerinin en önemli unsurlarından biridir.Terör örgütlerinin varlığını sürdürebilmesi insan kaynağına bağlıdır. Erkek militanlar kadar, kadın militanlarda , örgüt için gereklidir. Terör örgütleri için kadınlar pek çok avantaj sağlamaktadır. Güvenlik noktalarından kadınlar erkeklere nazaran daha kolay geçebilmektedir.Bu yüzden intahar saldırılarında daha çok tercih sebebidirler.Kılık ,kıyafet, makyajla kamuflaj yaparak arama noktalarını aşabilmektedirler. Hamile süsü verilerek ,intahar bombası haline dönüşebilmektedirler (Erdem, 2017).

İntihar saldırganı olarak, kadınları kullanan, terör örgütlerinin amacı şok etme, korkutma ve dikkat çekmektir. Kadın intihar bombacı kullanmanın avantajı, şüphelerden kaçınmanın daha kolay olmasıdır. Terör örgütlerinin bir diğer amacı da dikkat çekmektir. Kadınları kullanarak, örgütler bu amacını daha kolay gerçekleştirebilirler. Kadın intihar bombacıları ,psikolojik olarak kitleler üzerinde daha etki uyandırmaktadır (Altun ,2021:115). Bir terör örgütüyle ilgili yapılan çalışmada kadın teröristlerin örgüte tercih edilme sebepleri verilmiştir. Kadın teröristlerin örgüt içi iktidarı elinde tutma amacıyla tercih edildikleri ifade edilmiştir. Kadınların tercih edilme sebepleri arasında ; istihbarat , propaganda faaliyetlerinde aktif rol alma , örgüt içinde düzeni koruma ,erkek elemanları eylemler için istekli tutma , erkek teröristlerin örgütten ayrılmalarını engellemek gibi nedenlerde bulunmaktadır (Bayraklı & Alkanat,2021:129).

2. Kadınların Terör Örgütüne Katılma Nedenleri

Terör örgütlerinde ve şiddetin olduğu aktivitelerde kadın, görünürlüğü arka planda olsa da ,aslında yıllar önce de birçok terör örgütünde farklı roller üstlenmişlerdir. Yapılan bir çalışmada kadınların terör örgütlerine girme nedenleri üç grupta toplanmıştır. Birincisi algısal, ideolojik ve örgütsel nedenler. İkincisi psikolojik nedenler, üçüncüsü aileden kaynaklı nedenlerle ve çevrenin etkisi , toplumun etkisiyle örgüte katılmadır.

Birinci maddede milliyetçilik duygusu ön plana çıkmaktadır.Özgürlük söylemleri, ezilmişlik duygularının ağır basması, sosyalist ideoloji ve devrimcilikte kadınların terör örgütlerine katılımlarında etkili olabilmektedir.Bazen de kadınlar, zorunlu olarak terör örgütlerine katılmaktadır.

Psikolojik nedenlere baktığımızda daha çok "gençlik psikolojisi vurgusuna rastlamaktayız. (Erdem, 2017: 10-13). Kısaca gençlik döneminin özelliklerine değinecek olursak , bu dönemin en önemli özelliği değişimlerin en hızlı yaşandığı bir dönem olmasıdır. Gerek psikolojik gerek biyolojik ve sosyo kültürel değişimlerin yoğun olarak yaşandığı bir dönem olması itibariyle , gençler karar verme süreçlerinde yanlış kararlar alabilmektedirler.Gelecekteki meslek hayatlarını, sosyal yaşantılarını , kuracakları aileyi planlamalar bu dönemde yapılır. Önündeki hayatı biçimlendirmenin ilk adımlarının atıldığı dönemdir.Gelecekte önüne çıkacak problemlerle başa çıkabilme becerisi bu dönemde kazanılmaktadır. (Özmete ve Bayoğlu, 2008: 3) Gençler psikolojik ve sosyal yönden etkilenerek terör örgütlerine katılmaktadırlar. Ailelerinde ilgi eksikliği yaşayan gençler, terör örgütlerinin tuzağına düşmektedir. Bunalımlı dönem yaşayan gençler , karar verme süreçlerinde boşluğa düşebilmekte , içinden çıkılmaz bir hal alınca işler genellikle doğru kararlar alamamaktadırlar. Gençlerin bu durumundan yaralanan terör örgütleri , onlara ilgi göstererek , örgütün içine almaktadır.Hizbullah, PKK gibi terör örgütlerine katılan gençlerin çoğunun çok çocuklu aile içinde büyüdükleri ve psikolojik probleme sahip bireyler oldukları saptanmıştır. (Alkan, 2002: 128).

Duygusal yakınlık duyma, sevgi ve aşk yüzünden , sevdiği erkeğin yanında olabilmek amacıylada terör örgütlerine katılım sağlayan kadınlarda mevcuttur.

Travmatik yaşam deneyimleri geçirmiş olmak ,kadınların terör örgütlerine katılma sebepleri arasında verilmiştir.Terör nedeniyle göçle birlikte ,toprağından ayrılan, evleri , bahçeleri yakılarak yok edilen insanlar ,hayata tutunmaya çalışırken ,karşılaştıkları zorluklar nedeniyle öfkeye kapılıp yanlış kararlarla, terör örgütlerine katılmışlardır. Terör çatışmalarında yakınlarını kaybeden kadınlardan, intikam alma amaçlı terör örgütlerine katılanlarda vardır. Dışlanmışlık duygusuda kadınları terör örgütlerine iten diğer nedenler arasında sayılmaktadır. Farklı mezhebe , farklı bir etnik kimliğe sahip olmak gibi sebeplerden ötürü (Erdem, 2017: 13-15).

Kadınların terör örgütlerine katılmalarında ailesel ve çevresel , toplumsal nedenlerde etkili olmuştur.Ataerkil kültürün egemen olduğu toplumlarda namus kavramının kadın üzerinden değerlendirilmesi gibi nedenlerden ötürü kadınlar namus cinayetlerine kurban gitmişlerdir. Namus olgusu, toplumdan topluma , kültürden kültüre ve zamana göre farklı şekillerde yorumlanabilmektedir.Bu farklı yorumlamalar erkekler ve kadınlar için namusu iyi ahlaklı olma,dürüst olma , doğru olma gibi kavramlarla izah etmeye çalışmaktadır.Müslümanların yoğun olduğu toplumlarda ise namus kavramı farklı yorumlanabilmektedir.Kadının namusunu erkeğe bağımlı olarak gören anlayışlar yüzünden , kadın konum olarak aşağı

görülmektedir.Erkek kadının namusunun bekçisi olarak görülmektedir.Bu gibi toplumlarda kadınların bekaretinin korunması önemlidir. Erkekler ailedeki kadınların bekaretini korumak amaçlı ,erken evliliklere sıcak bakmaktadırlar.Bekaretini koruyamamanın cezası , kadınlar için ölüm olabilmektedir.Namus bazen insanların hayatta kalabilmelerinin nedeni olabilmektedir. (Aksoy ve Yılmaz- Vefikuluçay , 2019). Kızlar çocuk yaşta evliliklere zorlanmaktadırlar.Erken yaşta evlilikleri sosyolojik açıdan değerlendirecek olursak temelinde yoksulluk, eğitim eksikliği, ataerkil yapı ve bu sorunların toplamından oluşan durumlardan kaynaklandığını söyleyebiliriz. Erken yaşta evliliklerin yoğun olduğu ülkelerde yoksulluğun hüküm sürdüğünü söyleyebiliriz . Kişi başına düşen milli gelirde düşüktür.

Hayatını kıt kaynaklarla idame ettirmek zorunda olan yoksul aileler , kız çocuklarını geçici aile ferdi olarak görmekte, onlar için herhangi bir harcama yapmak istememektedir. Ekonomik açıdan yükünü azaltmak için , aileler, kız çocuklarını erken yaşta evliliğe zorlamaktadır.Kendilerince bu tip aileler, kız çocuklarının geleceklerinide , erken yaşta garanti altına almış olurlar.Aileler kız çocuklarını yetiştirirken, erken yaştan itibaren evlilik düşüncesini aşılamaktadır.Kız çocuklarıda ailelerine ekonomik açıdan yük olmamak için, ailelerine yardımcı olmak amacıyla erken yaşta evliliği kabul etmektedirler. Bekaretini koruma geleneksel toplumlarda önemlidir. Evlenmeden gebe kalmayı, cinsel ilişkiyi önlemek için ,kız çocukları erken evliliğe zorlanabilmektedir. Ülkelerin kültürel ve dinsel kalıpları , ailenin şerefi, namus gibi kavramlar ,kız çocuklarının evlilik şekillerini biçimlendirebilmektedir.Kendini sosyal baskı altında hisseden babalar , kız çocuklarının sorumluluğunu , geciktirmeden kocalarına bir an önce yüklemek istemektedir.Ergenliğe ulaşan kız çocuklarının sosyal hayatlarına getirilen yasaklar, bazen onların okuldan alınmalarına kadar varmaktadır. Çocuk yaşta yapılan evlilikler, tercihli evlilik adını verdiğimiz, ailelerin karşılıklı çıkar esaslarına dayanan, evlenecek bireylerin değil, ailerin aralarındaki ilişkiyi çocuklarını evlendirerek daha kalıcı kılmaları esasına dayanmaktadır. Aile sırlarının dışarı çıkmasını engellemek, mirasın bölünmemesini sağlamak için yapılan evliliklerdir. Erken yaşta evliliğin getirmiş olduğu baskıdan kaçma amaçlı kadınların terör örgütlerine katıldıkları da görülmüştür.

SONUÇ

Terör örgütlerinin ağına düşen kadınların çoğunun eğitim seviyeleri düşük olduğu , genellikle çocuk sayısı yüksek olan ailelerden geldiği bilinmektedir. Bu örgütler ,vasıflı bir işi olmayan, işsiz, yoksul ve ekonomik açıdan başkalarına bağımlı genç kadınları hedef almıştır. Hedef alınan kadınlar kendi kendine karar alamayan, hayatıyla ilgili kararlarda yetkin olmayan bireylerdir. Erkeklere nazaran değerleri azdır. Bu kadınlar hayatları boyunca değersizlik duygularıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Eğitim imkanlarından yeterince yararlanamamış ve hayatlarını idame ettirebilecek bir mesleğe sahip olamamamışlardır.Terör örgütlerinin ağına kolay düşmüşlerdir. Kadınları terör örgütlerinden koruyabilmenin en önemli araçları eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak ve iş sahibi yapmaktır. Böylelikle kısır döngünün önüne geçilebilir.Kadınları güçlendirici çalışmalar bu anlamda önem taşımaktadır.Kızların okullaşma oranlarının arttırılması , kadınların güçlenmesini sağlayacaktır.Kızlara meslek edindirmeye yönelik liselerin açılması önemlidir. Hala önemini

devam ettiren çocuk gelinler sorunu konusunda acil tedbirler alınması gerekmektedir. Bu durum, aslında çocuk istismarı sorunu olarakta değerlendirilebilmektedir. Bu konuda toplumsal farkındalığın arttırılması gerekmektedir. Kız çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanmaları konusunda gerekli hassasiyetin sağlanması önem arzetmektedir.Halka yönelik ,bilgilendirici ,çeşitli etkinliklerin yapılması zihinsel dönüşüm için elzemdir. Aile yardımlarının arttırılmasıyla, kız çocuklarının eğitim imkanları arttırılabilir. Sivil toplum kuruluşları , üniversiteler , aileye hizmet götüren kurumların ortak olarak yapacakları çalışmalarla , çocuk gelinler konusunda mücadele programları sürdürülebilir.

KAYNAKLAR

1. AKSOY, A. &YILMAZ-VEFİKULUÇAY, D. (2019). Bir İnsan Hakları İhlali: Namus Cinayetleri. Researcher: Social Science Studies, 7(1): 01-19.

2. ALKAN, N. (2002). Gençlik ve Terörizm, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.
3. ALTUN, A.(2021). Kadınlar Ve Terörizm: Çeçenya'nın Kara Dulları. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 9(29), 100-118.
4. BAYRAKLI, E., & ALKANAT, A. (2021). PKK'da Kadın Teröristlerin Rolü ve Örgüt İçi Cinsel İstismar. Güvenlik Stratejileri Dergisi, 17(37), 119-156.
5. EKİZ, Z. (2020). Sempatizan, Fail?: Dört Dalgada Kadın Teröristler . Güvenlik Bilimleri Dergisi , 9 (2) , 555-576 . DOI: 10.28956/gbd.830099.556
6. ERDEM, N. (2017). Kadın Terörist Kimliğinin Psiko-Sosyal Kökenleri ve Sosyal Politikalar. Güvenlik Çalışmaları Dergisi, 19(3), 8-26.

7. ORTBALS,C.&POLANİ -STAUDİNGER ,L . (2018). How Gender Intersects With Political Violence and Terrorism, https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-308
(Erişim Tarihi:21.01.2023).
8. ÖZMETE , E. & BAYOĞLU,A. Ş.(2008). Geleceği Yapılandırmak: Gençlerin Toplumsal Refah ile İlgili Konularda Geleceğe Bakışları", Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, Eylül
9. ŞİMŞEK, H. S. (2019). Etnik Terör Ve Kadın İntihar Saldırganları: Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).

TERÖRİZM 4.0: WEB TABANLI TERÖR ÖRGÜTLERİ DAEŞ ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Bora İYİAT
Amasya Üniversitesi, Stratejik ve Sosyal Araştırmalar, Araştırma ve Uygulama Merkezi
ORCID ID: 0000-0001-9656-0915

ÖZET

Orta Doğu'nun jeopolitik konumu, çok dinli/kültürlü demografik yapısı ile birlikte değerlendirildiğinde temel referansını dinden aldığı iddiasıyla yola çıkan farklı terör grupları ve bunların farklı ölçekte ortaya koydukları eylemlere tanıklık etmektedir. Söz konusu örgütler konjonktürel anlamda eylemleri için uygun zemin bulduklarında çarpan ve etki alanları daha geniş olarak siyaset sahnesinde var olmaktadır. Geçtiğimiz birkaç yıldan beri Irak ve Suriye'nin içinde bulunduğu koşullar sahada oyuncu olmak isteyen radikal dini örgütlerin varlıklarını, yaşamlarını, eylemlerini oldukça kolaylaştırmaktadır. İşte bu tanımlamaya en uygun örgüt olan DAEŞ (Irak Şam İslam Devleti) şaşırtıcı bir ivmeyle kısa sürede hem bölgesel hem de uluslararası sahada bir tehdit, bir aktör haline gelmekle kalmamış, eylem tarzı yanında kullandığı teknolojinin dijital alt yapısı ve yine o alt yapının üzerine bina ettiği psikolojik harekat unsurları ile yeni nesil bir terörizm türünü temsil etmektedir. Bilindiği gibi beslendiği ideolojik kaynak ne olursa olsun terörle mücadele sadece terörist unsurlarla mücadele anlamı taşımamaktadır. Terörle mücadele militarist politikalar, güvenlik yaklaşımları kadar akademik etütler ile desteklenmiş bir politik yaklaşım olmak zorundadır. Bunun için de örgütün eylem yapısı, ideolojik kodları kadar psiko-sosyal alt yapısını ve bunu sahada kullanma biçimini anlamak gereklidir. İşte söz konusu bu çalışma yeni nesil terör örgütü olarak (Terörizm 4.0) tanımladığım DAEŞ'in dijital psikolojik harp unsurlarını anlamaya yöneliktir.

Anahtar Kelimeler : Terör, DAEŞ, Sosyal Medya, İletişim, Psikolojik Harp

TERRORISM 4.0: WEB-BASED TERRORIST ORGANIZATIONS THE CASE OF DAESH

ABSTRACT

When the geopolitical position of the Middle East is evaluated together with its multi-religious/cultural demographic structure, it witnesses the actions of different terrorist groups and their actions at different scales, which claim to have taken their main reference from religion. When these organizations find a suitable ground for their actions in a conjunctural sense, multiplier and influence areas exist in the political scene. The conditions in Iraq and Syria for the past few years have made the existence, lives and actions of radical religious organizations that want to be players on the field much easier. The organization most suitable for this definition, DAESH (Islamic State of Iraq and the Levant), has not only become a threat, an actor both in the regional and international arena with a surprising acceleration, but also the digital infrastructure of the technology it uses and the digital infrastructure of the technology it has built on that infrastructure. It represents a new generation of terrorism with elements of psychological operations. As it is known, regardless of the ideological source it feeds on, the fight against terrorism does not only mean fighting against terrorist elements. The fight against terrorism must be a political approach supported by academic studies as well as militarist policies and security approaches. For this, it is necessary to understand the psycho-social infrastructure of the organization as well as its ideological codes and the way it is used in the field. This study aims to understand the digital psychological warfare elements of DAESH, which I define as a new generation terrorist organization (Terrorism 4.0).

Key Words : Terror, DAESH, Social Media, Communication, Psychological Warfare

The Relationship Between Foreign Policy, Tourism, and Terrorism: The Example of Çanakkale

Associate Professor, BEKIR EŞITTI [1]

[1] Canakkale Onsekiz Mart University, Tourism Faculty, Travel Management and Tourism Guidance Department, - ORCID ID: 0000-0002-5240-9233

ABSTRACT

The most effective means of the policies implemented by a state in accordance with its global interests is the use of 'power'. The international 'power' of the countries are traditionally military and economic powers (namely hard powers). With the development of transportation and technology, tourism has been included in the power units as ‘soft power’. Tourism brings about the recognition of the elements of a country such as cultural identity, language, belief, and natural beauty through wider circles and approaches with empathy. Türkiye, as a touristic destination, has been fighting against terrorist incidents for years. Terrorism not only disturbs the peace of mind of a particular country but also damages the touristic image of that country. The soft power and positive touristic image that a country wants to create are interrupted by the exposure of terrorism and security concerns by the tourists. Çanakkale, an important tourism destination in Türkiye, attracts tourists from the states (Australia, New Zealand, England Etc.) to the battlefields that took place during World War I on the 'Gallipoli Peninsula'. Tourism can be used in Türkiye's active foreign policy to expand the circle of influence on these countries. From this point of view, the perceptions of international tourists, who came to the Çanakkale destination, about Turkish foreign policy, terrorism, image, and promotion were investigated. The research was conducted with the participation of 370 tourists by applying a face-to-face survey in March-April 2022. According to the results of the research, international tourists are very little knowledgeable about Türkiye's foreign policy. They also declared that they perceive Türkiye with a more positive image with their visits outside the perception of Türkiye in the international press and that they know Türkiye better. Looking at the results of this study, it is recommended that Türkiye prioritizes tourism in foreign policy and uses the soft power of tourism more effectively in inter-country relations. On the other hand, this study suggests that Türkiye's problems with terrorism can be transferred to the international arena more realistically through tourism.

Keywords: Çanakkale, Foreign Policy, Image, Terrorism, Tourism

1. INTRODUCTION

In today's world, only the internal dynamics of a state are not sufficient for its success and prosperity. In addition to internal dynamics, a state must gather support around the world and should not ignore external goals. The external objectives generally cover political, economic, and legal relations with other states. A state that wants to be a welfare society must manage a process that includes internal and external relations and must always keep a delicate balance in foreign policy. Foreign policy, which can be defined as the behavior of states towards other states in the international system, has a quality that cannot be confined to a single approach (Tayfur, 1994: 113). A state's foreign policy and its place in the world are equal to the sum of its internal and external potential (Erkış & Summak, 2014).

The external potential limits are wide. Great states, those who want to play a big role in world politics, try to expand these borders. They create fields of interest (İnan, 1999: 38). There is a fine detail at the point that not only the positive and negative effects of each step to be taken in foreign policy may be effective for the state, but also that any event occurs or any step taken inside the country is monitored from outside of the state. In this context, terrorist incidents that a country may encounter do not only cause confusion, but also damage the positive international image that the country wants to create. At this point, the tourism sector is perhaps the most rapidly affected sector due to terrorism.

Tourism is basically a sector based on human mobility and security. Today, the activity that people do most in the international arena is tourism. According to new data World Tourism Organisation (UNWTO), more than 900 million tourists travelled internationally in 2022 – double the number recorded in 2021 (UNWTO, 2023). Countries that receive tourists must make the necessary arrangements, especially security, in order to meet the expectations of the tourists (Özen, 2015). It is at this point that foreign policy practices are of great importance. In foreign policy activities, which are defined as practices that regulate the relations of a state with countries outside its borders, actors are known as states, international organizations and non-governmental organizations, but in fact this is only the case in theory (Aydemir & Çözeli, 2016: 109). It is not possible to have a relationship between states. The states, however, are practically managed by human beings. Foreign policy, like tourism, consists of people's activities in the international arena. However, the foreign policy perspective also affects the tourism sector.

Today, the terrorism is an internationally recognized concept. However, a generally accepted definition is not yet available. Looking at international law at this point, it is seen that the first attempt to define the concept of terrorism was made by the League of Nations. Article 1/1 of the 1937 Geneva Convention on the Prevention and Punishment of Terrorism reaffirms the international legal obligation of states to refrain from promoting terrorist activities directed against another state and to prevent such activities; art. In 1/2, terrorism is defined as "criminal acts directed against a state, designed or planned to create a state of terror in the minds of individuals or a group of individuals or the general public", and acts that would constitute a criminal offense are enumerated in detail. Although this contract has not entered into force; It is important because it is the first comprehensive and multilateral anti-terrorism agreement (Galicki, 2005: 744).

Terrorism not only disturbs the peace of mind of a particular country but also damages the touristic image of that country. The soft power and positive touristic image that a country wants to create are interrupted by the exposure of terrorism and security concerns by the tourist (Şimşek, 2016). At this point, countries should prevent the factors that cause terrorism or ensure that other states develop an attitude against the terrorist activities committed against them in foreign policy and in the international arena. Tourism can be a tool in active foreign policy to expand the circle of influence on concerned countries.

2. METHODOLOGY

The aim of this study is to examine the perceptions of international tourists coming to Çanakkale regarding Turkish foreign policy, terrorism, its image and promotion. In this descriptive study, it was found appropriate to use a quantitative research method. The universe of the research consists of foreign tourists visiting Çanakkale, which is located in the Northwest Anatolian part of Türkiye. Çanakkale is an important tourism destination in Türkiye and attracts tourists from the states (Australia, New Zealand, England Etc.) to the battlefields that took place during World War I on the 'Gallipoli Peninsula'. Also, ruins such as Troy and Assos are regions that attract international tourists.

Convenience sampling method was used within the scope of the research (Kılıç, 2013: 44). This sampling method is a method that facilitates the limitations of research in terms of time, money and labor, and accelerates the research due to the selection of accessible and applicable units.

Questionnaire forms were applied to tourists face to face in March-April 2022. Of the 820 applied questionnaires, 402 were returned, and 32 of them were eliminated because they were not filled properly. The data used in the research were evaluated through 370 questionnaires. The return rate of the surveys is 49%. It is seen that this ratio is sufficient to represent the universe of the study (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2007: 70).

Results

The frequency values related to the demographic data of the research population are examined. The data obtained are presented in the table below.

Table 1: Socio-demographic characteristics of the participants

Nationality	**N (370)**	**%**	**Frequency of visits**	**N (370)**	**%**
Australia	84	22.70	First	194	52.43
New Zealand	79	21.35	Two times	101	27.30
United Kingdom	68	18.38	Three times	56	15.14
Bulgaria	55	14.87	Four times	15	4.05
Germany	53	14.32	Five times/or more	4	1.08
Others	31	8.38	**Education**	**N (370)**	**%**
Gender	**N (370)**	**%**	Primary Education	83	22.43
Female	194	52.43	Secondary Education	124	33.52
Male	176	47.57	University	163	44.05

It is seen from the data that 22% of the participants are from Australia, 21% from New Zeland, 18% from United Kingdon and 14% Bulgaria and 14% of them from Germany, respectively and about 8% are from other countries. In terms of gender, 52% of the participants are female and 48% are male. When their educational status was examined, it was seen that 22% of the participants had primary school education, 34% had secondary school education and 44% had university education. When the frequency of visits of the participants to Türkiye was examined, it was seen that the majority (52%) came to Türkiye for the first time. This group is followed by those who come twice with 27 %. It was seen that only approximately 2% of the participants have visited Türkiye five times or more.

Table 2: The Perceptions about Türkiye's image, foreign policy and terrorism events.

	N (370)	%
Level of knowledge about Türkiye's foreign policy before visiting		
None	65	17.57
Very Little	201	54.33
Little	78	21.08
Intermediate	14	3.78
Good	10	2.70
Very Good	2	0.54
How do you think the image of Türkiye is portrayed in the international press?		
Generally positive.	25	6.76
Neither positive nor negative.	72	19.46
Generally negative.	225	60.81
No idea.	48	12.97
Has your perception of Türkiye's image changed with your visit to Türkiye?		
Yes, it has changed in a positive way.	249	67.30
Yes, it has changed in a negative way.	11	2.97
No, it hasn't changed.	31	8.38
No idea.	79	21.35
Do you have any information about previous terrorism incidents in Türkiye or the region where Türkiye is located? Did these events affect your visit?		
Yes I have, it did not affect my intention to visit.	216	58.38
Yes I have, it made me question my intention to visit.	46	12.43
No I dont have.	35	9.46
No idea	73	19.73

The participants were asked about their level of knowledge about Türkiye's foreign policy before the visit, it was seen that the vast majority (93%) had no or very little knowledge. It is seen that only 3% of the participant tourist have sufficient knowledge about Türkiye's foreign policy. To the question about how the international press reflects the image of Türkiye, the majority of the participants (% 61) answered that it was generally negatively portrayed and only %7 of the participant tourists think that a positive image of Türkiye is portrayed in the international press.

When asked about the perception of Türkiye's image with your visit, the majority of the participants (%67) answered that their perceptions changed positively with their visit and only 3% of the participants stated that their perceptions changed in a negative way. Participants were asked about their information on previous terrorist incidents in Türkiye or the region where Türkiye is located, and it was investigated whether these incidents affected their visit intentions. The majority of the participants (58%) stated that they were aware of the incidents, but this situation did not affect their intention to visit and also about 29% of the participants stated that they were not aware or had no idea.

3. CONCLUSION

According to the results of this research, international tourists are very little knowledgeable about Türkiye's foreign policy. This situation may have been caused by the fact that the majority of the tourists coming to Çanakkale are generally from distant countries, as can be seen in the findings. Undoubtedly, with the proliferation of communication and news sources, it has become easier for people to access all kinds of information, and this has an impact on tourism preferences and expenditures (Ateşoğlu & Bayraktar, 2011). However, as expressed in the science of marketing, the most effective form of communication with the consumer is word of mouth (Litvin et al., 2008).

As seen in this study the participants declared that they perceive Türkiye with a more positive image with their visits outside the perception of Türkiye in the international press and that they know Türkiye better. This positive situation is important in terms of accurately explaining Türkiye's foreign policy in the international arena. Looking at this study's results, it is recommended that Türkiye prioritizes tourism in foreign policy and uses the soft power of tourism more effectively also in inter-country relations.

According to the participant, the international press reflects the image of Türkiye generally negatively. Taking this result into account, it is necessary for Türkiye to follow the news in the foreign press and to prevent the formation of negative image with counter arguments and news, both in terms of the country's power in foreign policy and tourism.

Another result is related to the terrorist incidents Türkiye faced due to the region it is in. The majority of the tourists participating in this study were aware of the terrorist incidents in Türkiye, but such news did not affect their preferences to visit Türkiye.

The fact that the study was conducted in Çanakkale, a destination in western Türkiye where terrorist incidents occur at least or not at all, may have an impact on this result. In general, tourists tend to prefer destinations where they feel safe. For this reason, the fact that Türkiye provides accurate and reliable international news on terrorist incidents can increase the confidence of tourists. From this point of view, the country's foreign policy, tourism and terrorism relationship must be considered as a whole and the existence of the power of these topics to affect each other should not be ignored. This may give an opportunity to increase the number and quality of tourists hosted throughout the country. The study also suggests that

Türkiye's problems with terrorism can be transferred to the international arena more realistically through tourism.

References

Ateşoğlu, İ., & Bayraktar, S. (2011). Ağızdan ağıza pazarlamanın turistlerin destinasyon seçimindeki etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 7*(14), 95-108.

Aydemir, B. & Çözeli, F. E. (2016). Dış Politika ve Turizm İlişkisi Bağlamında Türkiye'nin Avrupa ve Balkan Ülkeleri ile Yaptığı Turizm Antlaşmaları ve Değerlendirilmesi. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (1), 107-130.

Erkış, İ. U. & Summak, M. E. (2014). Propaganda ve Dış Politika . Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi , 14 (1-2) , 269-292 .

Galicki, Z. (2005). International Law and Terrorism, American Behavioral Scientist, 48(6), 743-757.

İnan, K. (1999). *Dış Politika*, İstanbul: Timaş Publications

Kılıç, S. (2013). Örnekleme Yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.

Litvin, Stephan W., Ronald E. Goldsmith & Bing Pan (2008). Electronic Word of Mouth in Hospitality and Tourism Management, *Tourism Management*, 29(3), 260-271.

Şimşek, M. (2016). Terörizm: Kavramsal Bir Çalişma. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (54), 319-335.

Tayfur, M. F. (1994). foreign policy: A review. *METU Studies in Development*, 21(1), 113-141.

World Tourism Organisation (UNWTO) (2023). Tourism Set to Return to Pre-Pandemic Levels in Some Regions in 2023. Retriewed at 15.01.2023; Retriewed From: https://www.unwto.org/news/tourism-set-to-return-to-pre-pandemic-levels-in-some-regions-in-2023.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2007). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

GLOBAL TERROR/ISM AND ITS EFFECTS ON TURKISH ECONOMY

Prof. Dr. İRFAN KALAYCI

İnönü University, Faculty of Economics and Administratitive Sciences, Economics Dep. - ORCID ID: 0000-0002-9323-8944

Abstract

Terror is a way of creating pressure on the society / state through fear and violence and thus achieving the economic-political goal. Terrorism is the term for the use of regular, affordable, and sustainable of terror as a method with ideological basis or without a specific ideological. Every terrorist organization in the world has been branching out by doing political/ethnic terrorism. Their common aspects always need a monetary power. Turkey, with regard to geopolitics, national economy and democracy, is one of the countries most affected by terror/ism and fighting with determination. Terror/ism elements with the effect of globalization are more to infiltrate Turkey. Terror/ism is now damaging since the 1980s, especially with the ethnic type Turkish economy that harm in the 1970s with ideological kind. Terror effects on Turkey can be grouped into five main groups as demographic, natural, microeconomic, macroeconomic and global. The common feature of all of them is to undermine Turkey's development accumulation and potential.

Keywords: Global Terror/ism, 5th Wave in the Terror/ism, Effects on Turkish Economy

1.INTRODUCTION

Terrorism / terrorism is a means of achieving political and apolitical goals through organized fear and violence, and as such, it is considered the crisis of the contemporary world, in other words, capitalist globalization.

Terrorism/ism is a global plague that has passed from the previous century to the 21st century. The economic-political and financial-political dimensions of this disease, which is difficult to diagnose and treat, have become evident. While terror hits the vibrant economy first and most, and feeds on black money, it looks at the world through three windows: human-technology-finance. Many globalizing terrorist organizations maintain their existence by carrying out legal and illegal commercial activities, and states fighting terrorism have to make high military budgets and therefore allocate less financial resources to welfare projects (Kalaycı, 2019).

After 4 coordinated terrorist attacks on the USA on September 11, 2001, almost a quarter of a century ago, waves of terror, governments' measures of terrorism and even the definitions of terrorism have changed a lot. While the world has been globalizing, terrorism has also become globalized in the context of cause and effect, transcending the borders of the nation-state. This paper has 2 pillars: First, the 2001-2022 period in the light of the “global terrorism index” and second, the effects of global terrorism on the Turkish economy are examined.

2. RECENT DEVELOPMENTS IN GLOBAL TERRORISM

The "Global Terrorism Index 2022" (GTI-22) report by the Institute for Economics and Peace (IEP), an internationally renowned think tank, provides a comprehensive summary of key global trends and patterns in terrorism over the past decade. The annual GTI, now in its 9th year, provides the most comprehensive resource on global terrorism trends. GTI-22 contains notable key findings as summarized below (Vision Humanity, 2022):

• ***i) Global deaths from terrorism are declining:*** GTI-22 shows that despite the increase in attacks, the impact of terrorism continues to decline, and in 2021, terrorism-related deaths decreased by 1.2% to 7,142, while attacks increased by 17%, making terrorism less deadly turns out to be. Two-thirds of countries did not record attacks or deaths from terrorism, the best result since 2007. According to the GTI-22 report, which focuses on 163 countries, 86 countries improved their GTI scores. (See Fig. 1)

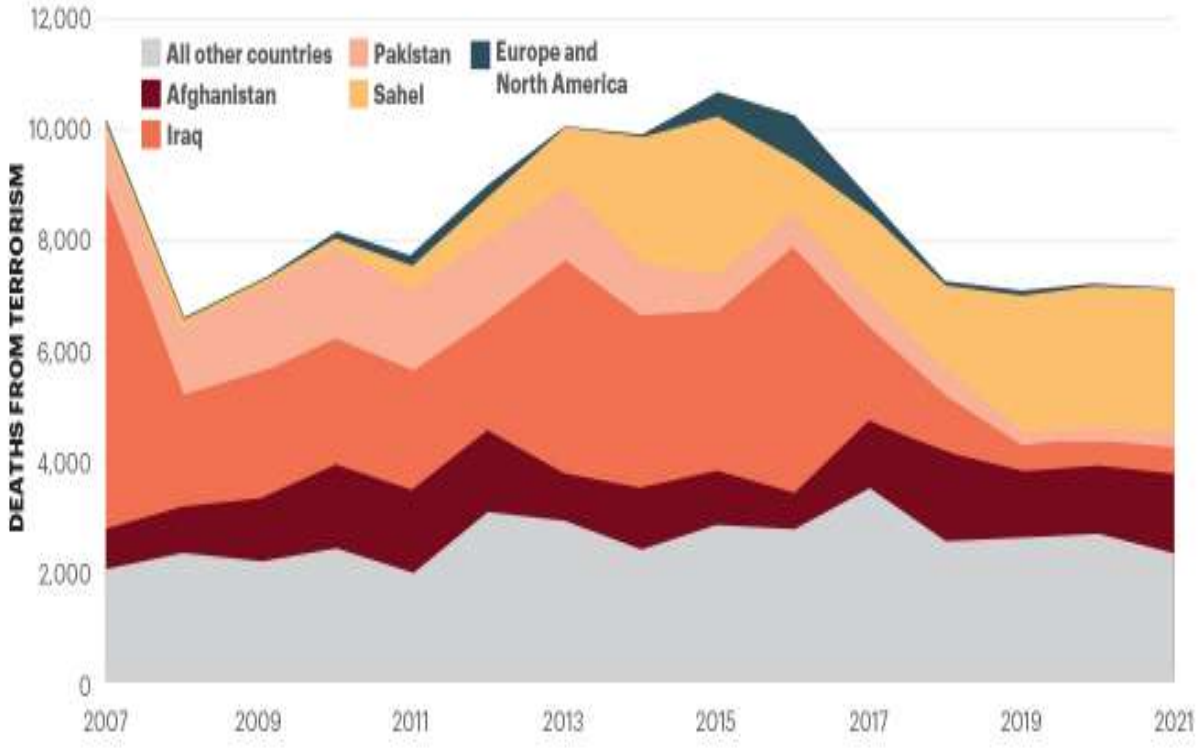

Figure 1. Deaths from terrorism, 2007-2021
Source: Vision of Humanisty, 2022.

• ***ii) Sub-Saharan Africa accounts for 48% of global terrorism deaths:*** Terrorism remains a serious threat, with Sub-Saharan Africa accounting for 48% of total global deaths from terrorism, according to GTI-22. 4 of the 9 countries with the highest increase in deaths from terrorism (Niger, Mali, Democratic Republic of the Congo and Burkina Faso) are located in sub-Saharan Africa. (See Fig. 2)

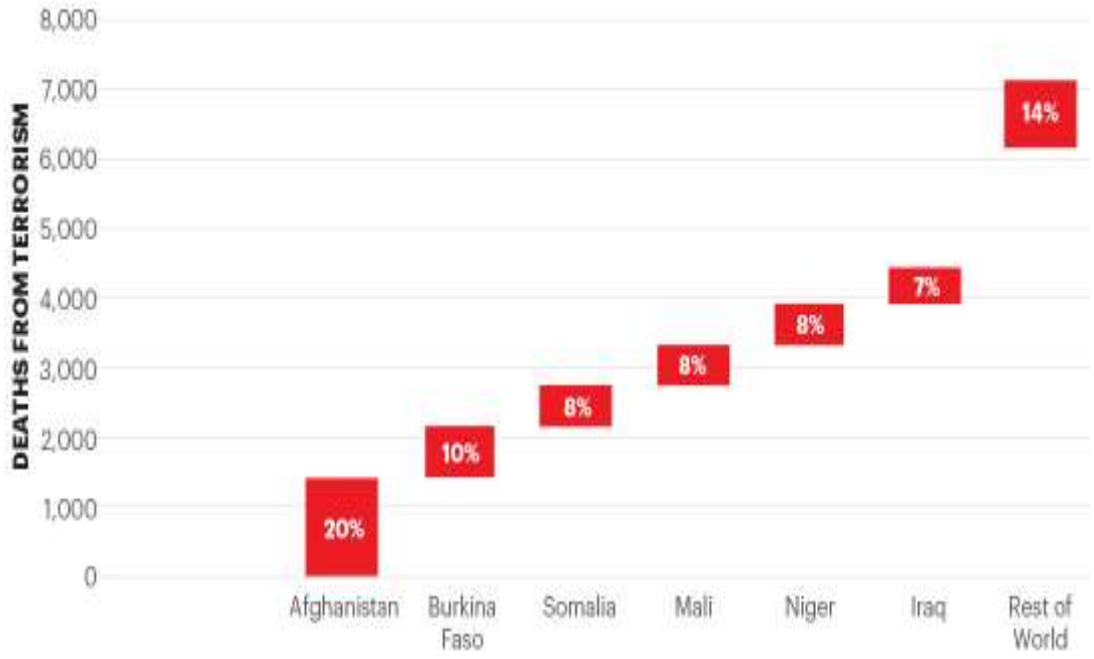

Figure 2. Deaths from terrorism by country, 2021
Source: Vision of Humanisty, 2022.

• ***iii) The Sahel region in West Africa has become the new epicenter of terrorism:*** After military defeats in Syria and Iraq, the Islamic State (IS) organization has turned to the Sahel, and since 2007, deaths from terrorism in the region have increased tenfold. Terrorism in the region, combined with high population growth, lack of water and food, global warming and weak-bad governments, leads to chaos and crisis. (See Fig. 3)

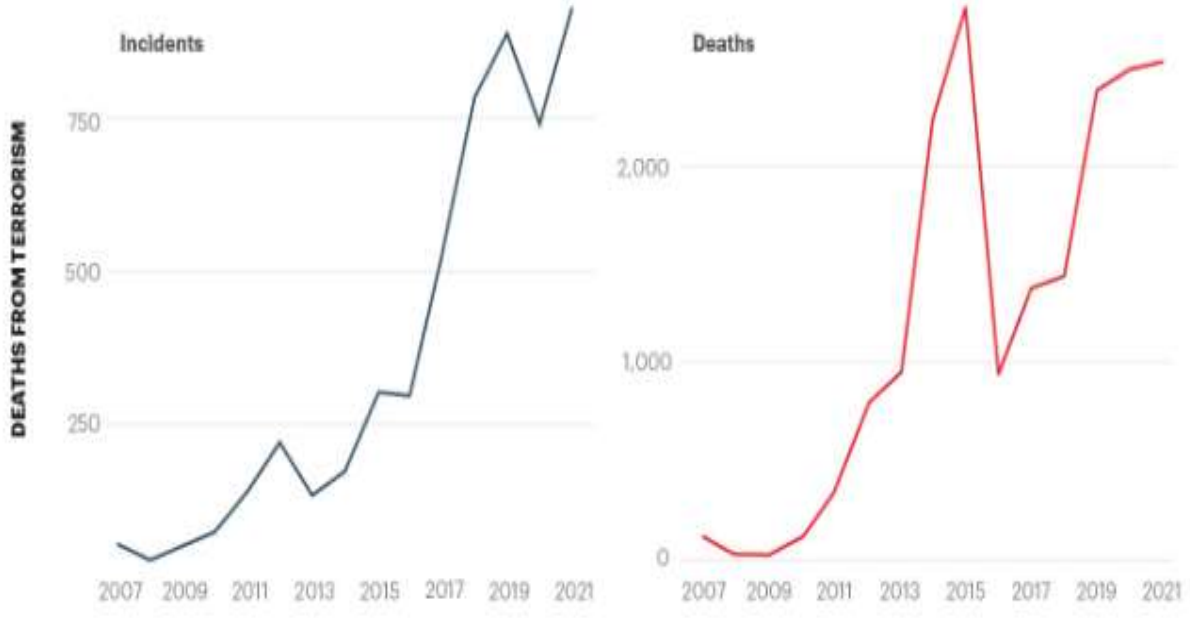

Figure 3. Incidents and deaths from terrorism in the Sahel, 2007-2021
Source: Vision of Humanisty, 2022.

• ***iv) In the West, politically motivated attacks outpaced religious attacks, which decreased by 82%:*** In 2018, the number of deaths and incidents from political terrorism was higher than any other form for the first time since 2007. Political terrorism has grown steadily over the past 10 years, with 73% of attacks in the West attributed to politically motivated groups and individuals. (See Fig. 4)

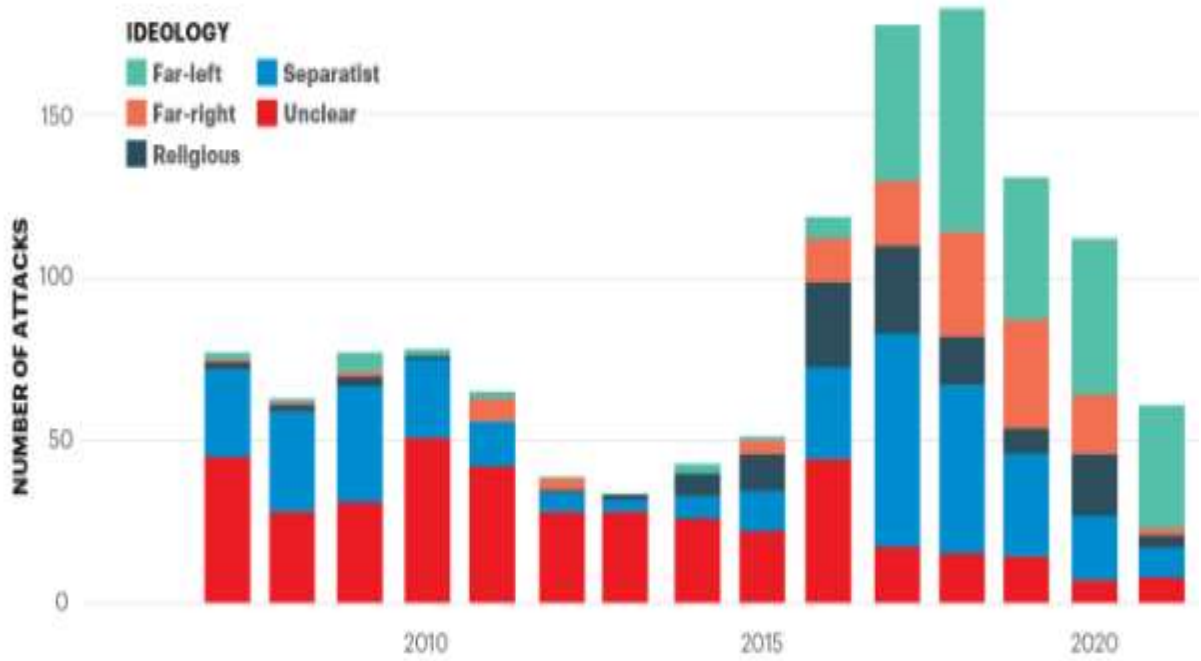

Figure 4. Incidents and deaths from terrorism in the West by ideology, 2007-2021
Source: Vision of Humanisty, 2022.

v) Islamic State (IS) replaces Taliban as world's deadliest terrorist group in 2021: 4 terrorist groups responsible for most deaths in 2021, Islamic State (ID), Al-Shabaab, Taliban and Jamaat Nusrat It was Al-Islam wal Muslimeen (JNIM). These groups were responsible for 3,364 deaths in 2021, corresponding to 47% from terrorism. The Islamic State (IS) and its affiliates Islamic State – Khorasan Province (ISKP), Islamic State – Sinai State (ISSP) and Islamic State West Africa (ISWA) have the most attacks of any terrorist group and % of all global deaths in 2021. Recorded 29 of them. (See Fig. 5)

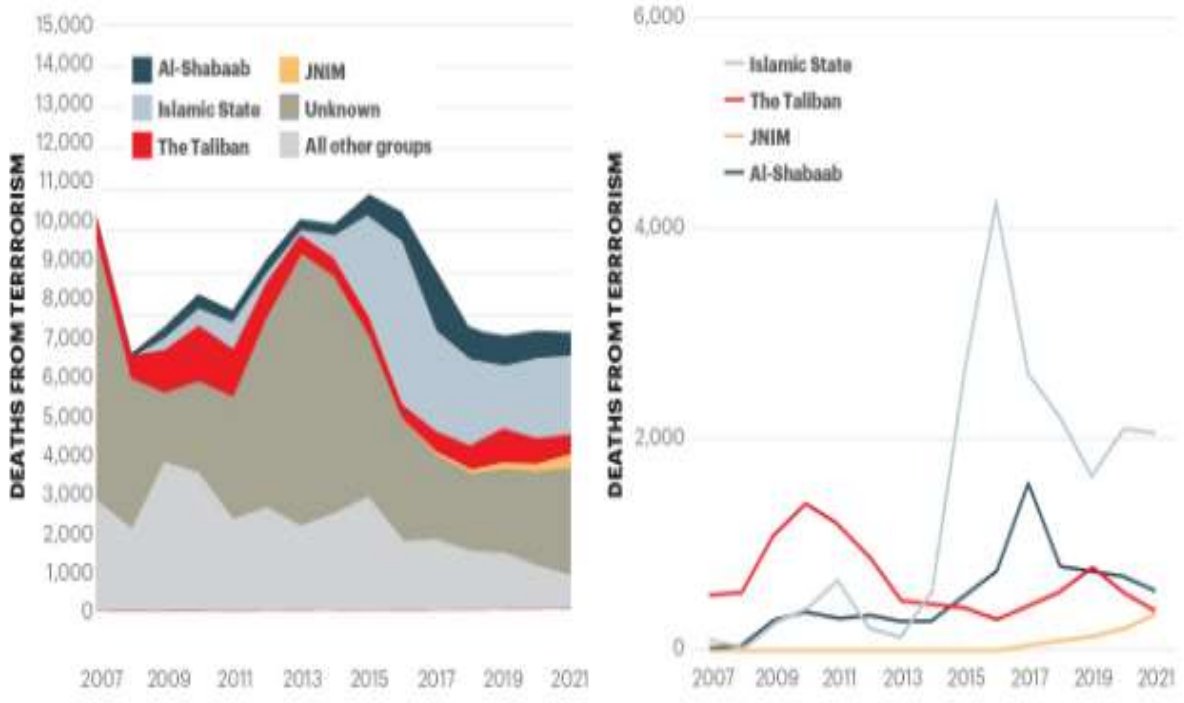

Figure 5. Four deadliest terrorist groups in 2021
Source: Vision of Humanisty, 2022.

vi) Russia-Ukraine war is likely to lead to an increase in traditional and cyber terrorism: It is likely to see an increase in terrorism in Ukraine, where Russia is at war. In the 2014 crisis, Ukraine recorded 69 terrorist attacks. The knock-on effects of cyber terrorism on other countries are of serious concern. The Ukraine conflict is likely to reverse gains in Russia and Eurasia, which recorded the biggest improvement in the GTI in 2021, followed by North America. (See Table 1.)

Table 1. GTI score, rank and change in score, 2007-2021

Country	Average Score	Change 2011-2021	Change 2020-2021
South Asia	5.559	-0.783	-0.203
North America	4.421	1.507	-0.298
Middle East and North Africa	3.547	-0.616	-0.294
South America	2.903	0.275	-0.049
sub-Saharan Africa	2.400	0.433	0.004
Asia-Pacific	2.045	-0.146	-0.219
Europe	1.368	-0.412	-0.284
Russia and Eurasia	**0.876**	-2.460	-0.405
Central America and the Caribbean	0.202	-1.132	-0.052

Source: Vision of Humanisty, 2022.

3. EFFECTS OF TERROR ON THE TURKISH ECONOMY

According to the IEP's GTI report, the index is evaluated between "lowest 0 - highest 10" scores. According to the 163-country GTI-22 report, Afghanistan, Iraq, Somalia, B. Faso and Syria are the top 5 countries that represent the highest 9-8 scores and therefore the worst, while 73 countries share the 93rd place with 0 points. Turkey, which is the subject of this study, was ranked 23 with a score of 5.6 (IEP, 2022).

Terrorism has been damaging the Turkish economy, which it damaged in the 1970s with its ideological type, and now with its ethnic type since the 1980s. The effects of terrorism on the Turkish economy, as summarized below, can be grouped into five main groups: demographic, natural, microeconomic, macroeconomic and global. The common feature of all of them is that they harm Turkey's development potential and active policy implementations. It can be estimated that the cost of this loss will not be less than $500 billion ($) first hand, if calculated inclusive of 2016.

• ***i) Terrorism disrupts the demographic structure:*** Terrorism first kills the labor force, which is the main factor of production, that is, the person who owns it; reduces the human population. The population of Turkey has decreased by approximately 50 thousand since 1984, due to ethnic terrorism, which rose far beyond the right-left conflict in the 1970s. This constitutes the highest number of casualties after traffic accidents. It's a bad irony that men are usually the ones who lose their lives in terrorist attacks, and it's also usually men who kill them. It is another hidden drama that family members who are victims of terrorism get sick faster, become unable to work and die prematurely due to their extreme sadness. Terrorism, in all its aspects, is the biggest threat to Turkey's "human wealth" and the gender balance of the population in the aging world.

• ***ii) Terrorism harms nature.*** While terrorists are killing people, they are also killing nature unknowingly. Terrorism harms our “natural wealth” by polluting the soil, water, air and forest with various bullets, bombs and mines.

• ***iii) Terrorism obscures individual economic decisions.*** Terrorism negatively affects all kinds of production, consumption, savings and distribution decisions within the scope of microeconomics, which examines the behavior of households and businesses. According to one calculation (Altay, 2015), shopping capacity in terror zones decreased by 30%, commercial activities between companies by 50% and the production capacity of factories by 50% between 2013-2015 in Turkey.

• ***iv) Terrorism weakens economic development:*** Terrorism, trade, economic growth, employment, prices, public finance, financial sector, etc. It affects the society and state economy (ie macro economy) which is the focus of attention, quite negatively. According to a review (Bilgel and Karahasan, 2013), separatist terrorism in the Eastern regions has had a sizable and increasing impact on real gross domestic product (GDP) over time; They found that in the 1990s, at the height of terrorism, real GDP declined by an average of 6.6% (on average, 7% between 1988 and 2001) at the regional level. Also, like terrorism itself, the fight against terrorism relies on various economic and budgetary costs.

v) Terrorism causes foreign payments imbalance: In every conjuncture where terrorist incidents occur, Turkey's tourism and border export revenues and foreign direct investments have decreased, customs procedures have slowed down, stock market indexes and international credit ratings have decreased.

4. CONCLUSION

Terror/ism, as seen by the majority; ethically wrong, legally forbidden, religiously sinful, psychologically distressing, sociologically contrary to traditional values, economically unbalanced and destabilizing in the markets, generally frightening, abrasive, destructive, injurious, lethal, ideological, ethnic-based, It is a set of planned or unplanned actions.

Although terrorist incidents and the fight against them are one of the major global problems today, the UN, the Council of Europe, the European Parliament and other international organizations have not yet been able to find a definitive solution to terrorism/terrorism. Almost everyone, each segment, names the armed activists differently according to their own mentality. Because of this asymmetrical perception, it is regarded as a "terrorist" who threatens and threatens freedom and justice for one side, and as a "militant-guerrilla" who establishes and represents freedom and justice for the other side. This is a serious problem and this problem must be solved first in the mentality, then in politics and law.

A Turkey that has been weakened by the effects of terrorist/ism movements and lost its development momentum is not to the benefit of any country that has interests in the Afro-Eurasian region, but to the detriment of it. Contrary to popular belief, a new "sick Turkey" like the "sick Ottoman Empire" will also unsettle its neighbors and allies. Because an unstable Turkey can be a cause of instability both for the region and for the Western world –due to NATO and EU factors- as it is a key country. Therefore, a Turkey that will not be allowed to become weak due to terrorism, will be free from terrorism and contribute to its health, will be in the interest of all countries in the world in contact with it, apart from itself.

REFERENCES

1. Altay, F. (2015). Terörün Türkiye ve Bölge Ekonomisine Etkileri: Son İki Ayın Ekonomi Faturası, Konya Ticaret Odası, Eylül.

2. Bilgel, F. ve B. Karahasan, C. (2013). The Economic Costs of Separatist Terrorism in Turkey. IREA Research Institute of Applied Economics, Working Paper, No 22.

3. IEP-Institute for Economics & Peace (2022). Global Terrorism Index 2022: Measuring the impact of terrorism https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2022/03/GTI-2022-web.pdf

4. Kalaycı, İ. (2019). Küresel Terör/izm: Ekonomi Politiğinden Finans Politiğine. Maliye Dergisi, Ocak-Haziran, 176: 225-254.

5. Vision of Humanity (2022). Global Terrorism Index Index 2022: Key findings in 6 Charts https://www.visionofhumanity.org/global-terrorism-index-2022-key-findings-in-6-charts/

GLOBAL TERÖRİZMİ ÖNLEMEDE PAZARLAMANIN ÖNEMİ

Öğrenci, MURAT KARA

İstanbul Üniversitesi, AUZEF Çocuk Gelişimi, 0000-0002-4693-2028

ÖZET

Dünya son yıllarda çok hızlı bir biçimde teknoloji ve eğitim devrimi yaşamakta ve yaşamaya devam etmektedir. Özellikle dünya genelinde son yıllarda internetin yaygınlaşması ve sosyal medya uygulamalarının etkin olarak kullanılmasıyla birlikte dünya genelinde yaş ayrımı yapılmaksızın tüm insanların eğitim düzeyi de belli ölçülerde yükselme eğilimi göstermektedir. İnsanların eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte dünya genelinde teröre ve şiddete olan eğilimler de ortadan kalkmaktadır. Globalleşen ve dünya ile entegre olan insanlar günümüzde eskisine oranla çok daha sert biçimde terör ve şiddet eylemlerine tepkilerini ortaya koymaktadırlar. Günümüzde insanların bilinçlenmesiyle birlikte terör eylemleri minimum düzeylere inse bile ne yazık ki sonlanamamaktadır. Terör günümüzde masum insanları hedef almaya devam etmektedir. Hafta sonu evinden çıkıp dolaşmaya giden bir çocuk veya farklı bir ülkeye gezmeye giden bir turist veya güneşlenmek için parkta oturan bir yaşlı insan terörün acımasız saldırılarına hedef olabilmekte ve çoğu zamanda terör saldırıları sonucu sakatlanmakta ve hayatlarını kaybedebilmektedirler. Günümüzde dünya genelinde pazarlamayı tüketiciler yönlendirmektedir. Tüketicilerin yönlendirdiği pazarlama uygulamalarında kârlılıktan ziyade toplumsal konular ön plana çıkmaktadır. Günümüzde pazarlama diğer toplumsal olaylarda olduğu gibi terör konusunda da tüm toplumu bilinçlendirme ve terörün neden olduğu yıkımları sosyal sorumluluk kampanyalarıyla önlemek zorundadır. Dünyada terörü önlemede devletler kadar markalara da büyük görevler düşmektedir. Terör ve şiddet konusunda markaların toplumu bilinçlendirmesindeki en büyük silahları ise kuşkusuz pazarlama stratejileridir. Günümüzde dünya genelinde pazarlamanın hiçbir evresinde olmadığı kadar tüketici ve toplum eksenli bir çağını yaşaması da global terörle mücadelede pazarlamanın etkin gücünü göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Günümüzde devletler terörü minimum düzeye indirirlerken dünya genelinde pazarlama bilimi de kendine düşen görevi yaparak toplumu terör konusunda bilinçlendirmek zorundadır.

Anahtar Kelimeler: Terör, Pazarlama, Sosyal Sorumluluk Kampanyaları.

1. GİRİŞ

Dünya genelinde pazarlama ile ilgili çok sayıda tanım yapılmaktadır. Örneğin Jim Blythe Pazarlama İlkeleri adlı kitabında İngiliz Pazarlama Enstitüsü'nün pazarlamayı; müşterilerin isteklerini optimum düzeyde belirleyen, tahmin eden ve yöneten bir süreç olarak tanımladığını belirtirken, [1] Amerikan Pazarlama Birliği (AMA) ise en son yayımlanan tanımında pazarlamayı; tüketiciler, müşteriler, ortaklar ve dünya için değerli tekliflerin yaratılması, iletilmesi, sunulması ve değiş tokuşunun sağlanması olarak tanımlamaktadır. [2] İngiliz Pazarlama Enstitüsü'nün pazarlama tanımında müşteri istekleri ön plana çıkarken AMA'nın en son pazarlama tanımında ise toplumsal fayda ön plana çıkmaktadır. Özellikle 2000'li yıllardan

itibaren dünya genelinde internetin yaygınlaşması ve sosyal medya uygulamalarında tüketicilerin etkin olmasıyla birlikte pazarlamayı günümüz dünyasında tüketiciler yönlendirir hâle gelmişlerdir. Tüketicilerin yönettiği bir pazarlama çağında ise kârlılıktan ziyade toplumsal fayda ön plana çıkmaktadır. Günümüzde eskiye nazaran pazarlama çok daha etkin bir hâle gelerek toplumsal konulara anında odaklanabilmekte ve çözümler üretebilmektedir. Günümüzde tüketiciler sosyal medya uygulamalarını o kadar etkin kullanmaktadırlar ki en küçük bir toplumsal olayda dâhi anında çözüm üretebilmektedirler. Kuşkusuz pazarlamada tüketicilerin bu kadar etkin olmasında 2000'li yıllardan itibaren dünya genelinde yaşanan kaliteli eğitim devrimi de etkili olmuştur. 2000'li yıllardan itibaren dünya genelinde tüm ülkelerin eğitim seviyeleri eskiye oranla çok daha iyi hâle gelmiştir. Dünya genelinde yeni kuşaklar eskiye oranla çok daha iyi eğitim alırken özellikle internet sayesinde eski kuşaklarda dünyanın hiçbir devresinde olmadığı kadar eğitimlerinin üstüne koyabilme fırsatı yakalamaktadırlar. 2000'li yıllardan itibaren internetle birlikte hızla yaygınlaşan globalleşme sayesinde dünya genelinde büyük ölçüde sınırlar kalkarken dünya genelinde toplumsal olaylara bakışta insanlar arasında bir konsensus oluşmaya başlamıştır. Global terörizm olayları da dünya genelindeki insanların istisnasız bir şekilde tepki koyduğu olaylar arasındadır. Günümüz dünyasında insanlar dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun en ufak bir global terörizm olayında dahi eskisinin aksine çok daha fazla bir biçimde kenetlenip tepkilerini ortaya koyabilmekte ve sorunları çözebilmektedirler. İnsanlar arasındaki bu bütünleşmede kuşkusuz globalleşme kadar pazarlamanın tüketicilerin kontrolüne geçmesi de etkili olmuştur.

2. GÜNÜMÜZDE PAZARLAMA

Philip Kotler A'dan Z'ye Pazarlama Pazarlamayla İlgilenen Herkesin Bilmesi Gereken 80 Kavram adlı kitabında; günümüzde en çok beğenilen markaların sadece kendi çıkarlarına değil toplumunda çıkarlarına hizmet eden markalar olduğunu belirtmektedir. [3] Jesper Kunde Şirket Dini adlı kitabında; markaların tıpkı din kitapları gibi evrensel kitapları olmaları gerektiği ve en ufak sorunla karşılaştıklarında bu evrensel kitaplarına bakmaları gerektiğini vurgulamaktadır. [4] Martin Lindstrom Small Data adlı kitabında; markaların problemleri büyük veri yerine müşterilerin ruhuna inebildikleri küçük verilerle çözmeye odaklanmaları gerektiğini belirtmektedir. [5] Jack Trout ve Al Ries Pazarlama Savaşı adlı kitaplarında; 1950'lerde televizyonun pazarlamanın oyun karakterini değiştirdiğini 2000'li yıllara girilirken aynı şeyi internetin yaptığını belirtmektedirler. [6] Günümüzde ise sosyal medya uygulamaları pazarlamanın oyun planını kökten değiştirmektedir. Al Ries ve Jack Trout Pazarlamanın 22 Kuralı adlı kitaplarında; pazarlamanın zihinsel bir oyun olduğunu, pazarlamanın ürün ve hizmetlerin değil algıların savaşı olduğunu belirtmektedirler. [7] Philip Kotler; Hermawan Kartajaya ve İwan Setiawan ile yazdıkları Pazarlama 5.0 adlı kitaplarında pazarlamanın amacının insanların yaşamlarını güzelleştirmek ve toplum yararına katkıda bulunmak olduğunu belirtmektedir. [8] David Aaker Markalama adlı kitabında; marka sadakatinin bir kez elde edildikten sonra bu sadakatin kırılmasının çok zor olduğunu belirtmektedir. [9]

3. GLOBAL TERÖRİZMİ ÖNLEMEDE PAZARLAMAYA DÜŞEN GÖREVLER

Günümüz dünyasında tüm tüketiciler istisnasız bir biçimde global terörizme karşı dünyanın geçmişinde hiç olmadığı bir biçimde sert tepki gösterebilmektedirler. Bugün İngiltere'de,

Almanya'da, Türkiye'de Çin'de, Nijerya'da kısacası dünyanın neresinde olursa olsun bir global terörizm olayı olduğunda ilk tepkiyi gösterenler ve çözüm üretenler eskisinin aksine devletler değil tüketiciler olmaktadır. Eskiden dünyanın bir bölgesinde terör olayı olduğunda devletler kınama mesajı yayınlayıp terör olayı olan ülkeye bir ihtiyaçları olup olmadığını bürokrasi yoluyla sorarlarken günümüzde tüketiciler anında global terörizm olayının olduğu ülkedeki sivil halka yardımlarını iletebilmektedir. Bu durum bürokrasinin yerini pazarlamanın almasını göstermesi bakımından önemlidir.

Pazarlama günümüzde toplumsal olaylar konusunda çok etkin bir biçimde kullanılırken global terörizmi önlemede de kendine düşen görevleri yapmak zorundadır. Pazarlama global terörizmi sosyal sorumluluk kampanyaları ile önleyebilme gücüne sahiptir. Pazarlamanın global terörizmle mücadelesinde 2 faktör ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birincisi global terörizm karşısında sosyal sorumluluk kampanyalarıyla toplumu bilinçlendirmek, ikincisi ise bir global terörizm saldırısı karşısında olaydan zarar gören sivillere sosyal sorumluluk kampanyalarıyla anında destek olabilmektir. Kuşkusuz dünya genelindeki tüm devletler global terörizmi önlemek için istihbaratı çalışmalardan eğitime, eğitimden toplumsal bilince kadar çalışmaları elbette yapmaktadırlar. Ancak burada devlet bürokrasisinden farklı olarak pazarlama global terörizmi önlemede farkındalık yaratabilme potansiyeline sahiptir.

Öncelikle global terörizmi önleme çalışmalarında pazarlama, global terörizme karşı farkındalık yaratan sosyal sorumluluk kampanyaları oluşturmak zorundadır. Örneğin sivil toplum kuruluşlarıyla dünya genelinde farkındalık yaratan global terörizmi önleme sempozyumları, markaların belli zamanda yapacakları terörizme karşı etkinlikler ile markaların ürünlerinde belli zamanlarda kullanacakları sembollerle global terörizm konusunda kolayca bir farkındalık yaratılabilir. Bu toplumsal bilincin yaratılmasında uluslararası markaların tüm yaş gruplarındaki dünya tüketicilerine ulaşma gücü önemli bir etkendir. İkinci olarak pazarlama global terörizm eylemleri yaşandığında ivedi bir biçimde sosyal sorumluluk kampanyalarıyla terörden zarar gören sivillere yönelik sosyal sorumluluk kampanyaları düzenlemelidir. Terör olayı olur olmaz tüketiciler ve tüketicilerin kontrolündeki markalar çok hızlı bir biçimde global terörizmden zarar gören sivillere bağış şeklinde yardım yapsalar da bunun bir sosyal sorumluluk kampanyasına çevrilmesi gerekmektedir. Elbette dünya genelinde devletler terörizmden zarar gören yurttaşlarına yardım etmektedirler. Ancak pazarlama terörizmden zarar gören yurttaşlar için daha fazlasını yapmak zorundadır. Pazarlamada daha fazla kelimesi çoğu zaman markaları batırsa da sosyal sorumluluk kampanyalarında anlamsız kampanyalar yapılmaması kaydıyla istisna oluşturmaktadır. Örneğin global bir terörizm sonucu babasını kaybeden bir çocuğa devletler imkanları ölçüsünde maaş bağlayabilirler. Ancak pazarlama sosyal sorumluluk kampanyalarıyla o çocuğa daha iyi bir yurt dışı eğitim, daha iyi bir gelir, daha iyi ürünleri içeren yardımlar gibi olanaklarda sağlamak zorundadır.

Ancak pazarlama global terörizmi önlemede sosyal sorumluluk kampanyaları oluştururken bunu çok iyi tasarlamalı ve topluma çok iyi bir biçimde anlatmalıdır. Hamish Pringle ve Marjorie Thompson'un Marka Ruhu adlı kitaplarında da belirtikleri gibi; başarılı bir şekilde planlanan ve uygulamaya konulan sosyal sorumluluk kampanyaları kampanyaya katılan tüm aktörlere olumlu katkı sağlarken, topluma yeterince anlatılamayan sosyal sorumluluk kampanyaları ise kampanyaya katılan tüm aktörlere zarar vermektedirler. [10]

4- SONUÇ

Günümüzde dünya genelindeki tüm devletler global terörizmi önlemede imkanları ölçüsünde önlemler almaktadırlar. Kimi ülkeler global terörizm ile mücadelede daha etkin önlemler alırken kimi ülkeler ise global terörizme karşı önlem almakla birlikte çoğu zaman bu önlemleri yetersiz kalmaktadırlar. Günümüz dünyasında hiçbir ülkenin global terörizmi destekleyebileceği düşünülemez.

Global terörizm eylemlerinin neredeyse tamamı hiçbir suçu olmayan sivilleri hedef alan eylemler şeklinde olmaktadır. Global terörün hedefi olan siviller ne yazık ki ölmekte ve çoğu zamanda sakat kalmaktadırlar. Dünya genelindeki devletler elbette ki global terörizm eylemlerini önlemede istihbaratı önlemler gibi önlemler almakta, terör saldırılarından zarar gören sivillerin zararlarını karşılamaktadırlar. Ancak dünya genelinde yaşanan global terörizm kaynaklı saldırılara baktığımızda ne yazık ki global terör eylemlerinin tamamıyla dünya genelinde sıfırlanamadığını görmekteyiz. Tam da bu noktada global terörizmi önlemede devreye pazarlama bilimi girmelidir. Pazarlama sosyal sorumluluk kampanyalarıyla global terörizmi önlemede dünya genelinde uluslararası ve yerel markalarla farkındalık yaratarak global terörizme karşı durma konusunda toplumu bilinçlendirmekle birlikte yaşanan global terörizm olayları sonrası ise terör saldırılarından zarar gören sivillere sosyal sorumluluk kampanyaları ile destek olmak zorundadır.

Günümüzde dünya genelinde markaların mutlak hakiminin tüketiciler olduğu ve tüketicilerin yaş gurubu ayrımı yapmaksızın çok daha iyi eğitimli ve sosyal medyayı etkin olarak kullandığı bir dönemde diğer toplumsal olaylar gibi pazarlamanın sosyal sorumluluk kampanyalarıyla farkındalık yaratarak global terörizmin önlenmesi ile birlikte sosyal sorumluluk kampanyalarıyla da terörden zarar gören sivillere destek olması büyük önem arz etmektedir. Pazarlama global terörizmle mücadele ederken sosyal sorumluluk kampanyalarını topluma çok iyi anlatmak zorundadır.

KAYNAKÇA

[1] Blythe, J., Pazarlama İlkeleri, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul, 2001.

[2] https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/

(Erişim tarihi: 11.01.2023)

[3] Kotler, P., A'dan Z'ye Pazarlama Pazarlamayla İlgilenen Herkesin Bilmesi Gereken 80 Kavram, MediaCat Kitapları, İstanbul, 2006.

[4] Kunde, J., Şirket Dini, MediaCatKitapları, İstanbul, 2002.

[5] Lindstrom, M., Small Data, Optimist Yayınları, İstanbul, 2016.

[6] Trout, J., Ries A., Pazarlama Savaşı, Optimist Yayınları, İstanbul, 2007.

[7] Ries, A., Trout, J., Pazarlamanın 22 Kuralı, MediaCat Kitapları, İstanbul, 2007.

[8] Kotler, P., Kartajaya, H., Setiawan, İ., Pazarlama 5.0, Nişantaşı Üniversitesi Yayınları,

İstanbul, 2022.

[9] Aaker, D., Markalama, MediaCatKitapları, İstanbul, 2015.

[10] Pringle, H., Thompson, M., Marka Ruhu, Scala Yayıncılık, İstanbul, 2000.

THE NEW WORLD ORDER AND THE CHANGING CONCEPT OF TERRORISM

Azerbaijan, Baku**. Albina Chingiz Hashimova**
Azerbaijan State Academy Of Physical Education And Sport
, https://orcid.org/0000-0002-9866-5865

ABSTRACT

In recent years, there has been an escalation of terrorist activities. Thus, the scale of terrorism is expanding, its nature is becoming more complex, the number of terrorist acts is increasing, and its forms, objects and goals are completely changing.

A characteristic feature of modern terrorism is the increase in brutality in its execution. Victims of terrorism are usually ordinary people who have nothing to do with a specific political event. The defining role of terrorists is to cheapen human lives involved in war and armed conflicts in people's minds. Terrorists are now resorting to non-traditional violent means. At the same time, a new trend is forming among the goals of terrorists - carrying out terrorist acts without making political claims and without taking responsibility. Here, the main goal of terrorists is to cause more damage without considering human victims. Thus, by doing this, they create anxiety in the society, create uncertainty in the people that the government will not be able to control this situation, and destroy the peaceful and safe life of the citizens.

New trends in world development are determined by modern globalization processes. Global processes have spread to all spheres of society's social, economic and political life, covering different continents and regions of the world. It has weakened the importance of state borders by determining the strength and intensity of information flow in the global world with new means of communication and global means.

Keywords: Combating terrorism, international security, international organizations, the concept of terrorism.

INTERNATIONAL TERRORISM AS THE MAIN FACTOR THREATENING INTERNATIONAL SECURITY IN THE NEW WORLD ORDER

Terrorism, which has changed after the Cold War and has become a significant threat in terms of international security, has moved its field of activity beyond national borders and has reached a power that affects the whole world. International terrorism; it is defined as an act of violence, or an act containing violence, that targets the lands of more than one country, can be organized at the international level and can act again at the same level, has international consequences. Therefore, the concept of the spread of terrorism at the international level has become one of the priority agenda items of international organizations.

Jenkins defines international terrorism as selecting victims to target foreign countries' contacts "as diplomats or representatives of foreign companies" or major transportation routes such as "airports" and having clearly international consequences, whether terrorists travel abroad to strike their targets or are found at home. is explained. An Irish terrorist killing

another Irishman in a bomb attack in Belfast, or an Italian terrorist kidnapping an Italian official in Italy, do not fall within the scope of international terrorism, according to Jenkins.

Bailey international terrorism; refers to the continuous use of politically motivated violence by non-state actors, which affects more than one state, aims to threaten and pressure.

Ergil said, "Terrorism involving the lands or citizens of more than one country is internationalization." At the same time, international terrorism is an act involving violence directed outside the system against the national system, a threatening fact that spills over national borders, and all actions that deviate from the rules of international diplomacy and war, causing international effects.

International security and peace or international conflicts, problems, crises and international insecurity are closely related concepts. Security strategies must not only ensure peace, but also ensure the preservation of the peace provided. For this reason, the maintenance of established peace and peaceful conditions is very important. Efforts (establishing and maintaining peace) are usually made by external interventions to ensure that fighting does not start again and that the ceasefire is permanent. However, we can go further and look for ways to end the dispute entirely without external intervention. If the parties objectively agree on permanent solutions, reconciliation and peaceful resolution can be achieved.

In the international world, when states are exposed to any external threats or suffer from threats arising in their regions, the main options are to take some measures by minimizing the threats. The threats faced by states in the international world do not come only from the use of military power and force. In modern times, threats to the security of a state are in the military, political, economic and technological fields. In the post-Cold War era, security threats have changed significantly, parallel to developments at the global level. In this period, socio-economic issues, which the realist thought called low politics, generally became more dominant than military-security problems. According to the European Security Strategy published in 2003, these new threats; Terrorism, proliferation of weapons of mass destruction, regional conflicts, failed states and organized crime. These threats are interrelated: terrorist activities within organized crime (such as money laundering) or terrorist access to weapons of mass destruction, which has dominated the agenda since 9/11 and is the greatest threat to humanity. These new security threats are international in nature, that is, they do not originate from a single state, they do not pose a threat to a single state, and this situation has led to the "globalization of mistrust", which is why all actors in the international arena feel obliged to join the fight against these threats.

The threat of international terrorism is one of the most important evidences of the "globalization of mistrust". Certainly, terrorism is not a new phenomenon; Activities aimed at introducing radical political and social change, often with an element of violence, date back centuries. In addition, after the terrorist attacks of September 11, 2001, the fight against terrorism has become a new agenda of international relations, because these attacks have shown the world that terrorists can operate anywhere and anytime. This new terrorism has transcended its conceptual framework so far, has taken on a new image and has become even more destructive. According to French political scientist Olivier Roy, "innovation does not come from terrorism itself, but from the possibility of having weapons of mass destruction."

Thus, states should feel this great threat and reconsider the measures they have taken against terrorism in this context.

In the post-Cold War period, new threats and risks of an asymmetric nature have emerged and non-state actors have become increasingly important. The current military and political balances in the world make it difficult for states to use force directly against each other, in order to achieve strategic and political goals, terrorism is a low-density conflict, which is a more effective, low-cost and covert method of combat and provides an opportunity to avoid the negative consequences of war. and puts it forward as a method of psychological warfare. International terrorism continues to be a serious threat to international peace and security, on the one hand, due to the fact that the state support it has obtained has become even more effective, and on the other hand, by using the opportunities brought by globalization and modern technology, the states have gained the ability to act autonomously, flexibly and more effectively. does.

The fight against terrorism is a sensitive issue related to the security and sovereignty of the state. Because terrorist organizations, in their statements, claim that they use armed struggle as a tool and expect the state to take steps in political, social, cultural and other fields, but they continuously feed on power and try to draw states into their violent conditions, and they want to question the legitimacy of the state. For this reason, although it is a political fact, the fight against terrorism should be carried out by legal methods within a democratic system. Because the wrong methods carried out in the case of moving away from universal principles such as "rule of law" and "human rights" have a negative impact on the fight against terrorism in the long term, by expanding the areas of exploitation of terrorist organizations. The use of the right of self-defense, which is the only case in which force can be used, except when the United Nations Security Council decides to use force, must be in accordance with the rules of international law. The right to legal protection, the implementation of which is subject to a number of conditions due to the exceptional situation; Armed attack was not an unlimited right, it was limited by the conditions of necessity, proportionality and tension.

To understand the effects of terrorism on an international scale, it is enough to see the facts about terrorist attacks. Especially since the beginning of the 1990s, the trend of change in terrorist activities is noticeable. Actions targeting crowded places, using bombs with high destructive power are the prominent elements of this change. In fact, despite the fact that the number of terrorist attacks has decreased compared to previous years, the damage and loss of life has increased significantly. In 1987, the number of terrorist acts dropped from 666 to 565 in 1991, and to 296 in 1996, when it was the lowest. In contrast, while the number of people killed in 13 terrorist actions in Asia in 1992 was only 25, the number of dead in 16 actions in 1995 increased to 5,639, while in Europe in 1992, 113 acts claimed 65 lives, while in 1996, 121 actions killed 503. caused the loss of a person's life.

In 2014, 10,981 people were exposed to terrorism in 75 different countries. As a result, 30 thousand 923 people lost their lives, 34,700 people were injured and 9,400 people were kidnapped. The countries most affected by these incidents, taking into account the number of incidents, were Iraq, Syria, Pakistan, Afghanistan, India, Yemen, Somalia, Turkey, Colombia and Thailand, respectively.

All these statistical indicators prove the impact of terrorism on an international scale. In fact, loss of life and property is not the main focus of international terrorism. Psychological

and political effects, sociological provocations and exposure of public fears are the main tasks of the actions. International terrorism; It targets the environment of international peace and security, peace-based good relations of states, internal affairs, conflict resolution through peaceful arguments, domestic legal and international law.

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN FIGHTING INTERNATIONAL TERRORISM.

In the fight against international terrorism, first of all, the process of controlling terrorism, neutralizing it and finally destroying it is envisaged. This struggle, as can be understood from its progress, is a long-term task that requires great patience. There is a quick and immediate solution to the fight against terrorism, a "magic wand".

The concepts of counter-terrorist and counter-terrorism are different. The fight against terrorism is an issue that should be investigated at the military level. The only thing that needs to be done in the fight against the terrorist is to find and destroy the terrorists by bringing together and using all the means of military power. In this dimension, the fight against terrorism is considered as a war and the security and defense policy comes to the fore. Just as after the September 11 terrorist attacks, with the idea that some regions or regional sub-systems are suitable environments for the establishment of terrorism, there has been a question of military intervention aimed at countries and regions that support terrorism within international cooperation in the fight against terrorism.

The "war on terrorism" that affects the entire international system from the point of view of "Failed States" or "Rough States" creating a suitable base for the activities of terrorist organizations and even from the point of view of the latter actively supporting terrorism concept has emerged.

The fight against terrorism has a character that is completely understood and includes many policy areas. In this measure, rather than military power, political, economic, social and legal means come to the fore.

Hamilton made these points while stating the scale of the fight against terrorism:

• Preventing the fall of the states that provide shelter to terrorists;

• Preventing the growth of terrorism through the development of social and political rights and the implementation of the principle of the rule of law;

• Finding solutions to socio-economic problems, such as poverty and unemployment, which have the potential to become terrorists;

• To demonstrate continuous innovations and developments in the education system;

• Control of hazardous sources such as radioactive materials;

• Maximize the use of diplomacy for the formation of consensus between states;

• Designing border and internal security to prevent terrorist activity;

• Taking measures aimed at preventing financial relations of terrorists.

As it can be seen, it is worth noting that most of what needs to be done within the framework of the fight against terrorism are non-military methods. The starting point in the fight against terrorism is to analyze the terrorism equation. Terrorism equation; It is a combination of the need to engage in terrorist acts and the ability to carry out this tendency. These two basic

conditions define the framework of terrorism, past, present and future. From the equation of terrorism can be created the equation of combating terrorism with action.

After analyzing the structure of terrorism, the next thing to do is to ensure an agreement on the determination of the way of fighting and create norms in this field. So, establishing an international struggle is one of the most important details. Although short-term and periodic prescriptions allow the spread of the terrorism epidemic to a certain extent, they do not contribute to the formation of long-term solutions.

Inspired by the thought of Immanuel Kant, who proposed the establishment of a "foedus pacifium", i.e., an international cooperation, in order to establish a permanent peace on the world, the effectiveness and adequacy of state efforts in combating the fact of terrorism, which is expanding beyond national borders, is the subject of discussion.

From theories of international relations; Liberalism, which emphasizes morality, international organization, and international law, maintains that the international system consists of states that have the ability and willingness to cooperate with each other to solve problems. International order is shaped by norms and organizations based on reciprocity and cooperation. According to liberals, cooperation is a very rational choice for states, and international problems such as terrorism can only be solved through international cooperation.

In the issue of conducting a multilateral and comprehensive, supranational fight against terrorism, a concept that is increasingly accepted in the world is emerging. With every terrorist activity, the idea that terrorism is a local problem is losing its validity. In modern times, many terrorists operate in a place other than the country where they were born and raised. There is a lot of evidence that most terrorist movements are either organized by international terrorist networks or at least supported financially, materially and intelligence-wise.

Reducing financial resources, such as drug trade, arms trafficking, human smuggling and trafficking, and smuggling of weapons of mass destruction, which are the main conditions for the continued existence of terrorism, and breaking the ties of terrorist organizations with these sources is an important step. So tracking down and neutralizing terrorist financial networks is a very difficult task. As terrorism expert Pillar noted, "terrorism is cheap." The World Trade Center bombing in 1993 cost only $400. The cost of the 9/11 attacks is between $300,000 and $500,000. All these figures are difficult to follow in the world market where billions of dollars circulate every day, and in this respect cooperation in the fight against terrorist financing is of crucial importance.

The content of cooperation in the fight against international terrorism should not be attributed only to the financial aspect. For this, Bensahel sees the lack of a one-size-fits-all cooperation against terrorism, and moving from his idea, which he characterizes as a "coalition of coalitions"; He argued that it is necessary to establish cooperation and coordination to cover all military, economic, legal, intelligence and reconstruction issues.

International cooperation initiatives in the field of combating international terrorism have seen a significant development since the 1950s. It seems that the states are jointly fighting against this threat, either through bilateral agreements or multilaterally within the framework of international organizations. However, it should be noted right away that the cooperation initiatives in question presented a picture far from the desired level, and the existence of an active and closed international regime is out of the question. The most important initiatives in this field are activities carried out within the framework of the United Nations (UN). Although

there is no article in the founding treaty of the organization that directly constitutes terrorism, there are provisions that are directly related to the issue.

The ideology of terrorism of the 21st century is more dangerous and complex than the political and nationalist terrorism that occurred between 1960 and 1980. The lethality of the threat is high and the global scale is relatively greater. The creation and development of international cooperation in the fight against such terrorism is no longer considered sufficient. The transition to the counter-terrorist movement in international cooperation is not a simple change, but also requires the creation of a spirit of collective struggle and the concept of joint action at the international level.

Although the importance and necessity of international cooperation in the fight against international terrorism is accepted by the states, it is not easy to implement this agreement. When conducting a realistic assessment, the political cultures and social structures of states affect the response to terrorism, the level and framework of policies to be applied. Despite seeing terrorism as a common threat, states want to retain control of their sovereignty as much as possible. Therefore, instead of long-term systematic measures, profit-oriented and temporary cooperative relations are created, which provide a reactive response to emerging problems. Matters such as foreign security and defense policy are viewed by states as central to their national liberties, showing a resistance to centralizing powers. All these points hinder the process of determining a common position and strategy in the fight against terrorism.

According to the theory of realism, the reason for the limited international cooperation is that the states are sovereign and autonomous and constantly try to fulfill the requirements of their interests. This fact is strongly expressed in terms of realism, and international organizations, due to the lack of independent critics, do not have the power to shape the behavior of the state. According to realism, the international system is a wild arena and states want to gain advantage over other states whenever they get the chance, which makes states unwilling to trust each other. According to the theory of realism, a world order in which states do not compete for power and where true peace is established is not likely to happen. According to realism, international cooperation is not a utopian situation, states surrounded by problems and helpless in the complex world order want to cooperate, but the scope of this cooperation is quite limited.

In the framework of the idea that it is not easy for the international community to give complete reconciliation and unity in the fight against terrorism:

"It is necessary to see that the collective behavior of the United Nations, the European Union, and NATO will remain only at the level of written norms, and this topic should also be evaluated within the framework of alliances. This behavior demands to be evaluated in the form of collective defense rather than the fight against terrorism and the sense of international security, unfortunately it becomes a necessity to complement the points where there is no idealism with realistic practices," he said, saying that cooperation is necessary but not easy.

Key factors in the fight against terrorism include diplomatic efforts to maintain and strengthen laws and international treaties prohibiting terrorism, and economic cooperation to identify and destroy terrorist financing sources. In addition to these activities, there is also a need to develop security cooperation, which includes the exchange of intelligence on terrorist activities and the joint operations of the countries' security forces along the border lines. In

order to fulfill these needs, international organizations that provide formal accommodation, coordination and unification of efforts are effective organizations in the fight against terrorism.

International organizations have a crucial role in the fight against terrorism, as these organizations can access information that states cannot reach through individual efforts, and they can easily obtain the support of the international community, which is an indispensable condition in the fight against terrorism.

To emphasize the importance of international organizations in the fight against terrorism; "...even though it seems possible to say that it has reached its peak, the foundation for cooperation at the global level should be prepared without forgetting the saying "all wounds kill the last" and saying that the fight against terrorism should be carried out only within official international partnership. Fighting terrorism, on the one hand On the one hand, achieving long-term plans, on the other hand, on the one hand, on the other hand, on the development of intelligence, on the one hand, and on the other hand, on the steps of closing the path to the means used by terrorists in their actions, must be carried out simultaneously.

Officials have emphasized the importance of international organizations in the fight against terrorism. For example, former US President Barak Obama made a statement; "In an interconnected world, defeating international terrorism will require the cooperation of many nations." he drew attention to the importance of the topic. In the same way, the former Secretary General of the United Nations, Ban Ki-moon, also said in a speech; "The next issue is quite clear. "We need to act massively and appropriately to prevent terrorism from creating a threat to the existence of humanity," he said.

It does not work for each state to barricade itself against the threat of terrorism. Terrorism cannot be targeted at its roots, and unless a global strategy is adopted in a holistic approach that includes political-economic tools in addition to military capabilities and capabilities, a great opportunity will be created for terrorists to continue their ways, even if the area of their movement does not increase. In order to block this opportunity, there is a need for institutions and organizations created at the international level, so that the cooperation that will take place is not limited to ideas, but to implementation.

Since the last years of the Cold War, the first signs of the extent of international terrorism have begun to be felt, and the need to involve many international organizations in the issue has arisen. Terrorism finds a consistent place in the agendas of international organizations such as the United Nations, NATO, and the European Union, and efforts are being made to implement a policy of combating terrorism in this context. Taking into account the point where terrorism has reached and the influence it has achieved, the importance and necessity of international mechanisms is felt more and more day by day.

During the historical period, the people and states saw the topic of fighting terrorism as a threat to their existence, and their strategies were based on the concept of destroying the terrorist organization, which is the source of the threat, by means of armed struggle.

However, with the understanding that a comprehensive and permanent success cannot be achieved without taking into account the economic, ethnic, social, cultural and political conditions that cause terrorism, the fact of fighting terrorism as a means of determination has begun to emerge.

With the fact that terrorism is an asymmetric threat and its effects are felt at the global level, the idea that global and regional organizations should take an active approach to counter terrorism and implement various strategies that include closer cooperation has also been expressed.

Although the meetings about the fact that terrorism is no longer something that countries can fight alone have become popular, until the September 11 attacks, which were the ground zero of the fight against terrorism, except for the efforts of the EU, neither global and regional organizations such as the UN and NATO, nor the United States and England Countries with special weight, such as, were not involved because they wanted to develop a common strategy to fight terrorism and see terrorism as an internal matter of the respective countries.

From this point of view, the biggest task and responsibility in reaching a common recognition and strategy in the fight against terrorism, undoubtedly, falls to global and regional organizations such as the UN, NATO, and the EU. With these organizations beginning to play leading roles, important steps are being taken to create a common definition and strategy in the fight against terrorism.

The topic of international cooperation in counter-terrorism strategies was seriously put on the world agenda for the first time with the terrorist attacks in the United States on September 11, 2001. The September 11 terrorist attacks created the dawn of strategies to combat terrorism, and after September 11, international pressure began to be created on terrorist organizations, which were seen as a problem of the internal affairs of the countries that were subjected to terrorist attacks.

In this context, counter-terrorism strategies can be categorized as pre-9/11 and post-9/11. The UN's approach to combating terrorism before September 11, in Article 2, Clause 3 of the UN Treaty, "All members shall settle their differences of an international nature by peaceful means, in a manner that does not endanger international peace and security and justice." Article 33 of the same agreement states that "those who are parties to a non-conformity that may endanger the protection of international peace and security for a long time, first of all, by means of meeting, investigation, mediation, conciliation, arbitration and judicial solutions, by applying to regional structures or agreements, or by their own they must seek a solution to it by other means of their choice. These rules can also be seen. As a result, before 9/11, the UN followed a strategy for the peaceful resolution of disputes between countries, including the fight against terrorism, by first reaching an agreement between the countries concerned.

The organization fights terrorism mainly through the legal acts it has adopted and the various structures it has created. In this regard, there are specific conventions and protocols developed by the UN against member countries in order to fight terrorism. For example, in the first article of the agreement, the organization's purpose is to protect international peace and security. In order to realize this goal, the organization aims to prevent the breach of the peace and prevent any act of aggression directed against the peace, and in this sense to resolve international conflicts in accordance with the norms of justice and international law. The UN Security Council adopted resolution 1368 (2001) immediately after the attacks on September 11, 2001, condemning the aggression and taking the necessary measures to respond to the terrorist attack of September 11, 2001 and to combat all forms of international terrorism in accordance with its obligations under the UN Treaty. He stated that he is ready to take all the steps. Again, the UN Security Council convened on September 28, 2001 and unanimously

adopted the decision No. 1373 on terrorism. The International Criminal Police Organization (INTERPOL), a specialized structure of the UN, also makes significant contributions to the fight against terrorism. The third article of the organization's charter prohibits INTERPOL from conducting work of a prominent political, military, religious or racial nature. Thus, for a long time, terrorism was seen as a crime of a political nature, and terrorism was not sufficiently combated.

However, based on the decisions taken by the INTERPOL General Assembly at the 1984 Luxembourg and 1985 Washington Meetings, the restrictions on the fight against terrorism caused by the narrow interpretation of the third article have disappeared. According to the decisions made, terrorism will no longer be seen as a political crime. However, despite these advances, the organization's fight against terrorism is seen as insufficient and criticized.

After September 11, with the UN Security Council Resolution No. 1368, it was stated that it is ready to take necessary steps to fight against all forms of international terrorism, and with Anti-Terrorism Resolution No. 1373, decisions were made to strengthen international cooperation to fight terrorism. In addition, in 2005, at the Madrid summit, which was organized to create an alternative by developing an international and democratic response strategy against global terrorism, then UN Secretary General Kofi Annan announced a five-step strategy to combat terrorism.

Also, "5D" consists of topics such as preventing terrorist groups from using terrorism as a tactic, preventing terrorists from providing the means they use while acting, refusing to support state terrorism, increasing the capacity of states in the fight against terrorism, and protecting human rights in the fight against terrorism.

Finally, in 2006, the United Nations adopted the Global Counter-Terrorism Strategic Document, and this strategy addresses the conditions that lead to the spread of terrorism, the measures to be taken in the fight against terrorism, the strengthening of the role of the United Nations, and the collective and individual efforts of states. A four-step strategy has been set out as measures to increase capacity and to ensure that respect for human rights for all and the rule of law are fundamental to the fight against terrorism.

NATO also followed the strategies of fighting terrorism parallel to the UN and before September 11, it considered terrorism and the fight against terrorism as an internal problem of the related countries and tried to stay away from this problem as much as possible.

In the conditions where international terrorism, violent extremism, organized crime and drug trafficking are emerging as increasing threats to security, "terrorism is an unacceptable fact, regardless of the cause and in whatever form it manifests itself. We will increase our efforts to prevent all kinds of terrorist activities from receiving financial support, and we will not allow terrorists to take over on our soil.

Another important organization in the fight against international terrorism is the North Atlantic Treaty Organization. (NATO). The organization's fight against international terrorism, which is basically a defense alliance, is a result of the changing international system after the Cold War and new risk perceptions. From this point of view, it can be seen that there are a number of changes in NATO's perception of threats, and this was first reflected in the alliance's strategic concept adopted in Rome in 1991. After the terrorist attacks on the United States on September 11, 2001; The NATO Council of Ministers has decided that terrorist

attacks directed at member states from outside will be assessed within the framework of Article 5 of the NATO Convention.

The NATO Council initially decided to deploy five NATO AWACS aircraft in the United States to support anti-terrorist operations in the United States, and then the number of aircraft was increased to seven at the request of the United States. NATO Standing Naval Force in the Mediterranean (STANAVFORMED),

On October 26, 2001, in order to make NATO's presence felt in the Eastern Mediterranean and to demonstrate the alliance's determination, a task was given to patrol the main sea transport routes.

After September 11, NATO's outlook on the fight against terrorism has completely changed. The terrorist attacks of September 11 affected the strategic thinking of the Union in a deeper way than the Srebrenica massacre and led to the application of Article 5 for the first time in the history of NATO.

NATO after the September 11 attacks; At the 2002 Prague, 2004 Istanbul, and 2010 Lisbon summits, it deepened its anti-terrorism strategies and began to reveal a wide variety of action strategies, including intelligence sharing, developing its members' anti-terrorism capabilities, and collective defense.

In addition to the UN and NATO, some regional international organizations also contribute to the fight against terrorism. For example, the Council of Europe has an important place in the fight against international terrorism. The Council has opposed all forms of terrorism since its establishment. The political terrorism seen in countries such as France and Germany during the 1970s, the separatist terrorism seen in countries such as Turkey, Spain, France, Great Britain and Russia today, and the radical religious terrorist acts that increased after the 1990s can be evaluated in this context. It is also seen that the council, which has been operating for more than fifty years, has adopted various conventions and protocols to fight terrorism.

Before September 11, the EU developed a strong joint strategic plan to fight terrorism until the Maastricht agreement, and the Schengen agreement with the Trevi mechanism took its place in history as a weak attempt to fight terrorism. With the entry into force of the Maastricht Agreement, the Declaration of La Gomera, the Treaty of Amsterdam and the adoption of the Tampere Summit Decisions, the EU has developed a common counter-terrorism strategy to include the EU member countries in the fight against terrorism.

After September 11, the EU accelerated its existing efforts in the fight against terrorism, in 2001 it enacted the Counter-Terrorism Action Plan, in 2003 and 2005 the Counter-Terrorism Strategic Document, and in 2010 the Stockholm and Action EU Internal Security Strategy. The main reading of these adopted documents is the increase of police-judicial and intelligence cooperation, prevention of financing of terrorism, compliance of the measures applied in the field of combating terrorism with basic rights and freedoms and the principle of the rule of law.

In this context, it seems that after September 11, the EU is considering the strategy of fighting terrorism, international cooperation and joint strategies at the point of development. The EU, unlike the United States, has advocated the use of a multi-dimensional strategy of military measures in the fight against terrorism and has followed a strategy based on international cooperation, based on the fight against terrorism rather than the fight against terrorists.

Another regional organization with significant contributions to the fight against terrorism is the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE). Although there is no article directly related to terrorism in the Helsinki Final Act of 1975, which is the founding document, the organization has included the issue of terrorism in all its meetings since the final document of the second review meeting in Madrid dated 1983, which was the document that introduced the concept of terrorism for the first time. discusses. The "European Security Charter", adopted on November 19, 1999 at the OSCE Summit with the participation of 54 countries in Istanbul, reveals the priorities of the OSCE in the era of globalization and the dynamics of multilateral cooperation that it aims to implement.

THE ROLE OF STATES IN THE SPREAD OF INTERNATIONAL TERRORISM

State-sponsored terrorism is characterized by acts of violence committed by states or national groups associated with states to achieve strategic, political, or religious goals aimed at instilling a climate of fear in a target society.

It is seen that regional or international powers support terrorism as a part of their long-term strategic interests, and use it as a means of struggle and foreign policy. Because state support against terrorist groups is an effective and practical way of fighting against the target state, which does not have high costs for the supporting state. The state that supports terrorism easily denies its responsibility arising from its support due to the lack of an organic link between it and the terrorist group, and the supporting state does not have any responsibility for the actions carried out. On the other hand, considering the current level of weapon technology, it is not difficult to estimate the loss of life and property that the parties will suffer in the event of a possible war. For this reason, states that want to protect themselves from the destructive consequences of war prefer to resort to terrorist methods instead of traditional war, support terrorist organizations and use terrorism as a method of struggle for their political interests. In this situation, a state will be able to use terrorism as a suitable tool to do what it wants in another state's country, without taking any responsibility and avoiding the risk of war.

In addition to the fact that terrorism is a universal tool, the fact that the states in question share the same or similar views in terms of ideology, religion and politics plays an important role in the states' support or involvement in terrorism. It is accepted by everyone that during the Cold War, the Soviet Union supported terrorism worldwide with such concerns.

The support given by the states to the terrorist organizations enables these organizations to provide international mobility and to acquire weapons and explosives with advanced technology, to be able to communicate with other terrorist groups. State-sponsored terrorist organizations that do not need to resort to bank robberies and kidnappings to finance themselves carry out fewer but often more lethal actions than groups without such support. This type of terrorism has the power to affect the political stability, economic structure, and diplomatic relations of the target state. State support against terrorists also eliminates the coercion of the local population for support, giving terrorists the opportunity to conduct large-scale operations without ignoring the public reaction caused by their actions.

In modern times, state-sponsored terrorism, which already has more lethality and operational capability than traditional terrorism, is considered a picture of low-density warfare. Terrorism, which is a method of psychological warfare in theory, has become a serious threat

to international peace and security as a result of the state support it has received. From this point of view, various assessments have been made, such as World War II being the last regular war, and World War III being a war with terrorism.

It has become necessary for the international legal system to take effective measures against terrorism, which is also called a low-density strategy. In order to develop an effective fight against this threat, it is necessary to clearly reveal the alleged relationship between the terrorists and the state or states. In addition, in order to answer the question of whether the state is held responsible for the harmful actions of individuals against other states, it is necessary to classify the state support against terrorism by addressing the relationship between the state and the individual. Because the scale of the state's support against terrorism is closely related to the determination of the answer to be given against the supporting state.

This relationship between the state and the terrorist actor can be classified in different ways in terms of the degree, place and time of that support. First of all, terrorists do not have a country with defined borders like states. For this reason, those who cooperate with them or do not have to continue their activities within the country of a state. The relationship between a state that supports terrorism and a terrorist group; Financial support, providing weapons and other necessary materials, allowing the country's land to be used by terrorist groups, providing education and special services, being unwilling or insufficient in the fight against terrorism, and carrying out acts of violence together with members of a terrorist organization. Covers. In modern times, many terrorist organizations continue their existence and activities thanks to the support provided by the states. Said aid and support, which are clearly against international rules, play an important role in making terrorism so dangerous.

Different classifications have been made in the doctrine about the degree of connection between terrorists and the state. For example, Cassese divided state support against terrorism into six levels. These six classes are briefly; State officials carrying out terrorist acts, the state assigning unofficial agents for terrorist acts, the state providing financial assistance and providing weapons, the state providing material and technical support, agreeing to the location of terrorist bases on the state's country, and the state neither actively nor passively John Murphy considers the state's support against international terrorism in twelve different categories. These categories; The state personally witnessed the terrorist act, provided direct support, provided intelligence support, provided special training or basic military training against terrorist acts, benefited from diplomatic privileges and high-tech capabilities, provided weapons and explosives, assisted in transportation, used the country of terrorists. it consists of giving permission, providing financial support, subtextual and verbal support. Murphy states that these twelve different categories can be grouped under the two main headings of state support and state sponsorship. According to this simplistic scheme, a state's active planning, direction, and control of terrorist acts constitutes state sponsorship of terrorism. In return, the state's provision of intelligence, weapons, and financial resources against terrorist actors, benefiting from diplomatic privileges, and providing verbal support constitutes state support against terrorism. Taking into account the distinctions made by Cassese and Murphy, Arend and Beck consider state support against terrorism in three main points: state sponsorship, support, and leniency. Schachter also considered state support for terrorism under three headings. The terrorist organization continues its activities under the control and management of the state, the state assists the terrorist organization in terms of providing weapons, material

and technical support, technical assistance and education to a significant extent, and finally, the terrorist organization operates independently of the said state or in simple relations with this state in the country of the state. to continue their activities. Erickson, on the other hand, considered state support for terrorism under four headings: sponsoring, supporting, showing leniency, and remaining insufficient to act.

A word on the various categories made in the doctrine of state support against terrorism, after these categories, state support against terrorism, based on Erickson's attitude, from the highest level of support to the lowest level, are the main four, such as sponsoring, supporting, showing leniency and remaining sufficient to take action. collected in the main title.

1. *State Sponsorship of Terrorism*

State sponsorship of terrorism is the control or management of terrorist acts. In this case, the state uses terrorism as a direct means of combating it and personally engages in terrorist acts through its own agencies, or by using unofficial agents, mercenaries, or armed groups that it establishes, equips, or controls. ensures the implementation of terrorist acts. In other words, terrorists consist of individuals who hold public office or are effectively controlled by the state.

The presence of government paintings in terrorist acts is not a common phenomenon, and the terrorist attacks carried out against the ship Rainbow Warrior belonging to the Greenpeace Organization with the assassination of Khalil Al Wazir can be an example of terrorist attacks carried out by government officials. Khalil Abu Wazir, one of the leading names of the PLO (Palestine Liberation Organization), was killed along with two of his bodyguards in his Tunisian home on April 16, 1988, as a result of an assassination attempt by Israeli security forces. Another issue is the seizure of the Rainbow Warrior, a ship belonging to the Greenpeace Organization protesting France's nuclear tests in the South Pacific Ocean, on the borders of New Zealand as a result of an attack carried out by French reconnaissance missions.

2. *Providing Practical Assistance of the State Against Terrorism*

It has been suggested that the presence of a state that provides significant assistance and encouragement to terrorists in terms of weapons, technical assistance, and transportation will be considered as active support. Therefore, despite the fact that terrorists are not directed by the state or that the state has no practical control over them, the state actively supports terrorist actions by providing education, weapons, explosives, special services, supplies, money, communications, transportation and safe havens. state support is in question. These received aids are not directly against terrorist incidents.

States provide this support without assuming responsibility or control for terrorist acts. At the same time, the opinion accepted in the international community is that only providing material and technical support, preparing educational opportunities or providing a base for operations is sufficient to create practical support.

3. *State Softness to Terrorist Activities*

A state is considered to be tolerant of terrorism if it does not actively support terrorists in its country and does not make any effort to prevent or expel terrorists who continue to operate within its country and refuses requests to end such activities. In what Cassese characterizes as the lowest level of state-terrorist engagement, the state makes no effort to capture or arrest the

terrorists, let alone actively protect and control them.

In this case, there is no question of the state supporting the terrorist groups in any way, the needs of the terrorists will be met by themselves or by their foreign patrons. The existence of the separatist terrorist organization ETA, which fights for the independence of the Basque Region, in France is an example of this. Again, the Taliban leadership allowing international terrorists to use Afghanistan as a training and operational base and not supporting efforts to capture Laden is one of the most typical examples of said support.

4. Failure of the State to Combat Terrorist Activities

While states generally control the country's land, some states may not control the country's land at all. A state may fail to prevent terrorist activities for reasons such as not wanting terrorists inside its country and not having sufficient military or technological capabilities. Such countries are ideal places of residence for terrorists. In this case, the state can invite another state or regional organization to help. For example, in 1977, the Somali government requested assistance from West Germany due to its failure to end the Mogadishu hijacking. If the state does not request assistance from other states or organizations even though it is sufficient to respond to international terrorism, another state or organization may intervene without the state's request.

Travalio points to Lebanon's lack of control over the southern part of the country, where terrorist activities against Israel are carried out, as an example of inertia.

List of literature

1. ALKAN Necati, Gençlik ve Terörizm, TEMUH Dairesi BaÇkanlığı Yayınları,Ankara, 2002.
2. ÇAĞIN M.Hakkı, Uluslararası Terörizm, Nobel Yayınları, Ankara, 2008.
3. ERDOĞAN, İbrahim. "Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı", Akademik Bakış, Cilt: 6, Sayı: 12, 2013.
4. GANOR, Boaz. "Soğuk Savaş Döneminden Geçiş ve Terörizm", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Genelkurmay Başkanlığı Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, 2006.
5. HAMILTON, Daniel ve diğerleri. "Alliance Reborn: An Atlantic Compact for the 21 st Century", The Washington NATO Project, Şubat 2009.
6. Karadeniz F., Uluslararası Terörizmle Mücadelede Hukuk İlkelerinin Etkisi: İngiltere Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2010.
7. MAZARİ, Shireen. "Terörizmin Geleceği ve Ortak Nitelikleri", Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu, Genelkurmay Başkanlığı Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, 23-24 Mart 2006.
8. Ömer Yılmaz, "İspanya Terörle Mücadele Tecrübesi Medeniyetler İttifakı Olabilir mi? İspanya Örneği", Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, (Derleyen: Ġhsan Bal), USAK Yayınları:12, Ankara, 2006.
9. ŞAHİN, İsmail. "Uluslararası İlişkiler Teorileri Açısından TerörizmleMücadelede İşbirliği", Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi, 5(1), 2014.
10. TANGÖR, Burak ve S. SAYIN. "Avrupa Birliği'nin Terörizmle MücadeleStratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı mı?", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 11, No: 1, sayfa: 2012.
11. http://www.masak.gov.tr/TerorunFinansmanı/uluslararası_mucadele.
12. http://www.mfa.gov.tr/MFA?trDisPolitika/AnaKonular/Terörizm
13. http://www.masak.gov.tr/TerorunFinansmanı/uluslararası_mucadele.htm
14. http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm7.htm
15. http://www.masak.gov.tr/TerorunFinansmanı/uluslaraarsı_mucadele.htm

TERRORISM: UNITED STATES – EUROPEAN UNION POST-COLD WAR COOPERATION

Süreyya Yiğit PhD

ORCID No: 0000-0002-8025-5147

Professor of Politics and International Relations, School of Politics and Diplomacy,

New Vision University, Tbilisi, Georgia.

Abstract

The most important event a decade after the end of the cold war was the terrorist attacks of 11 September 2001. It was the first time American territory had encountered a premeditated attack since Pearl Harbour sixty years earlier. Throughout the cold war, the NATO alliance endured many threats and crises but never invoked Article 5. That was utilised for the first time after these terrorist attacks. Immediately afterwards, international terrorism occupied the first item on the security agendas of the United States and its global allies, including the European Union. This article investigates and articulates the main anti-terrorist initiatives adopted by the U.S. and the EU as well as their cooperation; their priorities; the most significant internal measures; the involvement of third-party actors - be they states or international organisations; structural obstacles such as technical-juridical or practical problems as well as evaluating the diverging strategic approaches.

Keywords: Terrorism, United States, European Union, Foreign Policy, Cooperation

Introduction

For more than two decades, international terrorism has occupied the top spot on the security agendas of the United States and the European Union member countries. It is a type of terrorism capable of fueling a persistent and omnipresent threat of a destructive nature. Its scope for action is potentially unlimited, and its effectiveness largely depends on the extent of the damage it is capable of causing – the bigger the latter, the greater the former. Furthermore, not having a hierarchical operating structure is more impermeable to some traditional anti-terrorist techniques such as infiltration). For this same reason, it has an extremely developed regenerative capacity.

Such a threat requires the correct countermeasures. Among these, cooperation between the different countries political, judicial, and investigative authorities is crucial. The United States and the European Union - although the latter in different ways according to the Member States - have considerable human, financial and technological resources to devise prevention strategies and have pursued extensive collaboration regarding counter-terrorism activities.

This study aims to take stock of the established anti-terrorist initiatives adopted by the US and the EU and their cooperation. After having given a rapid characterisation of international terrorism, the following aspects are reviewed: the priorities identified by the United States and the European Union; the most significant internal measures; the joint initiatives and the related difficulties; the involvement of third parties, whether states or international organisations; obstacles of a structural nature (technical-juridical or practical problems) and political nature - different strategic approaches. Finally, a brief conclusion follows.

Characteristics: New Terrorism

International law does not provide a single and universally accepted definition of terrorism. This should not come as a surprise because fluidity is one of the strengths of the international terrorist phenomenon. Of course, some states have formulated their definition. The United States defines terrorism as "any politically motivated violence perpetrated against noncombatant targets by subnational groups or clandestine agents".[1] A "terrorist group" is a group that engages in terrorist activities or contains subgroups that engage in them.[2] If the violent action involves the citizens or property of more than one country, then it is international terrorism. This definition does not contemplate the possibility of terrorist actions by a single man - the so-called "lone wolf" - and is, therefore, insufficient.[3] It also does not always converge with prevailing views in other countries.

The EU alternative is contained in a Framework Decision of the Council of June 2002.[4] It contains a list of acts that can be considered terrorist; a "group terrorist" is an organisation of more than two people acting in concert for a given period to carry out such acts; finally, it declares the instigation or aid to, as well as the failed attempt to, commit such acts.[5] However, some Member States have fallen far behind in adapting their legislation to the Framework decision.

The emergence of international terrorism, therefore, has made it more urgent to find a common formulation to define it and, at the same time, given its nature, has complicated this task. Certain elements, or trends, distinguish the typology of international terrorism from previous forms of the phenomenon. [3]

First, international terrorism does not have a single operational structure or a defined hierarchy. Instead, it is a network of cells. Naturally, this does not mean that the different groups can get in touch with each other, collaborate in various ways - from exchanging information to logistic support to joint actions - and also organise themselves. Even this latter case does not change the nature of a widespread phenomenon that remains structurally complex. The primacy of some groups mostly derives from the prestige they manage to achieve with propaganda and armed struggle.

Secondly, new forms of terrorism benefit from multiple funding channels. It is possible that some states 'sponsor' its activities, but private financing, above all through a dense network of charitable foundations, remains its distinctive feature. This makes it much more difficult to locate the sources and extinguish them.

Thirdly, it is a transnational phenomenon in terms of the space of action and the origin of its agents. However, this does not mean that it cannot be linked to claims of a national or regional nature or resort to them for reasons of opportunism.

---

[1] Falk, O. (2019). Terrorism: agreeing on the basics. American Diplomacy, 1-7.

[2] Scull, N. C., Alkhadher, O., & Alawadi, S. (2020). Why people join terrorist groups in Kuwait: a qualitative examination. Political Psychology, 41(2), 231-247.

[3] Ganor, B. (2021). Understanding the Motivations of "Lone Wolf" Terrorists. Perspectives on Terrorism, 15(2), 23-32.

[4] Silva, P. G. (2019). Recent developments in EU legislation on anti-money laundering and terrorist financing. New Journal of European Criminal Law, 10(1), 57-67.

[5] Murphy, C. C. (2019). EU Counter-terrorism Law: What Kind of Exemplar of Transnational Law?. Cambridge Yearbook of European Legal Studies, 21, 217-242.

Fourthly, it is strongly ideologically characterised, although its purpose policies are vague and changeable. The ideology of terrorism has taken on the guise of religious radicalism, in particular Islamic radicalism.

A fifth element that characterises it is the tendency to overlap with other types of global threats. In particular, it exacerbates its danger when it can operate in an area without state control. For this reason, it tends to increase its operational capabilities when it acts in the so-called *failed states*, i.e., states unable to control their territory, or in *rogue states*, i.e. governed by regimes that tolerate, protect or favour their presence. A particularly disturbing scenario is the possibility that a state could sell or otherwise supply weapons of mass destruction (WMD) or related materials to a group of terrorists. The combination of these elements – unreliable states from the point of view of security, organised and equipped terrorist cells of financial resources, and availability of concerning materials – represents a major threat to global security. The expression "international terrorism", therefore, does not indicate so much a concrete subject as a type of threat with particular characteristics. This means that the elimination of the agents of "terror" does not necessarily coincide with the elimination of the threat.

American and European Priorities in the struggle against Terrorism

The United States

After 11 September, international terrorism immediately became the top national priority in the United States. To indicate the extent of the efforts aimed at combating and eradicating it, the highest authorities of the state, starting with the president himself, George W. Bush, referred to the initiatives against terrorism undertaken by the United States as a war, more precisely a "global war on terror ".[6]

At the end of 2002, the president and Congress established a legislative commission of inquiry to establish the facts and responsibilities of 9/11 and to suggest a series of recommendations. The National Commission on the Terrorist Attacks upon the United States, better known as the 9/11 Commission, released its final report in August 2004. Undoubtedly, the priorities indicated constitute the point of reference for government action, past and future, in the global war on terror.

The primary objectives identified by the 9/11 Commission are three; all structurally connected:

i. The repression of the terrorist network.

ii. The prevention of the continuous regeneration of the phenomenon.

iii. Protection against new attacks and establishment of an adequate response system to the consequences of attacks that could not be avoided.

The first objective involves physically destroying terrorist cells, particularly regarding the gathering, training, and planning places - the so-called "sanctuaries".[7] The forced removal of the Taliban in Afghanistan, which harboured and protected the most notorious international terrorist group, al Qaeda, fell into this context.[8]

[6] Brands, H., & O'Hanlon, M. (2021). The War on Terror Has Not Yet Failed: A Net Assessment After 20 Years. Survival, 63(4), 33-54.

[7] Byman, D. (2021). The good enough doctrine: Learning to live with terrorism. Foreign Aff., 100, 32.

[8] Yigit, S. (2010). Slipsiding away, Bilim Jana Tarbiya, Makhmud Kashgari Eastern University, Bishkek 1, (10), 2009

The second objective presupposes a wide-ranging political design, which accompanies armed action with measures of a diplomatic, economic, and humanitarian nature to promote and improve on an image to affect the socio-political roots of the diffusion of the terrorist phenomenon in the Islamic and Arab world in particular. The decision to invade Iraq has undeniably harmed the image of the United States - and not only within the vast Islamic 'community'. Referring to the recommendations of the 9/11 Commission, many analysts believed that the intervention in the Gulf was having an overall negative effect on the fight against international terrorism.[9] Proponents of the war argued that the long-term effect would be positive if achieved through the democratisation of Iraq. The jury is still out concerning this issue.

The third objective involves restructuring systems for gathering and sharing information, border management and customs control, and emergency response capabilities, including critical ones. The Bush administration had been very active on this front.

In outlining ways to pursue the identified priority objectives, the 9/11 Commission emphasised strengthening government structures with counter-terrorism responsibilities, both inside and outside the borders of the USA, and suggested the appointment of a director of national intelligence, who reported directly to the president, endowed with broad executive powers and in charge of coordinating the activities of the numerous intelligence agencies. In parallel, the commission called for the strengthening of congressional oversight and control powers over the security services. Lastly, it recalled how cooperation with third countries was an obligatory step to combat international terrorism comprehensively.[10]

Although the United States is the most coveted target of international terrorists and therefore considers the issue a national emergency, the threat directly affected many other countries worldwide. Among these, the immediate aftermath was evidenced by the attacks in the European cities of Istanbul (December 2003) and Madrid (March 2004).

The European Union

Immediately after the attacks in New York and Washington, the Council of Justice and Internal Affairs of the European Union, which met in extraordinary session, recognised international terrorism as a threat to the security of the Member States. The perception of the greater effectiveness of a joint counter-terrorist action compared to initiatives carried out in isolation by the Member States quickly increased. Faced with global security challenges of an explosive nature, such as the combination of terrorism with the proliferation of WMDs, the EU was continuously solicited by public opinion to define its international profile. Thus, for the first time, it adopted a common security strategy.

The European Security Strategy drawn up under the responsibility of the High Representative of the Common Foreign and Security Policy (CFSP), Javier Solana, was a strategic analysis document in which the major threats to the security of the Union

[9] Kurz, A. (2019). The Gulf Crisis, International Terrorism, and Implications for Israel. In War in the Gulf: Implications for Israel (pp. 209-221). Routledge.

[10] Cruickshank, P. (2021). Lessons learned from four high-casualty terrorist attacks in the United States since 9/11. In Routledge Handbook of US Counterterrorism and Irregular Warfare Operations (pp. 390-412). Routledge.

were defined and suggested a sympathetic approach for progress.[11] Between the threats, next to international terrorism, the proliferation of rogue and *failed states,* organised crime and regional crises also figured highly. In both cases, these were and remained phenomena that can interact with international terrorism. Organised crime potentially has much to offer to terrorist groups possessing substantial financial resources: information, weapons, and materials, to name but three. For their part, regional crises, especially those affecting the macro-region, which is sometimes referred to as the "Greater Middle East" (from Morocco to Pakistan), fuel the ideological fury that feeds on international terrorism, continually providing not only recruits but also new reasons to join.[12]

There are multifaceted origins of global threats, but the document Solana put forth placed the emphasis both on repression, including the use of armed force, and on cooperation policies towards those countries where the terrorist 'germ' is particularly virulent - some of which are part of the EU's immediate neighbourhood. Furthermore, there were hopes for a more incisive role on the part of the multilateral institutions.

However, Solana's Strategy did not offer any concrete elements on how to act. It was limited to analysis without providing a doctrine – the indication of the most suitable means to achieve the prefixed goals. This limit is derived directly from the institutional incompleteness of the EU, which does not have a single executive structure and rests on institutions unable to implement, with only a liaison or coordination between national executive bodies.

The Union's priority after 11 September has been the intensification of cooperation between the different sectors of national administrations involved in the fight against terrorism. In particular, Member States have tried, amid many difficulties, to strengthen judicial, police and intelligence cooperation and to integrate border management as much as possible.

However, the EU's ability to reform its administrative structures remains limited compared to the United States. The member states of the EU cannot adopt a systematic approach to implement a truly incisive reform of the structures responsible for the fight against terrorism. Creating new institutions and strengthening existing bodies are also smaller in scope than their American counterparts. Therefore, collaboration with the US, which the EU considers a constitutive element of its anti-terrorist strategy, becomes all the more important.

American and European Initiatives

The United States

The reforms introduced by the American administration after 9/11 have touched upon particularly internal safety. The measures adopted expanded the investigative authorities' powers and centralised intelligence and territorial control activities.

When the USA Patriot Act became law, it was the first legislative provision drafted in response to the 11 September attacks. In summary, the USA Patriot Act allows for a

[11] Morillas, P., & Morillas, P. (2019). The Policy-Making of the European Security Strategy (2003). Strategy-Making in the EU: From Foreign and Security Policy to External Action, 109-132.

[12] Wittes, T. (2016, July 28). The new U.S. proposal for a greater middle east initiative: An evaluation. Retrieved January 22, 2023, from https://www.brookings.edu/research/the-new-u-s-proposal-for-a-greater-middle-east-initiative-an-evaluation/

greater exchange of information between US intelligence agencies and investigative authorities; eliminates several restrictions on state power to access and process personal data, with particular regard to electronic sources; loosens restrictions on searches; expands federal powers to regulate US financial institutions and how they do business with foreign nationals; creates new offences and substantial penalties in connection with terrorist acts.[13]

Approved in great haste in the period immediately following 11 September, the USA Patriot Act was a controversial provision, the subject of heated debate because it was considered by many to be detrimental to certain constitutional freedoms.[14] The law considerably strengthened the powers of the investigative authorities but, according to some, did not provide in return an appropriate system of guarantees which avoided or at least reduced the risks of arbitrary use of the powers it established.

In November 2002, Congress passed the Homeland Security Act, which concentrated many government agencies -- including the Immigration and Naturalization Service, the Coast Guard, and the Border Patrol -- into a new federal ministry, the Department of Homeland Security.[15] Sectors such as border control or managing migratory flows have therefore passed under the coordination of a single central body. Its primary mission is to prevent terrorist attacks within the United States, reduce vulnerability to terrorism, minimise the damage of a terrorist attack in the US and contribute to relief operations. The new ministry's tasks include intelligence analysis, infrastructure protection, countermeasures against unconventional attacks - biological, chemical, nuclear, radiological - transport and border security, rapid response to emergencies, and coordination between state executive authorities, regional or local entities and the private sector. The powers of the new Secretary of Internal Security are very broad. They guarantee access to all information concerning the security of infrastructures and terrorist activities, real or presumed, within the United States. Furthermore, with the president's authorisation, s/he can access other sensitive information.

The Homeland Security Act is behind the most profound reform of government structures since the National Security Act of 1947. It is a bureaucratic reorganisation that takes place under the banner of the growing concentration of strategic priorities on internal security and reflects the tendency to consider the boundary between the 'internal element' and the 'external element' increasingly blurry, i.e., between defence and internal security. The Homeland Security Act also aroused many protests due to the excessive control over the private life of citizens, which, in the opinion of its critics, it handed over to the state.

Finally, in December 2004, with the adoption of the Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act, one of the most urgent recommendations of the 9/11 Commission was met: the creation of a National Director of Intelligence, appointed by the president - someone who is responsible – and confirmed by the Senate.[16] Essentially, s/he is the 'head' of the complex American intelligence system. It coordinates all internal, external

[13] Rajah, J. (2019). Law, Politics, and Populism in the USAPATRIOT Act. Indiana Journal of Global Legal Studies, 26(1), 61-86.
[14] Jones, E. R. (2020). The Color Line: National Security Concerns Must Not Trample Our Constitutional Rights. In Bioterrorism: The History of a Crisis in American Society (pp. 284-285). Routledge.
[15] Swalwell, E. M., & Alagood, R. K. (2021). Homeland security twenty years after 9/11: Addressing evolving threats. Harv. J. on Legis., 58, 221.
[16] Nolte, W. (2019). US intelligence and its future: aligning with a new and complex environment. Intelligence and National Security, 34(4), 615-618.

and defence intelligence activities and has extensive budgetary powers. It is flanked by the National Counter Terrorism Center, a type of 'bank' of intelligence information on terrorists or suspects, coordinating and monitoring all government agencies' counter-terrorism plans and activities.[17]

The European Union

Also, in Europe, in the period after September 2001, the task of internal reorganisation was undertaken. However, two elements differentiated it from those implemented in the United States. Both derived from the hybrid nature of the EU institutional set-up. First, rather than enhance the national counter-terrorism authorities with new powers, Member States gave much more scope for cooperation. Secondly, the EU as a whole placed more emphasis than the US on diplomatic tools and on the role of multilateral institutions as the basis for a long-term strategy to intervene in the social and political causes that fuel the terrorist threat.

At the aforementioned Extraordinary European Council Meeting on 21 September 2001, the Ministers of the Interior and Justice indicated some measures deemed necessary to make judicial and police cooperation more efficient: to find a consensus to define terrorism and its practices unequivocally; replace extradition procedures with a faster European arrest warrant; create investigation teams made up of police officers and magistrates from different member countries; develop a regular mechanism of information exchange; set up a Counter-terrorism Unit at Europol; speed up the process of setting up Eurojust; increase the safety of transport infrastructures and systems; freeze the financial sources of terrorism through joint legislative and executive initiatives.[18] Finally, European ministers stressed the need to strike a balance between investigative needs and the protection of personal data. The anti-terrorist measures decided by the EU were included in an Action Plan for combatting terrorism, which is updated continuously and subjected to review by the European Council twice a year. [9]

The Framework Decision of the Council on the fight against terrorism, adopted in June 2002, sought to remedy the lack of a common definition of terrorist practices. The European arrest warrant, intended to replace the more complex procedures of extradition, implies mutual recognition of the request of delivery of a person, to be completed within ninety days, by the judicial authority of a member country. Agreement on the arrest warrant was reached in December 2001, and the provision was approved with a Framework Decision of the Council in June 2002.

On that same occasion, the Council also adopted the Framework Decision on Joint Investigation Teams which allowed two or more Member States with information on the risks of terrorist activities in progress or about to be undertaken to employ police officers or magistrates for a joint investigation.[19] The Teams must be provided with a precise mandate, which also specifies the timing of the operation. They stood out from other operational groups that the EU promoted among its members and with third countries. The latter were ad hoc multinational teams with tasks limited to exchanging

[17] National Counter Terrorism Center,. (2023). We lead the way in analyzing, understanding, and responding to the terrorist threat. Retrieved January 22, 2023, from https://www.dni.gov/index.php/nctc-home

[18] Kaunert, C., & Léonard, S. (2019). The collective securitisation of terrorism in the European Union. West European Politics, 42(2), 261-277.

[19] Kaunert, C., & Léonard, S. (2019). The collective securitisation of terrorism in the European Union. West European Politics, 42(2), 261-277.

intelligence information on terrorist activities. At the same time, the Joint Investigation Teams had a broader mandate, including the investigation phase.

Europol, whose convention has been in force since October 1998 and completely active since July 1999. In July 2002, a protocol extended its tasks. It became responsible for improving cooperation between the investigative authorities of the Member States in the fight against international organised crime.[20] Since the rapid exchange of information and the coordination of anti-terrorist activities of the various European police forces are priorities in the fight against terrorism, it is clear that Europol can play an important role. Indeed, it provides reports to assess threats, as well as analyses of criminal activities based on information and intelligence, passed to it by the national authorities of the member states. More often than not, however, information and intelligence arrive incomplete or with a certain slowness, and this undoubtedly constitutes the main obstacle to its activities. Europol also contains a Counter-terrorism Unit which collects, analyses, and disseminates information about international terrorism.

In February 2002, a Council Decision established Eurojust, another European body to exchange operational intelligence. It comprises one representative per Member State, a judge, or a senior prosecutor. Its task is to facilitate judicial cooperation, primarily the implementation of mutual legal assistance agreements, which are important in multilateral cooperation in the fight against terrorism.

Numerous other European bodies intervene in counter-terrorism activities. Within the Council Secretariat, the Terrorism Working Group evaluates internal threats and attempts to ensure practical cooperation and coordination between the various European bodies; the COTER (CFSP Working Party on Terrorism) assesses external threats and monitors the implementation of UN-sponsored conventions on terrorism; the CATS, better known as the "Article 36 Committee" (of the Treaty of Nice) coordinates the work of the various bodies operating in the third pillar; the Strategic Committee for Immigration, Borders and Asylum (SCIBA) coordinates the operations of the various working groups dealing with immigration, border management and asylum; the Political and Security Committee (COPS) coordinates the various working groups in the CFSP and ESDP areas; finally SitCen (Joint Situation Centre) provides strategic analysis reports across the various pillars. Finally, there is also a Task Force of Police Chiefs of Member States, which met for the first time in April 2000, which meets periodically to increase, even informally, the interaction between the various national police forces.

Unfortunately, many other initiatives, completed at the European level, were seriously delayed due to the failure of some Member States to comply with European standards. Nevertheless, after the massacre in Madrid had shaken Europe, the European Council was forced to urge the defaulting member states to adopt the legislation compliant with the Framework Decisions on the European arrest warrant; on the Joint Investigation Teams; on the fight against terrorism; on money laundering, the identification, freezing and confiscation of the proceeds of crime. Furthermore, not all Member States complied with the Council Decisions on the creation of Eurojust and on the implementation of some measures for judicial and police cooperation to combat terrorism.

[20] Hufnagel, S. (2022). EU law enforcement cooperation with non-EU countries: A general overview and special focus on EU–Japan cooperation. Europe and Japan Cooperation in the Fight against Cross-border Crime, 76-99.

Second, there was a fatal deficiency concerning the origin of the Madrid attacks, namely the lack of coordination and communication between the different intelligence agencies, both nationally and internationally. The U.S. and some EU member states, such as Germany and Great Britain, reacted to this problem by retooling their intelligence system. In the EU, there was and is not a single organ that deals with all the issues tied to terrorism.

Hence, it is necessary to introduce a mechanism for rapidly acquiring and sharing information. In November 2004 the Presidency Final Conclusions of the European Council approved the Hague Programme, an action plan for police and judicial cooperation from 2005-2009. The program extended the task of the national security services to the protection of the territory of all EU Member States and established that by 1 January 2008, the exchange of investigative information had to be based on the "principle of availability", which meant that police officers of a Member State, having met certain requirements, would be able, up-on request to obtain information from other Member States.

Common Commitments and Joint Initiatives

The question of international terrorism, therefore, has engaged the European and American governments in extensive reforms of the bodies responsible for security. From this point of view, the US and the EU have followed similar but parallel and separate paths. However, international terrorism has also impacted the foreign policy agenda. In the aftermath of the massacres of 11 September, the Europeans assured the United States of solidarity and full willingness to collaborate in the fight against terrorism. The North Atlantic Council invoked Article 5 of the North Atlantic Treaty - the Common Defense Clause - and most of the European allies then took part in military operations in Afghanistan.[21] On 20 September 2001, the European and American authorities issued a joint US-EU ministerial declaration on the fight against terrorism, in which the partners promised to undertake a collective, constant and systematic effort to eliminate international terrorism.[22] The Declaration indicated the main areas of collaboration: transport security, judicial and police cooperation, the fight against the financing of terrorist activities, border management, and the fight against the proliferation of WMD.

After more than two decades, Euro-American cooperation has received a notable, if uneven, acceleration. Dialogue on counter-terrorism strategies and practices continues at many levels. Many experts welcome that several European and American agencies, which previously had little or no contact with each other, have entered regular discussions.

At least once a year, the Secretary of State, the Secretary of Security, and the US Attorney General (Justice Minister) meet with their European counterparts. In contrast, a working group of high-level officials meets roughly every six months to discuss key issues affecting judicial cooperation and police. Furthermore, a high-level dialogue on border management and transport security has been established. In June 2004, in the

[21] Yigit, S. (2021). 2021: THE GEOPOLITICAL ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN THE POST-COLD WAR ORDER, in IKSAD 7TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES CONFERENCE PROCEEDINGS BOOK, Ed. Emek, October 9-10, 2021 Ankara, TURKEY, ISBN 978-625-8007-25-1, p.71-98

[22] Rutten, M. (Ed.). (2002). From Nice to Laeken: European Defence: Core Documents (No. 51). Institute for Security Studies, European Union.

context of the US -EU biannual meeting, a new Euro-American Declaration on the fight against terrorism was made public, where the partners indicated the salient points of the future anti-terrorist agenda: the support for the key role of the UN and universal implementation of the conventions on terrorism and the resolutions 1373 and 1267 of the Security Council; support for the work of the Financial Action Task Force (FATF) to dry up the financial sources of terrorism; the continued enhancement of cooperation between judicial and investigative authorities; strengthening the protection of transport facilities; border security; the development of a rapid consequence management capability of a major terrorist attack; the need to address the socio-political roots of the spread of terrorism, directing one's efforts towards those countries which are more vulnerable than others to the onset of the phenomenon.[23]

Although the initiatives launched were small-scale and needed substantial improvements, the parties demonstrated a clear political will to work together, as evidenced by the intense effort on both sides of the Atlantic to overcome the not inconsiderable and not irrelevant difficulties encountered.

Judicial and Police Cooperation

In 2001 and 2002, the United States concluded two agreements with Europol, intending to allow the American investigative authorities and Europol itself to share information of both a "strategic" type - tips, risk assessments, indications of possible criminal activities - and “personal” - names, addresses and criminal records.[24] In addition, Europol seconded two liaison officers to Washington, and the FBI, in turn, sent one to Europol's counter-terrorism unit in The Hague.

In June 2003, the United States and the European Union signed treaties on mutual legal assistance and extradition to promote better investigative cooperation and simplify extradition.[25] These agreements aimed to modernise and harmonise existing bilateral treaties between the US and EU member states, which would not be replaced.

The extradition agreement reduced the procedural time by easing legal requirements and simplifying the documentation needed to apply for extradition. It also declared extraditable anyone under investigation for a crime punishable by more than one year in prison. The agreement on mutual legal assistance gave the EU, and US investigative authorities access to bank accounts in each other's territories, provided that the ongoing investigation concerned serious crimes, such as organised and financial crime and terrorism. In addition, the treaty allows the creation of joint US-EU investigative teams.

The agreements presented numerous difficulties in the negotiations, especially on the European side. The main problems concerned the use of personal data; the compatibility of the evidence adduced to justify the extradition request with the legal regimes of the states in which the person under investigation was detained; the extradition of EU citizens to the U.S.; the risk that the suspects may face the death penalty if convicted. Therefore, the Europeans demanded ample guarantees in this regard, leaving open the possibility of refusing extradition. The US also assured that the

[23] Nance, M. T. (2018). The regime that FATF built: an introduction to the Financial Action Task Force. Crime, Law and Social Change, 69(2), 109-129.

[24] Lavranos, N. (2003). Europol and the Fight against Terrorism. Eur. Foreign Aff. Rev., 8, 259.

[25] Mitsilegas, V. (2003). New EU-USA Cooperation on Extradition, Mutual Legal Assistance and the Exchange of Police Data, The. Eur. Foreign Aff. Rev., 8, 515.

extradited suspects would not be subject to the risk of the death penalty. Finally, the Europeans reserved the possibility of transferring a suspect under the jurisdiction of the International Criminal Court even in the presence of an extradition request from the American side.

Information Exchange and Protection of Privacy

The information useful in the investigation of terrorist activities comes from three sources: the intelligence services, whose sources are confidential and often beyond the reach of the investigative/judicial apparatus; the official investigations, in which both the sources how much the information I am subjected to the regimes legal national; And the private sector, where sources are subject to obligations imposed by privacy protection regimes. Activating a fruitful exchange of information between these three levels is extremely difficult. Security services, for example, are traditionally very reluctant to share the information obtained, and even more to make their sources available, not only with the secret services of other countries but also with other national intelligence agencies. Cooperation between judicial/investigative authorities and the private sector also presents considerable difficulties, primarily regarding managing personal data.

Another example of technical difficulties was related to the obligation of travelers entering the US to provide biometric data for identification. In October 2004, this provision became valid for citizens of third countries who, based on bilateral agreements, did not need an entry visa for the USA.[26] Although the Europeans agreed to meet the requirements requested by the Americans, the technical difficulties associated with producing the new documents did not allow many of them to be ready by that date. The US Congress, therefore, extended the deadline by one year. In any case, citizens of these countries had to undergo biometric checks upon arrival in the US.

Privacy protection was at the origin of another Euro-American dispute relating to the so-called Passenger Name Record (PNR). The PNR corresponds to the information (name, address, date of birth, method of payment that each traveler provides to the airlines at the time of booking which then becomes inserted in an electronic archive, Advanced Passenger Information System (APIS). Based on the Aviation and Transportation Security Act of 2001, the American authorities began to require airlines to access the PNR of travelers bound for the USA. However, this conflicted with the European Privacy Directive. The airlines thus found themselves unable to satisfy both requests and therefore condemned them to pay a fine either to the US or the EU.

After many difficulties, the Department of Homeland Security and the European Commission reached an agreement in May 2004: the US government agreed to delete certain information (such as food preferences, which could reveal a person's religion); to withhold information for only three and a half years; to use the data only for specific purposes, including the prevention of terrorism; to establish a direct communication channel between the EU privacy authorities and the Department of Internal Security for any compensation requested by European citizens.[27]

The US government tried to update and improve the information collection system of the airlines, proposing the adoption of a precautionary measure, known as Secure

[26] Hornung, G. (2005). Biometric Passports and Identity Cards: Technical, Legal, and Policy Issues. Eur. Pub. L., 11, 501.
[27] Lodge, J. (2004). EU homeland security: citizens or suspects?. Journal of European Integration, 26(3), 253-279.

Flight, under which only government officials and not airline employees had the authority to compare passenger lists with lists of suspicious or potentially suspicious persons.[28] While tested, Secure Flight raised the concerns of Europeans because it required the transmission of passenger data to the authorities before and not after departure to the USA. The Americans agreed to test their program only on American companies but not to remove European citizens from the lists subjected to inspection in the case of flights within the United States.

A key requirement for further US-EU cooperation in this area was to ensure the legal and technological compatibility of information integration and privacy protection systems. The alternative was the proliferation of differentiated and incompatible databases (on PNR, visas. For this reason, some warned the US and the EU to develop systems such as Sis II, Secure Flight or other initiatives considering some crucial issues: the times and the ways of deleting the data; the procedures for exchanging information with third countries; forms of compensation for citizens.[29] Equally important was to exploit the potential of the private sector. The participation of the banks of the European Union in anti-money laundering rules can offer a point of reference in this regard.

Transport and Infrastructure Safety

In December 2003, it was announced that the US Department of Homeland Security had proposed the presence of armed guards (sky marshals) on flights considered to be at risk. There was consternation in the international community and after negotiations between the Europeans and Americans they reached a series of agreements to allow the presence of armed guards or to intensify ground controls.[30]

Regarding the sky marshals, the European Commission did not object to the stipulation of bilateral agreements between the Member States and the USA. Things were markedly different concerning another initiative undertaken by the US, the Container Security Initiative (CSI).[31] Promoted in January 2002, it guaranteed privileged access to US ports to those ships that had been checked in their port of origin, according to a procedure established by the Americans and monitored by American customs agents posted on site. The US initially agreed with the French authorities for the port of Le Havre and the Dutch for Rotterdam. The Commission, which had full competence in matters of the customs union, objected that the agreements were contrary to the rules of the single market because they would have favoured Le Havre and Rotterdam over other European ports. The commission consequently took legal action against the eight member states that had taken part in the CSI. The question was resolved definitively in March 2004, when the American Customs Service and the Commission's Directorate-General for Taxes and Customs Union reached an agreement which included the previous ones, stipulated at a bilateral level. The implementation of the inspection procedures required by the CSI began immediately afterwards.

The safety and security of transport and related infrastructure is important in the fight against terrorism. Further Euro-American efforts to disseminate a global standard of

[28] Balkin, J. M. (2008). The constitution in the national surveillance state. Minn. L. Rev., 93, 1.

[29] Garside, A. (2000). The political genesis and legal impact of proposals for the SIS II: what cost for data protection and security in the EU?. Journal L, 239(22/09), 0019-0062.

[30] Argomaniz, J. (2013). When the EU is the 'Norm-taker': the passenger name records agreement and the EU's internalization of US border security norms. In The External Dimension of Justice and Home Affairs (pp. 117-134). Routledge.

[31] Romero, J. (2003). Prevention of maritime terrorism: The container security initiative. Chi. J. Int'l L., 4, 597.

safety are desirable. Some suggest that the United States and Europe could deny access to vessels coming from ports where the International Ship and Port Facility Security Code (ISPC) is not in force, the code of conduct sponsored by the International Maritime Organization for infrastructure port security.[32] Furthermore, even in this sector, it is necessary to involve the private sector more, which in the USA owns 70% of the key infrastructures, which in Europe is 20%. It can guarantee an essential contribution to compliance with safety regulations and the collection of information on suspicious movements, companies or loads.

Role of International Organisations

In the Euro-American Declaration on Countering Terrorism, announced in June 2004, the allies pledged their support to the **UN,** particularly the Anti-Terrorism Committee.[33] In addition, they underlined the importance of applying the various conventions on terrorism. In line with their traditional multilateralism, European governments considered cooperation with third countries an essential factor in the fight against terrorism. In this regard, they decided to insert a "terrorism clause" and a "non-proliferation clause" in the international treaties signed by the EU. Furthermore, in agreement with the USA, they promised each other assistance to third countries in implementing basic security measures, such as the aforementioned ISPC.

The United States has also promoted initiatives of an informal nature, the largest of which is the Proliferation Security Initiative (PSI).[34] The PSI was primarily submitted to the other partners that make up the G-8 but involved a greater number of countries. It was essentially a voluntary agreement to monitor and intercept land, air, and marine means of transport, especially those suspected of carrying WMD. Although the legal basis of this kind of international police operation was not clear and was discussed by countries such as Russia or China, the US and its allies believed that the PSI had a precious potential: it could avert the risk that a group of terrorists come into possession of weapons of mass destruction or related materials.

The G-8 also discussed other measures, such as a decision to destroy excess portable missile launchers, known as MANPADS. These are weapons that can be manoeuvred by a single man and can bring down helicopters and planes whether civilians or military; for this reason, they are deemed extremely valuable by armed para-military groups, such as terrorist groups.[35]

Challenges of Cooperation

The cases illustrated above give an idea of the enormous difficulties the European and American authorities encounter in interacting, even when there is a clear will and policy to cooperate. Problems of legal compatibility, technological development, and human and financial resources continually complicate the work of institutions and government agencies called upon to collaborate.

---

[32] Andritsos, F., & Mosconi, M. (2010, November). Port security in EU: A systemic approach. In 2010 International WaterSide Security Conference (pp. 1-8). IEEE.

[33] Burghardt, G. (2005). Reflections and Lessons on the Transatlantic Relationship. Hampton Roads International Security Quarterly, 35-39.

[34] Byers, M. (2004). Policing the high seas: the proliferation security initiative. American Journal of International Law, 98(3), 526-545.

[35] Schroeder, M. (2007). Appendix 14A: Global Efforts to Control MANPADS. SIPRI Yearbook 2007. Armament, Disarmament and International Security, 623-639.

Furthermore, it is not always clear whether the interlocutor of the US should be the European Union as a whole or the individual members. The US authorities, which in some cases boast long-standing ties with their European equivalents, have been slow to recognise the growing importance of the European level. A valid testimony to this was the dispute that erupted regarding the Container Security Initiative, which would have guaranteed advantages to certain European ports over others. The dispute ended when the US negotiated an agreement directly with the EU.

In other cases, however, the U.S. authorities arranged to enlarge the number of their interlocutors. To take the most significant example, an extension of the traditional cooperation between the intelligence services of Americans and British to other European countries fell outside the interests of the US or Great Britain. More generally, within the second and third pillars of the European Union, the constant tension between the European and national levels generated a schizophrenic effect with which Americans found it difficult to deal with.

Varying Strategic Approaches

The difficulties are only sometimes structural, i.e., technical or practical. Naturally, political opinions also influence government decisions. To this purpose, the principal difference between America and Europe concerns the perception of the terrorist phenomenon, reflected in a different assessment of the most suitable means to deal with it.

The global war on terror formula, with which national authorities and the American media commonly indicated the new strategic dimension in which the USA was moving, was not just a rhetorical expression. Over the past twenty years, the issue has completely dominated American foreign and domestic security policy. From the intervention in Afghanistan - October 2001 - until today, the US government has extensively used the armed forces in the global war on terror framework. Afghanistan hosted significant military operations for two decades, while Iraq became a guerrilla war in which international terrorism, if considered not a subject but a typology of threat, played an important role, certainly more important than the one before the invasion.

The "war on terror" also triggered a series of important innovations in the American government apparatus, including reforming the intelligence system and creating a type of interior ministry, the Department of Homeland Security. The global war on terror was presented as one response to an attack against the US perpetrated for fundamentally ideological reasons. In public opinion, there was a widespread perception of "terror" as an impending threat posed by an enemy that could strike again in a devastating way. As a result, the global war on terror became the primary reference point to define the role of the US in the world, not only for the government but also for public opinion. Even when received critically, it deeply penetrated the collective imagination of Americans. The issue, for example, played an important, though not decisive, part in determining the outcome of the presidential elections of 2004, which confirmed the president in office.

The idea that Europeans are *softer* on terrorism does not do justice to a more complex reality. In fact, all EU members have put the fight against international terrorism among their top priorities. However, unlike the United States, from 2001 until the present, Europeans have had to deal with other issues of historical importance daily: a stagnant economy, the constitutional reform of the EU - including the failed process of

ratification of the constitutional treaty - and the management of the enlargement of the Union towards the east and south-east.

Furthermore, many European countries, including France, Germany, Great Britain (whilst still a member), Italy and Spain, experienced violent and organised forms of terrorism on their territories. The accumulated experience led them to consider it more appropriate to react to the terrorist threat with traditional means of repression, such as the security services, the police, and the judiciary while developing a political-diplomatic strategy to eliminate the support enjoyed by terrorist groups. Nor did Europeans ignore the original nature of international terrorism. They believed, However, structurally tied up to other global threats and consequently, it was more appropriate to develop response strategies that simultaneously addressed the different roots from which those threats drew their lifeblood. Great importance was assigned to the political, social, and economic reasons which lead individuals or groups to join extremist associations, also ready to request the 'martyrdom' of their affiliates in kamikaze attacks. Compared to the US, European governments gave more prominence to the policies of openness and cooperation with the Arab neighbours and the role of multilateral organisations. It was no coincidence that some European countries refused to include Hezbollah in the list of terrorist groups drawn up in agreement with the US and demonstrated great reluctance to also include the "political wing" of Hamas, as distinct from the "military" one.

On this basis, some in Europe considered this type of terrorism a phenomenon of a troubled complex regional or national crisis, where political, social, cultural, and religious factors come into play. Therefore, "eliminating" terrorism in how an enemy is defeated in the war appeared illusory.

It is no coincidence, therefore, that the greatest tensions between Europeans and Americans in the fight against terrorism concerned the use of armed force. For the US, terrorism was a threat of an extraordinary kind to national security. Therefore, their global counter-terrorism strategy was framed from a military perspective and contemplated a massive use of armed forces. For the European states, however, international terrorism was an extraordinary threat that concerned the safety of people in the first place. The 'fight' against terrorism – significantly, Europeans avoided referring to counter-terrorist activities as a "war" – was thus essentially a problem of internal order with ramifications abroad, which required a limited and selective use, and in any case, an auxiliary one, of the armed forces.

Conclusion

Despite so many difficulties, Europeans and Americans demonstrated determination in countering terrorist activities, also launching joint initiatives which appeared to have development potential. The same examples – such as the CSI, the PNR, and biometric data – highlighted the many difficulties associated with cooperation mechanisms testify to the resoluteness with which the US and the EU have taken on and overcome certain obstacles head-on. Not even the strong tension that shook transatlantic and intra-European relations on the occasion of the American-led military intervention in Iraq prevented dialogue and cooperation between the European and American authorities. Furthermore, Europeans seemed increasingly convinced of the need to achieve a higher level of integration in the so-called third pillar sectors - judicial and police cooperation - which are crucial in the fight against terrorism. The Bush administration had convinced itself that the benefits of intensified judicial and police cooperation with the European

Union were worth the risk, feared by most sceptics, of weakening traditional bilateral relations they entertained with some European states. The United States and the European Union created a channel for regular consultation at various levels, launched joint initiatives and concluded international treaties of considerable importance.

A final element that should be considered is the need for more personnel to liaise between the various authorities involved. The problem lies not so much in the lack of familiarity with the dossiers relating to the fight against terrorism as in the difficulty of finding mechanisms that allow for active forms of effective cooperation in the field of anti-terrorism. Americans must know when it is convenient for them to turn to the European Union and when instead to the individual member states. In this respect, Member States must carry out effective EU-level coordination of counter-terrorism operations. This would facilitate cooperation with the US. In any case, the limits of national and Community competencies should be defined more precisely to avoid the continuous emergence of obstacles, delays, and misunderstandings. The results achieved so far should be measured as a success, provided that they are considered ongoing cooperation, which still needs to be further intensified to guarantee a maximum level of security effectively.

References

Andritsos, F., & Mosconi, M. (2010, November). Port security in EU: A systemic approach. In 2010 In-ternational WaterSide Security Conference (pp. 1-8). IEEE.

Argomaniz, J. (2013). When the EU is the 'Norm-taker': the passenger name records agreement and the EU's internalization of US border security norms. In The External Dimension of Justice and Home Affairs (pp. 117-134). Routledge.

Balkin, J. M. (2008). The constitution in the national surveillance state. Minn. L. Rev., 93, 1.

Brands, H., & O'Hanlon, M. (2021). The War on Terror Has Not Yet Failed: A Net Assessment After 20 Years. Survival, 63(4), 33-54.

Burghardt, G. (2005). Reflections and Lessons on the Transatlantic Relationship. Hampton Roads Inter-national Security Quarterly, 35-39.

Byers, M. (2004). Policing the high seas: the proliferation security initiative. American Journal of Inter-national Law, 98(3), 526-545.

Byman, D. (2021). The good enough doctrine: Learning to live with terrorism. Foreign Aff., 100, 32.

Cruickshank, P. (2021). Lessons learned from four high-casualty terrorist attacks in the United States since 9/11. In Routledge Handbook of US Counterterrorism and Irregular Warfare Operations (pp. 390-412). Routledge.

Falk, O. (2019). Terrorism: agreeing on the basics. American Diplomacy, 1-7.

Ganor, B. (2021). Understanding the Motivations of "Lone Wolf" Terrorists. Perspectives on Terrorism, 15(2), 23-32.

Garside, A. (2000). The political genesis and legal impact of proposals for the SIS II: what cost for data protection and security in the EU?. Journal L, 239(22/09), 0019-0062.

Hornung, G. (2005). Biometric Passports and Identity Cards: Technical, Legal, and Policy Issues. Eur. Pub. L., 11, 501.

Hufnagel, S. (2022). EU law enforcement cooperation with non-EU countries: A general overview and special focus on EU–Japan cooperation. Europe and Japan Cooperation in the Fight against Cross-border Crime, 76-99.

Jones, E. R. (2020). The Color Line: National Security Concerns Must Not Trample Our Constitutional Rights. In Bioterrorism: The History of a Crisis in American Society (pp. 284-285). Routledge.

Kaunert, C., & Léonard, S. (2019). The collective securitisation of terrorism in the European Union. West European Politics, 42(2), 261-277.

Kurz, A. (2019). The Gulf Crisis, International Terrorism, and Implications for Israel. In War in the Gulf: Implications for Israel (pp. 209-221). Routledge.

Lavranos, N. (2003). Europol and the Fight against Terrorism. Eur. Foreign Aff. Rev., 8, 259.

Lodge, J. (2004). EU homeland security: citizens or suspects?. Journal of European Integration, 26(3), 253-279.

Mitsilegas, V. (2003). New EU-USA Cooperation on Extradition, Mutual Legal Assistance and the Ex-change of Police Data, The. Eur. Foreign Aff. Rev., 8, 515.

Morillas, P., & Morillas, P. (2019). The Policy-Making of the European Security Strategy (2003). Strate-gy-Making in the EU: From Foreign and Security Policy to External Action, 109-132.

Murphy, C. C. (2019). EU Counter-terrorism Law: What Kind of Exemplar of Transnational Law?. Cam-bridge Yearbook of European Legal Studies, 21, 217-242.

Nance, M. T. (2018). The regime that FATF built: an introduction to the Financial Action Task Force. Crime, Law and Social Change, 69(2), 109-129.

National Counter Terrorism Center,. (2023). We lead the way in analyzing, understanding, and respond-ing to the terrorist threat. Retrieved January 22, 2023, from https://www.dni.gov/index.php/nctc-home

Nolte, W. (2019). US intelligence and its future: aligning with a new and complex environment. Intelli-gence and National Security, 34(4), 615-618.

Rajah, J. (2019). Law, Politics, and Populism in the USAPATRIOT Act. Indiana Journal of Global Legal Studies, 26(1), 61-86.

Romero, J. (2003). Prevention of maritime terrorism: The container security initiative. Chi. J. Int'l L., 4, 597.

Rutten, M. (Ed.). (2002). From Nice to Laeken: European Defence: Core Documents (No. 51). Institute for Security Studies, European Union.

Schroeder, M. (2007). Appendix 14A: Global Efforts to Control MANPADS. SIPRI Yearbook 2007. Ar-mament, Disarmament and International Security, 623-639.

Scull, N. C., Alkhadher, O., & Alawadi, S. (2020). Why people join terrorist groups in Kuwait: a qualita-tive examination. Political Psychology, 41(2), 231-247.

Silva, P. G. (2019). Recent developments in EU legislation on anti-money laundering and terrorist financ-ing. New Journal of European Criminal Law, 10(1), 57-67.

Swalwell, E. M., & Alagood, R. K. (2021). Homeland security twenty years after 9/11: Addressing evolv-ing threats. Harv. J. on Legis., 58, 221.

Wittes, T. (2016, July 28). The new U.S. proposal for a greater middle east initiative: An evaluation. Re-trieved January 22, 2023, from https://www.brookings.edu/research/the-new-u-s-proposal-for-a-greater-middle-east-initiative-an-evaluation/

Yigit, S. (2010). Slipsiding away, Bilim Jana Tarbiya, Makhmud Kashgari Eastern University, Bishkek 1, (10), 2009

Yigit, S. (2021). 2021: THE GEOPOLITICAL ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN THE POST-COLD WAR ORDER, in IKSAD 7TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES CONFERENCE PROCEEDINGS BOOK, Ed. Emek, October 9-10, 2021 Ankara, TURKEY, ISBN 978-625-8007-25-1, p.71-98.

TOPLUMSAL HAYATI ÇATIŞMA BAĞLAMINDA GELİŞMESİNİ ÖNGÖREN MARKSİST YÖNTEM ÜZERİNE BİR TARTIŞMA

Doktora Öğrencisi Erol AKYILDIRIM

Iğdır Üniversitesi Tarım Bilimleri (Disiplinler Arasında) - 000-0003-2333-6044

ÖZET

Çalışmada, çatışma kuramın öncüsü kabul edilen Marx' sın Diyalektik Materyalizmin sosyal alandaki kaosa yol açabilecek yönleri üzerinde duruldu. Maddeci yöntemde, doğadaki ani değişim ve dönüşümlerde meydana gelen durumların, sosyal yapıda da aynı şekilde olması gerektiği söylemi söz konusudur. Ayrıca toplumsal alanda gelişmenin iç çekişme ile olacağı ve karşıt güçler arasındaki çatışmalarla olabileceği düşüncesi beraberinde birçok patolojiyi ve bütüncül olmayan toplumsal yapının oluşumunu getirmektedir. Burada hayatın cidal (çatışma) olduğu düşüncesi söz konusudur. Materyalist yöntem sosyal yapının inşasında doğayı bağımsız değişken olarak kabul ettiğinden, güçlünün zayıfı ezdiği, her bireyin kendi şahsi menfaatleri için çalıştığı ve bu tür eylemlerin türediği bir düzen oluşmaktadır. Parsons, Durkheim vb. işlevselci düşünürler, toplumsal yapıların birbirleri ile işlevsel bağları olan ve çatışmayı o yapı için patolojik bir durum olarak kabul etmektedir. Yapısal işlevselcilere göre toplumsal yapıda oluşan bu anomik olaylar, sosyal yapı için tehdit oluşturmaktadır. İşlevselci düşünürlerin kendi içerisinde bütünlükçü bir sosyal düzen olması ön görürlerken, Marksist yöntem, değişimi toplumsal gelişmenin temeline koymaktalar. Marsizmde değişmezlik ilkesizinin karşıtı olan değişimi temele aldığı görülmektedir. Çatışmacı ve Bütünlükçü toplumsal anlayışların farklarına bakıldığında ilkinin terör, anarşi doğuracağı ikincisinin toplumsal yapıda düzen içerisinde ilerlemeyi savunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla materyalist bir anlayışla gelişmenin sadece çekişme ile olacağı düşüncesinin, beraberinde insan hayatının yok edilmesi ile ilerlemenin olabileceği anlamları gelmektedir. Doğada hayvanlar, yaşam mücadelesini boğuşma ile zayıfın kaviyi ezmesi ile gerçekleşmektedir. Aynen öylede sosyal yapıda da bu yöntemin yansımalarının doğadaki gibi çatışma ile kavga ile olacağı öngörülmektedir. Bu süreç de küresel çapta devrim ve şiddet içerikli olayların oluşmasını tetiklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Çatışma, Toplumsal Hayat, Diyalektik Materyalizm.

AŞIRILIK YANLISI SİYASİ PARTİLERE ANAYASAL TEPKİLER: PKK, HDP VE HAZİNE YARDIMINA GEÇİCİ BLOKE KONULMASI

Öğr. Gör. Abdullah ELMAS

Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, ORCID No: 0000-0003- 3704-3429

ÖZET

Temsili demokrasi sistemleri, seçmenlere düzenli aralıklarla hükümetteki partiyi rakip bir siyasi parti ile değiştirme fırsatı verilmesini gerektirir. Bu bağlamda, bireylerin örgütlenme özgürlüğü, rakip partilerin oluşumuna izin verir ve aksi takdirde mevcut iktidar sahiplerine ve iktidardakilerin siyasi programlarına ayrıcalık tanıyabilecek devlet müdahalesi biçimlerini engeller. Buradan, siyasi örgütlenme hakkına getirilen kısıtlamaların özellikle yakından incelemeyi hak ettiği sonucu çıkar. Aynı zamanda, liberal demokratik anayasalar genellikle seçim sürecine katılanların temel liberal demokratik normlara (hukukun üstünlüğü, hoşgörü, her bireyin eşit değeri ve şikâyetlerin barışçıl çözümü gibi) bir düzeyde bağlılık göstermesi konusunda ısrar eder. Hoşgörüsüzlük durumunda, bu normların bazılarını/çoğunu reddedecek aşırılık yanlısı partilere yönelik olarak, devletler demokrasiyi koruma gayesiyle yasaklama da dahil olmak üzere bir dizi savunma önlemi alabilir. Bu çalışmada, PKK'nın siyasi kanadı olan ve terör örgütüyle bağlantılı olduğu gerekçesiyle hakkında kapatılma davası açılan Halkların Demokratik Partisi'ne (HDP), yapılan hazine yardımları hesaplarına Anayasa Mahkemesince açılan dava sonuçlanıncaya kadar bloke konulmasının gündeme getirdiği anayasal meseleler analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: PKK'nın siyasi kanadı, HDP'nin kapatılması, Terörizmin finansmanı, Partilere hazine yardımı,

GİRİŞ

Adli yargı uygulaması açısından ihtiyati tedbir; dava konusunun davanın açılması ile kesin hükme kadar geçen zaman içinde zayi olması veya üçüncü kişiye devir edilmesi gibi davadan beklenen yararı bertaraf edecek durumları engellemek maksadıyla yararlanılan güvence olarak tanımlanmaktadır (Kuru, 2008: 613). Dolayısıyla İhtiyati tedbir, davanın açılması ile kesin hüküm arasında geçen süre zarfında dava ile elde edilebilecek yararı korumak için geçici nitelikte hukuki koruma sağlayan bir müessesedir. Anayasa yargısı bakımından ihtiyati tedbir kararı ise, Anayasa Mahkemesince nihai karara kadar verilen geçici tedbir kararı olarak tanımlanabilir. Anayasa Yargısında, yürütmenin durdurulması ile ihtiyati tedbir kararı birbirinden farklı kavramlardır (Kaboğlu, 1976: 650).

Anayasa Mahkemesi tarafından bir siyasi partiye verilen ilk ihtiyati tedbir kararının Refah Partisi'nin kapatılma davasında, "*Bir trilyon iki yüz otuz altı milyar*[1] *lira devlet yardımının Parti'ye ödenmemesine ilişkin 12.1.1998 günlü, E.1997/1 (Siyasi Parti-Kapatma) sayılı tedbirin, gerekçeli kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasına kadar devamına denilmek suretiyle*" 12 Ocak 1998 tarihinde verildiği anlaşılmaktadır. Bu karar ile Anayasa

[1] 1997 yılındaki değeri ile (paradan altı sıfır atılmamış haliyle)

Mahkemesinin, davalı partiye yapılacak devlet yardımının ödenmemesine ilişkin 12 Ocak 1998'de ihtiyati tedbir kararı verdiği görülmektedir[2].

1996 seçimlerinde en yüksek oyu alan Refah Partisi (RP), 16 Ocak 1998'de sekiz aylık davanın sonunda Anayasa Mahkemesi, Refah Partisi'ni "laiklik ilkesine aykırı faaliyetlerin odağı haline geldiği" gerekçesiyle kapatmış ve partinin lideri Necmettin Erbakan ile 5 RP'li milletvekilini beş yıl süreyle siyasi parti faaliyetlerinden men etmiştir. Anayasa Mahkemesinde 2 'ye karşı 9 oyla kabul edilen bu kararda karşı oy kullanan üyeler Haşim Kılıç ve Sacit Adalı ise, diğer hususların yanı sıra, bu önlemin 1950 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) uygun olmadığını ileri sürerek karşı çıkmıştır. Anayasa Mahkemesinin kapatma kararına karşı parti ve bu karardan etkilenen siyasetçiler Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

10 Temmuz 2001'de Mahkeme'nin bir Dairesi, Refah davasında başvuranların örgütlenme özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir. Tedbirlerin kanunla öngörüldüğü ve meşru amaçların izlenmesi için demokratik bir toplumda gerekli olduğu görülmüştür. Yedi yargıçtan üçü, önlemleri orantısız bularak karşı çıkmıştır. Başvuranların talebi üzerine, dava Mahkeme'nin Büyük Dairesi'ne havale edilmiştir. 13 Şubat 2003 tarihinde, Büyük Daire'nin 17 yargıcı, iki mutabık görüş olmasına rağmen, herhangi bir muhalefet olmaksızın önceki kararı onamıştır (Refah Partisi and Others v. Turkey, 2003).

Refah davası, "militan demokrasi" kavramının modern bir deneme davasıdır. Bu dava, siyasi partilerin AİHS'nin örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 11'inci maddesi kapsamında benimseyebilecekleri politika ve görüş yelpazesine ilişkin soruları gündeme getirmektedir. Mahkeme bunu bir 11'inci madde davası olarak ele almayı seçmiş olsa da, dava aynı zamanda ifade özgürlüğü hakkıyla bağlantılı olarak din veya inanç özgürlüğü hakkıyla ilgilenenleri de açıkça ilgilendirmektedir. Bunun en önemli nedeni, Mahkeme'nin şeriat ve cihat gibi temel İslami kavramları yorumlaması, Türk laiklik modelini desteklemesi ve Refah partisi tarafından teşvik edildiği iddia edilen hukuk sistemlerinin çoğulluğuna karşı argümanlarıdır (Moe, 2003).

Öte yandan benzer şekilde başka bir siyasi partinin (HADEP) kapatılma davasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak bir ***"tedbir"*** olarak gördüğü başvurusundaki talebini şöyle ifade ediyor: "*Yürütmenin durdurulması veya her ne şekilde adlandırılırsa adlandırılsın verilecek bir `tedbir' kararı ile HADEP'in 18.4.l999 günü yapılacak seçimlere katılmasının engellenmesi hususunda bir karar verilmesini takdirlerinize arz ederim."* Anayasa Mahkemesi tarafından bu başvuruyla ilgili şu şekilde bir hüküm tesis edilmiştir: *"davalı parti hakkında açılan kapatma davası sırasında bu aşamada toplanabilen delillerin Parti "nin seçimlere girmesinin önlenmesi yolunda tedbir kararı verilebilmesi için yeterli görülmemesi nedeniyle Anayasa, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu kuralları uyarınca reddine karar verilmiştir."* Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi bu kararında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş'ın ihtiyati tedbir talebini, ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkisi olmadığı için değil, somut olayda ihtiyati tedbir kararı verilmesi şartlarının oluşmadığı gerekçesi ile reddetmiştir. Refah Partisi'nin kapatılma davasında, "hazine yardımının ödenmemesi" tedbiri; HADEP'in 18 Nisan l999 günü

[2] Anayasa Mahkemesinin 16.1.1998 tarih ve E:1997/1, K:1998/1 sayılı kararı.

yapılacak seçimlere katılmak gibi bir siyasi faaliyetin yasaklanması tedbiri ve 5 Ocak 2023 tarihinde HDP'nin PKK ile organik bağı nedeniyle bağlantılı olduğu gerekçesiyle kapatma davası görüşülürken, HDP'ye 2023 yılında yapılacak hazine yardımının aktarılacağı banka hesaplarına ihtiyati tedbir amaçlı geçici bloke koyması Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma davalarında kendisini ihtiyati tedbir kararı vermeye yetkili gördüğünü söyleyebiliriz.

1. TÜRKİYE'DE SİYASİ PARTİ KAPATMA DAVALARI

Anayasa mahkemesinin görevlerinden birisi de siyasi partilerin kapatma davasına bakmaktır. Anayasa Mahkemesi 1963 yılında kuruluşundan bu yana 26 siyasi parti kapatmıştır. Yargıtay kurulmadan önce birçok siyasi parti Bakanlar Kurulu, askeri mahkemeler ve yerel mahkemeler tarafından kapatılmıştır. Askeri mahkemeler, 1980 askeri darbesinin ardından, Cumhuriyet'in kurucu partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) de aralarında bulunduğu 18 siyasi partinin siyasi faaliyette bulunmasını yasaklayan ya da kapatan kararlar vermiştir. 1980 darbesi öncesi Anayasa Mahkemesi aldığı altı başvurunun tamamında partilerin kapatılmasına karar vermiştir. 1980 darbesi ile başa gelen askeri yetkililer 1983'te siyasi partilerin yeniden kurulmasına izin vermiştir. 1983 yılından beri, Anayasa Mahkemesi 20 siyasi partiyi kapatırken, 17 partiyi kapatmayı reddetmiştir. Bunlardan 7'sinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı siyasi partilerin iki kez genel seçime girmediği için kapatma talebinde bulunmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi bu talepleri reddetmiştir.

1.1. Refah Partisi ve Fazilet Partisi

Halen iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) selefi Refah Partisi (RP) ile Doğru Yol Partisi'nin (DYP) oluşturduğu koalisyon hükümeti, 28 Haziran 1996'da meclisten güvenoyu almış. Necmettin Erbakan başbakan olmuştu. Dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, 21 Mayıs 1997'de RP'nin "laik cumhuriyet ilkesine aykırı hareket ettiği" gerekçesiyle kapatılması için dava açmıştır. Haziran 1997'de Erbakan'ın istifa etmesiyle koalisyon dağılmıştı. 1996 seçimlerinde en yüksek oyu alan RP, 16 Ocak 1998'de Anayasa Mahkemesi tarafından sekiz aylık davanın sonunda kapatılmıştır. Anayasa Mahkemesi tarafından bu davada RP'li üst düzey siyasetçiler Necmettin Erbakan, Şevket Kazan, Ahmet Tekdal, Şevki Yılmaz, Hasan Hüseyin Ceylan ve İbrahim Halil Çelik'e 5'er yıl siyasetten men cezası verildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, o dönem RP'li ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanıydı. RP'nin kapatılmasının ardından üyeleri Fazilet Partisi'ni (FP) kurdu ve 150 eski RP milletvekili fazilet Partisine üye oldu. 18 Nisan 1999'da yapılan bir sonraki seçimde FP oyların yüzde 15'inden fazlasını alarak parlamentoda 111 sandalye kazandı.

FP İstanbul Milletvekili Merve Kavakçı, TBMM Genel Kurulu'na o dönemde yasak olan başörtüsüyle yemin töreni için geldi. Bu, mecliste sert tartışmalara neden oldu ve Kavakçı, diğer partilerin milletvekillerinin protestoları üzerine meclisi terk etti. Başsavcı Savaş, 7 Mayıs 1999'da FP'nin kapatılması için dava açtı. 11 Haziran 2001'de başvuruyu görüşmeye başlayan Anayasa Mahkemesi, 22 Haziran 1999'da partinin kapatılmasına karar verdi. Milletvekilleri Bekir Sobacı, Ramazan Yenidede, Mehmet Sılay, Nazlı Ilıcak, Merve Kavakçı'yı 5 yıl siyasi yasak getirdi. Milli Nizam Partisi (MSP), Milli Selamet Partisi (MNP) ve RP'den sonra FP, Erbakan liderliğindeki kapatılan "Milli Görüş" hareketinin dördüncü partisi olmuştur.

FP'nin kapatılması, Milli Görüş hareketi içindeki "gelenekçiler" ile "reformcular" arasında fikir ayrılıklarına yol açmıştı. Temmuz 2001'de Recai Kutan liderliğindeki gelenekçiler Saadet Partisi'ni (SP) kurdular. Reformcular ise, eski FP Milletvekili Abdullah Gül'ün liderliğinde toplanarak Erdoğan'ın başkanlığını yapacağı Adalet ve Kalkınma Partisi'ni (AKP) kurdular. 2008'de, AKP'nin tek parti iktidarının sekizinci yılında, dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya, partinin kapatılması için dava açtı. AKP'nin "laikliğe karşı faaliyetlerin odak noktası" haline geldiğini iddia eden savcı, dönemin Başbakanı Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Gül'ün de aralarında bulunduğu 71 kişi hakkında 5 yıl siyasetten men edilmesini istedi. Anayasa Mahkemesi iddianameyi 31 Mart 2008'de kabul etti ve AKP 16 Haziran 2008'de savunmasını sundu. Anayasa Mahkemesi 30 Temmuz'da partinin kapatılmamasına, ancak hazine yardımının bir ölçüde kesilmesine karar verdi. Partinin kapatılması talebini 6'ya karşı 5 oyla reddetti ve partiye yapılan yardımın kesilmesini 11'e 1 oyla kabul etti. 2011'deki bir sonraki seçimde AKP oyların yüzde 49,8'ini alarak tek parti iktidarını sürdürdü. AKP'liler 2010 ve 2015'te parti kapatmalara karşı olduklarını defalarca dile getirmişler ve partilerin kapatılmasını zorlaştıran yasalar çıkarmışlardır.

2. Etnik-Kürt Siyaseti Yapan Partilerin Kapatma Davaları

Halkların Demokratik Partisi (HDP), Türkiye'de parti kapatma konusunda muhtemelen en deneyimli siyasetçilere sahip bir partidir. Mecliste temsil edilen ilk etnik Kürt siyaseti yapan parti olan Halkın Emek Partisi (HEP) Temmuz 1993'te kapatıldı. HEP'in kapatılmasından sonra kurulan Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖZDEP) de Kasım 1993'te kapatılmıştır. Kürt milletvekilleri daha sonra Demokrasi Partisi'ne (DEP) katıldı. 1994 yılında bu partiden meclise girenlerin milletvekilliği düşürüldü ve parti kapatıldı. Mayıs 1994'te kurulan Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) 2003'te, halefi olan Demokratik Toplum Partisi (DTP) ise 2009'da kapatıldı. HEP, 7 Haziran 1990'da aralarında Ahmet Türk'ün de bulunduğu Sosyal Demokrat Halk Partisi'nin (SHP) eski üyelerinden bazıları tarafından kuruldu. 20 Ekim 1991 genel seçimlerde HEP'li siyasetçiler, HEP'in yüzde 10 barajını aşamayacağını düşünerek SHP saflarında yarıştı. Bu seçimlerde 21 HEP'li siyasetçi SHP'den milletvekili seçildi. Seçilen bu 21 milletvekilinden birisi olan Leyla Zana, TBMM'de Kürtçe yemin etmeye kalkınca kriz çıktı. Bunun üzerine HEP'li siyasetçiler SHP'den istifa ederek kendi partilerine katıldılar. 3 Temmuz 1992'de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, *"devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak amacı taşıdığı" ve "yasalara aykırı siyasi faaliyetlerin odak noktası olduğu"* iddiasıyla HEP'in kapatılmasını talep eden bir dava açtı. 14 Temmuz 1993'te Anayasa Mahkemesi, HEP'in kapatılmasına ve HEP Genel Başkanı ve SHP Diyarbakır Milletvekili Fehmi Işıklar'ın meclisten ihraç edilmesine oybirliğiyle karar verdi. Diğer 18 milletvekili ise HEP'in kapatılma ihtimaline karşı 1993 yılında kurulan DEP'e katıldılar. 3 Mart 1994'te aralarında Leyla Zana, Hatip Dicle, Ahmet Türk, Sırrı Sakık ve Orhan Doğan'ın da bulunduğu çok sayıda DEP milletvekilinin milletvekilliği düşürüldü ve 17 Mart 1994'te tutuklandı. 16 Haziran 1994'te Anayasa Mahkemesi DEP'yi kapattı. DEP'den sonra, 11 Mayıs 1994'te HADEP kuruldu. HADEP, 1995 seçimlerinde yüzde 4, 1999 seçimlerinde ise yüzde 4,75 oy alarak TBMM'de temsil hakkı elde edemedi. HADEP, 1999 yerel seçimlerinde, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı doğu ve güneydoğu illerinde 11 İl belediyesi ile 37 belediye kazandı.

13 Mart 2003'te parti "*yasadışı faaliyetlerin odak noktası haline geldiği"* gerekçesiyle kapatıldı. HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak'ın da aralarında bulunduğu 46 HADEP üyesi 5 yıl

siyasetten men edildi. HADEP kapatılmadan önce Demokratik Halk Partisi (DEHAP) kuruldu. DEHAP yüzde 6,23'lük oranla yaklaşık 2 milyon oy aldı. Aynı yıl Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu partinin kapatılması için dava açtı. Dava devam ederken DEHAP 19 Kasım 2005'te kendini feshetti. DEHAP üyeleri aynı yıl kurulan Demokratik Toplum Partisi'ne (DTP) katıldı.2007 seçimlerinde DTP'li siyasetçiler seçim barajını aşmak için bağımsız adaylar olarak yarıştı. 21 Bağımsız adayın kazandığı bu seçimlerde DTP'li milletvekilleri mecliste DTP çatısı altında birleştiler. DTP'nin Van İl Başkanı Veysi Dilekçi bir konuşmasında "*PKK bu ülkenin bir gerçeğidir, bunu kabul etmek zorundayız. PKK ile organik değil, duygusal bir bağımız var."* söylemi ile kapatılma sürecine giren Parti, *"Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı faaliyetlerin odak noktası olduğu"* gerekçesiyle kapatıldı ve 37 üyesine 5'er yıl siyasi yasak verildi. Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk'un milletvekilliği düşürüldü. DTP'nin yerini alan Barış ve Demokrasi Partisi (BDP), 2011 seçimlerinde de bağımsız adaylarla yarıştı. Bağımsız olarak seçilen otuz altı milletvekili daha sonra mecliste BDP saflarına katıldı. BDP milletvekilleri, kuruluşundan sonra 2014 yılında HDP'ye katıldı ve BDP, adını Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) olarak değiştirdi.

Son olarak 17 Mart 2021 akşamı Yargıtay Başsavcısı Bekir Şahin, HDP'nin Türkiye'den "PKK ile organik bir bağı olduğu ve PKK'dan farklı olmadığı" gerekçesiyle kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne resmen başvurdu. Şahin mahkemeye sunduğu iddianamede HDP' yi *"PKK'ya eleman devşirmede aktif rol oynayan bir siyasi parti"* olarak nitelendirmiştir. Kapatma davası (18.01.2023 tarihi itibariyle) halen devam etmektedir.

2. KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ (PKK- PARTİYA KARKEREN KÜRDİSTAN)

1979'da Öcalan, Filistinli militan örgütlerle bağlantı kurarak Suriye'ye gitmek üzere Türkiye'den ayrıldı. Türkiye'deki 1980 darbesinin ardından bölücü terör örgütü PKK'nın bir kısmı, Öcalan'ın oradaki Filistinli gruplarla kurduğu temaslarla desteklenen eğitim aldıkları Lübnan ve Suriye de dâhil olmak üzere komşu ülkelere dağıldı. 1980'lerin başlarında, Irak Kürdistan Demokrat Partisi ile olumlu ilişkiler, bölücü terör örgütü PKK militanlarının kuzey Irak'taki kamplara taşınmasına izin verdi ve buradan bölücü terör örgütü PKK, 1984'te Türkiye'ye karşı silahlı bir eyleme girişti. PKK daha sonra sık sık terör eylemleri gerçekleştirdi. Devlet kurumları ve yetkilileri, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı illerdeki yaşayan Türk kökenli vatandaşlar, devletle işbirliği yapmakla suçlanan Kürtler, yabancılar ve yurtdışındaki Türk diplomatik misyonları da dâhil olmak üzere bir dizi hedefe gerilla taktiği ile saldırılar/suikastlar düzenlemiştir.

1984'te gerçekleştirdiği ilk eylemden beri, bölücü terör örgütü PKK, çoğunlukla Türkiye'nin güneydoğusundaki dağlarda Türk askeriyle çatışan geleneksel bir kırsal gerilla grubu olmuştur. Bununla birlikte, yıllar boyunca örgüt, hem stratejik hem de taktiksel olarak, planlanmış hedefler ve ideolojiler uygulayarak ve aynı zamanda kentsel alanlardaki terör saldırıları da dâhil olmak üzere farklı eylemler gerçekleştirmiştir. Bu arada bölücü terör örgütü PKK, terör eylemlerinin sorumluluğunu Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK) adlı resmen ayrı bir grubun üstlenmesine izin vererek kendisini terörden ayırmaya çalışmıştır. TAK, kurulduğu 2004 yılından bu yana Türkiye'nin batı ve orta kesimlerinde hem güvenlik güçlerini hem de sivilleri hedef alan çok sayıda şiddetli bombalı saldırı gerçekleştirmiştir.

Geleneksel kır gerilla taktiği ve terörizmin yanı sıra, bölücü terör örgütü PKK şehirlerde de gerilla taktiğine başvurdu. 2015/2016'da Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi'nin (YDG-H) militanları, Türkiye'nin güneydoğusundaki Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerde Türk güvenlik güçleriyle çatıştı. Çatışma boyunca YDG-H'ye deneyimli PKK'lı teröristler katıldı ve Sivil Koruma Birimleri (YPS) ile birleştirildi. TAK'ın Türkiye'nin batısında yürüttüğü terör harekâtıyla desteklenen YDG-H ve YPS, Türk güvenlik güçleriyle çatıştı.

1980'ler ve 90'lar boyunca, Türkiye bölücü terör örgütü PKK saldırıları ve misillemelerine karşı harekete geçti. 1990'larda Türk birlikleri, kuzey Irak'taki (Körfez Savaşı'nın [1990-91] ardından oluşturulan) sözde güvenli bölgelerdeki bölücü terör örgütü PKK üslerine önce havadan, sonra kara kuvvetleriyle operasyonlar düzenledi. Şubat 1999'da Öcalan, Nairobi'de yakalandı ve Türkiye'ye getirildi ve burada Haziran ayında vatana ihanetten suçlu bulundu ve ölüm cezasına çarptırıldı; Ancak, Türkiye'nin Ağustos 2002'de idam cezasını kaldırmasının ardından, cezası bir sonraki Ekim ayında müebbet hapse çevrildi.

Son olarak Türkiye ülkemiz sınırlarında bölücü terör örgütü PKK'yı bitirmek amacıyla PKK'yı kaynağında kurutmak için sınır dışı operasyonlar da gerçekleştirmekte ve Suriye iç savaşıyla başlayan ve Suriye'nin kuzeyinde varlığını iyice hissettiren bölücü terör örgütü PKK'nın paravan kuruluşu PYD/YPG'ye karşı, Suriye'de Fırat Kalkanı Harekâtı ve Zeytin Dalı Harekâtı olmak üzere iki büyük harekât gerçekleştirdi. Hala Türk silahlı kuvvetleri bölücü örgütün Türkiye'ye sızmasını önlemek amacıyla Suriye'nin kuzeyinde güvenlik koridoru oluşturarak devriye atmaya ve buraları terör örgütlerinden arındırmaya devam etmektedir. Günümüzde bölücü terör örgütü PKK, hedeflerini bağımsızlık arayışından tamamen uzaklaştırarak, Türkiye içinde özerklik ve eşit muamele sağlanmasına doğru kaydırmaya başladı. Günümüzde Başta bebek katili ve binlerce sivil ve askerimizi şehit eden bölücü terör örgütü PKK'nın kurucusu Öcalan ulus-devlet kavramını terk ederek bunun yerine yerel özerkliği, demokratik öz yönetimi, dillendirmekte ve PKK'nın siyasi kanadı olan HDP benzeri etnik Kürt siyaseti yapan partiler aracılığıyla meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

Türkiye 1960'lı yıllardan bu yana terörün ve terörizmin hedefi olan ve onunla mücadele eden bir devlet olmuştur. Ancak bu haklı mücadelesini ne gerektiği anlatabilmiş ne de anlaşılabilmiştir. Batı Türkiye'nin terörle mücadelesinde genellikle teröristlerin kendilerini haklı çıkarma çabaları ve terör karşıtı operasyonlarda insan haklarının ihlal edildiğinin ileri sürülmesi neticesinde hep şüpheyle yaklaşmıştır. Ne zaman ki 11 Eylül saldırısı olmuş, işte o zaman Batı terörün kendisini de tehdit etmeye başladığını görmüş, Türkiye'nin terör konusundaki çabaları Batı'da sempati kazanmaya başlamıştır (Mango, 2005).

3.PKK'NIN SİYASİ KANADI OLAN HDP'YE YAPILAN HAZİNE YARDIMLARINA ANAYASA MAHKEMESİNCE GEÇİCİ BLOKE KONULMASININ HUKUKİLİĞİ

3.1. Anayasa Mahkemesinin HDP'nin Hesaplarına Bloke Koyması İhsas-ı Rey midir?

İhsas-ı Rey kavramı, *"oyunu / tarafını belli etme"* olarak tanımlanmaktadır (Adalet Bakanlığı, 2016). Bu hukuki terime göre, herhangi bir zorunluluk bulunmamasına rağmen, hâkimin görmekte olduğu bir davada, kesin hükümden önce görüşünü doğrudan veya dolaylı olarak belli

etmesiyle birlikte konuya tarafsız ve önyargısız yaklaşamayacağı kabul edilmektedir (Akalın, 2014:36).

Bazı çevrelerce Anayasa Mahkemesinin (AYM) HDP'nin hazine yardımı yapılacak banka hesaplarına yasal dayanağı olmadan bloke koyması kapatmaya dair kesin hükmünü de belli etmiş olduğu savıyla AYM'nin bu kararının ihsas-ı rey olduğu yönündedir. İhsas- rey ile ilgili Yılmaz, görüşlerini şu şekilde dile getirmektedir: "*AYM'nin kararının ihsası rey olduğu yönündeki değerlendirme bu çerçevede isabetli oluyor. Yasal dayanağı olmadan AYM, tedbir kararı veriyorsa kapatmaya dair de nihai kararını belirtmiş oluyor. Sonucun öncesinde anlaşılmasını sağlıyor yani tedbir burada ortadan kalkıyor."* (Yılmaz, 2023).

Kars, Mardin, Adıyaman, Ağrı, Batman, Bingöl, Diyarbakır, Hakkâri, Muş, Siirt, Urfa, Bitlis, Tunceli, Şırnak ve Van olmak üzere Güneydoğu ve Doğu Anadolu illerindeki 15 baronun AYM'nin HDP'nin hazine yardımı yapılacak banka hesaplarına bloke koymasına yönelik ortak bir açıklama yapmışlardır. Yapılan açıklamada AYM'nin 1982 Anayasasının 69'uncu maddesi hükmü uyarınca tedbir adı altında nihai nitelikte verdiği kararın ihsas-ı rey olması nedeniyle açıkça anayasaya aykırı olduğunu ifade etmişlerdir (Bianet, 2023).

Öte yandan Bayar (2023), Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Bekir Şahin'in AYM' üyeleri önünde 45 dakikalık sözlü görüşünü aşağıdaki şekilde açıklamasının ardından AYM'nin HDP'nin hazine yardımı yapılacak banka hesaplarına geçici bloke koymasının HDP'nin kapatılmasına yönelik ihsas-ı rey niteliğinde bir karar olduğunu belirtmektedir.

> *"Davalı parti, terör örgütünün sözde askere alma dairesi gibi faaliyet göstermektedir. Bunun en önemli delili olarak yıllardır zorla ya da kandırılarak örgüte götürülen çocukların ve gençlerin annelerinin 3 yılı aşkın süredir Diyarbakır il binası ve bazı illerde tuttukları evlat nöbetleri gösterilebilir. Sanki bu parti terörist örgütün asker alma şubesi gibi çalışıyor. Benzetmek gibi olmasın, askerlik dairemize haksızlık yapmayalım, ama adeta asker alma dairesi gibi faaliyet gösteriyorlar."*

HDP Danışma Kurulu ise yaptığı basın açıklamasında "*Blokaj kararına evet oyu veren yargıçlar, HDP'nin yargılama süreciyle ilgili olarak aslında bir "ihsas-ı rey"de bulunmuş durumdadırlar."* diyerek verilen kararın ihsas-rey olduğunu iddia etmektedirler (Sendika.org, 2023).

HDP'nin hazine yardımı yapılacak banka hesaplarına geçici bloke konulması kararına Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) açısından bakıldığında CMK (128/1c)'ye göre: "*Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba, elkonulabilir.* " hükmü ve ayrıca CMK 128/2 'de TCK'ye atıf yapılan suçlar nedeniyle el koyma yapılabilir. Karşılattırmalı hukukta Alman Ceza Muhakemesi Kanunun (ACMK) m. 111b'ye göre, bir eşyanın müsadere edilmesi veya kullanılamaz hale getirilmesi için gerekli şartların karşılandığını varsaymak makul ise, icrayı sağlamak için eşyaya el konulabilir. Bu varsayımı haklı çıkaran ikna edici nedenler varsa, bu tür bir el koyma emri verilir. Alman Hukuku'ndaki hakim görüş buradaki şüphe derecesinin, soruşturmanın açılması için aranan ve ACMK m. 152/2'de yeterli fiili emareler (zureichende tatsächliche Anhaltspunkte) olarak tanımlanan, başlangıç şüphesi(Anfangsverdacht) olarak kabul etmektedir. Diğer bir ifadeyle, Kanunda aksi öngörülmedikçe, Cumhuriyet savcılığı, kovuşturulabilir tüm suçlar hakkında, yeterli olgusal gösterge olması halinde, işlem yapmakla

yükümlüdür (Strafprozeßordnung, 1987). Karşılaştırmalı hukukta Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ise her türlü el koyma talep etme yetkisi vardır. Ancak Gerek ACMK'da gerek CMK'de banka hesaplarına el konulması için somut delillere dayanan kuvvetli şüphe olması gerekir. HDP'nin il ve ilçe parti teşkilatları ve binaları bölücü terör örgütünün dağa adam çıkarma merkezleri olması ve HDP'nin devletin güvenliğine karşı suç işlediği kesin olmakla birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Bekir Şahin'in HDP'nin hazine yardımı yapılan banka hesaplarına geçici bloke konulması talebinin hukuki temeli olmasa da RP'nin kapatılması sonrası açılan *"kayıp trilyon davası"* benzeri bir vakıanın meydana gelmemesi için alınan tedbir bir ihsas-ı rey değildir. Çünkü HDP'nin hesaplarına konulan blokaj geçici bir tedbirdir. Devlet HDP'nin hesaplarına el koymuyor. Burada olan şey partinin hazine yardımı yapılan banka hesaplarını dava sonuçlanıncaya kadar kullanmasını engellemektir. Çünkü hesaplara geçici bloke konulmadığında ve partinin kapatılma kararı çıktığında HDP'nin devletten aldığı paraların iade etmeme/edememe ihtimali vardır. AYM bu davada ihtiyati tedbir kararını kabul etmiş ancak bu kararı hazine yardımı yapılan banka hesaplarına geçici bir bloke ile sınırlandırmıştır. AYM partiden 1 ay içinde savunma yapmasını istemesi ve savunma sonucunda yeniden değerlendirme yapacağını beyan etmesi daha önceki verdiği ihtiyati tedbir kararlarından bu kararın farklı yönüdür. Çünkü mahkeme daha önce verdiği ihtiyati tedbir kararlarında savunma istememişti. Ancak ne 1982 Anayasasında ne de başka bir kanunda Yargıtay Cumhuriyet Savcısına, siyasi parti kapatılmasıyla ilgili tedbir talep etme yetkisi verilmemektedir. Bu durumda HDP hangi yasal dayanağa göre savunma yapacaktır. "6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un ilgili maddesinde CMK'ye yapılan atıf bunun kanuni dayanağı olamaz. Çünkü CMK'da ihtiyati tedbir değil el koyma müessesi vardır.

Anayasa Mahkemesinin son yıllarda hukuki denetim sınırlarının ötesine geçen görüşler belirtmekten çekinmemesi, siyaseti doğrudan ilgilendiren konularda cesur kararlar alması ve siyaset alanını kuşatarak demokratik karar alma sürecini etkisizleştiren bir tutum içine girmesi dikkat çekici bir eğilimdir. Anayasa hukukunda "içtihadi maksimalizm" (decisional maximalism) olarak adlandırılan bu durum AYM'nin yasalarda yer alan ve anayasaya uygunluğu oldukça tartışmalı olan yasakları anayasal bir hükümmüş gibi yorumlaması aynı zamanda yasama organının konuyla ilgili daha farklı bir irade koymasının önünde de ciddi bir engeldir. Sonuç olarak AYM'nin HDP kararı bir ihsas-ı rey değil olsa olsa yargısal aktivizmdir.

3.2. Anayasa Mahkemesinin HDP'nin Hesaplarına Bloke Koyması Kararının 2/3'den Az Çoklukla Kabul Etmesi Hukuka Aykırı Mıdır?

HDP'nin Danışma Kurulu üyelerinden 42'sinin imzasıyla yayımlanan ve kurul üyesi Prof. Dr. Ayşe Erzan'ın yaptığı basın açıklamasında kararın hukuka aykırı olduğu şu şekilde ifade edilmiştir:

> *"AYM'nin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki kanunun 52'inci maddesine göre kapatma veya devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile karar verebilir. AYM kararı 15 kişilik heyet tarafından 3'te 2'den az yani eksik oy çokluğu ile verilmiştir. Bu yönüyle de hukuk dışıdır. Bu karar, seçimlere doğrudan bir müdahaledir. "*(Sendika.org, 2023).

Yine Bahçeşehir Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Didem Yılmaz'ın Bianet'e verdiği röportajda kararın hukuksuz olduğu değerlendirmiş ve şu açıklamalar yapılmıştır:

> *"Üçte iki kuralına göre 10'a 5 çıksaydı 'bu karar hukuka uygun mudur' diyecektik. Bu boyutunu tartışmak esası ve keyfiliği görmemizi engeller. Burada hukuka aykırı, hukuksal dayanağı olmayan AYM'nin önceki kararlarıyla çelişen bir durum var. AYM burada ara karar vermedi davayı sonlandırdı. Dava sonuçlanmadan verilmesini beklemeden verilen bu karar nihai karardır."* (Yılmaz, 2023).

Ancak AYM Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda şu 3 karardan birsini verebilir: (1) Siyasi partinin kapatılması, (2) Siyasi partinin hazine yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması ve (3) Siyasi partinin kapatılmasının reddedilmesi. (1) ve (2) numaralı durumlarda 15 üyeli AYM 'nin en az 10 üye ile toplanan Genel Kurulu'nda 2/3 oy çokluğuyla karar verilmesi hükmü bulunmaktadır. HDP kararı için 15 üyenin tamamıyla toplanan Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, HDP'nin hazine yardımı yapılan banka hesaplarına geçici blokaj kararını 7'ye karşı 8 oyla aldı. Bu durumda, *"Anayasa Mahkemesi'nin 2/3 çoğunlukla bu kararı alması gerekmiyor muydu"* sorusu zihinleri meşgul edebilir ancak bu kararın kesin hüküm niteliğindeki "*hazine yardımından yoksun*" bırakma değil, ihtiyari tedbir olan *"hazine yardımı yapılan banka hesaplarına geçici blokaj"* olduğu göz önünde tutulduğunda 2/3 çoğunluk aranması gerekmemekte toplantıya katılanların salt çoğunluğu yetmektedir. Örneğin AYM on bir üye ile toplansaydı ihtiyati tedbir için altı üyenin kararı kâfi gelecekti. Dolayısıyla ne HDP'nin iddiası ne de bazı çevrelerce dillendirilen kararın 3'te 2 çoğunlukla alınmaması nedeniyle hukuka aykırı olduğu yönündeki iddialar mesnetsizdir.

3.3. Anayasa Mahkemesinin HDP'nin Hesaplarına Bloke Koyması Kararının RP ve DTP Kararlarıyla Benzerliği Var Mıdır?

Siyasi partilerle ilgili "*parti kapatma"* şeklinde tek yaptırımın olduğu 1998 RP hakkındaki kapatma davası sürecinde partinin tüm malvarlığına ihtiyati tedbir konulmuş ve bu karar, kapatma kararı için *"karar oturumları"* başladıktan bir süre sonra verilmiştir. Kararın açıklanmasından 4 gün sonra da AYM partiyi kapatma kararını açıklamıştır. Refah Partisi için İhtiyati tedbir kararı verilirken davanın *"sözlü açıklama"*, "*sözlü savunma"*, "*esas hakkındaki mütalaa"* ve *"esasa ilişkin savunma"* gibi tüm aşamalarının tamamlandığı görülmektedir. Yani yargılama sürecinin son aşamasında verilen bu kararın dava devam ederken değil kesin hükümden hemen önce alındığı görülmektedir. Refah Partisi davasında AYM, HDP davasında olduğu gibi partinin banka hesaplarına geçici bloke koyma değil doğrudan hazine yardımının ödenmemesine yönelik bir karar vermiş ve 4 gün sonra da Refah Partisi'ni kapatmıştır. DTP davasında ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı AYM'den partinin banka hesaplarına bloke konulmasını talep etmiş AYM Kasım 2007'de kabul ettiği iddianameyi 1 ay sonra toplanmış *"koşulları oluşmadığı için tedbir kararının reddine"* karar vermiştir. RP ve DTP davalarında gerek tedbirin konusu, gerek tedbirin verildiği süre gerekse de hukuki dayanakları farklıdır. HDP'nin kapatılma davasında AYM, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının talebi üzerine verdiği hazine yardımı yapılan banka hesaplarına geçici bloke konulması geçici tedbir kararı için partiden 1 ay içinde savunma yapmasını istemesi ve savunma sonucunda yeniden değerlendirme yapacağını beyan etmesi daha önceki verdiği ihtiyati tedbir kararlarından bu kararın farklı yönüdür. Çünkü mahkeme daha önce verdiği ihtiyati tedbir kararlarında savunma

istememişti. Anayasa Mahkemesinin HDP'nin hesaplarına bloke koyması kararını partiyi kapatma davasını tümden reddederse hesaplara konulan bloke tamamen kaldırılarak o güne kadar ihtiyari tedbir kararı alınan hazine yardımı HDP'ye tamamen ödenecektir. Sonuç olarak AYM tarafından verilen karar *"HDP'ye 2023 yılında yapılacak hazine yardımına bloke"* konulması değil, *"HDP'nin, Hazine yardımının yatırılacağı banka hesaplarına bloke konulması"ydı.* Bu nedenle AYM'nin tedbir kararı partinin hazine yardımı yapılacak olan banka hesaplarına bloke konulması doğrultusunda olmuştur. Buna göre HDP'ye devlet yardımı yapılsa bile parti banka hesaplarına yatacak bu parayı kullanamayacaktır.

SONUÇ

Siyasi partiler bireylerin örgütlenme, kendilerini ifade etme, seslerini duyurabilmeleri için kolektif bir platformdur. Ve Avrupa İnsan hakları Mahkemesi tarafından demokratik sürecin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, siyasi katılım ve ilgili hakların kullanılması için en yaygın kullanılan araçlardır. Partiler çoğulcu bir siyasi toplumun temelidir ve bilinçli ve katılımcı bir seçmenin sağlanmasında aktif rol oynarlar. Ayrıca, siyasi partiler genellikle hükümet sistemlerinde yürütme ve yasama organları arasında bir köprü görevi görür ve bir hükümet sistemi içinde yasama gündemine etkin bir şekilde öncelik vermeye hizmet edebilir. Türkiye'de siyasi partiler iktidara gelme yarışı sırasındaki seçim kampanyalarında ciddi mali külfetelere katlanmaktadır. Siyasi Partiler Kanunu'na göre, Son yapılan genel seçimlerde seçim barajını geçen siyasi partilere her yıl son seçimlerde aldıkları oy oranında Hazine yardımı yapılmaktadır. Bu yardım, yerel seçimlerin yapılacağı yıl 2 katı, genel seçimlerin yapılacağı yıl da 3 katı olarak verilmektedir. Anayasa Mahkemesi, parti kapatma davalarında kapatmaya alternatif olarak kısmen veya tamamen hazine yardımından mahrum bırakma kararı da alabilmektedir. Demokratik devletlerin vazgeçilmez bir unsuru olan siyasi partileri kapatma davaları modern devletlerde pek fazla görülmemektedir. Ancak Türk siyasi tarihinde parti kapatma dava örnekleri pek fazladır. Türkiye'de Anayasa Mahkemesi'nin parti kapatma davalarında ve bu davalar sırasında uyguladığı ihtiyati tedbir kararları aktivist tutumunun bir göstergeleridir. Özellikle üye seçiminde doğrudan ya da dolaylı olarak 12 üyeyi cumhurbaşkanının seçmesi ve 3 üyeyi de TBMM'nin seçmesi genelde TBMM'deki çoğunlukta olan partinin de iktidar partisi ve /veya iktidar ortağı partinin yani cumhurbaşkanının partisinin olması üyelerinin neredeyse tamamının ayni siyasi görüş tarafından seçilmesine neden olmakta bu durumda bazen anayasa mahkemesinin aktivist bir tutum sergilemesine neden olmaktadır. Özellikle ihtiyati tedbir kararlarının anayasal ya da yasal hiçbir dayanağı olmamasına rağmen siyasi saiklerle verilmesi demokratik ve hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmamaktadır. HDP özelinde siyasi partilere yapılan hazine yardımlarına AYM tarafından bloke konulmasının hukukiliği tartışıldığı bu çalışmada HDP'nin yaptığı propagandalarla ve uluslararası arenada verilen demeçlerle AYM'nin ihtiyati tedbir kararını çok fazla çarpıtmakta ve daha önce hakkında kapatılma davası açılan etnik Kürt siyaseti yapan partiler gibi kendisine oy veren milletten değil bölücü terör örgütlerinden talimat almaktadır. Ayrıca HDP ve türevi partiler hiçbir terör eylemini kınayamayan, PKK ile arasındaki organik bağı aleni olarak dile getiren isminde "Halkların Kardeşliği" olan ancak 40.000 civarında polis, asker ve sivili şehit eden eli kanlı terör örgütü PKK'nın maşası olan ve farklı etnik kimlikte olan halklar arasında kin ve nifak tohumu eken bir parti olmuştur. Sonuç olarak AYM'nin verdiği tedbir kararının hukuki

temeli olmadığı; HDP ve destekçilerinin iddia ettiği gibi ihsas-ı rey ya da tedbir kararının 3'te 2 çoğunlukla alınmadığı için hukuksuz olduğu iddiaları mesnetsizdir.

KAYNAKÇA

Kaboğlu, İ. Ö. (1976). "Yürütmenin Durdurulması", *Ankara Barosu Dergisi*, sayı 4

Kuru, B. (2008). Medeni Usul Hukuku, (19. Basım), Ankara.

Mango, A. (2005). *Türkiye'nin terörle savaşı*. Doğan Kitap.

Moe, C. (2003). Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey, *The International Journal of Not-for-Profit Law*, 6 (1), Erişim linki: https://www.icnl.org/resources/research/ijnl/refah-partisi-the-welfare-party-and-others-v-turkey Erişim Tarihi: 14/01/2023

Refah Partisi (The Welfare Party) and Others v. Turkey, Judgment, Strasbourg, February 13, 2003 (includes a concurring opinion of Judges Ress and Rozakis [pp. 46-7] and a concurring opinion by Judge Kovler [p. 48]).

T.C. Adalet Bakanlığı (2016) "Hukuk Sözlüğü". Erişim Linki: https://sozluk.adalet.gov.tr/Harf/%C4%B0 , Erişim tarihi: 4/01/2023.

Akalın, K. Y. (Eylül 2014). "Bozma Kararından Sonra Ortaya Çıkan İhsas-ı Rey Sorunu" güncel hukuk, 9-129. Şişli, İstanbul: Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş. ISSN 1304-561X. Erişim Linki: https://www.yakalin.av.tr/bozmadan%20sonra%20ortaya%20cikan%20ihsas-i%20rey%20sorunu.pdf Erişim tarihi: 4 Ocak 2023.

BİANET (2023, 6 Ocak). *"15 barodan açıklama | AYM'nin HDP kararı ihsası rey niteliğindedir"* Erişim Linki: https://m.bianet.org/bianet/siyaset/272512-15-barodan-aciklama-aym-nin-hdp-karari-ihsasi-rey-niteligindedir Erişim tarihi: 10/01/2023.

Yılmaz, D. (2023, 6 Ocak) "Başsavcının tedbir talep etme yetkisi yok, AYM'nin kararı geçersiz" Erişim Linki: https://m.bianet.org/bianet/siyaset/272492-bassavcinin-tedbir-talep-etme-yetkisi-yok-aym-nin-karari-gecersiz Erişim Tarihi:10/01/2023.

Bayar, S. (2023, 11 Ocak) "*HDP hakkında "ihsas-ı rey" de bulunmak…"* Erişim Linki: https://www.haberhurriyeti.com/makale/13678648/sezai-bayar/hdp-hakkinda-ihsas-i-rey-de-bulunmak Erişim tarihi: 15/01/2023.

Sendika.Org. (2023, 17 Ocak). *"HDP Danışma Kurulu'ndan Anayasa Mahkemesi kararıyla HDP'nin hazine yardımına bloke konulmasına ilişkin basın toplantısı"* Erişim Linki: https://sendika.org/2023/01/hdp-danisma-kurulundan-anayasa-mahkemesi-karariyla-hdpnin-hazine-yardimina-bloke-konulmasina-iliskin-basin-toplantisi-674994/ Erişim tarihi: 19/01/2023.

Strafprozeßordnung (1987) Erişim Linki: https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/index.html Erişim Tarihi:10/01/2023.

BIBLIOMETRIC PROFILE OF THE POSTGRADUATE DISSERTATIONS WRITTEN IN THE FIELD OF "TOURISM AND TERRORISM"

Assoc. Prof. Dr. BUKET BULUK EŞİTTİ [1]

ABSTRACT

Tourism revenues are of critical importance for many developed and developing countries to ensure economic development and to become strong in global economies. However, when adverse conditions such as terrorism occur, countries cannot benefit from these revenues sufficiently. Tourism sector has become a major target of terrorist acts due to its high sensitivity to crises, terrorism and violence. Although it has been tested by various studies that terrorism has a significant impact on tourism, it is seen that there are limited studies to the research subject. In this sense, it can be stated that the investigation of terrorism and violence in tourism has become one of the important issues for the tourism sector. The aim of this study is to make a general evaluation of the postgraduate dissertations completed in Turkey between 2008-2020 within the scope of "tourism and terrorism" within the framework of various parameters. To the purpose, bibliometric analysis, which is one of the qualitative research methods, was used in the study. In this context, 16 masters and 3 doctoral dissertations on "tourism and terrorism" published in the dissertations database of the Council of Higher Education between 2008-2020 are examined in terms of their bibliometric features such as "type of the dissertation", "year of publication", "university of the dissertation", "department of the dissertation", "title of the advisor", "number of pages" and "subject of the dissertation". Within the scope of the subject, the information about the dissertations in the database was uploaded to a statistical analysis program, and frequency and percentage analyzes of the data uploaded through this program were made. In line with the findings, it is thought that the study will contribute to the literature and will guide future studies.

Keywords : Bibliometry, Postgraduate Dissertation, Terrorism, Tourism

1. INTRODUCTION

The concept of terrorism is generally explained as the act of using force to make people adopt certain behavior patterns by intimidating them (Bandura, 2017). In terms of its dictionary meaning, terrorism is defined as a state of great fear created by a group or clique by systematically resorting to brutal ways to gain power (White, 2016). The concept of terrorism is defined as a method that aims to achieve its own political, religious and ideological goals by planning in advance, without directly targeting lawmakers, with extraordinary acts of violence, and to achieve its goals in this way (Paraskevas & Arendell, 2007). According to another definition, terrorism is defined as systematically involving violence in order to achieve its own political goals, and the purpose of terrorism is to gain power, to intimidate the society, and to

[1] Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Tourism, bulukbuket@comu.edu.tr - 0000-0001-5646-6166

weaken a normally functioning political and economic process in favor of its own policies and to make it perceived as unadvantaged (Then & Loosemore, 2006). Within the framework of these definitions, the concept of terrorism can be briefly defined as the practice of terrorism or the state of being confronted with terrorism.

All sectors have to follow the developments in the national and international environment within the framework of their fields of activity and develop themselves in line with these changes (Azapagic, 2004). However, today, these developments bring some advantages as well as some threats. Among these threats, terrorism and terrorist activities are the most important threat factors, which are uncertain where and when they will emerge, and whose negative effects can cause an environment of turmoil not only in the region where it occurs, but also in all countries of the World (Monahan, 2012). The main purpose for terrorism and terrorist activities and those who organize these activities is to reflect their own ideologies on a global scale and to prove the effectiveness of their activities (Wilkinson, 2006). Therefore, the destructions caused by terrorist incidents can occur at unexpected times with greater effects (Frey, Luechinger & Stutzer, 2007). As a result of these activities, all industries and especially service producing industries are exposed to very high negative impacts (Alexander, 2004). As a service producing sector, the tourism sector is one of the sectors that are negatively affected by terrorist incidents. For this reason, it is noteworthy that terrorism is among the important subjects studied in the tourism sector, as in other sectors (Stafford, Yu & Armoo, 2006).

It is noteworthy that the interest in the subject is also valid for postgraduate dissertations. Although postgraduate dissertations in the field of tourism was examined by many researchers, it has been observed that bibliometric analysis of postgraduate dissertations on tourism and terrorism has not been done. Thus, it was deemed necessary to examine the postgraduate dissertations written on “tourism and terrorism” in terms of quality and quantity.

2. METHODOLOGY

Bibliometric analysis, which is a preferred analysis technique in many disciplines, is used to investigate the structures of academic and scientific studies conducted in a particular department (Marsilio, Cappellaro & Cuccurullo, 2011). Bibliometric analysis method is a technique that researchers attach importance in tourism research related to the subjects of determining the quality of research, increasing the interest in the impact and prestige factors related to the study, examining the related subject and discipline, the development of the literature (Strandberg et al., 2018). In this study, the word “terrorism” was searched in the search robot on the official “National Thesis Center” website of Council of Higher Education. In this context, the results of the examinations carried out between 01.11.2022 and 01.12.2022 in the records obtained from the “https://tez.yok.gov.tr” internet site search engine of the Council of Higher Education Institution “National Thesis Center” were taken into account. All dissertations on tourism were selected by writing “tourism” in the subject part of the dissertations list obtained as a result of the search. After the scanning process, a total of 19 dissertations, which were completed from 2008 to 2020, were reached on the subject of terrorism in the field of tourism in Turkey. In line with the main purpose of the study, among these dissertations, all dissertations within the scope of tourism were analyzed. These

dissertations reached was analyzed using variables such as "type of the dissertation", "year of publication", "university of publication", "title of advisor", "number of pages" and "study area of the dissertation". The data collected on these variables were entered into a statistical analysis program and the percentage and frequency values were found according to the variables.

3. FINDINGS

A total of 19 postgraduate dissertations on "tourism and terrorism" were completed within the departments of universities in Turkey between 2008-2020. All of these dissertations were examined within the scope of the research. The dissertations examined, the types of dissertations and the years they were published are given in Chart 1.

Chart 1. Completed Dissertations on Terrorism and Tourism

Title	***Dissertation Type***	***Year***
"A study on the impact of terrorism upon tourist behavior"	Masters	2008
"Relationship between terrorism and tourism: Reflections on Turkey"	Masters	2012
"The Effect of Terrorism on Tourism: An Evaluation on Turkey"	Masters	2016
"Demand in the destination at evaluation in the context of behavioral economics anomalies caused by terrorist news: An experimental approach"	Masters	2016
"The impact of terrorist actions on tourism: Istanbul Marriot Asia Hotel case analysis"	Masters	2017
"The effect of terror actions in 2003-2016 years on touristic request in Turkey: A comparative approach between Marmara, Aegean and Mediterranean regions"	Masters	2017
"The effect of terrorist actions on tourism in general"	Masters	2018
"Impact of terrorism in the tourism sector and crisis management"	Masters	2018
"Terror effects on Istanbul tourism"	Masters	2018
"Effects of terrorism on Turkish tourism: Examples of Mardin and Diyarbakır"	Masters	2019
"Tourists' risk handling behaviors towards terror and perspectives on travel warnings"	Doctoral	2019
"The effect of terrorist events on tourist demand: An application of 4 and 5 star hotels in Istanbul with related marketing"	Masters	2019
"Crisis, problems of hotel sector in Istanbul destination after terrorism incidents and solution recommendations"	Masters	2019
"The negative effects of terror attacks in Turkey (1996-2018) on tourism demand"	Masters	2019
"The economic impacts of terror in Turkey on tourism"	Masters	2020
"Terror and effects on tourism demand of social events: The case of Turkey"	Masters	2020
"Terror-tourism relationship from the stakeholders' point of view: Mardin"	Doctoral	2020

"The effect of terrorism on tourism development: Evidence from Sub-Saharan African countries"	Masters	2020
"Effects of terrorism and economical crisis as a matter of soft power on tourism: An analysis over the 11th September attact and 2008 crisis"	Doctoral	2020

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

19 postgraduate dissertations on "tourism and terrorism" have been completed within the departments of universities in Turkey. The distribution of these dissertations according to their types is shown in Chart 2.

Chart 2. Distribution of Completed Dissertations on Terrorism and Tourism by Types

Type of dissertation	**N**	**%**
Masters	16	84
Doctoral	3	16
Total	19	100

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

As can be seen in Chart 2, 84% of the examined dissertations are masters dissertations and 16% are doctoral dissertations. It is noteworthy that most of the postgraduate dissertations on "tourism and terrorism" are completed of postgraduate dissertations.

Chart 3. Distribution of Dissertations by Years of Publication

Year	**N**	**%**
2008	1	5.3
2012	1	5.3
2016	2	10.5
2017	2	10.5
2018	3	15.8
2019	5	26.3
2020	5	26.3
Total	19	100

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

The distribution of the postgraduate dissertations completed between 2008 and 2020 on tourism and terrorism, according to the years of publication, is given in Chart 3. It is seen that the most published postgraduate dissertations were completed in 2019 and 2020, with a rate of 52.6%. These years are followed by 2018 with 15.8%, 2018 with 15%, 2016 and 2017 with 10.5%, and 2008 and 2012 with 5.3%. It is noteworthy that more than half of the 19 dissertations were published in the last three years.

Chart 4. Distribution of Dissertations by Universities

University	**N**	**%**
Düzce University	3	15.7
Dokuz Eylül University	2	10.1
Izmir Kâtip Çelebi University	1	5.3
Yalova University	1	5.3
Çanakkale Onsekiz Mart University	1	5.3
Kadir Has University	1	5.3
Beykent University	1	5.3
Istanbul University	1	5.3
Istanbul Arel University	1	5.3
Istanbul Ticaret University	1	5.3
Atılım University	1	5.3
Balıkesir University	1	5.3
Muğla Sıtkı Koçman University	1	5.3
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University	1	5.3
Uşak University	1	5.3
Kastamonu University	1	5.3
Total	19	100

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

The distribution of the postgraduate dissertations completed on "tourism and terrorism" by universities is given in Chart 4. It is seen that most of the completed postgraduate dissertations were realized within Düzce University with a rate of 15.7%. Düzce University is followed by Dokuz Eylül University with a rate of 10.1%. Dokuz Eylul University is followed by Izmir Kâtip Çelebi University, Yalova University, Çanakkale Onsekiz Mart University, Kadir Has University, Beykent University, Istanbul University, Istanbul Arel University, Istanbul Ticaret University, Atılım University, Balikesir University, Muğla Sıtkı Koçman University, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Uşak University and Kastamonu University with a rate of 5.3%.

Chart 5. Distribution of the Postgraduate Dissertations by Department

Department	**N**	**%**
Tourism Management	9	47.3
Business Administration	5	26.3
Tourism and Hotel Management	3	15.8
Economics	1	5.3
International Trade and Finance	1	5.3
Total	19	100

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

Chart 5 shows the distribution of postgraduate dissertations that was prepared in the field of "tourism and terrorism" according to the departments. According to the Chart 5, the 47.3% of the completed postgraduate dissertations on tourism and terrorism was prepared by the Department of Tourism Management, and it has been followed by Department of Business Administration with 26.3%, Department of Tourism and Hotel Management with 15.8%, Department of Economics with 5.3% and International Trade and Finance with 5.3%.

Chart 6. Distribution of Completed Dissertations on Terrorism and Tourism by Academic Advisors' Titles

Title of the Advisor	N	%
Asst. Prof.	4	21
Assoc. Prof.	9	47.4
Prof. Dr.	6	31.6
Total	19	100

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

The distribution of the academic advisors of the postgraduate dissertations according to their titles is given in Chart 6. It is seen that 21% of the advisors of the completed dissertations have the academic titles of Asst. Prof., 47.4% of them as Assoc. Prof. and 31.6% of them as Prof. Dr. When the distribution of academic advisors according to titles is examined, it is seen that the academicians who have the title of Assoc. Prof. are the most consulted of dissertations on tourism and terrorism.

Chart 7. Distribution of Dissertations by Number of Pages

Number of Pages	N	%
99 and less	1	5.2
100-150	15	79
151-200	1	5.2
201 and more	2	10.6
Total	19	100

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

The distribution of postgraduate dissertations within the scope of page numbers is shown in Chart 7. When Chart 7 is examined, it is seen that 79% of the completed postgraduate dissertations on "tourism and terrorism" are in the range of 100-150 pages, 10.6% are in the range of 201 and more, 5.2% are in the range of 99 and less and 151-200 pages.

Chart 8. Subject of the Completed Dissertations on Terrorism and Tourism by Types

Subject	Dissertation Type
"Examination of the relationship of tourism industry with economic crisis and terror attacks through the examples of the 11 September 2001 attacks and 2008 financial crisis"	Doctoral

"Examination of how Mardin's tourism demand was affected by the terrorist incidents that took place in Mardin (Turkey) between 2009-2019 and explaining this from the perspective of stakeholders"	Doctoral
"Determination of the terrorist risk perceptions of tourists visiting Turkey, revealing their behavior to cope with terrorism risk and determining their perspectives on terrorism travel warnings"	Doctoral
"Investigation of the effect of terrorism and trade liberalization on tourism development in Sub-Saharan African countries during 2002-2016"	Master
"Examination of the studies on the concepts of terrorism and tourism, determining the positive or negative effects of terrorist incidents on the tourism sector and the country's economies and presenting solutions"	Master
"Examination of the effects of terrorist incidents between 1990 and 2017 on the number of tourists"	Master
"Investigation of how terrorism, which is one of the important problems for Turkey, affects the country's tourism and making predictions about the number of tourists coming to Turkey"	Master
"Identification of the problems and crises in the tourism and hotel industry after the terrorist incidents in Istanbul"	Master
"Examination of the extent to which terrorist acts affect the Turkish tourism industry"	Master
"Examination of the effects of terrorism on the tourism industry"	Master
"Examination of the selected terrorist incidents that took place in the USA, Turkey, Spain, England and France in terms of the number of tourists and tourism income, and the crisis management methods of these countries in order not to affect the tourism demand and number of tourists"	Master
"Examination of the effects of terrorist acts on tourism in Turkey"	Master
"Investigation of touristic demand effects of terrorist acts between 2003 and 2016 on Marmara, Aegean and Mediterranean Regions in Turkey"	Master
"Demonstration of the possible harms of terrorist incidents to tourism through a case study at a corporate hotel, Istanbul Marriott Asia"	Master
"Analyzation of the illusions of potential tourists, who may request a holiday to destinations where terrorist attacks are frequently mentioned, during their answers to scenario questions with homogeneous options, considering that they will be affected by their environment and emotions"	Master
"Investigation of the effects of terrorism activities on the national and international tourism industry"	Master
"Examination of the effects of terrorism on global tourism and Turkey"	Master
"Examination of terrorist activities and their effects on tourism, but especially on the behavior of tourists who can be considered as the subject of tourism"	Master

Source: Chart was prepared by the author through National Thesis Center of Council of Higher Education

According to Chart 8, when the doctoral dissertations are examined according to subjects, it is seen that the subjects are tried to be determined such as; how terrorist activities affect tourism

demand, tourists' perceptions of terrorism risk are determined, behaviors to cope with terrorism risk are revealed, and perspectives on travel warnings due to the threat of terrorism.

On the other hand, when the masters dissertations are examined according to subjects, it is seen that the subjects are tried to be determined such as; the examination of the studies on the concepts of tourism and terrorism, determining the positive or negative effects of terrorist incidents on the tourism sector, the crisis management methods in order not to affect the tourism demand and number of tourists of terrorism activities and the examination of terrorist activities and their effects on tourism, but especially on the behavior of tourists who can be considered as the subject of tourism.

Lastly, it was determined that the dissertations written within the scope of tourism and terrorism are mainly in the scope of "terrorism perceptions of tourists", "how terrorism affects tourism regionally and nationally" and "methods of countries to deal with terrorism and crisis management so that terrorism does not affect tourism".

4. CONCLUSION

In this study, bibliometric analysis of 19 postgraduate dissertations, 3 of which were doctoral dissertations and 16 of which were masters dissertations, completed within the scope of "tourism and terrorism" between 2008-2020 was conducted. One of the findings reached as a result of the study is that the postgraduate dissertations studies on tourism and terrorism were mostly completed in 2019 and 2020. In line with this result, it can be said that postgraduate dissertations completed within the scope of "tourism and terrorism" have increased in recent years. This increase can be associated with the committing of a terrorist bomb attack in Sultanahmet Square, which is an important region in terms of tourism, and the fact that this event, in which tourists lost their lives, took a large place in social media, in high-circulation newspapers and televisions of the world countries (Melek & Toker, 2016). This situation can also be attributed to the increase in terrorism throughout the country in the same period, the start of immigration to the country, and thus the increase in the severity of the crisis in the Turkish economy with the decrease in tourism revenues (Erdoğan, 2018; Doğruol, 2021).

Another conclusion reached within the scope of the study is that most of the published dissertations are masters dissertations. The fact that there are more masters students than doctoral students in universities (Council of Higher Education, 2022) may be effective in obtaining this result. In addition, it was determined that the dissertations published on tourism and terrorism are mostly between 100-150 pages. This result can be associated with the fact that most of the dissertations completed within the scope of "tourism and terrorism" are masters dissertations. The fact that the scope of the doctoral dissertations is wider than the masters dissertations and the knowledge of the researchers at the doctoral level is more than the masters level, is also reflected in the number of pages of the written dissertations. In addition, Başar, Gönül and Demir (2020) and Boyraz and Dönmez (2022) have also concluded in their study that a very high part of the masters dissertations are in the range of 151-200 pages. It was also determined that the postgraduate dissertations completed on "tourism and terrorism" are mostly carried out in the "Düzce University" and in the "Tourism Management" department within

universities. It was seen that the completed dissertations are mainly carried out by advisors with the title of "Assoc. Prof.". Avcı and Demir (2015) reached findings supporting this result in their studies. Avcı and Demir (2015) concluded that academicians with the title of "Assoc. Prof" tend to study terrorism more than academics with other titles.

Lastly, it was determined that the dissertations written within the scope of "tourism and terrorism" are mainly in the scope of "terrorism perceptions of tourists", "how terrorism affects tourism regionally and nationally" and "methods of countries to deal with terrorism and crisis management so that terrorism does not affect tourism". This result can be explained by the fact that terrorism activities have caused great problems both in the world and in Turkey, and these problems are still unsolved today. In addition, it can be stated that the increase in terrorism activities and the negative impact of this situation on tourism have increased the number of dissertations written on this subject in recent years and reflected in the dissertations topics. Turkey has a great potential in terms of historical and cultural environmental values, resources and touristic values. This situation increases the motivation of tourists to visit Turkey and participate in tourist activities. For this reason, it can be stated that the choice of the subjects in the dissertations studies on "tourism and terrorism"; "terrorism perceptions of tourists", "how terrorism affects tourism regionally and nationally" and "methods of countries to deal with terrorism and crisis management so that terrorism does not affect tourism" can be related to the frequent exposure of Turkey's terrorist acts targeting the country's tourism.

The study offers various contributions to both researchers and related literature. In this context, some suggestions were made to the researchers. In the future studies, bibliometric analysis of the completed postgraduate dissertations on other issues that threaten the country's tourism can be made. In line with the studies carried out in this context, diversity can be brought to the literature. In addition, bibliometric analysis of all the studies carried out, except for the postgraduate dissertations completed within the scope of tourism and terrorism, can be recommended. Thus, the results obtained after the analysis of studies other than postgraduate dissertations can be interpreted by comparing the results obtained in this study. The interdisciplinary comparisons and evaluations of the researches that will carry out studies on the subject will also add depth to the subject. On the other hand, it is recommended to researchers to detail the issues related to terrorism and to make evaluations in this perspective. It is also possible to reach detailed approaches to the subject as a result of national and international comparisons.

REFERENCES

Alexander, D. C., *Business Confronts Terrorism: Risks and Responses*, Terrace Books, 2004.

Avcı, E., Demir, C. K., Terörizm Çalışmaları: Türkiye'deki Araştırmalara İlişkin Betimsel Bir Analiz, Security Strategies Journal, 13, 26, 2017.

Azapagic, A., Developing a Framework for Sustainable Development Indicators for the Mining and Minerals Industry, Journal of Cleaner Production, 12, 6, 2004.

Bandura, A., *Mechanisms of Moral Disengagement*, In Insurgent Terrorism (pp. 85-115). Routledge, 2017.

Başar, B., Gönül, A., Demir, M. K., Evaluation of the Theses Related to the Teaching Practice Course, Ihlara Journal of Educational Research, 5, 2, 2020.

Boyraz, A., Dönmez, Y., Miras Alanı Anahtar Kelimesinin Lisansüstü Tezlerdeki Bibliyometrik Analizi, Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 5, 3, 2022.

Council of Higher Education (2022). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. https://istatistik.yok.gov.tr/ (Erişim tarihi: 21.11.2022)

Doğruol, D., 1990 ile 2021 Yılları Arasında Yaşanan Krizlerin Türkiye Turizm Sektörüne Etkileri, Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi, 3, 1, 2021.

Erdoğan, S. (2018). Körfez Krizi'nin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri (1989-1991), Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8, 15, 2018.

Frey, B. S., Luechinger, S., Stutzer, A. (2007). Calculating Tragedy: Assessing the Costs of Terrorism, Journal of Economic Surveys, 21, 1, 2007.

Marsilio, M., Cappellaro, G., Cuccurullo, C., The Intellectual Structure of Research Into PPPS: A Bibliometric Analysis, Public Management Review, 13, 6, 2011.

Melek, G., Toker, H., 2016 Sultanahmet Terör Eylemi: Yerelin Küreselleşmesi, Selçuk İletişim, 9, 3, 2016.

Monahan, J. (2012). The individual risk assessment of terrorism, Psychology, Public Policy, and Law, 18, 2, 2012.

Paraskevas, A., Arendell, B. (2007). A Strategic Framework for Terrorism Prevention and Mitigation in Tourism Destinations, Tourism Management, 28, 6, 2007.

Stafford, G., Yu, L., Armoo, A. K., (2006). Crisis Management and Recovery: How Washington, DC Hotels Responded to Terrorism, Tourism, Security and Safety, 2006.

Strandberg, C., Nath, A., Hemmatdar, H., Jahwash, M., Tourism Research in the New Millennium: A Bibliometric Review of Literature in Tourism and Hospitality Research, Tourism and Hospitality Research, 18, 3, 2018.

Then, S. K., Loosemore, M., Terrorism Prevention, Preparedness, and Response in Built Facilities, Facilities, 24, 5/6, 2006.

White, J. R., *Terrorism and Homeland Security*, Cengage Learning, 2016.

Wilkinson, P., *Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response*, Routledge, 2006.

BEDEN DİLİ VE SÖZLÜ İLETİŞİMİN SİYASAL ŞİDDET BAĞLAMINDA SİYASİ AKTÖRLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Lisans Öğrencisi, PINAR ARAS, Doç. Dr. SAİT YILDIRIM
Iğdır Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi,

Iğdır Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, 0000-0002-6044-2447

ÖZET

İletişim; bilgi, düşünce, deneyim, duygu ve birikimlerin muhataplarınca anlaşılabilir kılmak için değişik biçimlerde paylaşılıp, karşılıklı etki sağlayabilme sürecini ifade etmektedir. Buna bağlı olarak siyasal iletişime bakıldığında, siyasi aktörlerin fikir, amaç ve politikalarını kitlelere ya da bloklara kabul ettirmek ve gerektiğinde eyleme dönüştürmek, uygulamaya koymak üzere çeşitli iletişim tür ve tekniklerini kullanmaları belirleyici olmaktadır. Siyasette etkili bir iletişim kurmak, kitleleri etkileyebilmek ve fikirlerin halka yansıtılıp benimsetilmesi büyük bir önem arz etmektedir. Bu sebeple siyasi aktörlerin sahip oldukları becerileri kullanıp, beden diliyle bunları hitap ettikleri kişilere aktarmaları, imajları açısından son derece önemlidir. Siyasi aktörlerin halka iletişim kurarken sözlü iletişimin yanında jest, mimik, el-kol hareketlerinin söylediklerileriyle örtüşmesi gerekmektedir. Etki alanının yayılması, toplumun temel dinamik ve kültürel normları ile mümkün olabilir. Buna bağlı olarak siyasi aktörlerin otorite kurma çabaları, o toplumun normları çerçevesinde oluşmaktadır. Türk siyasi tarihine bakıldığında iktidar ve otorite biçimleri özellikle ataerkil ilişkiler çerçevesinde biçimlenmektedir. Bu süreç iletişim ve imaj, kimi zaman şiddet argümanlarıyla beslenmektedir. Şiddet, söz veya imaj odağında yansıtılmaktadır. Bu imajın etkisi bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu konu kapsamında ilgili literatür değerlendirerek iletişimin imaj ve beden dili boyutunda sözlü şiddetin incelenmesi temel amacı oluşturmaktadır. Siyasi alanda güç, büyük oranda şiddetten beslenmekte ve bu da siyasi aktörleri bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde siyasal şiddete yönlendirmektedir. Bu durumu, aktörlerin gerek fiziksel gücü, iletişimdeki ciddiyeti, kıyafetleri, jest ve mimikleri, üslup ve tarzları ile belirledikleri ortaya çıkmaktadır. Çalışmada siyasal şiddetin siyasi aktörler aracılığıyla beden diline ve sözlü iletişime yansıdığını dikkat çekmiştir. Bu kapsamda politik aktörlerin toplumsal kabulünde siyasal şiddet üzerinden beden dilinin ve sözlü iletişimin etkili ve belirleyici olduğu görülmüştür. Araştırma neticesinde, geleneksel toplumlarda iktidarı belirleyen unsur önemli ölçüde şiddet ve güç üzerinden otoritenin biçimlendiği yönünde olmuştur. Türk siyasetinde de güç ve şiddet olgusunun sözlü şiddet bağlamında siyaset yapma biçiminde belirleyici olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Siyasal Şiddet, Beden Dili.

Giriş

Türk siyasi tarihine baktığımızda iktidar ve otorite biçimleri ataerkil ilişkiler çerçevesinde biçimlenmiştir. İktidar ve otoriteyi kurma çabaları şiddet üzerinden geçmektedir. Şiddet kelimesi sadece insan vücuduna veya mala zarar vermenin yanı sıra kişiye psikolojik baskı yapmak ve psikolojik olarak zarar vermek anlamına da gelmektedir. Bu bağlamda şiddetin yalnızca fiziken değil psikolojik olarak yarattığı etkilerin de olduğunu görmekteyiz. Bu bağlamda siyasal şiddet ise yapılan şiddetin siyasal bir amaca hizmet ettiği anlamına gelmektedir. Siyasetin temel amacı muhatap olduğu kesimi ikna etmek, inandırmak olduğu için iletişim bu bağlamda siyaset açısından kaçınılmaz bir noktada durmaktadır. Siyasal şiddet bu noktada genellikle söz ve imaj odağında yansıtılmıştır. Bu imajın yarattığı etkiyi incelemek araştırmamızın konusunu oluşturmaktadır. Amacımız ise iletişimin imaj ve beden dili boyutunda sözlü şiddetin incelenmesidir. Konu hakkında gerekli literatür taramaları yapılarak ilgili alana katkı sağlaması umuduyla değerlendirme yapılmıştır.

1. İletişim ve Siyasal Alan

İletişim en genel anlamıyla insanların duygu ve düşüncelerini anlatmak için kullandıkları akla gelen her türlü eylemleri ifade eder. Siyasette de tıpkı tıp, sanat, spor gibi bir meslek dili vardır. Siyasal iletişimin önemi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında önemsenmiş ve birçok aktör için belirleyici bir mahiyet taşımıştır. 1950'li yıllara kadar, siyasal iletişim kavramı, sonraki dönemlerde akademik anlamda da çalışmalara konu olan bir niteliğe bürünmüştür. Siyaset dili olan bu dilin temelinde hedef kitleyi ikna etme argümanı yatmaktadır. İnsanlık tarihi kadar eski olan iletişim, medya aracılı ile geniş toplumsal kitlelere ulaşma imkanı sağlamış; toplumsal yaşamın her alanına işlemiş, siyasal tercihleri belirleme konusunda etkili olmuştur. Siyasal iletişim uygulamaları, İkinci Dünya Savaşı itibariyle değişen toplumsal ve siyasal yaşamda uygulanmaya başlanmış; ülkemizde 1980'li yıllar itibariyle akademik ve politik yaşamın belirleyici unsuru olarak ortaya çıkmıştır (Ekinci, 2014: 7-11). Ayrıca siyasal iletişimi, toplumsal hayatın her alanında olduğunu savunan farklı görüşler de bulunmaktadır. Bunlar genel olarak siyasal iletişimin insanların birbirini anlama biçimi olarak, iktidarı ele geçirme mücadelesi olarak ve toplumsal hayatın her alanını kapsayan bir iletişim olarak var olduğunu savunurlar (Taşmurat, 2019: 65-68).

2. Beden Dili ve Siyaset

Beden dilinin siyasal yaşamda önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Siyasi aktörler, toplumun güvenini kazanmak için kendilerini muhataplarınca kabul ettirmek için beden dili kullanırlar. Örneğin, güçlü bir poz vermek, güven ve liderlik izlenimi verirken, sıkıntılı bir poz ise zayıflık ve rahatsızlık izlenimini verir. Ayrıca, siyasi aktörlerin konuşmaları sırasında kullandıkları beden hareketleri, konuşmalarının anlamını vurgulamak için kullanılabilir (Doğan, 2020: 207-209). Örneğin, bir siyasi aktör bir konu hakkında ısrar ederken el hareketleri kullanabilir. Beden dilinin siyasal yaşamda önemli olduğu diğer bir neden de siyasi aktörlerin kamuoyunun güvenini kazanmak istemesidir. İnsanlar, siyasi aktörleri tanıdıkları ve güvendikleri kişiler olarak görürlerse, onların politikalarına ve fikirlerine daha meyilli olabilirler. Bu nedenle, siyasi aktörlerin beden dilini kullanarak kamuoyuna güven ve samimiyet izlenimi vermeleri önemlidir. Son olarak, siyasi aktörlerin beden dili, onların iletişim becerilerini ve inandırıcılığını arttırmak için kullanılabilir. Siyasi aktörler, konuşmaları sırasında beden dilini kullanarak, konuşmalarının anlamını vurgulayabilir ve izleyicilerin dikkatini çekebilirler. Bu, onların mesajlarının daha iyi anlaşılmasını ve daha etkili bir şekilde iletilebilmesini sağlar. Sonuç olarak, beden dilinin siyasal yaşamda siyasi aktörler açısından önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Siyasetçilerin beden dili, kamu oyunun güvenini kazanmalarına, iletişim becerilerini arttırmak için kullanmalarına ve inandırıcılıklarını arttırmak için kullanmalarına olanak tanır.

3. Siyasal şiddet

Siyasal şiddet ve beden dilinin, siyasal olaylar ve siyasi gösteriler sırasında ortaya çıkan bir iletişim alanını ifade eder. Siyasal şiddet, bir grup veya bireyin devlet veya hükümete karşı şiddet kullanmasıdır. Beden dilinin siyasal şiddet ile olan ilişkisi, şiddetin yayılmasına veya şiddetin önlenmesine yönelik birçok sosyal ve psikolojik faktörü içerebilir. Siyasal şiddet olayları sırasında, beden dilinin birçok farklı şekilde kullanılabildiği görülmektedir (Yavan, 2018: 83-86). Örneğin, şiddeti yaymak için kullanılan beden dili, saldırgan bir poz veya hareketler olabilir. Bir grup protestocunun karşıtlarına saldırgan bir poz veya hareketlerle yaklaşması, şiddetin yayılmasına neden olabilir. Bunun yanı sıra siyasal şiddet olayları sırasında kullanılan beden dilinin, karşı tarafı korkutmaya yönelik olması da mümkündür. Beden dili, aynı zamanda siyasal şiddetin önlenmesinde de önemli bir rol oynayabilir. Bir polis gücünün şiddeti önlemek için kullandığı beden dil, sakin ve kontrollü olabilir. Ayrıca, bir grup protestocunun sakin bir poz veya hareketlerle yürüyüş yapması, şiddetin önlenmesine yardımcı olabilir. Sonuç olarak, siyasal şiddet ve beden dilinin ilişkisi çok yönlüdür. Beden dilinin siyasal şiddet olayları sırasında kullanımı, şiddetin yayılmasına veya önlenmesine yönelik birçok

faktörü içerebilir. Bu nedenle, siyasal şiddet olaylarının yönetiminde beden dilinin önemi, önlenmesi veya yönetilmesi gereken bir konudur.

4. Siyasi Aktörler ve İletişim

Siyasi aktörlerin, iletişim becerileri önemli bir rol oynamaktadır. Siyasi aktörler, kamuoyunu etkilemek, kamuoyunun güvenini kazanmak ve politikalarını tanıtmak için iletişimi kullanırlar. Bu nedenle, siyasi aktörlerin iletişim becerileri, onların liderlik sürecinde önemlidir. Siyasi aktörler, farklı iletişim araçları kullanırlar. Örneğin, konuşmalar, röportajlar, mektuplar, sosyal medya gibi araçları kullanırlar. Siyasi aktörler, konuşmalarını ve röportajlarını kullanarak, kamuoyunun dikkatini çekmek ve mesajlarını anlatmak için iletişim becerilerini kullanırlar. Ayrıca, sosyal medya gibi iletişim araçlarını kullanarak, kamuoyu ile direk olarak iletişim kurarlar. Medya ve sosyal medya bu sürecin önemli belirleyicilerindendir (Bostancı, 2014: 84-87; Şahan, 2019: 28-30). Siyasi aktörler, iletişim becerileri sayesinde, kamuoyunun güvenini kazanabilirler. Örneğin, siyasi aktörlerin iletişim becerileri, onların samimiyeti ve inandırıcılığını arttırabilir. Bu, siyasi aktörlerin kamuoyunun güvenini kazanmasına ve siyasi aktörlerin politikalarının desteklenmesine yardımcı olabilir. Siyasi aktörler, aynı zamanda, beden dilini kullanarak iletişim kurarlar. Beden dili, siyasi aktörlerin güç ve liderlik izlenimi vermelerine veya zayıflık ve rahatsızlık izlenimi vermelerine olanak tanır (İnanç-Demir, 2018: 85-87). Bu nedenle, siyasi aktörlerin beden dili kullanımı, onların iletişim becerilerinin bir parçasıdır. Sonuç olarak, siyasi aktörler için iletişim becerileri çok önemlidir. Siyasi aktörler, iletişim becerileri sayesinde, kamuoyunu etkileyebilir, güven kazanabilir ve politikalarını kamuoyuna tanıtabilirler. Ayrıca, siyasi aktörlerin iletişim becerileri, onların liderlik sürecinde önemlidir.

5. Nefret söylemi

Nefret söylemi, insanların kimliklerine, cinsiyetlerine, ırklara, dinlere, cinsel yönelimlere, engelliliklere göre ayrımcılık yapmayı veya ayrımcılık yapmayı teşvik etmeyi amaçlayan söylemdir. Nefret söylemi, insanların duygusal, fiziksel veya sosyal zararlarına neden olabilir. Nefret söylemi, çeşitli ortamlarda ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, sosyal medya, televizyon, radyo, gazeteler, internet forumları veya sokakta karşılaşılan söylemler gibi ortamlarda nefret söylemi yapılabilir. Ayrıca nefret söylemi, dilsel, sözlü ve yazılı olarak birçok formda ortaya çıkmaktadır. Nefret söylemi, insanların duygusal, fiziksel veya sosyal zararlarına neden olabilir (Çınar, 2022: 230). Örneğin, nefret söylemi, insanların duygusal olarak rahatsız olmasına, korku, endişe veya öfke duymasına, dışlanma duymasına neden olabilmektedir.

Ayrıca nefret söylemi, insanların fiziksel olarak saldırıya uğramasına veya cinsel şiddete maruz kalmasına neden olabilir. Nefret söylemini önlemek için birçok farklı alternatif vardır. Örneğin, nefret söylemi yapan kişilerin yaptıklarının sonuçlarının farkında olmaları sağlanabilir. Ayrıca, nefret söylemi yapılan ortamlarda, insanların nefret söylemi karşısında nasıl tepki vereceği öğretilmelidir. Ayrıca, nefret söylemini önlemek için, sosyal medya ve diğer iletişim araçlarının yönetimleri, nefret söylemini yasaklamak için çalışmalar yapabilirler. Sonuç olarak, nefret söylemi insanların kimliklerine, cinsiyetlerine, ırklara, dinlere, engelliliklere göre ayrımcılık yapmayı veya ayrımcılığı sürdürmeyi kapsamaktadır.

Sonuç

Siyasi aktörlerin sözlü iletişimleri ve beden dilini kapsayan içerikleri, kamuoyu ve halk üzerinde belirleyici bir güce sahiptir. Kamuoyunun güvenini kazanmak, politikalarını halka benimsetmek için göz önünde duran siyasi aktörlerin imaj ve söz söylemler bu noktada büyük bir önem arz etmektedir. Liderlik süreci ve sonrasında siyasi aktörün kullandığı söz ve imajın tamamlayıcı olması kendini kanıtlamasına olanak sağlar. Bu bağlamda siyasi aktörlerin bilinçli ya da bilinçsizce kullandığı vücut hareketleri, söylemler, ses tonu ve vurgular birer mesaj taşırlar. Bu iletişimi şiddete taşıyan sert üsluplar, söylemler ve vücut hareketleri kullanıldığında siyasi aktörler ve muhataplarınca bir kutuplaşma oluşur ve dayanışma ortamının oluşması zorlaşır. Bu nedenle siyasi aktörlere büyük bir sorumluluk düşmektedir. Kimi zaman düzen vermek, hizaya getirmek yöntemi olarak kullanılan söz ve hareketleri bile muhataplarınca siyasal bir şiddet olarak algılanması mümkündür. Bu sebeple siyasi aktörlerin kullandığı sözden giydiği kıyafete büyük bir önem arz etmektedir. Daha güvenli ve uygun bir iletişim ortamının oluşması için siyasi aktörlerin bu etmelere dikkat etmesi gerekmektedir.

Kaynakça

Bostancı, M. (2014). Siyasal İletişim 2.0. Erciyes İletişim Dergisi, 3 (3), 84-96.

Çınar, E. (2022). Siyasal İletişim ve Nefret Söylemi: 2019 İstanbul Yerel Seçimleri Örneği. İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi, 10 (22), 225-260.

Doğan, Ş. (2020). Siyasal Pazarlama İletişimde Beden Dili: 31 Mart 2019 Türkiye Yerel Seçimleri'ne Yönelik Bir Çözümleme. Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 10 (2), 204-220.

Ekinci, N. (2014). Siyasal İletişim Çalışmalarında Kapsam ve Yaklaşım Sorunsalı. İletişim ve Diplomasi, (4), 5-24.

İnanç Demir, M. (2018). Siyasal İletişim: Kavramsal Bir Derleme. Uluslararası Sanat Kültür ve İletişim Dergisi, 1 (1) , 79-104.

Şahan, S. (2019). Siyasal İletişimin Yeni Doğası ve Liderlik. Milli Kültür Araştırmaları Dergisi, 3 (2), 22-35.

Taşmurat, T. (2019). Siyasal iletişim süreci ve siyasal mesaj stratejileri. Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi, (2), 64-79.

Yavan, M. K. (2018) "Siyasal Şiddet, Terörizm ve Türkiye Örneği: 12 Eylül Süreci". Türk Dünyası Araştırmaları 120, 81-102.

The Main Features Of The International Terrorism And Problems Of Prevention

Mushfig GURBANOV,
Master Of National Security And Political Strategy In The Academy Of Public Administration Under The President Of The Republic Of Azerbaijan.
Master of MBA at the Baku Eurasian University

1. Main features of the international terrorism

Terrorism is a special form of violation. Having its own history from the level of local occurrence it became a negative global socio-political occurrence. "International terrorism, using support of some countries, attacks world order, tries to create new confrontation lines on the basis of extremism, chauvinism, and separatism ideologies, tries to change the established boarders" (Aliyev, 2002:15-16). The main targets of terrorism are national security of countries – independence, territorial integrity, sovereignty, constitutional system, governing system, state power, socio-political stability, economic, cultural, national-moral, religious development, and international security – relations among governments, duologue among nations, cultures, religions, civilizations, worldwide values, contemporary globalization process. "Terrorism has to be evaluated as a danger not only to separate countries, but also to all mankind" (Abbasov, 2002:86). It is once more proved by the terror act committed in New-York and Washington cities on September 11, 2001.

Summarizing the views international experts about the notion of "terrorism", we give its definition as follows: terrorism is as violence or the threat of violence perpetrated with the purpose of violating public security and intimidating, adopting decisions pursuant to the interests of terrorists (that is the subjects of the crime) or revenging.

For the first time conception of "International Terrorism" appeared in the 70-ties of XX century. This term that emerged during "Cold war" in the period of opposition of two systems was used for indication of the shown state support of each side to the terrorists (separatists) that were acting on the territory of rival camp. Seldom discussed within UN issues of "state terrorism" and "international terrorism problems" found its recognition only in the middle of 80-ties, especially after adoption of the "Inadmissibility of the policy of State terrorism and any actions by States aimed at undermining the socio-political system in other sovereign States" Resolution by the UN General Assembly during its 34th session.

Modern scientific literature doesn't reflect common approaches to the nature and features of this type of terrorism. However, some authors express the same opinion that international terrorism has a larger scale and unique features.

Approaches of a range of scientists such as J. Dugard (SAR), Y. Dinstain (Israel), S.Agravala (India), E. Mikolis (USA), U. Kolbi (USA), E.Lyakhov (Russia), V. Ibayev (Azerbaijan) and others to the issue of international terrorism provokes interest. Let get ourselves familiar with some of them.

According to John Dugard international terrorism is an act of violence that aims to accomplish political change, destroys international relations and doesn't fit into the norms of ethics desired by world community (Salimov, 1999:10).

Professor Y. Dinstain thinks that in its nature terrorism is a disorganized act of violence against people (innocents) that are not directly involved aimed to deliver and spread in the masses the idea that "goal excuses actions". In the terrorists' imagination as much as crime is horrible, as much it is better (Lyakhov, 1991:16).

2. International cooperation in fighting the international terrorism

Currently, the terrorism is a serious obstacle for globalization process, causing threat for international peace and security, existing as a source of danger to political strategy of the independent states, security, territorial integrity, constitutional structure and sovereignty of the states, which necessitates international cooperation in fighting it.

The threat of the terrorism is too well known in the world. Despite these alerts without any complex and detailed acts to prevent and to put an end to the terrorism, it has developed and transformed to a global danger. In my opinion, the main peculiarities characterizing the terrorism as a global threat are:

1. The terrorism now covers the world as a "spider web".
2. The terrorism had defined certain aims and goals of global significance.
3. The terrorism has a training area to function widely and for long time.
4. The terrorism is tightly related with numerous kinds of the transnational organized crime, as well as with narcotics and human trade, arms trafficking, money laundering, illegal migration, etc.
5. Sometimes any state acts as one of the main subjects of terrorism. Such states not only support the terrorism, but also pursues the policy of state terrorism.

As it seems, the international terrorism is a global problem. The mentioned peculiarities prove once more the urgency of international combat against the terrorism. But we must state that combat against the terrorism is a system of complex operations including large area of activity.

Combat against the terrorism needs a policy providing seizure and extermination of the terrorists, reveal and annihilate the centers, bases and camps where they have trainings, find and liquidate their financial sources, prevention of activities of the terrorist organizations and their ideologists, minimizing the damage of the terror acts, not allowing to cover the terrorist acts in mass media favoring the interests of terrorists, eliminate the reasons and conditions causing terror acts.

The effective international cooperation in combat against the terrorism should depend on these basic principles:

1. The attempts to give ethnic or religious nuance to combat against terrorism must be prevented. The terrorism has neither religious nor ethnic origin.

2. It must be avoided from the "double standard" policy concerning terrorism, extremism and separatism in the interests of its country. Without unbiased approach to the similar processes taking place in other states and sometimes supporting them, it becomes impossible to fight effectively against same matters in own territory.

At the moment, the world community must understand that combat against the international terrorism must be carried out jointly and decisively. It is obvious that combat against the international terrorism must be organized consistently and in complex way. To apply the policy of "double standards" in this combat is destructive for the future of civilization and we must not divide this combat into "main" and "secondary" ways, and so, this struggle must not depend on the geopolitical and other interests of the leading countries (Sevdimaliyev, 2003:95-96).

3. In combat against terrorism, the principle of "everywhere and every time" should be applied. This principle obliges each of the parts in pursue, reveal, seizure and also punishment of the criminals irrespective of time and place.

In the framework of world community, there functions such a principle as "aut dedere, aut judicare" that means to deliver the criminals to the state to carry out investigation for criminal proceedings against the international criminals. Implementation of this principle by all states in combat against the terrorism is one of the major terms of the effective international cooperation. The states must avoid granting political asylum and rendering medical aid to the terrorists. Following the principle of "everywhere and every time" we can prevent the terror acts and decrease its borders.

4. It must be applied sanctions to the states supporting terrorism, extremism and separatism in the territories of other states.

According to the above-mentioned principles of international cooperation, the international combat against the terrorism can be developed in several directions.

First of all, it is very important to formulate **international law bases** for combat against the terrorism. For prevention of international terrorism there are several important international documents, just as Convention "On Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft" (1963), the Convention "For the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft" (1970), the Convention "On the prevention and the punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents" (1973), the Convention "On security of UNO personnel and the related staff" (1944), the Convention "Against the Taking of Hostages"(1979), the Convention "On fight against hiring, using, financing and training of armed forces" (1989), the International Convention "For the Suppression of Terrorist Bombings" (1997), the Convention "For the Suppression of the Financing of Terrorism" (1999) (International-legal aspects of extradition: collection of documents. 2002, p.200-211, 213-215, 223-231, 280-289.; International law in action (third volume). 1997, p.30-38, 51-60.; www.un.org) and etc.

Furthermore, the Resolutions #3034, adopted by UN General Assembly in 1972, at the 27th session reflecting international terrorism, in 1984, at the 34th session "On inadmissibility of the policy of State terrorism and any actions aimed at undermining the socio-political system in other sovereign states" #39/159, the Declaration "On measures to eliminate international terrorism" approved by the Resolution #49/60 on December 9, 1994, and the Resolutions of the UN Security Council adopted on September 12, 2001, #1368, September 28, 2001, #1373, adopted on November 12, 2001, #1377 (Ibid) open perspectives for organizing international fight against the terrorism.

The European Convention "On the Suppression of Terrorism" adopted in 1977 may be considered as an important international tool in fight against the terrorism in Europe.

One of the main directions of the international cooperation in fight against the terrorism is **cooperation of special services** of the world states. As known, the special service has a significant role in the effective fight against terrorism. Currently, the role of intelligence service available to forestall and prevent the terror acts is rapidly growing. First of all "it is connected with the indefinite situation of the performed terror acts. Nobody knows where, by whom and how these acts are going to take place. But the world community must not wait passively the terror acts just then to reply. The fact is that the security service must be more perfect, and they must cooperate not only on national level, but on international level, too" (Belkov, 2001:237). According to the vice president of the US Institute of Terrorism and Political Violence Problems of Peter Probst, "the special service and fight against terrorism must have close relations to have an effective influence on the situation…

We can't successfully fight against terrorism without effective gathering and analyzing the data suggested by the intelligence service.

And we can't carry out effective antiterrorist fight with upgrading our security to the level of today's terrorist acts. In reality, it means planning the yesterday's attack; and we, can't determine when the terrorists will use a new tactics or will significantly increase the destructive power of their military arsenal…

Taking into account specificity of the group's work, we must appreciate how the terrorists think, how they plan their acts, how they gather the intelligence data, how they choose the target and how adapt to the failure in terror operation" (Probst, P. 2001, p.21-23).

Currently, globalization processes demand expansion of bilateral and multilateral cooperation relations among the special services of states in fight against the terrorism. This cooperation can be realized in several spheres: 1) exchange of data; 2) performing common operations; 3) legal assistance – extradition of terrorists.

Exchange of data has significant role in effective fight against the terrorism. From this point, the Agreement signed on April 30, 2002, in Trabzon (Turkey) "On fight against terrorism, organized crime and other serious crimes among the Azerbaijan Republic, Georgia and the Republic of Turkey" opens huge opportunities. In the 3rd Article of this Agreement envisioning large-scale fight against

terrorism is considered to form the database for gathering and commonly using information on the acts and methods, activity rules, mutual relations, financial sources of the terrorist organizations and organized crime groups, and also on the source of the weapons, explosives, radioactive, chemical, biological and toxic substances.

It is also significant to perform common operations for neutralization of terrorists. There are real results of such cooperation between special services of the states.

One of the main forms of the cooperation among law-enforcement bodies of the states in fight against the international terrorism can be mutual law assistance. This mutual activity envisages cooperation in the fields of documents exchange connected with the crime, investigation, and exchange of crime evidences, inquiring witnesses and extradition of the criminals. The following treaty and other international documents regulate this cooperation. For instance, Azerbaijan Republic has signed bilateral accords on mutual legal assistance with Turkey, Bulgaria, Georgia, Uzbekistan, Kyrgyzstan, Iran and Lithuania.

One of the directions of international cooperation in fight against the terrorism is carrying on **information war** against the terrorism. The information war means to bring to the notice of world community the essence, organizers, peculiarities, ideological bases, and inhuman acts of the terrorism.

The information war may be carried out in two forms - official and unofficial.

Systematic activity of official bodies of the states in information war, can be considered as a part of the official information war.

Unofficial activity includes different scientific researches, Mass Media information, organizing Internet sites and etc.

Despite of these activities, we should note that international cooperation in the information war should be further strengthened. International cooperation in fight against the terrorism can be more effective in the case of complex activity.

3. Diplomatic and military ways in fight against the terrorism

The provided researches prove once more that the international terrorism is not a local criminal case, but just a global socio-political phenomenon. The international terrorism has its own ideological bases, ideology and at the same time favorable conditions to occur, exists and develops. The listed factors show that the diplomatic and military tools in prevention of the international terrorism are very important. The main term is that the diplomatic and military methods must have close links in prevention of global terrorism. Combat against the international terrorism includes equal involvement of the diplomatic and military tools.

The international terrorism is a global socio-political phenomenon consisting of motives, sources and results. If we imagine the international terrorism as a chain, the reason, source and sequences are its links. The goals of diplomatic and military ways must include extermination of the reasons, sources and sequences of the international terrorism.

Specificity of the diplomatic activity shows itself in the prevention of sources and reasons of the international terrorism. As is known, “It is impossible to destroy the idea with gun…”(Belkov, 2001:239).

Forming the strategy of diplomatic activity in fight against the international terrorism requires studying favorable condition (sources) affecting to the reasons, existence and development of the international terror.

Apparently, it is of vital significance for the whole world to elaborate and realize effective diplomatic strategy to prevent the international terrorism. The key goal of the diplomatic strategy in combat against the international terrorism must be elimination of the reasons of the international terrorism and the sources that provides existence.

So, the above-noted issues prove the ultimate importance of the diplomatic method in fight against the international terrorism. It is resolutely true that without effective diplomacy it is impossible to prevent the international terrorism.

Success of the diplomatic strategy is the ground for more successful military method applied in fight against the international terrorism.

Generally, realization of combat against the international terrorism by the military methods is widespread at the moment. The specificity of the military operations as one of the main directions of fight against terrorism is that it is used against terrorist groups controlling some territory. In other words, it is directed to elimination of the sequences of the terrorism. Under the result we mean the terrorism core formalized in some place.

First, let's get acquainted with some of the ideas of experts on the importance of the military methods in fight against terrorism and with the international experience of military operations.

Y.G. Romanchenko thinks that at the moment, the fight against the terrorism must be realized by the military operations. Taking terrorism as a long-term danger… it is necessary to form units and squads in the armed forces able to act effectively against terrorist groups (Romanchenko, 2001:155).

According to A.Gusher, it is very important to attract military organizations, modern military equipment and arms for successful and effective fight against terrorism (http://www.e-journal.ru/euro-st3.html).

Doctor of military sciences, Professor A. Krasnov also considers possible use of military forces in elimination of the terrorism danger. Referring to the western experts, the author states that if all the taken measures don't give the expected result, it is possible to use military forces. The author, who supports use of military forces, considers significant increasing mobility and power of the special parts and attracting the military contingent in necessary cases. Including joint trainings to carry out military operations listed below there must be close links among the involved forces: protection of the most significant objects and communication areas for terrorists, prevention of the diversions, and isolation of the terrorists groups from society, disarming or surrendering the armed terrorist groups, destroying their bases…"(http://commi.narod.ru/txt/ 2000/0809.html).

According to another specialist, Yan Hogg, the army must be equipped with the most modern weapons, technical instruments for successful fight against terrorism because of the strong technique equipment of the terrorists (Hogg, Y. 2001, p.7).

The international experience in fight against terrorism also proves the military operations as an effective instrument. In the last decade, there are numerous examples of use of military methods against military-separatist movements and terrorist groups (Ustinov, 2002:369-370):

Incursion of the British troops into Olster and appliance of special administration regime (from 1969) in order to repress the terror activity of the Ireland Republican army - the military organization of the nationalist "Shin-Fein" Party;

Functioning of the Indian troops in Punjab state and controlling New-Delhi (from 1987) in order to eliminate the Sickh terrorist organizations fighting for creation of "Halistan state"; use of the armed forces against separatist movements in the states of Jamum and Kashmir;

Constant use of the armed forces and civil guards (military police) and severe repression policy of Madrid (at the period of Franco and Juan Carlos) in the country of Basks against the Euskadi ta-Askadasuna (ETA) - the terrorist organization of Basks fighting for separation of the region and establishment of the "Euskadi" bask state;

Use of the Italian troops and carabineers against the Sicilian mafia (in the years of 1963, 1985, 1992);

Furthermore, the US-led military operations of the antiterrorism coalition in Afghanistan and Iraq (since 2002);

The objectives of military operations must include:

1. To establish control at the occupied territories;
2. To exterminate the terrorists, their bases, financial sources and other infrastructures;
3. To disarm the region completely (occupied territories);
4. To establish temporary special administrative regime in the region.

Realization of these tasks can solve the problem of the international terrorism in the world.

Thus, as appears, the solution of the terrorism problem depends on fully elimination of its reasons, its sources and sequences concurrently.

LITERATURE

1. Aliyev, H. (2002). Speech of the former President of the Azerbaijan Republic Heydar, Dirchalish-XXI century, №56, p.15-16.
2. Abbasov, N. (2002). Speech of the former Minister of National Security of the Azerbaijan Republic Namig Abbasov, Dirchalish – XXI century, №49, p.86.
3. Salimov, K.N. (1999). Modern problems of terrorism. Moscow, p.10.
4. Lyakhov, E.G. (1991).Terrorism and intergovernmental relations. Moscow, p.16.
5. Sevdimaliyev, R. (2003). On the universal definitions of terrorism, Dirchalish – XXI century, №60, p.95-96.
6. International-legal aspects of extradition: collection of documents. Moscow, (2002). p.200-211, 213-215, 223-231, 280-289.
7. International law in action (third volume), (1997).Moscow , p.30-38, 51-60.
8. www.un.org
9. Belkov, O. (2001). Terrorism – Challenge of national and international security, Security of Eurasia №4, p.237.
10. Probst, P. (2001). Counterterrorism – separate aspects of organization, National security. №9-10, p. 21-23.
11. Romanchenko, U. G. (2001). Terrorism: several questions of history and theory, National security and geopolitics of Russia. №11-12, p.155.
12. http://www.e-journal.ru/euro-st3.html
13. http://commi.narod.ru/txt/ 2000/0809.html
14. Hogg, Y. (2001). Instruments in fighting against the terrorism. Moscow, p.7.
15. Ustinov, V.V. (2002). International experience in fight against terrorism: standards and practice. Moscow, p.369-370.

MAKİNE ÖĞRENMESİ YÖNTEMLERİ VE VAR-BEKK-GARCH MODELİ TABANLI SOSYAL MEDYA DUYGU ANALİZİ İLE KOLLUK KUVVETLERİ ÜZERİNDEKİ KAMUOYU ALGISI OYNAKLIĞININ TESPİTİ

Doç.Dr.Hamit ERDAL

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Fakültesi, 06805, Ankara, Türkiye, ORCID ID: 0000-0001-8352-6427

ÖZET

Bu çalışmada, genel kolluk gücünü oluşturan Jandarma, Polis ve Bekçiler hakkında Twitter üzerinden paylaşılan 5 aylık verilerle duygu analizi gerçekleştirilmiştir. Standart duygu analizlerinden farklı olarak kamuoyu algısı sadece ilgili kolluk kuvveti özelinde ölçülmemiş, ilave olarak genelde ekonomi ve finans çevreleri tarafından yaygın olarak kullanılan oynaklık tespiti sosyal bilimler alanına adapte edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Ocak ve Haziran 2022 ayları arasında twitter üzerinden Polis, Jandarma ve Bekçiler için yapılan 5 aylık twitter yorumları çekilerek veri önişleme tabi tutulmuş, ardından sözlük, simge ve makine öğrenmesi yöntemleri kullanılarak hazırlanan eğitim verisiyle tahminleme gerçekleştirilerek duygu puanları hesaplanmıştır. Bu aşamada 24 makine öğrenmesi yönteminden en iyi tahmin başarısı AutoWEKA algoritması kullanılarak Destek Vektör Regresyonu (SMOreg) olarak belirlenmiş ve bu yöntemle elde edilen duygu puanları ile Çok Değişkenli Genelleştirilmiş Otoregresif Koşullu Değişen Varyans Modellerinden biri olan VAR-BEKK-GARCH modeli uygulanarak kamuoyu algılarının koşullu varyansları arasındaki ilişkilerin zamana bağlı yayılımı yoluyla kolluk kuvvetleri kamuoyu algılarının hem kendi üzerindeki etkisi hem de birbirleri arasındaki oynaklık geçişkenlikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Duygu Analizi, Sosyal Medya, Twitter, Makine Öğrenmesi Yöntemleri, AutoWEKA, Destek Vektör Regresyonu, VAR-BEKK-GARCH Modeli, Oynaklık, Kolluk Kuvvetleri, Polis, Jandarma, Bekçiler.

DETERMINATION OF PUBLIC PERCEPTION VOLATILITY ON LAW ENFORCEMENT FORCES WITH SOCIAL MEDIA SENTIMENT ANALYSIS BASED ON MACHINE LEARNING METHODS AND VAR-BEKK-GARCH MODEL

ABSTRACT

In this study, sentiment analysis was carried out with 5 months of data shared on Twitter about the Gendarmerie, Police and Guards constituting the general law enforcement force. Unlike standard sentiment analyses, public perception was not only measured for the relevant law enforcement forces, but also the volatility detection, which is widely used by the economy and finance circles, was adapted to the field of social sciences. Within this scope firstly, the data was preprocessed by taking 5-month twitter comments for the Police, Gendarmerie and Guards on Twitter between January and June 2022, and then the emotion scores were calculated by making predictions with the training data prepared using dictionary, symbol and machine

learning methods. At this stage, the best prediction success out of 24 machine learning methods was determined with Support Vector Regression (SMOreg) using the AutoWEKA algorithm and the VAR-BEKK-GARCH model, which is one of the Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Variance Models, was applied with the emotion scores obtained by this method. At the end through the time-dependent spread of the relations between the conditional variances of public perceptions, both the effect of public perceptions of law enforcement forces on itself and the volatility transitivity between each other have been determined.

Keywords: Sentiment Analysis, Social Media, Twitter, Machine Learning Methods, AutoWEKA, Support Vector Regression, VAR-BEKK-GARCH Model, Volatility, Law Enforcement Forces, Gendarmerie, Police, Guards.

1. GİRİŞ

Toplumların ortak yaşamı devam ettirebilmek için belirli bir düzene ve disipline gereksinim duyması nedeniyle, yönetimlerin öncelikli ve temel görevi kamu düzenini muhafaza etmek ve böylece toplumun güvenlik ve esenlik içinde hayatlarını sürdürmelerine imkân sağlamaktır. Buna göre yönetimin kamu düzenini muhafaza etmek ve huzuru sağlamak için yaptığı bütün faaliyetler kolluk faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi kolluk, bir yandan kamu düzenini sağlarken, diğer yandan koruma vazifesini yerine getirir [1].

Kolluk kuvvetlerine, diğer kamu kurumlarından farklı olarak kişi hak ve hürriyetlerini sınırlandırma olarak nitelenebilecek bazı yetkiler (kimlik kontrolü, durdurma, arama, toplumsal olaylara müdahale vb.) tanınmıştır ki toplumda asayişin sağlanabilmesi amacıyla kullanılan bu yetkiler bazen vatandaşların algısını olumsuz etkileyebilmektedir [2].

Kamuoyuna mal olmuş bazı toplumsal olaylarda vatandaşların bir kısmı yapılan müdahaleyi destekleyerek kolluk kuvvetlerine karşı olumlu bir algı oluştururken, diğer bir kısım ise olumsuz bir algı oluşturabilmektedir. Özellikle oluşturulan bu olumsuz algı, diğer kamu kurumlarıyla kıyaslandığında kolluk kuvvetleri özelinde çok daha fazla olabilmektedir.

Çeşitli olaylardan sonra veya yıllık rutin istatistik çalışmaları için kolluk kuvvetlerine olan güven derecesi ve algının ölçümü anketler ve yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Günümüzde artan sosyal medya kullanımına bağlı olarak algı ölçüm çalışmalarında da bu değişime uygun olarak sosyal medya ve metin madenciliği yöntemlerinden istifade edilerek istenilen zaman aralığına göre anlık analizler yapılabilmektedir.

Herhangi bir zaman aralığında ve konuda sosyal medya veya diğer metinler üzerinden paylaşılan görüşlerin hangi duygu durumunu yansıttığının belirlenmesine odaklanan duygu analiziyle metin içerikleri, yazılımlar aracılığıyla otomatik olarak pozitif, nötr ve negatif gibi sınıflara, hatta öfke, nefret, sevinç gibi daha spesifik sınıflara atanabilmektedir [3]. Gerçekleştirilen duygu analizleri, veri işleme sürecinde istifade edilen yaklaşıma göre sözlük tabanlı (Ör; [3-5]), istatistiksel (makine öğrenmesi) (Ör; [6-7]) veya ikisinin beraber kullanımı (Ör; [8-9]) gibi ana yaklaşımlar esas alınarak gerçekleştirilebilmektedir.

Sözlük tabanlı yaklaşımın temelinde, önceden duygu sınıfı veya ağırlığı tespit edilmiş kelime/kelime öbeklerinin bulunduğu bir tablodan istifade edilir. İstatistiksel (makine

öğrenmesi) yaklaşımlarda ise paylaşım veya metinlerin belirli bir kısmı analizci tarafından manuel olarak etiketlenerek (bu cümledeki anlam olumludur, nötrdür, olumsuz gibi) eğitim verisi oluşturularak ilgili paylaşımın/metnin tamamı teste tabi tutulur. İki yaklaşımın beraber kullanıldığı çalışmalarda ise aynı adımlar bir sıra dahilinde uygulanır. Ayrıca eğitim verisinin oluşturulması veya sınıflara atama işlemi esnasında duygu simge [10] ve belirleyicisi [11] karakterlerden istifade edilmesi de yaygın bir uygulamadır.

Literatürde yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğu İngilizce dilinde gerçekleştirilmektedir. Bunun ana nedeni İngilizce dili özelinde kelime gruplarının sınıflandırıldığı çok kapsamlı kütüphanelerin bulunması ve yapı olarak bu dilin işlenmesinin göreli olarak kolay olmasındandır. Ancak Türkçe'nin sondan eklemeli dil yapış, bu yapısal zorluğa ilave olarak Türkçe yazılan sosyal medya metinlerinde dilbilgisi/ imla bakımından kuralsız ve zayıf metinlerle veri girişi yapılması, gereğinden fazla ironi kullanılması ve hatta sosyal platformlarda özel jargonlar geliştirilmesi nedeniyle sosyal medya duygu analizi çalışmalarında Türkçenin tercih edilmemeye çalışıldığı gözlenmektedir [12].

Duygu analizi Bayer [13] tarafından metin ve dil kaynaklarının belirlenmesinden başlayarak belirli bir amaca ulaşmak için metinlerin önişlem, analiz ve test süreçlerinden geçirilerek değerlendirilmesi olarak tanımlanmış ve duygu analizi süreci **Görsel 1.**'deki gibi şematize edilmiştir.

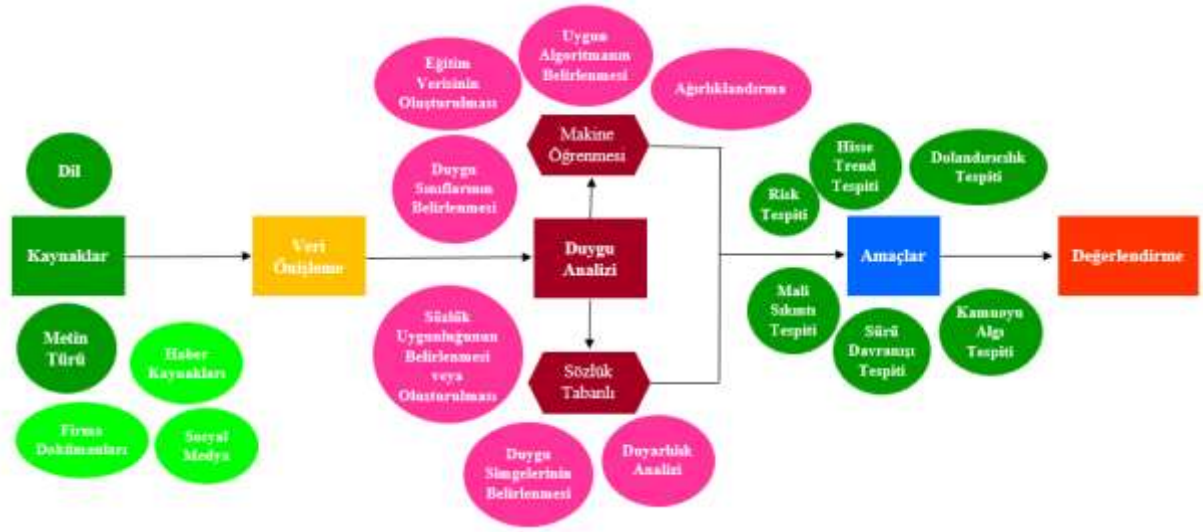

Görsel 1. Duygu Analiz Süreci Şematik Gösterimi (Bayer [13]'den uyarlanmıştır.)

Literatürde oynaklığın (volatilty) tespit edilmesi için gerçekleştirilen sosyal medya duygu analizi çalışmalarının hemen hepsinin hisse senedi, günlük döviz ve kripto para kuru, bankacılık sektörü krizleri, piyasa riskleri ve yatırım kararları gibi ekonomi/finans çalışmaları kapsamında olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaların özünde davranışsal finans kapsamında bireylerin duygularının, yatırım kararlarını etkilemesi yatmaktadır. Amacı ise alternatif yatırım araçlarının/firmaların sosyal medya üzerinden yapılan duygu analizlerine göre müşterilerin/yatırımcıların ikame yatırım araçları ve firmalara kayma durumları tespit edilmektedir. Sosyal medyanın bulunmadığı internet öncesi zamanlardan itibaren yapılan pek çok çalışmada duyguların insan davranışları/motivasyonları/kararları üzerinde anlamlı etkisi kanıtlanmıştır (Ör; [14-15]). Bu öncü çalışmalar mevcut ekonomik hipotezlerle birleştirilerek oynaklık çalışmaları başlangıçta temel ekonometrik kuramlar üzerinden günümüzde de yaygın

olarak sosyal medya duygu analizleri devam etmektedir. Literatürde duyguların bu etkisi yatırımcıların birbirlerini ikame edebilecek yatırım araçları, hisse senetleri, para birimleri gibi argümanlar arasındaki anlamlı bilgi akışını göz önüne alarak risk minimizasyonuna yönelmesi ve pozisyon değişimleri yoluyla oynaklığın artmasına neden olmuş ve konu hem etkin piyasa hipotezi [16] hem de davranışsal finans [17] kapsamında ele alınmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaların hemen hepsinin ekonomik argümanlar arasında yaşanan oynaklığın tespit edilmesine yönelik olduğu, özellikle de hisse senedi ve borsa (Ör; [18-21] üzerinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu çalışmada olduğu şekilde ekonomi/finans çalışmaları dışında ise çok sınırlı sayıda yayın tespit edilebilmiş olup bunların bir özeti **Çizelge 1.**'de sunulmuştur.

Çizelge 1. Ekonomi/finans alanı dışında tespit edilen oynaklık çalışmaları

Çalışma	Konu
Song vd. [22]	Yeni doğan üniteleri için kamuoyu algısının oynaklığının zamansal değişimi ölçülmüştür.
Vargas vd. [23]	Covid-19 hakkında olumsuz görüşlerin aşılama sürecindeki oynaklığa göre zamansal değişimi ölçülmüştür.
Greco ve Polli [24]	Kamuoyunun güvenlik algılarını olumsuz etkileyen konulardaki oynaklık tespit edilmiştir.
Lei ve Zhang [25]	Sosyal sorumluluk projeleri hakkındaki kamuoyu algısının oynaklığı ölçülmüştür.
Al-Obeidat vd. [26]	Dönemsel moda ürünleri hakkında tüketici memnuniyeti oynaklığı ölçülmüştür.
Velásquez vd. [27]	Peru'da suç mağduriyet oranındaki azalmaya rağmen suç algısı oynaklığında suç haberlerinin etkisi ortaya konulmuştur.
Lang [28]	Emlak sektöründe konum ve zamana bağlı oynaklık ölçülmüştür.

2. DUYGU ANALİZİ

Çalışma kapsamında genel kolluk gücünü oluşturan Jandarma, Polis ve Bekçiler hakkında paylaşılan 5 aylık Türkçe twitler (Ocak–Haziran 2022) için aynı kelimelerin geçtiği 32.608 adet twit filtrelenmiştir. Twitter API üzerinden en fazla 8 gün geriye gidilerek veri çekilebildiğinden 5 ay boyunca her hafta veri çekim işlemi sürdürülmüştür. Bu işlem için R programla dili ve "dplyr", "purrr" ve "twitteR" kütüphanelerinden istifade edilmiştir. Başlangıçta Polis, Jandarma ve Sahil Güvenlik üzerinden analiz yapılmaya karar verilse de sahil güvenlik üzerinden istatistiksel olarak anlamlı bir veri elde edebilecek kadar twit elde edilememiştir. Bu nedenle analizde sahil güvenlik çıkarılarak bekçiler çalışmaya dahil edilmiştir.

Literatürde twitter verileri ile güne bağlı zamansal analizlerde 1 ila 7 günlük verilerin ortalaması alınarak çalışmalar yapıldığı tespit edilmiş olup, zamana bağlı analizlerde günün öneminin ortaya konulduğu Hu vd. [29]'nin çalışmasında en iyi eşleşmenin 3 gün için yapılan analizlerle elde edilebileceği raporlandığından bu çalışmada da 3 günlük ortalamaların alınması ve analizlere dahil edilmesini uygun değerlendirilmiştir.

Eğitim veriş setinin oluşturulması sürecinde yukarıda açıklandığı şekilde sözlük tabanlı veya makine öğrenmesi yöntemleri kullanılarak yapılabilmektedir. Bu çalışmada ise her iki yöntemin birleştirildiği bir yaklaşım kullanılmıştır. Sözlük tabanlı yaklaşım kapsamında manuel olarak etiketlenen twitter paylaşımlarından, duygu belirleyici ifade ve simgelerden

istifade edilmiştir. Öncelikle veri önişleme sürecinde literatürde yaygın olarak kullanılan Türkçe Zemberek kütüphanesi kullanılarak kelimeler ek ve köklerine ayrılmış ve yazım hataları düzeltilmiştir. Ardından çok sayıda twit manuel olarak okunarak, twitlerin hangi duygu sınıfına atanacağını belirleyecek kelime/kelime öbeklerinin doğrudan bir tablosu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu tabloya, sosyal medya yazışmalarında yaygın olarak kullanılan, duygu belirleyici ifade ve simgeler (😊, ☹ vb.) eklenmiş ve son olarak, Şimşek ve Özdemir (2012) tarafından oluşturulan 113 duygu belirleyici ifade de eklenerek sınıflandırma için yaklaşık 1.500 satırlık bir ifade listesi oluşturulmuştur. Makine öğrenmesi yaklaşımıyla da rassal olarak seçilen 2.000 adet twit manuel olarak okunarak etiketleme (olumlu-olumsuz-nötr) yapılmış ve bu sayede nihai eğitim verisi oluşturulmuştur.

Eğitim verisi bu sayede hazırlandıktan sonra hangi makine öğrenmesi yönteminin kullanılacağına karar vermek için hem yöntem seçiminde hem de parametre optimizasyonu kapsamında son derece faydalı olan Auto-WEKA algoritmasından istifade edilmiş ve değerlendirmeye alınan 24 yöntem arasından en fazla tahmin başarısının Destek Vektör Regresyonu (SMOreg) yöntemi ile elde edilebileceği anlaşılmıştır.

Aşağıda Auto-WEKA aracı ve Destek Vektör Regresyonu (SMOreg) yöntemi ile ilgili kısaca bilgilendirme yapılmıştır.

2.1. Auto-WEKA

Auto-WEKA, hem hiper-parametre optimizasyonu hem de model/algoritma seçimini birlikte yapabilen Bayesian optimizasyonu tabanlı bir otomatik makine öğrenmesi aracıdır [31].

Auto-WEKA, Denklem (1)'de sunulan çapraz-geçerlilik kaybının minimizasyonu amacıyla, j. algoritma $A^{(j)} \epsilon\ A$ ve j. hiper-parametre $\lambda\ \epsilon\ \Lambda^{(j)}$ olmak üzere WEKA platformunun öğrenme algoritmalarını ($A = \{A^{(1)}, \dots, A^{(k)}\}$ ve bu algoritmaların hiper-parametrelerini ($\Lambda = \{\Lambda^{(1)}, \dots, \Lambda^{(k)}\}$ tanımlamak için kullanılır.

$$A^{*}_{\lambda^{*}} \in \underset{A^{(k)} \in A, \lambda \in \Lambda^{(k)}}{\operatorname{argmin}} \frac{1}{k} \sum_{i=1}^{k} \mathcal{L}(A^{(j)}_{\lambda}, D^{(i)}_{eğitim}, D^{(i)}_{test}) \quad (1)$$

Denklem (1)'de $\mathcal{L}(A^{(j)}_{\lambda}, D^{(i)}_{eğitim}, D^{(i)}_{test})$, $D^{(i)}_{eğitim}$ eğitim verisiyle eğitilen, $D^{(i)}_{test}$ ile test edilen, λ hiper-parametresi ve A algoritması kullanılarak elde edilen kaybı ifade eder (Kotthoff vd., 2017).

Auto-WEKA ile hiper-parametre optimizasyonu ve algoritma seçme işlemi yapılabilecek yöntemler ile bunların kısaltmaları Tablo 2.'de sunulmuştur. Bu çalışmada da yukarıda açıklandığı şekilde **Çizelge 2.**'de sıralanan 24 yöntem arasından en iyi tahmin başarısı Destek Vektör Regresyonu (SMOreg) yöntemi ile elde edilmiştir.

Çizelge 2. Auto-WEKA ile hiper-parametre optimizasyonu ve algoritma seçme işlemi yapılan yöntemler

Kategoriler	Yöntem	Kısaltma
Bayes Tabanlı Yöntemler	BayesNet	BN
	NaiveBayes	NB
Fonksiyon Tabanlı Yöntemler	Linear Regression	LR
	Support Vector Regression	SMOreg

	GaussianProcesses	GP
	Simple Logistic	SL
	Voted Perceptron	VP
	Multilayer Perceptron	MLP
	Stochastic Gradient Descent	SGD
	Logistics	L
	Support Vector Machines	SMO
Tembel Öğrenme Tabanlı Yöntemler	IBk Linear NN Search	IBk
	KStar	K*
Ağaç ve Kural Tabanlı Yöntemler	C4.5	J48
	DecisionTable	DT
	Logistic Model Trees	LMT
	PART	PART
	Repeated Incremental Pruning	JRip
	One Rule	OneR
	Model Trees Regression	M5P
	Model Trees Rules	M5Rules
	RandomForest	RandomForest
	RandomTree	RandomTree
	Reduced Error Pruning Tree	REPTree

2.2. Destek Vektör Regresyonu (SMOreg)

Teorik temelleri 1960'larda Vapnik tarafından geliştirilen destek vektör makineleri sınıflandırma ve regresyon problemlerinde kullanılan bir makine öğrenmesi yöntemidir [33]. Regresyon problemi için geliştirilen SMOreg yönteminin işlem adımları aşağıda sunulduğu gibidir;

İki sınıflı, toplam "n" sayıda elemanı bulunan bir eğitim verisi Denklem (2)'de gösterilmiştir.

$$(x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n), \;\; x_i \in R^d, \;\; y_i \in \{-1, +1\} \tag{2}$$

Eğitim verisini iki sınıfa ayırabilecek hiper düzlemin denklemi (Denklem (3))

$$wx + b = 0 \tag{3}$$

şeklinde ifade edilebilir [34]. Hiper düzlemin sınırları ise Denklem (4)'te ve **Görsel 2**.'de gösterildiği gibidir.

$$\begin{aligned} wx_i + b &\geq 0 \qquad y_i = 1 \\ wx_i + b &\leq -1 \qquad y_i = -1 \end{aligned} \tag{4}$$

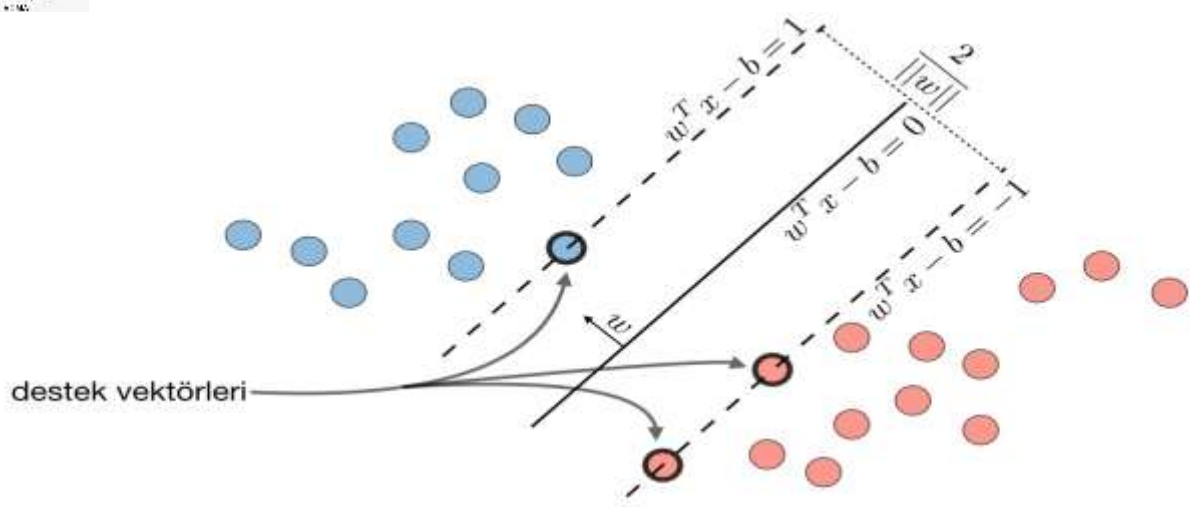

Görsel 2. Hiper Düzlemin Sınırlarının Şematik Gösterimi [35]

Denklem (4)'ün genelleştirilmesi yoluyla Denklem (5) elde edilir [36].

$$y_i(wx_i + b) \geq 1 \qquad i, \dots, I \tag{5}$$

Denklem (5)'de, w ağırlık vektörü, b ise eşik değeri temsil eder. Optimal ayırıcı hiper düzlemin elde edilmesi için hiper düzlem sınırlarının (d) maksimize edilmesi gerekir. Bunun için w ağırlık vektörünün normu olan $\|w\|$'i minimize etmek için lagrange çarpanları yönteminden istifade edilir (Denklem 6 ve 7) [37].

$$d = \frac{2}{\|w\|} \tag{6}$$

$$L(w, b, \alpha) = \frac{1}{2}\|w\|^2 - \sum_{i=1}^{I} \alpha_i [y_i(wx + b) - 1] \tag{7}$$

Lagrange çarpanları yöntemine göre $L(w, b, \alpha)$ fonksiyonunun ekstremum noktaları, w ve b değerlerine göre türevlerinin sıfıra eşitlenmesi ile hesaplanır (Denklem 8 ve 9) [38].

$$\sum_{i=1}^{I} \alpha_i y_i \qquad \alpha_i \geq 0, \quad i = 1, \dots, I \tag{8}$$

$$w = \sum_{i=1}^{I} \alpha_i y_i x_i \qquad \alpha_i \geq 0, \quad i = 1, \dots, I \tag{9}$$

$\alpha \neq 0$ noktaları destek vektörleridir. Karush-Kuhn-Tucker şartları teoremi kullanılarak Denklem (5) eşitsizliğinin $\alpha \neq 0$ olduğu noktalarda aşağıdaki eşitliğe dönüşür (Denklem 10 ve 11) [39].

$$\alpha_i [y_i(wx + b) - 1], \qquad i = 1, \dots, I \tag{10}$$

$$L(\alpha) = \sum_{i=1}^{I} \alpha_i - \frac{1}{2} \sum_{i=1}^{I} \sum_{j=1}^{J} \alpha_i \alpha_j y_i y_j (x_i x_j) \tag{11}$$

Denklem (9) ve (10), Denklem (7)'de yerine konularak düzenlendiğinde, Denklem (11) elde edilir. $L(\alpha)$ fonksiyonu, Denklem (8) kısıtına bağlı olarak maksimize edilerek çözüme ulaşılır [40].

2.3. Performans Göstergeleri

En iyi sınıflandırma performansının ölçülebilmesi amacıyla eğitim sürecinin ardından test verileri ile sınıflandırma performansı test edilmiştir. Algoritma tarafından üretilen sınıflar ile test sınıflarının mukayesesi neticesinde bunların ne oranda doğru tahmin edildiği sınıflandırma doğruluğunu belirler ki bu hesaplama Denklem (12) ile gerçekleştirilmiştir [41].

$$Doğruluk = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN} \quad (12)$$

Denklem (12)'de gösterilen sınıflandırma işleminde veri kümesinden dört muhtemel sonuç elde edilir: Gerçekte pozitif veya negatif olan örnek pozitif/negatif olarak doğru atandığında/sınıflandırıldığında doğru pozitif (TP) ve doğru negatif (TN), gerçekte pozitif/negatif olan örnek negatif/pozitif olarak yanlış atandığında/sınıflandırıldığında ise yanlış negatif (FN) ve yanlış pozitif (FP) olarak tanımlanır. Tüm bu muhtemel durumların tablolaştırıldığı matrise ise karışıklık matrisi denir (**Çizelge 3.**). Eğer çalışmada pozitif ve negatif verilerin tespitinden ayrı olarak örneğin nötr sınıflandırmada yapılmak isteniyorsa bu matris 3X3'lük bir form oluşturur. Bu çalışmada nötr duyguların oynaklığa etkisi yeterince belirleyici olmadığından, analizler pozitif ve negatif yorumlar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 3. Karışıklık Matrisi

Tahmin Edilen Değerler	Gerçek Değerler	
	Olumlu	Olumsuz
Olumlu	Doğru Pozitif (TP)	Yanlış Pozitif (FP)
Olumsuz	Yanlış Negatif (FN)	Doğru Negatif (FN)

Analiz sonucunda twitter paylaşımlarının genel sınıflandırma başarısı SMOreg yöntemi kullanılarak test edilmiş ve twitler %86 düzeyinde bir başarıyla sınıflandırılabilmiştir.

3. KOLLUK KUVVETLERİNİN ÜÇ GÜNLÜK DUYGU PUANLARININ BELİRLENMESİ

Nofer vd. (2015), 100 milyon twit üzerinden yaptıkları analizde, takipçi sayılarının ruhsal bulaşıcılığa yol açtığını ve takipçi sayısı fazla olan kullanıcıların paylaşımlarının daha fazla etkiye neden olduğunu tespit etmişlerdir [42]. Bu tespitten yola çıkarak, bu çalışmada da her bir kolluk kuvveti özelinde paylaşılan olumlu ve olumsuz twit sayılarının belirlenerek birbirinden çıkarılmasının gerçek duygu ağırlıklarını veremeyeceği, bazı twitlerin yaygın bir şekilde paylaşılıp okunurken bazı twitlerin ise âtıl kalabileceği değerlendirilmiştir. Bu nedenle hesaplamalarda paylaşılan twitlerin okunma sayılarını hesaplamaya katmanın daha doğru ve gerçekçi bir sonuç vereceği düşünülerek Bozma ve Kul [43] tarafından kullanılan ağırlık hesaplama denkleminden istifade edilmiştir (Denklem (13)).

$$f = \frac{pc + plc - (nc + nlc)}{tc + tlc} \quad (13)$$

Bu denklemde; pc olumlu paylaşım sayısını, plc olumlu paylaşımların okunma sayısını, nc olumsuz paylaşımların sayısını, tc toplam paylaşım sayısını ve tlc toplam paylaşımların okunma sayısını ifade etmek üzere hesaplamalara 3 günlük ortalama twit paylaşım değerleri girilerek her bir kolluk kuvvetinin duygu puanları hesaplanmıştır.

4. DUYGU PUANLARINA GÖRE OYNAKLIĞIN TESPİT EDİLMESİ

Oynaklığın belirlenmesi amacıyla çok değişkenli genelleştirilmiş otoregresif koşullu değişen varyans modellerinden biri olan VAR-BEKK-GARCH yöntemi ve modelin çözümü için Eviews 12 yazılımından istifade edilmiştir. VAR-BEKK-GARCH yöntemi ile kamuoyu algılarının koşullu varyansları arasındaki ilişkinin zamana bağlı yayılımı gözlemlenebilmektedir. Modelin çözümünde kullanılan 3 denklem (Denklem 14-16) sırasıyla şu şekilde olup, hesaplama adımları Yu vd. [44] ve Thenmozhi ve Maurya [45]'nın çalışmalarında ayrıntılı olarak incelenebilir:

$$R_t = \Phi + \sum_{i=1}^{\rho} \Gamma_i R_{t-i} + \varepsilon_t$$

$$\varepsilon_t \sim (0, H_t) \; ve \; H = \begin{pmatrix} h_{11,t} & \cdots & h_{1n,t} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ h_{m1,t} & \cdots & h_{mn,t} \end{pmatrix}, problemimiz\ için\ m = n = 3 \tag{14}$$

$$R_t = \begin{bmatrix} R_{1,t} \\ R_{2,t} \\ R_{3,t} \end{bmatrix};\ \varepsilon_t = \begin{bmatrix} \varepsilon_{1,t} \\ \varepsilon_{2,t} \\ \varepsilon_{3,t} \end{bmatrix};\ \Phi_t = \begin{bmatrix} \Phi_1 \\ \Phi_2 \\ \Phi_3 \end{bmatrix};\ \Gamma_t = \begin{pmatrix} \Gamma_{11}^{(t)} & \cdots & \Gamma_{1n}^{(t)} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ \Gamma_{m1}^{(t)} & \cdots & \Gamma_{mn}^{(t)} \end{pmatrix},$$

$$H_t = CC' + \sum_{k=1}^{l} p_{kt}^2 E_k E_k' + \sum_{k=1}^{l} \varphi_{kt}^2 F_k F_k' + \sum_{k=1}^{l} \lambda_{kt}^2 G_k G_k' + \sum_{j=1}^{f} B_j' H_{t-j} B_j + \sum_{k=1}^{g} A_k' \varepsilon_{t-k} \varepsilon_{t-k}' A_j \tag{15}$$

$$Rt_{i,t+1} = 100 * \ln\left(\frac{P_{i,t+1}}{P_{i,t}}\right) \tag{16}$$

Analizin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle yapılması gereken testler vardır. Bu testler sayesinde zamansal olarak durağanlığın tespiti (ki zaman serisi analizi yapılabilmesi için ilk ön koşul verinin durağan olmasıdır) otokorelasyon ve varyans değişimi bulunup bulunmadığı incelenebilir. Bu nedenle bu çalışmada ADF birim kök testi ile serilerin durağanlığı incelenmiş ve serilerin durağan olduğu tespit edilmiştir. Serilerde otokorelasyon ve değişen varyansların tespit edilebilmesi amacıyla Ljung-Box Q ve ARCH-LM testleri gerçekleştirilmiş ve 0,01, 0,05 ve 0,10 anlamlılık düzeylerinde, otokorelasyon ve değişen varyans problemleri olduğu anlaşılarak zamana bağlı analizlerin yapılabileceği anlaşılmıştır. Gerçekleştirilen analizler neticesinde zaman serilerine ait uygunluk test istatistikleri **Çizelge 4.**'te ve VAR(1)-BEKK-GARCH(1,1)-X modelinin seri ortalama ve varyans denklem sonuçları **Çizelge 5.**'te sunulmuştur.

Çizelge 4. (3)'er Günlük Zaman Serilerine Ait Uygunluk Test İstatistikleri

İstatistikler	Jandarma (R1,t)	Polis (R2,t)	Bekçi (R3,t)
Durağanlık Birim Kök Testi:			
ADF	-8,354***	-17,132***	-14,648***
Otokorelasyonların Test Edilmesi:			
Ljung-Box Q(5)	19,849 (0,000)	6,246 (0,245)	2,135 (0,764)
Ljung-Box Q2(5)	103,669	2,127	0,002

	(0,000)	(0,831)	(0,999)
ARCH Etkisinin Test Edilmesi:			
ARCH-LM(5)	16,685 (0,000)	0,544 (0,853)	0,008 (0,998)
ARCH-LM2(5)	10,251 (0,000)	0,053 (0,998)	0,004 (1,000)
*Not: *** (0,01), **(0,05), *(0,10) anlamlılık düzeylerinde boş hipotezin reddedildiğini ifade etmektedir, yani kolluk kuvvetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Hücrelerde parantez içerisindeki değerler p-değerlerini göstermektedir.*			

Çizelge 5. VAR(1)-BEKK-GARCH(1,1)-X Modelinin Seri Ortalama ve Varyans Denklem Sonuçları

Tahmin	Jandarma (R1,t)	Polis (R2,t)	Bekçi (R3,t)
Ortalama Eşitliği			
Sabit	-0,004 (-0,023)	0,210** (2,426)	0,170*** (5,793)
Γ_{i1}	-0,129*** (-3,159)	0,025 (0,980)	-0,042*** (-3,056)
Γ_{i2}	-0,065 (-0,799)	-0,209*** (-4,612)	0,079*** (2,686)
Γ_{i3}	0,032 (0,418)	-0,013 (-0,255)	-0,209*** (-14,236)
Varyans Eşitliği			
c_{1i}	1,895*** (24,265)		
c_{2i}	0,425*** (4,122)	1,493*** (32,616)	
c_{3i}	0,060 (0,945)	0,152** (2,342)	-0,000 (-0,000)
a_{1i}	0,563*** (14,249)	0,022 (0,542)	0,080*** (5,262)
a_{2i}	-0,396*** (-3,526)	0,157** (2,422)	-0,339*** (-8,517)
a_{3i}	-0,409*** (-4,683)	0,360*** (2,950)	1,120*** (63,757)
b_{1i}	0,407*** (14,923)	-0,074** (-2,134)	-0,089*** (-7,470)
b_{2i}	-0,118 (-0,962)	0,303*** (5,605)	-0,247*** (-7,516)
b_{3i}	0,455*** (6,056)	0,240*** (4,830)	0,670*** (36,257)
e_{1i}	0,529 (0,427)		
e_{2i}	-0,434 (-0,587)	-0,000 (-0,000)	
e_{3i}	-0,151 (-0,152)	-0,000 (-0,000)	-0,000 (-0,000)
f_{1i}	-6,056*** (-7,108)		
f_{2i}	0,785 (0,580)	-1,010 (-0,712)	
f_{3i}	-0,538 (-0,447)	0,274 (0,295)	0,000 (0,000)

g_{1i}	20,449*** (8,680)		
g_{2i}	1,831 (1,396)	0,000 (0,000)	
g_{3i}	-3,314*** (-4,764)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)
Tanısal Testler			
Ljung-Box Q(5)	8,143 [0,148]	1,964 [0,854]	7,740 [0,171]
Ljung-Box Q2(5)	8,504 [0,130]	1,916 [0,860]	3,105 [0,683]
ARCH-LM(5)	1,576 [0,167]	0,359 [0,876]	0,608 [0,694]
ARCH-LM2(5)	0,208 [0,958]	0,040 [0,999]	0,018 [0,999]
*Not: *** (0,01), **(0,05), *(0,10) anlamlılık düzeylerinde boş hipotezin reddedildiğini ifade etmektedir, yani kolluk kuvvetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Hücrelerde parantez içerisindeki değerler p-değerlerini göstermektedir.*			

Uygulanan BEKK–GARCH modelinde serilerin varyans eşitliklerine bakıldığında ilgili kolluk kuvvetlerinin twitter üzerinden kamuoyu algılarına göre hem kendi üzerinde hem de diğer kuvvetler üzerinde bir etkisi olup olmadığı değerlendirilmiş ve Jandarma üzerindeki kamuoyu algısında gözlemlenen bir dönem olumsuzlukta meydana gelecek %1'lik artış, kendi kamuoyu algısını toplamda %0,13 oranında azalttığı, benzer şekilde Polis ve Bekçilerin üzerindeki kamuoyu algısında gözlemlenen bir dönem olumsuzlukta meydana gelecek %1'lik artışın, kendi kamuoyu algısını toplamda %0,21 oranında düşürdüğü tespit edilmiştir.

Polis ve Bekçiler için elde edilen duygu puanlarının Jandarmanın koşullu varyansını artırdığı tespit edilmiştir. Yani Polis ve Bekçiler için yapılan olumsuz değerlendirmelerin kamuoyu nezdinde Jandarmanın algısında bir artışa neden olduğu tespit edilmiştir.

Polisler hakkında yapılan olumlu değerlendirmelerin sadece polis hakkındaki algıyı artırdığı ancak olumsuz değerlendirmelerin polis hakkındaki kamuoyu algısının azalmasına yol açarken Jandarmanın algısında artışa yol açtığı,

Bekçiler hakkında yapılan hakkında yapılan olumlu değerlendirmelerin sadece bekçiler hakkındaki algıyı artırdığı ancak olumsuz değerlendirmelerin ise hem Bekçiler hem de Polis hakkındaki kamuoyu algısının azalmasına yol açarken Jandarmanın algısında artışa yol açtığı, Jandarma hakkında yapılan olumlu ve olumsuz değerlendirmelerin sadece jandarma hakkındaki algıyı artırıp/azalttığı tespit edilmiştir.

Davranışsal finans perspektifine paralel olarak her ne kadar 3 kolluk kuvveti birbirlerinin rakibi olmasa da kamuoyu algısına etki edebilecek bir bilginin diğerlerine doğru yayıldığı tespit edilmiştir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal medya platformları üzerinden yayılan bilgiler aynı anda çok sayıda kullanıcı tarafından takip edilerek bir etki oluşturmakta ve oynaklık meydana getirebilmektedir.

Çalışmanın, literatüre iki yönden katkı sağladığı değerlendirilmektedir; Öncelikle, oynaklığın belirlenmesi için twit paylaşımlarının kullanıldığı geçmiş çalışmalarının hemen

hepsi hisse senedi, günlük döviz ve kripto para kuru tahmini ve yatırım kararları gibi ekonomik tahminler için gerçekleştirilmiştir. Diğer bilim dalları için kullanımı ise yok denecek kadar azdır. Bu yönüyle literatürdeki bu boşluk giderilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca, kolluk güçlerinin birbirleri arasındaki oynaklık geçişkenlikleri ortaya çıkarılmış ve VAR-BEKK-GARCH analizi ile kolluk kuvvetleri için elde edilen duygu puanları ile kamuoyu algısı arasındaki oynaklığa etkisi ölçülmüştür.

Gelecek çalışmalarda;

(i) Facebook, Instagram gibi diğer yaygın sosyal medya platformlarından çekilecek verilerde çalışmaya dahil edilerek çalışmanın kapsamı geliştirilebilir.

(ii) Ayrıca kamuoyu algısındaki oynaklığa neden olan spesifik olaylar/müdahaleler özelinde ilave ayrıntılı analizler gerçekleştirilerek hangi boyutta olayların meydana gelen olay/müdahalenin tüm bir teşkilat hakkındaki algıyı değiştirebileceği konuları daha ayrıntılı olarak incelenebilir.

(iii) Benzer şekilde kolluk kuvvetleri özelinde kamuoyu algısı anket yöntemiyle ölçülerek oynaklığın tespiti için karşılaştırmalı bir analiz gerçekleştirilebilir.

(iv) Temel makine öğrenmesi yöntemlerinin birleştirilmesi yoluyla geliştirilen topluluk öğrenme yöntemleri (ensembles) (Ör: Bagging, Voting, Stacking vb.) pek çok çalışmada temel yöntemlere göre üstünlüğü raporlanmıştır. Bu çalışmanın sınıflandırma başarısının artırılabilmesi amacıyla topluluk sınıflandırma yöntemleri ile analiz genişletilebilir.

KAYNAKÇA

[1] Babahanoğlu, N. Kolluğun Sivil Gözetimi ve Kolluğun Sivil Gözetiminin Malatya-Yeşilyurt İlçesi Uygulaması, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 2, 2021.

[2] Güngör, M., Karakılçık, Y. Bağımsız Kolluk Şikâyet Sisteminin Temel Özellikleri ve Örnek Ülke Uygulamaları, Ombudsman Akademik, 7,13, 2020.

[3] Ren, R., Wu, D. An innovative sentiment analysis to measure herd behavior, IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics: Systems, 50, 10, 2018.

[4] Loughran, T., McDonald, B. The use of word lists in textual analysis, Journal of Behavioral Finance, 16, 1, 2015.

[5] Oliveira, N., Cortez, P., Areal, N. Stock market sentiment lexicon acquisition using microblogging data and statistical measures, Decision Support Systems, 85, 2016.

[6] Nguyen, T. H., Shirai, K., Velcin, J. Sentiment analysis on social media for stock movement prediction, Expert Systems with Applications, 42, 24, 2015.

[7] Day, M. Y. and Lee, C. C. *Deep learning for financial sentiment analysis on finance news providers*, IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining (ASONAM), 1127-1134, San Francisco, 2016.

[8] Nopp, C. and Hanbury, A. *Detecting risks in the banking system by sentiment analysis*, Proceedings of the 2015 conference on empirical methods in natural language processing, 591-600, Lisbon, 2015.

[9] Pröllochs, N., Feuerriegel, S., Neumann, D. Negation scope detection in sentiment analysis: Decision support for news-driven trading, Decision Support Systems, 88, 2016.

[10] Bektaş, J. *Detection of Economy-Related Turkish Tweets Based on Machine Learning Approaches*, Data Mining Approaches for Big Data and Sentiment Analysis in Social Media, 171-195, IGI Global, 2022.

[11] Çeltek, E. *Opinion mining or sentiment analysis of online reviews in tourism*, Handbook on Tourism and Social Media, Edward Elgar Publishing, 2022.

[12] Çöltekin, Ç., Doğruöz, A. S., Çetinoğlu, Ö. Resources for Turkish Natural Language Processing: A critical survey, 2022, https://arxiv.org/abs/2204.05042/ (Erişim tarihi: 18.07.2022).

[13] Bayer, C. *Recent Advancements in Sentiment Analysis in Finance*, Yüksek Lisans Tezi, Universität zu Berlin, Humboldt, 2019.

[14] Kahneman, D., Tversky, A. On the interpretation of intuitive probability: A reply to Jonathan Cohen, Cognition, 7, 4, 1979.

[15] Damasio, A.R. *Descartes' error: Emotion, reason, and the human brain*, Grosset/Putnam, New York, 1994.

[16] Fama, E. F. Session topic: stock market price behavior, The Journal of Finance, 25, 2, 1970.

[17] Baker, H.K. and Nofsinger, J.R. *Behavioral finance: investors, corporations, and markets*, John Wiley & Sons, 2010.

[18] Cen, Y., Tan, Z., Wu, C. Impacts of Financial Media Information on Stock Market: An Empirical Study of Sentiment Analysis, Data Analysis and Knowledge Discovery, 3, 9, 2019.

[19] Paramanik, R.N., Singhal, V. Sentiment analysis of Indian stock market volatility, Procedia Computer Science, 176, 2020.

[20] Lehrer, S., Xie, T., Zhang, X. Social media sentiment, model uncertainty, and volatility forecasting, Economic Modelling, 102, 2021.

[21] Gong, X., Zhang, W., Wang, J., Wang, C. Investor sentiment and stock volatility: New evidence, International Review of Financial Analysis, 102028, 2022.

[22] Song, C., Zhou, S., Hunt, K., Zhuang, J. Comprehensive Evolution Analysis of Public Perceptions Related to Pediatric Care: A Sina Weibo Case Study (2013–2020), SAGE Open, 12, 1, 2022.

[23] Vargas, A.N., Maier, A., Vallim, M.B., Banda, J.M., Preciado, V.M. Negative Perception of the COVID-19 Pandemic Is Dropping: Evidence From Twitter Posts, Frontiers in Psychology, 4067, 2021.

[24] Greco, F., Polli, A. Security perception and people well-being, Social Indicators Research, 153, 2, 2021.

[25] Lei, S., Zhang, Y. The role of the media in socially responsible investing, International Journal of Bank Marketing, 38, 4, 2020.

[26] Al-Obeidat, F., Hani, A.B., Benkhelifa, E., Adedugbe, O. and Majdalawieh, M. *A sentiment analysis approach of data volatility for consumer satisfaction in the fashion industry*, Sixth International Conference on Social Networks Analysis, Management and Security (SNAMS), 262-267, Granada, 2019.

[27] Velásquez, D., Medina, S., Yamada, G., Lavado, P., Núñez, M., Alatrista, H. and Morzan, J. *I read the news today, oh boy: The effect of crime news coverage on crime perception and trust* (No. 12056), IZA Discussion Papers, 2018.

[28] Lang, M. *Essays on Sentiment Analysis through Textual Analysis in Real Estate Markets* (Vol. 88), Universitätsbibliothek Regensburg, 2018.

[29] Hu, Z., Jiao, J., Zhu, J. (2019). Using Tweets to Predict the Stock Market, http://cs229.stanford.edu/proj2013/HuJiaoZhu-Using%20Tweets%20to%20Predict%20the%20Stock%20Market.pdf, (Erişim Tarihi: 18.07.2022).

[30] Şimşek, M.U. ve Özdemir, S. *Analysis of the relation between Turkish twitter messages and stock market index*, 6th International Conference on Application of Information and Communication Technologies (AICT), 1-4, Tbilisi, 2012.

[31] Kotthoff, L., Thornton, C., Hoos, H. H., Hutter, F. and Leyton-Brown, K. *Auto-WEKA: Automatic model selection and hyperparameter optimization in WEKA*, Automated Machine Learning, 81-95, Springer, Cham, 2019.

[32] Kotthoff, L., Thornton, C. and Hutter, F. *User guide for auto-WEKA version 2.6*, Dept. Comput. Sci., Univ. British Columbia, BETA lab, Vancouver, BC, Canada, Tech. Rep, 2, 1-15, 2017.

[33] Yumurtacı Aydoğmuş, H., Erdal, H.İ., Karakurt, O., Namli, E., Turkan, Y.S., Erdal, H. A Comparative Assessment of Bagging Ensemble Models for Modeling Concrete Slump Flow, Computers and Concrete, 16, 5, 2015.

[34] Erdal, H. Makine Öğrenmesi Yöntemlerinin İnşaat Sektörüne Katkısı: Basınç Dayanımı Tahminlemesi, Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 21, 3, 2015.

[35] https://stanford.edu/~shervine/l/tr/teaching/cs-229/cheatsheet-supervised-learning (Erişim Tarihi: 19.07.2022)

[36] Türkan, Y. S., Yumurtacı Aydoğmuş, H., Erdal, H. The Prediction of The Wind Speed at Different Heights by Machine Learning Methods, An International Journal of Optimization and Control: Theories & Applications (IJOCTA), 6, 2, 2016.

[37] Demirdöğen, O., Erdal, H., Akbaba, A.İ. Comparing Various Machine Learning Methods for Prediction of Patient Revisit Intention: A Case Study, Selçuk Üniversitesi Mühendislik Bilim ve Teknoloji Dergisi, 5, 4, 2017.

[38] Erdal, H. *Prediction of Pipeline Projects Construction Costs Utilizing Machine Learning Techniques*, International Marmara Science and Social Sciences Congress, Derince, 2021.

[39] Erdal, H., Erdal, M., Şimşek, O., Erdal, H.İ. Prediction of Concrete Compressive Strength Using Non-destructive Test Results, Computers and Concrete, 21, 4, 2018.

[40] Namlı E., Erdal H. and Erdal, H.İ. *Artificial Intelligence-Based Prediction Models for Energy Performance of Residential Buildings*, Recycling and Reuse Approaches for Better Sustainability, 141-149, Springer, 2019.

[41] Yapraklı, T.Ş., Erdal, H. Firma Başarısızlığı Tahminlemesi: Makine Öğrenmesine Dayalı Bir Uygulama, International Journal of Informatics Technologies, 9, 1, 2016.

[42] Kul, S. Türkçe tweetlerin analiz edilebilmesi için hadoop/hive kullanan melez bir sistemin geliştirilmesi, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2018.

[43] Bozma, G., Kul, S. Twitter ile Hisse Senetleri Oynaklığı Tahmin Edilebilir mi?, Sosyoekonomi, 28, 45, 2020.

[44] Yu, L., Zha, R., Stafylas, D., He, K., Liu, J. Dependences and volatility spillovers between the oil and stock markets: New evidence from the copula and VAR-BEKK-GARCH models, International Review of Financial Analysis, 68, 2020.

[45] Thenmozhi, M., Maurya, S. Crude oil volatility transmission across food commodity markets: A multivariate BEKK-GARCH approach, Journal of Emerging Market Finance, 20, 2, 2020.

EL KAİDE UZANTILI BİR TERÖR ÖRGÜTÜ: BOKO HARAM (KURULUŞU, YAPISI VE FAALİYETLERİ)

Dr, Gürdal Çetinkaya

Bağımsız Araştırmacı, Orcid No: 0000-0002-2651-1779.

ÖZET

Boko Haram terör örgütü Nijerya'nın Borno eyaletinde 2002 yılında Muhammed Yusuf tarafından kurulmuştur. Bu terör örgütü radikal İslamcı bir anlayışa sahip olmuştur. Örgüt, Nijerya'nın kuzey kesimlerinde şeriat hükümlerinin geçerli olmasından ötürü daha etkili olmuştur. Boko Haram terör örgütü genellikle insanları öldürme, kent ve kiliseleri yakma, göçlere neden olma ve dini gerekçelerle genç kızları kaçırıp satma gibi pek çok yasadışı faaliyet ile gündemde kendisine yer bulmuştur. Boko Haram'ın asıl kuruluş amacı tüm Nijerya'ya şeriat getirmektir. Örgütün ismi Hausa dilinde "Batı" anlamına gelen "Boko" ve Türkçe de "yasak" anlamına gelen "haram" sözcüklerinden meydana gelmiştir. Yine, örgüt ilk askeri tesisini 2004 yılında Nijer sınırına yakın bir yerde kurmuştur. Nijerya'daki İslami hareket liderlerinden biri olan İbrahim Zakzaki, Boko Haram terör örgütünün Taliban ve El-Kaide ile yakın ilişki içerisinde olan bir terör örgütü olduğunu açık bir şekilde ifade etmiştir. Boko Haram terör örgütü 2004 yılında polisle girdiği çatışma sonucunda Kamerun sınırı yakınlarında 28 üyesini kaybetmiştir. Özellikle polis merkezleri başta olmak üzere kamu binalarını kendisine hedef alan örgüt yüzlerce masum insanın ölümüne sebep olmuştur. Ayrıca, Boko Haram militanlarının gerçekleştirdiği eylemlerin sonucunda 3000'den fazla insan Nijerya'nın kuzeyinden göç etmek zorunda kalmıştır. Örgütün lideri olan Muhammed Yusuf Batı tipi eğitime kesinlikle karşı olduğunu ve bu eğitimin haram olduğunu belirtmiştir. Yusuf, ayrıca bu eğitimin insanların Allah'a olan inançlarını da zedelediğini kaydetmiştir. BBC'ye vermiş olduğu demecinde bilimsel ve Batı tarzı eğitimi istemediğini açık bir dille ifade etmiştir. Bu çalışmada Boko Haram terör örgütünün kuruluşu, yapısı ve faaliyetlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Terör, Boko Haram, Örgüt, El-Kaide, Nijerya.

TERÖR VE TERÖRİZMDE KULLANILAN RETORİK DİL ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üye. Yusuf TAN

Hakkari Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, -ORCID:0000-0001-6968-9705

ÖZET

Antik Yunan'da bir kitabede yazan "Retorik öğrenmeyen, onun kurbanı olur" ifadesi, bu çalışmanın ana hedefi doğrultusunda terör ve terörizmin kullandığı dil ve söylem üzerine yorumlanacaktır. Dili, başkalarını ikna etme ya da etkileme sanatı şeklinde tanımlanan retoriğin, terör ve terörizmin elinde nasıl baştan çıkarıcı bir söyleme döndüğü herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. İkna etmenin ya da etkilemenin iyiye mi yoksa kötüye mi kullanıldığı burada önem kazanmaktadır. Bu ikilemin farkına vararak retoriğin nasıl kullanılması gerektiği bu çalışmanın ana hedefi olacaktır. Nitekim retoriğin ikna gücünü bilip onu menfaatleri doğrultusunda kötüye kullanan ve yüzlerce hatta binlerce insanı etkileyen dilin incelenmesi ve yine retoriğin ikna etme gücünü kullanarak bunun önüne nasıl geçileceği son derece önem arz etmektedir. Retoriğin nasıl kullanıldığına göre muhatap kitlenin iyi yönde ya da kötü yönde ikna oluşu vardır. Bu ikna oluş ise en başta kavramları nasıl kullandığımıza/tanımladığımıza göre değişkenlik göstermektedir. Özellikle günümüzde, kavramların içinin nasıl boşaltıldığını ve insanların elinde nasıl tehlikeli birer silaha dönüştürüldüğünü gerek kitle iletişim gerekse de diğer yayın ve propaganda araçlarında görmekteyiz. Örneğin *terör* sözcüğünün terörist olarak kabul edilen bir örgüt tarafından tanımlama ve algıma şekli farklıyken terörle mücadele edenler tarafından çok daha farklı bir şekilde ele alındığını görmekteyiz. Tanımında ve kapsamında bir fikir birliği olmayan bu terimlerin özellikle insanları ikna etmek için kullanılan dilde nasıl etkili olduğu, nelere yol açtığı ve bunun önüne nasıl geçileceği bu çalışmanın temel tartışma konusu olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Terör, Terörizm, Dil, Retorik, Mantık

PABLO PİCASSO'NUN "GUERNİCA" ÇALIŞMASINDA SAVAŞ VE ŞİDDETİN SEMBOLİK İFADESİ

Doç. Dr.MUSTAFA DİĞLER [1], Doç. Dr. RASİM SOYLU [2]

[1] Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Karaman / Türkiye- ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0784-4463

[2] Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Sakarya / Türkiye ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7136-1928

ÖZET

Bugün bir savaşı ve şiddeti protesto etmenin en iyi yolu ne olurdu? Küçük bir hamle ile çok sayıda insanı nasıl etkileyebilirsin? 1937'de Picasso, Paris Dünya Fuarı'nda milyonlarca ziyaretçiye sergilenen devasa duvar resmi boyutundaki tablosu Guernica ile savaşa ve şiddete karşı öfkesini dile getirdi. O zamandan beri, yirminci yüzyılın savaşa ve şiddete karşı en güçlü iddianamesi haline geldi ve bugün hala yoğun bir şekilde bu alakayı hissettiren resimlerden birisidir. Tablonun duygusal gücünün çoğu, yaklaşık 3,49 m uzunluğunda ve 7,77 genişliğindeki ezici boyutundan gelmektedir. Guernica, uzamsal tarafsızlıkla gözlemleyeceğiniz bir tablo değildir; etrafınızı sarıyor, sizi hayattan daha büyük figürleri ve aksiyonunun içine çekiyor gibi hissettiriyor. Büyüklüğü ve çoklu figürleri, Avrupa tarihi resimlerinin uzun geleneğine atıfta bulunsa da bu resim farklıdır çünkü savaş ve şiddet kavramını kahramanca kabul etmek yerine bunlara meydan okumaktadır. Peki Picasso bu resmi niçin yaptı? Picasso, Guernica'yı 1936-39 İspanya İç Savaşı sırasında Alman uçakları tarafından aynı adı taşıyan Bask kasabasının bombalanmasından sonra yaptı. Resim tartışmalara neden oldu ve tartışmalı olmaya devam ediyor. Sembolizmi, merkezi görüntüleri ile bombalama arasındaki tutarsızlık nedeniyle kafa karıştırıyor. Guernica'daki görüntülerin anlamı hakkında neredeyse sonsuz tartışmalar oldu. Eserin içinde yer alan insanlar, hayvanlar ve binalar karmaşa ve şiddet içinde çarpık formlarda yansıtılmıştır. Picasso'nun Guernica'sında savaş ve şiddet karşıtlığı mesajları net bir şekilde okunurken resimde kullanılmış olan sembolist izlekler kesin bir şekilde ifade edilememekle birlikte sanat tarihçileri arasında da tartışılamaya devam edilmektedir. Sanat tarihçilerden bir kısmı Picasso'nun resimlerinde boğa ve at figürleri öne çıkmış olan simgesel özneler olduğunu fakat bu iki figürün insanları ve ülkeleri soyutluktan kurtarmış olan önemli iki karakter olarak simgeselleştirildiklerini söylerler. Sanat tarihçileri içerisindeki bir diğer grup ise Guernica'da kullanılmış olan siyah, gri ve tonların kullanılmış olması insanların perişanlığının ve ıstırabının izlerini vermek için kullanıldığını kalabalık ve karmaşık bileşiminin baskıyı simgeleştirdiğini söylemektedirler. Aynı şekilde resimde bir diğer dikkat çeken nokta bedenlerin orantısız bir biçimde bükülmeleri sıkıntı karşısında geliştirdikleri bir protesto enstrümanı olarak yorumlanmaktadır. Resimde ateş, savaşın yıkıcı gücü olarak simgeleştirilmiştir. Resimde gördüğümüz bir diğer simge elinde kırık bir kılıç tutan parçalanmış kol insanın yenilgisini simgelemektedir. Bu resimde Picasso'nun sembolizm anlayışı çok uzun yıllar sorgulanmıştır. Bu çalışmada Picasso'nun bu resmi yapmasındaki amacını ve resimde kullandığı sembolleri inceleyerek konuya açıklık getirmeye çalışacağız. Bu çalışmada literatür taraması ve resim analizini gösterge bilim yöntemi ile ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: Savaş, Şiddet, Picasso, Guernica, Göstergebilim, Sembol.

ABSTRACT

What would be the best way to protest a war and violence today? How can you impress so many people with one small move? In 1937, Picasso expressed his anger at war and violence with his huge mural-size painting Guernica, which was displayed to millions of visitors at the Paris World's Fair. Since then, it has become the twentieth century's strongest indictment against war and violence, and is one of those paintings that still resonates heavily today. Much of the emotional power of the painting comes from its overwhelming size, which is approximately 3.49m long and 7.77m wide. Guernica is not a painting you would observe with spatial neutrality; It wraps around you, making you feel like you're immersing yourself in larger-than-life figures and action. Although its size and multiple figures refer to the long tradition of European historical painting, this painting is different because it challenges the concepts of war and violence rather than heroically accepting them. So why did Picasso paint this painting? Picasso made Guernica after the bombing of the Basque town of the same name by German planes during the 1936-39 Spanish Civil War. The picture caused controversy and remains controversial. Its symbolism is confusing because of the inconsistency between its central images and the bombing. There has been almost endless debate about the meaning of the images in Guernica. The people, animals and buildings in the work are reflected in distorted forms in chaos and violence. While the messages of war and non-violence are clearly read in Picasso's Guernica, the symbolist themes used in the painting cannot be expressed precisely, but it continues to be discussed among art historians. Some of the art historians say that the bull and horse figures are prominent symbolic subjects in Picasso's paintings, but these two figures are symbolized as two important characters who have saved people and countries from abstraction. Another group of art historians say that the use of black, gray and tones used in Guernica is used to give traces of the misery and suffering of the people, and that the crowded and complex combination symbolizes oppression. Likewise, another striking point in the painting is that the disproportionate bending of the bodies is interpreted as a protest instrument they developed in the face of distress. In the painting, fire is symbolized as the destructive force of war. Another symbol we see in the picture, the broken arm holding a broken sword in his hand, symbolizes the defeat of man. In this painting, Picasso's understanding of symbolism has been questioned for many years. In this study, we will try to clarify the subject by examining Picasso's purpose in making this painting and the symbols he used in the painting. In this study, we will deal with literature review and picture analysis with semiotic method.

Keywords: War, Violence, Picasso, Guernica, Semiotics, Symbolizm.

Giriş

Savaş, şiddet ve çatışma istenmeyen bütün yönlerine ve toplumda meydana getirdiği tüm zararlara rağmen insanlık tarihi kadar eskidir. Geçmiş dönemlere baktığımızda kavimlerin birbirleriyle çarpıştıklarını, toplumların çatışma ile her dönem kaynaştıklarını ve savaşların her dönemde gündemden düşmediğini görürüz. Her dönemde insanlık bu gerilimli ortamdan çok büyük zararlar görmüş ve çok büyük acılar yaşamışlardır. Toplum içerisinde olaylar, çatışmalar ve savaşlardan uzak duramadıkları gibi çağının tanıkları da olmuşlardır. Toplumda büyük çatışmaların ve savaşların olduğu yerde sanatçıların bunlara seyirci ve duyarsız kalması kesinlikle beklenemez.

Sanat ve sanatçı toplumsal olayların görsel izleklerini sonraki kuşaklara ileten gerçek birer tanıktırlar. Sanat ve sanatçı toplumda iyi, kötü, güze, çirkin her ne iz varsa bunların tüm yansımaları sanatçı aracılığıyla sanat esrine düşer. Tarih içerisindeki bir uygarlığı, bir dönemi, bir uygarlığın temel yönelimlerini, kimliklerini, yaşam tarzlarını ve düşünce sistemlerini anlamak istiyorsak onların üretmiş oldukları sanat eserlerine bakmamız yeterli olacaktır.

İnsanlık tarihi kadar eski olan savaşların ve toplumsal çatışmaların sanat alanı içerisinde temsiliyet bulması kaçınılmaz bir durumdur. Sanat alanında bazen bir trajedi, bazen toplumun çektiği acılar ve bazen de insanların umutları resmedilmiştir. Sanatçı ve sanat eseri izleyicileri bazen bir teselliyi bazen de gerçekleşmesi imkânsız hayalleri ve çoğunlukla da savaşın ve şiddetin beraberinde getirdiği korkuyu sanatsal sürecin içerisinde tecrübe etmişlerdir. Sanatçıların ortaya koydukları savaşın görsel izlekleri içerisindeki en mükemmel örneklerinden birisi kuşkusuz Pablo Picasso'nun "Guernica" sıdır.

Bugün bir savaşı protesto etmenin en iyi yolu ne olabilir? Çok sayıda insanı nasıl etkileyebilirsiniz? 1937 yılında Picasso, milyonlarca ziyaretçiye ev sahipliği yapmış olan Paris Dünya Fuarında İspanya Pavyonu için yapmış olduğu savaş karşıtı resmi "Guernica" ile savaşa karşı olan öfkesini milyonlara ulaştırmıştır. Guernica o zamandan bugüne 20. yüzyılın savaşa karşı en güçlü iddianamesi haline geldi ve bugün bile savaş karşıtlığını en güçlü şekilde hissettiren resimlerden birisidir. Bu çalışmamızda "Guernica" nın sembolik anlamlarını ele alınacaktır.

Guernica'nın Hikayesi

Görsel 1- Bombardıman Sonrası Guernica Kasabası

Guernica hikayesi ve konusu ile ön plana çıkan bir Picasso tablosudur. Guernica bir kasabanın bombardıman altında yok oluşunu anlatan anısal bir tablodur. Bombardımanın yapıldığı İspanya'nın Bask bölgesindeki Guernica kasabasında yaşanmış olan vahşetin temsili olan bir resim haline gelmiştir. Guernica bombardımanı İspanya iç savaşı sırasında yapılan hava saldırısıdır. Fikriyat'a (2023) göre; Guernica çok büyük bir yer değildi o günkü nüfusu yaklaşık 5000 kadardı ve nüfüsu ağırlıklı olarak kadınlar ve çocuklardan oluşuyordu. Öyle çok büyük önem arz edecek stratejik bir öneme de sahip değildi. O dönem yapılmış olan açıklamalarda yapılan hava saldırısında yaklaşık 1654 ölü ve 889 yaralı sayısı veriyordu.

Görsel 2- Bombardıman Sonrası Guernica

Görsel 3- Picasso Guernica Resmi Üzerinde Çalışırken

İspanya iç savaşında tam 84 yıl önce Guernica kasabasına çok büyük bir hava saldırısı yapıldı. Alman bombardıman uçakları tarafından gerçekleştirilmiş olan hava saldırısı çok sayıda çoğunluğu çocuk ve kadın olan pek çok sivilin ölümüne ve yaralanmasına yol açtı. Guernica'da pek çok sivil bina vurulmuş olmasına rağmen Almanlar vurmak istedikleri askeri ve stratejik hedefleri vurmayıp sivil hedefleri vurmaları dünya da çok büyük ses getirdi. Bu acımasız savaşta sivillerin çekmiş oldukları acılara sessiz ve duyarsız kalmamış "Guernica" ismini verdiği resminde bombardımanın izlerini yansıtmıştır.

1 Mayıs 1937'de vahşetin haberi Paris'e ulaştı. Görgü tanıklarının raporları yerel ve uluslararası gazetelerin ön sayfalarını doldurdu. Anavatanının Cumhuriyet hükümetine sempati duyan Picasso, yıkım ve ölüm haberleriyle dehşete düştü."Guernica" Picasso'nun Almanların sebep olduğu acımasız katliama verdiği görsel olarak verdiği güçlü bir yanıttır. Picasso "Guernica" resmi için yüzlerce eskiz çalışmasından sonra bir aydan çok daha kısa bir süre içerisinde resmini tamamladı ve Paris"teki İspanyol pavyonunda yerini aldı. Resim sergilenmeye başladıktan sonra fuarın en ilgi çeken bölümlerinden birisi oldu ve cazibe merkezi haline geldi. Buna iç savaştaki faşist vahşetin belgesel filmleri, haber filmleri ve grafik fotoğrafları eşlik etti. İnsanların bir dünya fuarında görmeyi bekledikleri tipik teknoloji kutlaması yerine, İspanyol Pavyonu'nun tamamı dünyayı şok ederek İspanyol halkının acılarıyla yüzleşmeye zorladı.

Savaş Karşıtı Simge "Guernica"

Görsel 4- Pablo Picasso, Guernica, 1937, tuval üzerine yağlı boya, 349 × 776 cm (Museo Reina Sofia, Madrid)

Resmin duygusal gücünün çoğu yaklaşık olarak 349 cm genişliği ve 776 cm uzunluğundaki ezici boyutundan gelmektedir. Bu resmin deşifre edilmesi kolay değil. Her yerde ölüm ve ölme var gibi görünüyor. Gözlerimiz çılgınca harekete alıştıkça, figürler ortaya çıkmaya başlar. Resmin en can alıcı görüntülerinden birisi; resmin en sol kısmında başını geriye doğru atmış acı ve keder içerisinde çığlık atan bir durumda ölmüş bebeğinin cesedini elinde tutan bir kadın

figürü görülmektedir. Sağında, kaosun ortasında zarar görmemiş ve sakin olan tek figür olan büyük beyaz bir boğanın başı ve vücudunun bir kısmı var. Altında, kolu kopmuş ve eli parçalanmış ölü ya da yaralı bir adam kırık bir kılıcı tutuyor. Sadece başı ve kolları görünüyor; vücudunun geri kalanı, diğer figürlerin üst üste binen ve dağılmış kısımları tarafından gizlenmiştir. Resmin merkezinde dehşet içerisinde bir at figürü yan tarafı bir mızrakla delinmiş acı içerisinde çığlık atar durumda betimlenmiştir. Resmin sağ tarafında üç kadın figürü daha görülmektedir. Figürlerden birisi resmin tepe noktasında görülen çıplak bir ampule bakarak içeri süzülerek girmektedir. Bir diğer kadın figürü yanar vaziyette evin penceresinden dışarıya doğru eğilmektedir ve içeri doğru uzattığı kolunda bir gaz lambası tutmaktadır. Üçüncü kadın figürü yana bina içerisinde kapana kapılmış korku içerisinde ve çığlık atar gibi betimlenmiştir Resimdeki figürlerin hepsinin yüzleri ıstırap içinde buruşmuş. Gözler çıkık, ağızlar açık, diller hançer şeklindedir.

Picasso, “Guernica” olarak isimlendirdiği çalışmasını siyah, beyaz ve gri tonlardan meydana gelen bir renk skalası ile renklendirmeyi tercih etmiştir. Bu, orijinal gazete haberleriyle ve siyah beyaz fotoğraflarla ilk karşılaşmasını yansıtabilir; ya da belki Picasso'ya bir görgü tanığı raporunun nesnel gerçekliğini düşündürdü. Resmin ortasındaki gazete kâğıdı yanılsaması yaratan dokulu desen, bir belgesel niteliğini daha da vurguluyor. Boyama yüzeyi boyunca siyah ve beyaz kontrastların keskin bir şekilde birbirini takip etmesi, aynı zamanda keskin bir hareketin görsel kinetik enerjisi olan dramatik bir yoğunluk yaratır.

İlk bakışta, Guernica'nın kompozisyonu kafa karıştırıcı ve kaotik görünüyor; izleyici yoğun şiddet içeren aksiyonun ortasına atılır. Her şey akış halinde gibi görünüyor. Alan, Picasso'nun önceki Kübist stilinin karakteristik özelliği olan değişen perspektifler ve çoklu bakış açıları ile sıkıştırılmış ve belirsizdir. Görüntüler üst üste gelir ve kesişir, biçimleri gizler ve sınırlarının ayırt edilmesini zorlaştırır. Bedenler çarpık ve yarı soyut, formlar süreksiz ve parçalıdır. Her şey birbirine girmiş gibi görünürken, keskin köşeli çizgiler parçalanmış bedenleri delip parçalıyor gibi görünüyor. Ancak, aslında ağır basan bir görsel düzen vardır. Picasso resminde kullandığı figürleri soldan sağa doğru hareket eder durumda üç dikey grup halinde düzenlemiştir. Resimde kullanılmış olan figürler büyük bir ışık gölge ve ışık üçgeni içerisinde sabitlemiştir.

Resmin tek bir özel anlamı yok gibi görünüyor. Guernica'yı 1937'de olduğu gibi bugün de zamansız ve evrensel olarak ilişkilendirilebilir kılan belki de tam da bu muğlaklık, tarihsel özgüllüğün olmaması veya acımasız savaşların sürdürülmeye devam etmesi gerçeğidir.

Guernica’da Görülen Simgeler

Guernica, çok çeşitli yorumlara açıktır. Resmin her bir parçasının bir anlamı ve sembolizmi vardır. Guernica’nın renk şeması, büyük boyutu ve soyut ikonografisi, picasso’nun savaş karşıtı mesajını ustaca vermektedir ve şehre yapılan saldırıyı anmaktadır.

Lynn’a (2023) göre; “Canlı renkler kullanan bir sanatçının duvar resmi boyutunda siyah, beyaz ve mavi yağlı boya tablosuna ne sıklıkla bakılır? Picasso'nun her zamanki pratiğinin dışında monoton bir parça yaratmasının bir nedeni var. Her iki özellik de resmin arkasındaki önemli anlamı aktarmaya yardımcı olur. Picasso, kübizme dayalı soyut bir üslup kullanarak gücünü

korusa da, izleyiciye tablonun gerçekçi olmayan bir tablo yerine bombalama sonrasının siyah beyaz bir fotoğrafı gibi hissettirmesini istedi".

Granell' e (1981;52) göre; "Guernica'nın soyut ikonografisi onu diğerlerinden ayırıyor. Hayvanlar da dahil olmak üzere Guernica'daki her karakterin sembolizmi vardır. Guernica'da üç hayvan vardır: boğa, at ve kuş. Boğa ve at, İspanyol toplumu için önemini simgeleyen tuvalde geniş alanlar kaplıyor. Boğa İspanya'yı kişileştiriyor. İspanya'da boğalara saygı duyulurken, bazı eleştirmenler Guernica boğasının İspanya'nın günahını, kefaret kurbanını simgelediğini iddia ediyor". Boğa zarar görmediği için İspanya'nın azmini temsil edebilir. İspanya düşmedi. Boğa gibi güçlü ve asil duruyor.

Guernica resminde gördüğümüz insan figürleri, hayvan figürleri ve figürlerin içerisinde betimlendiği bir odanın içerisi bir karmaşa ve şiddet içerisinde biçimleri çarpıtılıp deforme edilerek ele alınmıştır. Resim içerisinde gördüğümüz tüm figürlerin izleyenlere vermek istedikleri sembolik anlamlar şu şekildedir;

Görsel 5- Guernica Detay 1

Resim karmaşa içerisinde kapalı bir odada geçmektedir. Resmin izleyiciye göre sol üst köşesinde açık renkle boyanmış arka plan odanın dışına açılan duvarı yansıtmaktadır. Resimde görülen figürlerin çoğu bu aydınlık kısam doğru hareket halinde gösterilmiştir.

Görsel 6- Guernica Detay 2

Resimde sol tarafta dikkat çekici figürlerden birisi de boğa figürüdür. Boğa İspanyol kültüründe çok önemli simgelerden birisidir. Resimde boğanın kuyruğunun alevlerden tüten bir duman şeklinde resmedilmiş olması savaşa dair bir göndermedir. Picasso'nun boğa figüründeki amacı yapılan katliamı dış ve iç yüzüyle seyirciye tüm yalınlığı ile izleyiciye yansıtmaktır. İşte bu amaçla savaşın insanı nasıl hayvani boyutlara indirgediğini vurgulamaktadır. Resimde birisi net bir şekilde görülen diğeri de gizlenmiş bir şekilde görülen iki boğa figürü bulunmaktadır.

Picasso'nun resminde kullandığı boğaların amacı savaşın hem insani hem de hayvani yönünü vurgulamak içindir. Resmin sol tarafındaki boğa sakin bir şekilde kollarının arasında ölmüş çocuğunu tutan haykıran kadın figürünü izlemektedir. Resme gizlenmiş boğa ise atın gövdesini deşerken betimlenmiştir.

Seura'ya (1993;16) göre; "Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet, modern öncesi terimlerle işlenir. Erkeklik, kadınlıktan daha kırılgan ve incinebilir olduğu için, kadın sağlamdır; adam boş. İnsan cinsiyeti dolaylı olarak kültürel işaretler ve ikincil cinsel özelliklerle temsil edilir. Kadınların saçları uzundur; adam kılsız. Kadınların hayat veren göğüsleri vardır; adamın can alıcı bir silahı var. Hayvan cinsiyeti doğrudan cinsel organlarla temsil edilir. Bu, gölgeli olmasına rağmen testisleri görülebilen boğa durumunda açıktır. Atta bu daha az belirgindir, ancak ikonograflar, atın sırtında, mızrağın solunda ve ona paralel uzun, dikey baklava şeklinin hem yara hem de vajina olduğunu ileri sürmüşlerdir".

Görsel 7- Guernica Detay 3

Boğanın başının hemen altında elinde ölmüş bebeğini tutan feryat eder bir şekilde kadın figürü görülmektedir. Resimde ölmüş çocuğun cesedi kadının kolları arasında sarkmış bir şekilde tasvir edilmiştir. Resimdeki kadın figürünün ellerini çaresiz bir biçimde bükerek kasılmış bir durumda gösterilmesi kadının bombardımanı yapan uçakların kanatlarına pençelerini geçirmek ister gibi bir çaresiz kızgınlığını göstermek içindir. Kadının kucağındaki çocuk figürünün yere doğru sünmüş hareketsiz bir şekilde duran kafası ve kadının gökyüzüne doğru dönmüş kafası ile çaresizce haykırması resimdeki dramatizmi ve çarpıcılığını arttırmaktadır.

En sol tarafta, bir kadın ölü bir çocuğu kucaklıyor. Hristiyanlıkla ilgili olarak, çocuk ve anne İsa ve Meryem olabilir. İsa çarmıha gerildiğinde Meryem ağladı. Anne, bombalamadan sonra sevdiklerini kaybeden insanları, çocuk ise kötülükten kaybolan saf masumiyeti çağrıştırıyor. Granell'e (1981;21) göre; "İspanyollar ağırlıklı olarak Katolikti, bu nedenle İspanya'daki çoğu insan anne-çocuk ikilisini hızlı bir şekilde Mesih ve Meryem ile ilişkilendirirdi".

Çocuk, Guernica'nın bombalandığı sıradaki İspanyol toplumuyla ilgili olarak da benzersiz bir anlama hizmet ediyor. İspanya İç Savaşı sırasında birçok çocuk terk edilmiş ve yetim kalmıştır. Guernica, İspanya'daki çocukların kaotik terk edilişini resmeder. Giysileri hem bir bebek olarak Mesih'in hem de terk edilmiş İspanyol çocukların sembolik olabilir çünkü çocuk tamamen giyinmemiştir. Çocuk savaş sonucu öldü. Picasso, tablosunda terk edilmiş İspanyol çocukların çekişmesini tasvir ediyor.

Görsel 8- Guernica Detay 4

Resmin merkezinde çok büyük bir acı içinde olduğunu gösterir bir kişneme ile tasvir edilmiştir. Resmi dikkatli bir şekilde incelediğimizde atın gövdesi ve ayakları da çok rahat bir şekilde görülmektedir. Resimde acı içerisinde haykıran at figürünün karnının bir tarafından bir mızrak girip karnının diğer tarafından çıkmıştır bu nedenden dolayı atın niçin acı çektiğini anlamak hiç te zor değildir. Atın resimde Guernica'nın hatta İspanya iç savaşında savaş süresince acı çeken insanları simgelemektedir.

Granell'e (1981;52) göre; "Boğanın sembolizmine benzer şekilde, at da asaleti karakterize eder. Zaman diliminde, savaş sırasında at kullanan bir asker, caballero veya şövalye olarak kabul edildi". Granel'e (1981;54) göre; "Atın, İncil'de İsa'nın bindiği eşekle akrabalığı olabilir. Ayrıca atın kürkündeki fırça darbelerinden benekleri andırması nedeniyle dindar bir at olarak da tanımlanabilir. Dindar bir at, İsa'nın Kudüs'e bindiği eşek gibi uysaldır. Guernica'da tasvir edilen tek asker olduğu için atın kahramana ait olduğu sonucuna varılabilir".

Görsel 9- Guernica Detay 5

Resmin merkezinde bulunan atın ayaklarının altında yer alan figür parçalanmış bir bir şekilde betimlenmiştir. Parçalara ayrılmış olan figürün kolu ile kırılmış bir kılıcı tutar şekilde betimlenmiştir ve kırk olan kılıcın ucunda yeni filizlenmekte olan bir çiçek dikkat çekmektedir. Parçalara ayrılmış olan figürün diğer kolunda ise avucunun içerisinde görülen çizgiler ve çizikler parçalanmış olan figürün elleri ve vücuduyla iş yapan işçi veya köylü sınıfından birisi olduğunu göstermektedir. Figürün ellerinde bulunan yara bereler hayatının hırpalanarak ve zorlukla geçtiğini göstermektedir. Figürün elinde tuttuğu kırık kılıç çabasının boş yere olduğunu göstermektedir. Bombardıman uçaklarından atılan bombalara kırık kılıçla ne kadar karşı koyabilir. Sivil halkın uçaklardan atılan bombalara karşı çabaları kırık kılıç kadar çaresizdir. Resimde kırık kılıcın ucunda gördüğümüz yeni filizlenmeye başlamış çiçek barış için savaş kavramını izleyenlerin önüne sermektedir. Picasso hayatta kalmak için yani yaşamak için öldürme dürtüsünün zıtlık oluşturacak biçimde çiçekli bir el ile göstermiştir. Parçalanmış ve kopmuş kolunda elinde kırık bir kılıç tutan figürle istemese de kendini savunmak için başka bir yolun olmadığını vurgulamaktadır. İşte bu ölüm korkusunun etkisinden başka bir şey

değildir ve savaşma gayreti içerisinde olan figürün kopmuş kolu bedenden ayrılmıştır. Picasso'nun Guernica'sında bu tarz bir betimlemeyi ele almış olması bombardımana maruz kalmış Bask kasabası halkının tüm çabalarının boşa gittiğini izleyenlere göstermek istemiş olmasındandır.

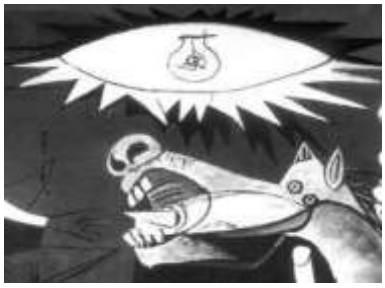

Görsel 10- Guernica Detay 6

Resmin merkezinde bulunan atın başının tam üzerinde göz gibi ele alınmış yanan bir ampul görülmektedir. Güçlü bir şekilde yanan ampul işkence odalarının tepesinde bulunan ampulleri sembolize etmektedir. Farklı yorumlara göre resmin merkezinde gördüğümüz ampulün ayrıca Tanrıyı temsil ettiği düşünülmektedir. Resimde gördüğümüz ampul ayrıca insanlığın savaş ve şiddet karşısında Allah'a sığınmaktan başka çarelerinin olmadığını vurgulamaktadır.

Granell' e (1981;55) göre; "Resmin kırsal ortamı, ışık kaynağını zayıflatarak resmin estetiğini etkiler. Guernica'nın tasvir edildiği dönemde İspanya kırsalında elektrik kıttı". Işık kaynağı, resmin odak noktasıdır. Tepedeki bir güneş içinde bir ampuldür. Bir kadın da on dokuzuncu yüzyıldan kalma bir gaz lambası tutuyor. Tabloyu insan yapımı ışık yerine doğal güneş ışığı kaynağı aydınlatıyor, bu da elektrik enerjisine ihtiyaç olmadığını vurguluyor. Granell'e (1981; 56) göre; "Ayrıca güneş, Beytüllahim yıldızını taklit eder". Picasso muhtemelen İspanyolların ülkelerini kurtarmak için Tanrı'ya bakmalarını istemek için güneşi kullandı.

Görsel 11- Guernica Detay 7

Resmin merkezinde yer alan atın kafasının sağ yanında endişeli bir yüz ifadesi ile küçük bir pencereden odanın içine süzülen bir kadın figürü dikkat çekmektedir. Bu kadın figürü sağ elinde tuttuğu gaz lambası ile merkezdeki ampule çok yakın bir yere yerleştirilmiştir. Bu ışık kaynaklarının birbirlerine çok yakın yerleştirilmesi ile her iki ışık kaynağı arasındaki çatışmaya dikkat çekilmektedir. Kadının elinde tutmuş olduğu gaz lambası umudun simgesi olarak resimde yerini almıştır.

Corbin'e (1999;16) göre; "Resmin sağ tarafındaki yapılar daha az belirsiz görünüyor. Örneğin, çatısı kiremitle kaplı iki katlı bir binaya dışarıdan bakıyor gibiyiz, elinde bir lamba tutan bir

kadın üst kat penceresinden sarkıyor. Daha sağda, üzerinde alevler varmış gibi görünen bir bina ve diğer tarafında ateşle aydınlatılan bir pencere var. Pencerenin altında, sanki yanan binadan atlamış gibi, giysileri alevler içinde havada duran başka bir kadın figürü var. Yanan bir binadan sokağa düşmesi, yanan bir sokaktan binaya düşmesinden çok daha makul görünüyor".

Görsel 12- Guernica Detay 8

Resimde sağ elinde gaz lambası tutan kadın figürünün altında soldan sağa doğru hareket halinde bir kadın figürü daha görülmektedir. Kadın figürü resmin merkezindeki ampule boş bakışlarla bakmaktadır. Figürün arkada kalmış olan bacağı deforme olmuş bir şekilde ve muhtemelen yaralı bir şekilde betimlenmiş ve bir eli ile bacağını destekleyerek sürünerek ilerlemeye çalıştığı düşünülmektedir.

Görsel 13- Guernica Detay 9

Resimde gördüğümüz boğa, at ve ölmüş çocuğunu kucağında tutan haykıran kadının dilleri sivri bir hançer bicinde betimlenmiştir. Bu hançer betimlemeleri acı içerisinde haykırmayı simgelemektedir.

Görsel 14- Guernica Detay 10

Boğanın başı ve atın kafalarının arasında arka plandaki duvara kazınmış bir beyaz güvercin görülmektedir. Güvercin seyirciye doğru sağ tarafta olan kanadında barışın simgelerinden olan bir zeytin dalı tutmaktadır ve gövdesinin orta kısmında görülen açıklıktan güçlü beyaz renkli bir ışık resme yayılmaktadır. Resme yayılan bu ışığın tıpkı gaz lambasında olduğu umudu simgelemektedir.

Atla benzer özellikleri paylaşan kuş, barış getiren bir güvercinin göstergesi ve Kutsal Ruh'un simgesi olabilir. Boğa ile at arasında belli belirsiz görülebilir. Uçsuz bucaksız bir karanlığın ortasında süzülen güvercin, etrafındaki trajedileri gözetliyor. Guernica halkı savaş yerine barış istiyor.

Görsel 15- Guernica Detay 11

Resmin en sağ tarafında alevler içerisinde kalmış çığlık atan bir çocuk figürü görülmektedir. Alevler içerisinde kalmış çocuğun sağ eli bir uçak görünümünde çizilmiş olması bombardıman uçaklarını simgelemektedir. Guernica resminde gördüğümüz bu figür resimdeki en önemli figürlerden birisidir. Bu figür izleyenler bombardıman sonrası yaşanılan acının ne kadar hissedilemez olduğunu, kalabalıklar içerisinde olsanız da bu kalabalıklar içerisinde bile bazen yardımın gelmesinin mümkün olmadığını, açıl olan bir kapının bile her daim özgürlüğe açılan bir kapı olamadığını ifade etmektedir. Kalabalıklar içerisinde feryadınız ne kadar güçlü olursa olsun kalabalıkların duyarsızlığından dolayı hiçbir anlam ifade etmemektedir. Picasso belki de bir kuytu köşede tek başına ölebilmenin ne kadar zor olduğunu ve savaşın tam ortasında, bir enkazın ve bir yangının tam ortasında kalarak can veren kişinin çığlıklarının ne kadar boş olduğunu izleyenlerin göz bebeklerinin içinden zihnine çivilemektedir.

Görsel 16- Guernica Detay 12

Resmin sağ kenarında siyah renkli duvar üzerinde yarı açık biçimde bir kapı resmi resimde olayın geçtiği mekânın bir oda olduğunu kanıtlamaktadır. Resmin sağ tarafında yer alan kapı

resmin içerisinde sıkışıp kalmış olan figürlerin bir kaçış yolu veya umut vaad ediyor gibi görünse de ne tarafa açıldığı belli olmayan kapı aynı zamanda insanlığın kurtuluşuna veya yaşanmış olan olaylara karşı kayıtsızlığını yönlendirecek bir geçit olarak da düşünülmektedir.

Nihayetinde, Guernica sadece basit bir tablo değildir. Guernica'da kırık silahlardan sıradan hayvanlara ve feryat eden vatandaşlara kadar her detayın bir değeri var. Picasso, renk şeması, büyük boyut ve soyut ikonografi kullanarak, karmaşık görünmeyen resimlerin olağanüstü bir mesaj taşıyabileceğini kanıtlamıştır. Savaş, her uluslararası sorunun çözümü değildir, özellikle de bu süreçte masum, dürüst insanlar öldürülüp yaralandığından.

Sonuç

Sembolik imgelerin bir bileşimi olarak "Guernica"nın, modern öncesi bir İspanyol iç savaşı hakkında modern öncesi bir İspanyol ifadesi olduğudur. Guernica bir hava saldırısını, bir muharebeyi, savaştaki bir olayı temsil etmez. Savaşın kendisini, savaşların kamptaki askerler tarafından yapılması, sivillere, kadınlara, çocuklara ve yaşadıkları kazalara saldırılmaması gerektiği ilkesinin ihlali olarak temsil ediyor.

Üstelik resim savaşı sivil olarak temsil ediyor. Bu nedenle, ihlali devlet içindeki hizip çatışmalarına, modernin premodern olana müdahalesine veya İspanyol işlerine dış müdahaleye bağlamaz. İhlalin, İspanyol uygarlığının doğasında var olan bir tehlikeye, çöküşe yol açan bir iç arızaya dayandığını belirtiyor.

Böylece imgelerin bilmecesi ortadan kalkar ve sembolizmleri şeffaflaşır. Tutarlılık ve tutarsızlık ortaya çıkar. Tablo, şekli ve kompozisyonu, fiziksel perspektifi, modernist uygulaması ve modern öncesi sembolizmi ile ilgili her şey aynı amaca hizmet ediyor. Bu amaç, İspanyol uygarlığının çöküşünü temsil etmektir.

Guernica, karmaşık anlatımına rağmen ayrıntılarındaki basit ama çarpıcı imgeler sayesinde seyirci üzerinde oluşturulmak istenen dehşet, acıma ve çaresizlik hislerini oluşturmayı başarabilmiştir. Resim dünya çapında savaşa ve şiddete karşı duyulan tepkinin en güçlü yansımalarından birisi olmuştur ve yapıldığı zamandan günümüze kadar insanlığı savaşın tüm kötülük ve çirkinliklerine dair uyamaya devam etmektedir.

KAYNAKLAR

Corbin,J. (1999) Images of war: Picasso's Guernica , Visual Anthropology, 13:1, 1-21, DOI: 10.1080/08949468.1999.9966786

Granell, E. F.(1981) Picasso’s Guernica: The End of a Spanish Era. Ann Arbor, MI: UMI Research,

Fikriyat (2023) https://www.fikriyat.com/tarih/2018/04/26/picassonun-tuvaline-yansiyan-bombardiman-guernica Erişim Tarihi: 09.01.2023

Lyyn, R. (2023) https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/early-abstraction/cubism/a/picasso-guernica Erişim Tarihi:09.01.2023

Saura, A. (1993) Picasso y el Toro. In his Picasso: Toros y Toreros; pp. 11-27. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1-

https://tr.wikipedia.org/wiki/Guernica_Bombard%C4%B1man%C4%B1#/media/Dosya:Bundesarchiv_Bild_183-H25224,_Guernica,_Ruinen.jpg Erişim Tarihi:09.01.2023

Görsel 2-

https://www.fikriyat.com/tarih/2018/04/26/picassonun-tuvaline-yansiyan-bombardiman-guernica Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 3-

https://www.sanatlaart.com/picasso-ve-guernica-tablonun-savas-karsiti-sembolizmi/ Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 4-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 5-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 6-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 7-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 8-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 9-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 10-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 11-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 12-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 13-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 14-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 15-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

Görsel 16-

https://www.sanatabasla.com/wp-content/uploads/2017/06/064-Guernica-Picasso.jpg Erişim Tarihi: 09.01.2023

AVRUPA RESMİNDE ŞİDDET İMGELERİ VE GÖSTERGEBİLİM ÇÖZÜMLEMESİ

Doç. Dr.MUSTAFA DİĞLER [1], Doç. Dr. RASİM SOYLU [2]

[1] Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Karaman / Türkiye- ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0784-4463

[2] Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Sakarya / Türkiye ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7136-1928

ÖZET

Göstergebilim göstergeleri inceleyen bir bilim dalı olarak yüzyılın başlarında kurulur. Dilsel, görsel ve simgesel göstergeleri inceleyen göstergebilim günümüzde pek çok bilim ve sanat dalı ile ilişkilidir.

Gösterge kendisinden başka bir şeyi gösteren şey olarak tanımlanır. Gerçek yaşamda ve sanatta doğal ve yapay çok farklı göstergeler yer alır. Tabi ki doğanın ve sanatın kendisi de bir gösterge olarak kabul edilebilir. Göstergeler görünen düz anlamı yanı sıra yan anlamlar ve derin anlamlar da çağrıştırırlar. Ayrıca göstergeler karşıt anlamlara da gönderme yapar. Göstergebilim göstergeleri inceler, anlamlandırır ve çözümler. Aynı şekilde sanat eserlerini de üzerindeki göstergeleri çözümleyerek incelemek için güzel ve pratik bir yöntemdir.

Sanat ve sanatçı, mağara resimlerinden itibaren sosyal konuları eserlere yansıtır. Şiddet konusu da primitif sanat dönemlerinden itibaren sanat eserlerinde yerini almıştır. Çağdaş sanat pek çok sosyal olayları konu olarak işlediği gibi şiddet konusunu da işlemeye devam etmektedir. Sergiler, bienaller ve sanat etkinlikleri sık sık şiddet ve insan hakları temasını ele alır.

Şiddet konulu eserlerde gösterge olarak incelenebilecek çok sayıda simgesel renk ve biçim göstergeleri vardır. Örneğin dikenli tel, cezalandırma, işkence, kan ve perişan insanlar gibi çok sayıda figür ve biçim gösterge olarak ele alınabilir. Ayrıca umutsuzluk, acı, korku ya da endişe gibi kavramları yansıtan renkler de birer gösterge olarak çözümlenebilir.

Bu araştırmada Avrupa resminde görülen şiddet göstergeleri göstergebilim sanat eseri çözümleme yöntemleriyle ele alınacak ve incelenecektir. Bunun için düz anlam, yan anlam, derin anlam çözümleme şeması, karşıt anlamlar şeması, Gremias'ın eyleyenler şeması ve göstergebilimsel dörtgen şemalarından yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gösterge, Göstergebilim, Sembol, Şiddet, İnsan Hakları

ABSTRACT

Semiotics was established at the beginning of the century as a branch of science that studies signs. Semiotics, which examines linguistic, visual and symbolic signs, is associated with many branches of science and art today.

A sign is defined as something that indicates something other than itself. There are many different natural and artificial signs in real life and in art. Of course, nature and art itself can also be considered as an indicator. Indicators evoke connotations and deep meanings as well as the apparent literal meaning. In addition, signs refer to opposite meanings. Semiotics examines, interprets and analyzes indicators. Likewise, it is a nice and practical method to analyze works of art by analyzing the indicators on them.

Art and artist reflect social issues on works, starting from cave paintings. The subject of violence has also taken its place in the works of art since the primitive art periods. Contemporary art continues to deal with the subject of violence as well as many social events. Exhibitions, biennials and art events frequently address the theme of violence and human rights.

There are many symbolic color and form indicators that can be examined as indicators in works on violence. For example, many figures and forms such as barbed wire, punishment, torture, blood and miserable people can be considered as indicators. In addition, colors reflecting concepts such as hopelessness, pain, fear or anxiety can also be analyzed as indicators.

In this research, the indicators of violence seen in European painting will be discussed and analyzed with semiotic art analysis methods. For this, denotation, connotation, deep meaning analysis schema, opposite meaning schema, Gremias' agent schema and semiotic quadrilateral schema will be used.

Keywords: Sign, Semiotics, Symbol, Violence, Human Rights

Giriş

Sanat tarihi insanların mağara döneminden itibaren sanatın üretim sürecini inceler. Sanat felsefesi ise sanatın duygusal ve düşünce temellerine dayanan üretim sürecini ve estetik boyutunu analiz eder. Sanat eleştirisi sanat eserini tanımlar, çözümler, yorumlar ve yargı basamağı ile değerini tespit eder. Göstergebilim ise sanat eserindeki göstergeleri düz anlam, yan anlam, derin anlam ve karşıt anlamlarını çözümler ve anlamlandırır.

Sanatın üretiminde sanatçının iç dünyası kadar dış dünyadaki olaylar da etkili olur. Sanat eseri sanatçının yaşadığı dönemin sosyal, ekonomik, politik ve felsefi durumlarından etkilenir ve beslenir. Sanat eseri geçmiş olaylara öykünebileceği gibi geleceğe dair varsayımlar da üretebilir. Sanat, yerel kültür değerlerini yansıttığı gibi evrensel değerlere de gönderme yapabilir. Sanatı, sanatçının psikolojik dünyasının dışavurumu olarak görmek mümkün olduğu gibi, toplumsal olayların ve değerlerin aynası olarak da görmek mümkündür.

Sanat eserlerini incelemek ve çözümlemek için dünyada en aygın sanat eleştiri yöntemi olarak Fieldman'ın Pedagojik Eleştiri Yöntemi kullanılmaktadır (Kahraman, 2019, s. 160). Ancak 20. Yüzyılın başlarında ortaya çıkan ve sonlarında yaygınlaşan göstergebilim yöntemi de sanat eserlerinin çözümlenmesinde ve anlamlandırılmasında yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır.

Göstergebilim

Göstergebilim, göstergeleri inceleyen bir bilim dalı olarak 20. Yüzyılın başlarında Fransız dilbilimci Saussure tarafından ortaya atılır. Sausure'e göre gösterge bir gösteren ve gösterilenden oluşur. Diadic-ikili olarak tanımlanan bu göstergebilim şemasına Amerikalı mantık bilimci Pierce yorumlayan faktörü ekleyerek triadic yani üçlü bir şema geliştirir (Akerson, 1987, s. 109-111).

Gösterge kendisinden başka bir şey gösteren şey olarak tanımlanır (Rifat, 2013, s. 96). Görünen ve bilinen düz anlamından farklı olarak ikinci dereceden yan anlamlar çağrıştırır. Her gösterge yaratım sürecinde mitoloji, din, felsefe ve toplumsal kodlar gibi derin anlamlardan beslenir.

Göstergeler iz ve belirtilerden oluşan indeks, görüntülerden oluşan ikon ve simgesel anlatımlar içeren sembol olarak üçe ayrılır. Ayrıca indeks doğal belirtile ve yapay olarak üretilen belirtke

olarak ikiye ayrılır. Örneğin duman ateşin doğal belirtisidir. Ancak haberleşmek için duman kullanmak insanlar tarafından bilinçli üretilmiş bir belirtkedir.

Göstergeleri anlamlandırmak için düz anlam, yan anlam ve derin anlamları gösteren anlam çözümleme şeması, karşıt anlamları gösteren karşıt anlamlar şeması, Eyleyenler Şeması ve Göstergebilimsel dörtgen gibi şemalardan yararlanılabilir. (Soylu, 2021, s. 44-50).

Şiddet

İnsanların fıtratında ve doğasında kendilerini korumaları için olarak yer alan savunma duygusu kontrolden çıktığı zaman acımasız bir şiddet ve saldırganlığa dönüşebilmektedir. Literatürde sertlik, kaba kuvvet ve katı davranış olarak tanımlanır (Yeğin, 1992, s. 659).

Koştur'a göre

> "Acı, şiddet, işkence kavramları bireysel, toplumsal, din gibi farklı disiplinler arası konularda sanat tarihi boyunca sanatçılar tarafından konu olarak ele alınmıştır. İnsanlığın doğasında her zaman bir saldırı mekanizması bulunur. Bu mekanizma, kendini koruma (nefsi müdafaa) durumları için önemlidir. Fakat orantısız güç uygulama ve karşı tarafı mağdur etme bir şiddet eğilimidir. Duygu durumunu kontrol edemeyen birey derecesini, yıkımını, kabul görürlüğünü düşünmeden kendisine ve başkalarına saldırabilmektedir. Şiddet, işkence, acı çekme – acı çektirme kavramları aklın işidir. Toplumsal ve bireysel gibi iç ve dış etkenlerin baskısı altında kalan birey, akıl sağlığını kontrol edemez ise öfke, korku, ölüm gibi duygular karşısında savunmasız kaldığını hissederek kendisine veya karşı tarafa zarar verme eyleminde bulunabilir" (Koştur, 2021, s. 1).

Alkaya'ya göre;

> "İnsanlık tarihinin bilinen ilk zamanlarından bu yana şiddet, toplumsal ya da bireysel olarak devam etmekte ve canlılar üzerinde çok büyük etkiler bırakmaktadır. Bu etkiler sadece kişiye özel kalmamakla birlikte çoğunlukla kişinin bağlantılı olduğu diğer insanlara da yansımaktadır" (Alkaya, 2020, s. 1)

İnsanların eğitim, inanç ve sahip olduğu değerler şiddet duygusunu frenler ve dengeler. Gerektiğinde ve haklı olduğunda kendisini korumak ve savunmak insani bir haktır. Ancak haksız olarak başkalarına zarar vermek şiddet tanımına girer. Doğaya, hayvanlara ve diğer insanlara saldırganlık göstermek hatta kendi bedenine zarar vermek dahi şiddettir.

Şiddet fiziksel veya psikolojik olabilir. İnsanın dışa vuran doğal gücü olarak da tanımlanabilen şiddet, sınırları zorlar ve düzeni bozar. Dolayısı ile doğada ve insan üzerinde ciddi travmalara yol açar ve iz bırakır (Michaud, 1991, s. 6).

İnsanların şiddet duygusu psikolojik olarak vicdani terbiyesi ile dizginlenebileceği gibi toplumsal kurallar, ahlak, dinlerin empoze ettiği ilahi ceza uyarısı ve devletlerin kanunları ile kontrol altına alınabilir. İnsanın fıtratında yer alan şefkat ve adalet duygusu da şiddetin kontrol altına alınmasında etkili olabilir.

Sanat Tarihinde Şiddet

İlk insanların mağara duvarlarına yaptıkları resimlerde çok sayıda av sahnesinde şiddetin izleri görülebilir. Genellikle hayvanlar üzerine yoğunlaşan şiddetin bazı resimlerde insanlar üzerinde de uygulandığı görülmektedir.

Görsel 1. Savaş sahnesi (detay), kaya sığınağındaki resimler, Üst Paleolitik dönem, Bhimbetka, Hindistan (fotoğraf: Bernard Gagnon,) (smarthistory.org, 2022).

İnsanlık tarihinin bilinen en eski şiddet olayı Âdem ile Havva'nın çocukları Habil'in Kabil'i öldürmesi olayıdır. Tevrat (Tekvin 4/1-2) ve Kuran (Maide Süresi 27. Ayet) gibi kutsal metinlerde yer alan bu olay pek çok dinsel kıssa gibi sanat tarihinde de yer alır. Kıskançlık temelli bir şiddet eylemi olarak Kabil, kardeşi Habil'i öldürmüş, insanlık tarihinin ilk şiddet ve cinayet fiili de işlenmiş olur.

Görsel 2. William Blake, Habil ile Kabil, 1825, 43.3x 32.5 cm. Tate, Londra. (tate.org, 2011).

Kutsal kitaplarda çok sayıda kıssa göç ve savaş içerisinde şiddet, işkence olaylarını anlatır. Bu kıssalar içerisinde Nemrut'un İbrahim'i ateşe atması en önemli şiddet olaylarından birisidir. İnsanları ateşte yakarak cezalandırmak ve ateşin korkutucu gücünden yararlanmak çok eski bir ritüeldir.

Görsel 3. Hz. İbrahim'in Ateşe Atılmasını Gösteren 17. Yüzyıl Minyatürü (asia.si.edu, 2023).

Tarihin ilk dönemlerinden günümüze kadar her devrinde güçlü ve hâkim unsurlar zayıf ve mağluplar üzerinde şiddet uygulamış, işkence ve katliamlar yapmıştır. Bunda ırk ve din farklılıkları etkin olmakla birlikte göçler ve istilalarda rol oynamıştır. Atilla, Büyük İskender, Cengiz Han gibi liderler sahip oldukları askeri güçle bütün dünyaya hükmetmeye çalışmışlar ve önlerine çıkan her şeyi acımasızca yok etmişlerdir.

Görsel 4. Pompei'de Bulunan Büyük İskender Mozaiği, M.Ö.333 Zaferi

Antik pek çok uygarlıkta şiddet adeta bir kahramanlık göstergesi olmuştur. Bilhassa üst sınıf ayrıcalıklı insanların alt sınıftan insanlara ve bilhassa kölelere karşı şiddet ve işkence uygulaması gayet normal bir olaydır. Antik Mısır, Yunan Roma ve Bizans' da bilhassa Orta

çağ Engizisyonunda insanlara şiddet uygulamak ve işkence yapmak bir ritüel halini almıştır (Aksoy, 2018, s. 8).

Görsel 5. Antik Yunan'da Şiddet Temalı Bir Vazo Resmi, Atina, Arkeoloji Müzesi, (M.Ö. 450-323) (Aksoy, 2018, s. 8).

Hz. İsa'nı çarmığa gerilmesi de bir işkence ve şiddet konusu olarak sanat tarihinde yerini alır. Kutsal kitaplarda yer alan her peygamber yaşadığı toplum tarafından inkâr edilmiş ve şiddete maruz kalmıştır. Bunlar içerisinde en kötü muameleye tutulan şüphesiz Hz. İsa olmuştur. Başına dikenli dallardan bir taç giydirilmiş ve kırbaçlanarak Golgoto tepesine kadar ağı bir ahşap haçı taşımak zorunda kalmıştır. Daha sonra ellerinden ve ayaklarından haça çivilenmiş ve acı çekerek ölmesi için mızrakla yaralanmıştır.

Görsel 6. Giovanni Battista TIEPOLO, Haç Taşıyan İsa, 1737, 450x550 cm. Sant'Alvise, Venedik.

M.S. 3. Yüzyılda Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlık dinini kabul etmesiyle başlayan ve İstanbul'un fethine kadar devam eden Orta çağ döneminde Avrupa çok sayıda engizisyon mahkemesine ve cezalandırmasına tanıklık etmiştir. Bilhassa farklı mezhep mensupları şehir

meydanlarında, halkın gözü önünde acımasızca işkence ve şiddet görmüş hatta yakılarak öldürülmüşlerdir.

Görsel 7. Francisco Rizi, Auto de Fe-Ateşte Yakma" (1683), Prado Müzesi, Madrid. (Aksoy, 2018, s. 11).

Rönesanstan sonra da Avrupa resim sanatında çok sayıda sanatçı acı, işkence ve şiddet teması işlemiştir. Hz. İsa'nın çilesi, azizlerin şehit edilmesi, suçluların cezalandırılması, engizisyon işkenceleri, savaş ve istila resimlerinde şiddet ve işkence her zaman ön planda olmuştur.

Görsel 8. Francisco Goya, Savaşın Felaketleri serisinden (Harika kahramanlık! Ölü insanlara karşı!) (1810-1820) Prado Müzesi, Madrid, İspanya.

Avrupa'da pek çok bilim gibi tıp bilimi de İslam dünyasının bilhassa Endülüs devletinin katkılarıyla olmuştur. Ancak halkın gözü önünde işkence ile cezalandırılan suçluların organlarının parçalanması ve bir ressam tarafından çizilmesi de anatominin gelişmesine çok katkı sağlamıştır (Leppert, 2009, s. 160-170).

Avrupa tarihinde suçluların halka açık bir meydanda işkence ile cezalandırılması çok eski dönemlere kadar gider. Bu eylem toplumsal düzenin işleyişi ve otoriteye tam itaati sağlar.

> "Cezalandırmanın toplumsal olarak başarılı olabilmesi için. Belli bir süreç içinde yürütülen ve herkesin izleyebilmesi için genel ilanlarla duyurulan bir gösteri olması gerekiyordu. Bu tür ilanlar, düzenli olarak. İşkencelerin nasıl ve hangi araçlarla icra edileceğine dair halkı bilgilendiriyordu: "Bu sabah, Borgo Panigale'den Gio Baltista'nın oğlu Pietro'nun cezası infaz edilecektir: Maşalar ve sürgü kullanılacak ve vücudu dörde bölünecektir." Yüzyılların gözde işkencesi olan kızgın maşalarla vücudun dağlanması. Seyirciler üzerinde üç ayrı duyu aracılığıyla etki yapıyordu: Görme, işitme (çığlıklar) ve koku alma (dağlanan ten)" (Leppert, 2009, s. 161).

Görsel 9. Wllllam Hogarth, Zalimliğin Bedeli, 1751. Gravür. 40.3x32A cm. Brooklyn Müzesi (metmuseum.org, 2022).

Toplumun gözü önünde işkence ile vücudu parçalanan mahkûm daha sonra halka açık bir gösteri olarak cesedi teşrihe tabi tutulur. Bütün bunlar perşembe günü başlar ve cumartesi günü birincisini yineleyen ikinci bir vaaz ile sona erer.

> "Şimdi burada olup da önümüzde paramparça olmuş şu zavallı nesneyi gören insanların bunu akıllarından çıkarabileceklerini sanmıyorum. Zaten tam da bundan dolayı kapılarımızı halka açıyoruz. Bir katilin ibret-i filem cezasını herkes görebilsin, bu manzara herkesin kafasına kazınsın ve başka insanlara onunla aynı kaderi paylaşmamaları için bir uyarı olsun diye" (Leppert, 2009, s. 161).

Görsel 10. Gericault, Kesilmiş Kol ve Ayaklar, 1818, 52.64 cm. Musée Fabre, Montpellier, Fransa. (Web Gallery, 2023).

Goya'nın 3 Mayıs 1808 Kurşuna Dizilenler tablosu da Avrupa resim sanatında şiddet içeren en ünlü resimlerden birisidir. Napolyon komutasındaki Fransız ordusunun Madrid'i işgali sırasında düşmana direnen kahramanların anısına çizilen bu resimde kurşuna dizilen beyaz gömlekli ve aydınlık figürün aydınlık yarınlar için ümide ve çarmığa gerilen İsa'ya gönderme yaptığı düşünülür (Can, 2018, s. 215).

Görsel 11. Goya, 1814, 3 Mayıs Kurşuna Dizilenler, 268 cm × 347 cm. Prado Müzesi, Madrid. (wikipedia.org, 2023)

Şiddet Göstergeleri ve Anlam Çözümlemesi

Avrupa resminde şiddet ve işkence konusunda gösterge olarak incelenebilecek çok sayıda simgesel renk ve biçim göstergeleri vardır. Örneğin Hz. İsa'nın başına takılan dikenli taç, haç, işkence aletleri, diken, silah, kesici aletler, delici aletler, ateş, ip, kan, kesik organlar, kuru kafa, iskelet, ölü bedenler gibi çok sayıda figür ve biçim gösterge olarak ele alınabilir. Ayrıca acı, korku, ümitsizlik, pişmanlık ve heyecan gibi kavramları yansıtan renkler de birer gösterge olarak çözümlenebilir.

Tablo 1: Anlam Çözümleme Şeması (Soylu, 2021, s. 46)**.**

Göstergeler	Düz Anlam	Yan Anlam	Derin Anlam
Dikenli Taç	Başlık	Acı, işkence, Aşağılanma	Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
Haç	Simge	Cezalandırma, teşhir	Din, mitoloji
Kan	Yaşam sıvısı	Acı, ölüm, şiddet	Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
Kesilmiş Organ	Organ	Acı, ölüm, şiddet	Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
Ölü Beden	Ceset	Acı, ölüm, şiddet	Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
Kuru Kafa	Organ	Acı, ölüm, şiddet	Din, Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
İskelet	Kemik sistemi	Acı, ölüm, şiddet	Din, Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
Siyah	Renk	Umutsuzluk, Drama, Trajedi	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji
Beyaz	Renk	Ümit, Aydınlık yarınlar, özgürlük	Din, Mitoloji, Psikoloji, İdeoloji
Bıçak	Kesici alet	Acı, ölüm, şiddet	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji, Ekonomi
Kılıç	Savaş aleti	Savaş, kahramanlık, acı, ölüm, şiddet	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji, Ekonomi
Mızrak	Savaş aleti	Savaş, kahramanlık, acı, ölüm, şiddet	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji, Ekonomi
Ateş	Yanma olayı	İşkence, acı, ölüm, şiddet	İdeoloji, İnsan Hakları
İp	Bağlama aleti	Acı, ölüm, şiddet	İdeoloji, İnsan Hakları

Karşıt Anlamlar Şeması

Her gösterge görülen ve anlaşılan anlamın karşıt anlamlarını da çağrıştırır ve gönderme yapar. Bir kavram hangi anlamları direkt olarak gösteriyorsa o anlamın karşıtlarına da işaret eder.

Tablo 2: **Karşıt Anlamlar Şeması** (Günay, 2012, s. 105)**.**

Kavram	**Karşıt Anlam**
İnsan	Hayvan
Suçlu	Suçsuz
Özgür	Tutsak
Yaşam	Ölüm
İnsani	İnsanlık dışı
Şiddet	Şefkat
Savaş	Barış
Terör	Huzur
Umut	Umutsuzluk
Aydınlık	Karanlık
Acz ve Zaaf	Güç ve Kudret
Varlık	Yokluk
Cehalet	Bilgi
Zalim	Mazlum

Eyleyenler Şeması

Gremias, her kıssa ve olay örgüsü içerisinde çeşitli eyleyenler olduğunu varsayar. Her anlatının bir göndereni, kahramanı, nesnesi, yardım edeni, engellemeye çalışan birileri ve alıcısı vardır. (Rifat, 2013, s. 86).

Tablo 3: Göç Göstergesinin Eyleyenler Şeması (Soylu, 2021, s. 48).

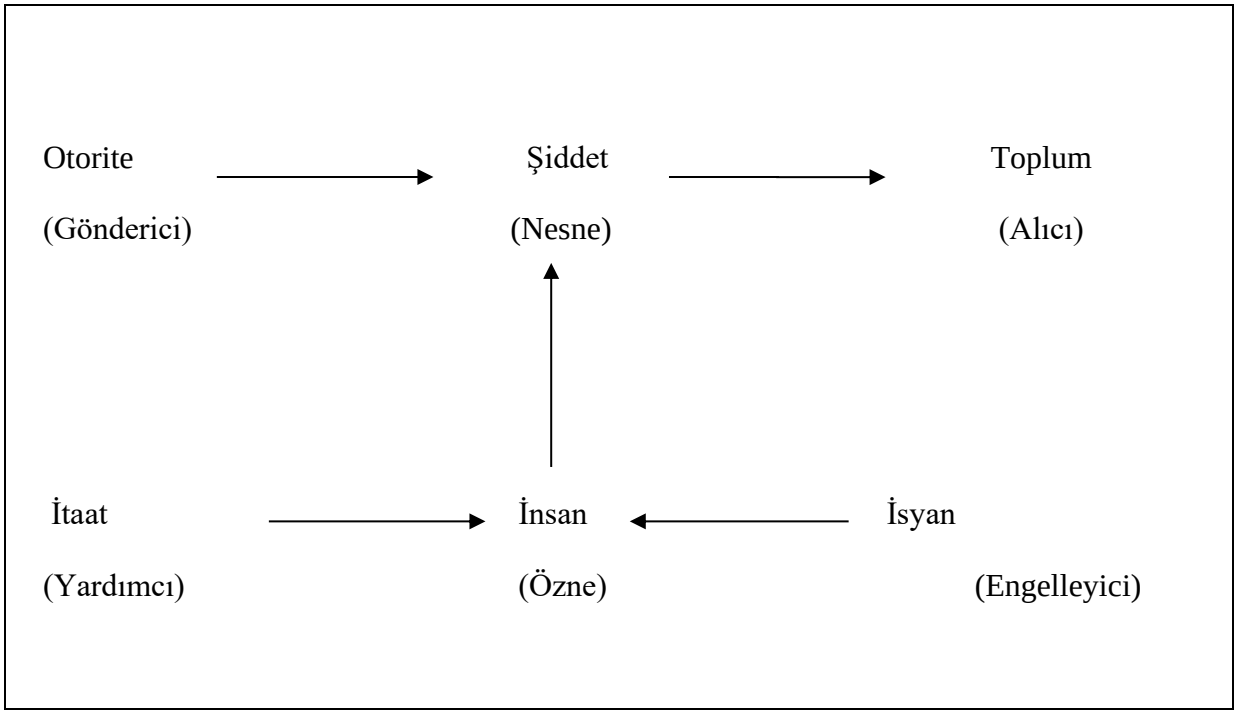

Sonuç

Şiddet hangi açıdan bakılırsa bakılsın kabul edilemez bir insanlık sorunu ve insan hakları problemidir. İster çocuk ister ister yetişkin ister kadın ister erkek ister masum ister suçlu olsun herhangi bir insana şiddet ve işkence uygulamak insanlık suçudur, ilkelliktir ve vahşettir. Buna insanlık tarihi şahit olduğu gibi sanat tarihi de şahit olmuştur.

Sanat tarihinde ilk insanların mağara duvarlarında tasvir ettiği av ve savaş resimleriyle başlayan şiddetin günümüze kadar geldiği görülmektedir. Antik dönemler ve Orta çağ dönemlerinde de şiddet ve işkencenin acımasızca uygulandığı görülmektedir. Rönesans'tan Modern sanata kadar ne yazık ki insan hakları sorunları ve vahşet devam etmiş ve 20. Yüzyılda iki dünya savaşıyla zirveye varmıştır.

Sanat eseri psikolojik ve içsel bir dışavurum olduğu gibi aynı zamanda sosyal ve toplumsal olayların da bir aynası olmaktadır. İnsanlık değerlerinin geliştirilmesinde sanatın yansıtıcı rolü de olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında sanatçı ve sanat eserinin toplumsal dengelerin sağlanmasında belgeleyici bir özeliği de olduğu görülebilir.

Kaynakça

Akerson, F. (1987). *Göstergebilime Giriş.* İstanbul: Alan Yayıncılık.

Aksoy, M. (2018). *Acı Çektirmenin Kutsallığı: Çarmıhtan Ebu Garip'e Batı Resminde İşkence.* Ankara: Sanatta Yeterlilik Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Alkaya, E. (2020). Çağdaş Sanatta Şiddet Bağlamında Ölüm Kavramı. Düzca: Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Asia.Si.Edu. (2023). 01 16, 2023 Tarihinde Https://Asia.Si.Edu/Object/F1968.8/ Adresinden Alındı

Batu, B. (2011). *Sanat Eğitimi Alanında Yapıt İncelemelerinde Bir Yöntem Olarak Görsel.* Doktora Tezi Ankara Ü.: Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Can, G. Ş. (2018). Şiddet Ve Sanatsal Yaratı. *The Journal Of Academic Social Science Studies*(66), S. 211-222.

Focuault, M. (1979). *Discipline And Punish: The Birth Of The Prison.* New York: Vintage Books.

Günay, V. D. (2012). *Görsel Göstergebilim.* İstanbul: Es Yayıncılık.

Kahraman, M. E. (2019). *Sanat Kültür Yönetimi Ve Yöneticiliği.* İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Koştur, Y. (2021). Resim Sanatında Şiddet, Acı Ve İşkence Teması. Kütahya: Yüksek Lisans Tezi Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Leppert, R. (2009). *Sanatta Anlamın Görüntüsü.* (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.

Metmuseum.Org. (2022). 01 16, 2023 Tarihinde Https://Www.Metmuseum.Org/Art/Collection/Search/400041 Adresinden Alındı

Michaud, Y. (1991). *Şiddet.* (C. Muhdaroğlu, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Rifat, M. (2013). *Açıklamalı Göstergebilim Sözlüğü.* İstanbul: Türkişe İş Bankası Yayınları.

Smarthistory.Org. (2022, 10 08). 01 16, 2023 Tarihinde Https://Smarthistory.Org/Bhimbetka-Cave-Paintings-2/ Adresinden Alındı

Soylu, R. (2021). *Sanat Eseri Çözümlemeleriyle Göstergebilim.* Ankara: Pegem.

Tate.Org. (2011, 03 01). 02 16, 2023 Tarihinde Https://Www.Tate.Org.Uk/Art/Artworks/Blake-The-Body-Of-Abel-Found-By-Adam-And-Eve-N05888 Adresinden Alındı

Web Gallery. (2023). 01 16, 2023 Tarihinde Https://Www.Wga.Hu/Html_M/G/Gericaul/1/106gerid.Html Adresinden Alındı

Wikipedia.Org. (2023). 01 16, 2023 Tarihinde Https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/3_May%C4%B1s_1808 Adresinden Alındı

Yeğin, A. (1992). *Yeni Lügat.* İstanbul: Hizmet Vakfı.

ORYANTALİSTLERİN HZ. PEYGAMBER'İ TERÖR VE ŞİDDETLE BAĞDAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN ANALİZİ

Dr. HUZEYFE ALKAN

Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, 0000-0002-8278-937X

ÖZET

Oryantalistlerin, Hz. Peygamber'in biyografisinde en çok üzerinde durdukları konu başlıklarından biri, onun savaşlarıdır. Zaman içerisinde bu konu kimi oryantalistlerce objektif bir yaklaşımla ele alınırken, kimilerince İslam karşıtlığı ve düşmanlığının nesnesi haline getirilmiştir. Bu doğrultuda İslam'ın, şiddet ve terör dini olduğu öne sürülmüş; Hz. Peygamber de merhametsiz ve eli kanlı bir cani olarak tanıtılmıştır. Daha da ötesi oryantalistler, Hz. Peygamber'in savaşları özelindeki uygulamalarından hareketle dünyanın farklı noktalarındaki radikal İslamcı grupların onu rol model aldıklarını ileri sürmüşlerdir. İslam'ın savaş dini olduğu, Hz. Peygamber'in de İslam'ı kılıçla yaydığı, onun, Müslüman olmayanları öteki ilan edip baskı, suikast, korku, saldırı ve katliam gibi enstrümanlarla onları sindirmeye çalıştığı bazı oryantalistlerce ısrarla dile getirilmiştir. Bu iddialarını temellendirmek adına oryantalistlerin zaman zaman klasik İslam kaynaklarında bulunan rivayetleri seçmeci bir yaklaşımla kullandıkları yahut spekülatif yorumlayarak okuyucuyu menfi yönde etkilemeye çalıştıkları göze çarpmaktadır. Bu çalışmada, Hz. Peygamber'in savaşları özelinde onu terörizm ve şiddetle yan yana getirme çabasında olan oryantalistlerden Robert Spencer'ın yaklaşım ve iddiaları ortaya konarak tahlil edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Peygamber, Savaş, Terör, Şiddet

ANALYSIS OF ORIENTALISTS' TENDENCIES TO ASSOCIATE THE PROPHET MUHAMMAD WITH TERROR AND VIOLENCE

ABSTRACT

One of the topics that orientalists focus on the most in the biography of the Prophet Muhammad is his wars. Over time, while this issue has been handled with an objective approach by some orientalists, it has been made the object of anti-Islamism and hostility by others. Accordingly, it has been claimed that Islam is a religion of violence and terror; the Prophet was also introduced as a ruthless and bloody murderer. Moreover, orientalists have argued that radical Islamic groups in different parts of the world take him as a role model, based on the Prophet's practices regarding his wars. It has been persistently stated by some orientalists that Islam is a religion of war, that the Prophet spread Islam with the sword, that he declared non-Muslims to be other and tried to suppress them with instruments such as oppression, assassination, fear, assault and massacre. It is noticeable that orientalists use the narrations found in classical Islamic sources with a selective approach or try to influence the reader negatively by

interpreting them speculatively in order to base these claims. In the present study, it will be tried to analyze the approaches and claims of Robert Spencer, one of the orientalists who tries to bring the Prophet side by side with terrorism and violence, especially in the issue of his wars.

Keywords: Prophet Muhammad, War, Terror, Violence

HEYDƏR ƏLİYEV GƏNC NƏSLİN VƏTƏNPƏRVƏRLİK TƏRBİYƏSİ HAQQINDA

Nazile Abdullazade
Doç.dr, Azerbaycan Devlet Pedaqoji Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Edebiyatın Egitimi teknolojisi Anabilim Dalı
Assoc.prof., Azerbaijan State Pedagogical University, Faculty of Philology, Department of literature and teaching methods
ORCID No: https://orcid.org/0000-0002-1829-7178,

ÖZET

Azərbaycan xalqının ümummillli lideri Heydər Əliyevin görüşlərində gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsi xüsusi yer tutur. Vətənpərvərlik ulu öndərin fikrincə, tariximizin, keçmişimizin, dilimizin, milli dəyərlərimizin qoruyucusu kimi təqdim edilir: "Hər bir gənc vətənpərvər olmalıdır. Vətənpərvərik böyük bir məfhumdur. Bu,sadəcə orduda xidmət etmək deyil, Vətənə sadiq olmaq, Vətəni sevmək, torpağa bağlı olmaq – budur vətənpərvərlik. Hər bir gənc Azərbaycanın müstəqiil gələcəyini təmin etmək üçün Vətəni sevməidir, ölkəsini sevməlidir, xalqımzı sevməlidir, miləltimizi sevməlidir, dilimizi sevməlidir, dinimizi sevməlidir, milli ənənələrimizi sevməlidir. Bunları sevə bilməyən adam, onları özü üçün mənəvi əsas edə bilməyən gənc həyatda özünə yer tapa bilməyəcəkdir və şübhəssiz ki, bizim ictimai-siyasi prosesdə, müstəqil Azərbaycanın inkişafında lazımi qədər iştirak edə bilməyəcəkdir."

Heydər Əliyevə görə, "harada olursa-olsun, − istər daxildə, istərsə də xaricdə hər bir azərbaycanlı gəncin şərəfli borcu Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini qoruyub saxlamaqdan, inkişaf etdirməkdən ibarətdir. Bu, bizim çoxəsrlik tariximizdə böyük, şərəfli və tarixi nailiyyətdir".

Torpaqlarmızın iyirmi faizindən çoxunun işğal altında olduğu bir zamanda insanlar yaşayış yerlərindən didərgin düşür, çadırlarda – köçkün şəklində yaşayırdılar. Belə bir şəraitdə Heydər Əliyev hamını ümumi vəziyyətə biganə olmamağa, vətən-torpaq təəssübünü çəkməyə çağırırdı. Vətənpərvərlik tərbiyəsinin, vətən uğrunda iftixar, məsuliyyət hisslərinin məktəbli gənclərin şüuruna aşılanmasını ulu öndər məktəbin, müəllimlərin məsul və mühüm vəzifəsi sayırdı. Bunun üçün tədris prosesində təlimin forma və metodlarının səmərəliliyi, rəngarəngliyi təmin olunmalıdır. Məktəblilər bilməlidirlər ki, hər biri öz ölkəsinin alovlu vətənpərvəri olmalıdır. Təhsil işçiləri ilə görüşlərindən birində Heydər Əliyev demişdi: "…Xalqımız dözümlü olduğu kimi, ziyalılarımız da, alimlərimiz də, müəllimlərimiz də ən dözümlülərdəndir, ən mətanətlilərdəndir. Mən bütün bu çətinlikləri bilərək və bu çətiniliklərə görə qəlbən narahat olaraq ziyalılarımıza, müəllimlərimizə müraciət edirəm: gənclərimizin təlim-tərbiyəsi işinə, təhsil, tədris işinə diqqətinizi azaltmayın. Əksinə, belə bir şəraitdə diqqət, qayğı daha da artmalıdır. Mən əminəm ki, müəlimlərimizin, ziyalılarımızın, alimlərimizin əksəriyyəti belə düşünür, belə yaşayır və bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, öz vəzifələrini şərəflə yerinə yetirir və bundan sonra da yerinə yetirəcəkdir".

Heydər Əliyevin müdrik fikirləri bu gün də gənc nəslin vətənpərvərlik tərbiyəsinin formalaşmasında əvəzsiz mənbədir.

Açar sözlər: vətənpərvərlik, Heydər Əliyev, gənc nəsil, təlim-tərbiyə.

ŞİDDET İÇEREN AŞIRICILIĞIN EĞİTİM YOLUYLA ÖNLENMESİ

Doç. Dr. Burcu GEZER ŞEN[1], Doç. Dr. Muhammet ÖZDEMİR[2]
[1] Fırat Üniversitesi, - ORCID ID: 0000-0003-3782-2377
[2]Mersin Üniversitesi, - ORCID ID: 0000-0001-8465-1924

ÖZET
Şiddet içeren aşırıcılığın sonuçlarının birçok ülkenin istikrarını riske attığı ve tüm sosyoekonomik kalkınma çabalarını olumsuz etkilediği görüşü genel kabul görmektedir. Uluslararası ve ulusal kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları şiddet içeren aşırıcılığı önleme, barış ve saygıya dayalı bir toplumu teşvik etme ve küresel vatandaşlığı teşvik etme konusunda çaba sarf etmektedir. Şiddet içeren aşırıcılığa karşı önleme ve dayanıklılık oluşturma açısından eğitim kritik rol üstlenmektedir. Şiddet içeren aşırılığın her biçimine karşı mücadelede, eğitim kurumlarına aktif rol verilmektedir. Etnik köken, dil ve kültüre göre bölünmüş toplumlarda eğitimin rolü sıkça tartışılmaktadır. Şiddet içeren aşırılıkla mücadelede veya şiddete dayalı aşırılığın önlenmesinde eğitimin rolüne dair dünya çapında zengin bir literatür vardır. Bununla birlikte, bu literatürün büyük bir kısmı kuralcıdır ve eğitim kurumlarının ne yapması gerektiği veya ne yapabileceğine odaklanılır. Aşırıcılıkla mücadeleye ilişkin uluslararası çalıştaylarda genellikle harekete geçme çağrısına veya daha fazla araştırma ihtiyacına odaklanılmaktadır. Eğitim kurumlarının şiddet içeren aşırılıkla mücadele etmek için farklı ülkelerde gerçekte ne yaptıklarına ve bu faaliyetlerin etkisine dair herhangi bir kanıt olup olmadığına odaklanan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Aşırıcılık ve eğitim açısından, literatür büyük ölçüde bu konulara yönelik teorik veya makro yaklaşımlara odaklanırken, okullara yönelik ampirik çalışmalar bulmak zordur. Ayrıca, eğitimin aşırıcılığı önlemedeki etkisine ilişkin çok az çalışma yapılmıştır. Okulların ve öğretmenlerin, öğrenciler arasında şiddet içeren aşırıcılığın gelişmesini fiilen önleyip önleyemeyeceğini kanıtlamak zordur. Aşırıcılığın olmaması okullarda önleyici yöntemlerin etkili olduğuna dair kanıt teşkil eder. Eğitim, çevreyle uyum içinde yaşamaya ilişkin bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanılmasını sağlayarak sosyalleşme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Okullar, toplumları dönüştürmek için yeniden düşünülmelidir. Barışı teşvik etmek için bir araç olarak dönüştürücü pedagojiyi teşvik etmeye odaklanan bir eğitim yaklaşımı kullanarak şiddet içeren aşırıcılığın önlenmesi sağlanabilir. Eğitim kurumları barışçıl toplumlar inşa etmeye katkıda bulunma konusunda güçlü bir etkiye sahiptir.
Anahtar Kelimeler: Şiddet İçeren Aşırılığın Önlenmesi, Şiddete Dayalı Aşırılıkla Mücadele, Şiddet, Aşırıcılık, Eğitim.

PREVENTING VIOLENT EXTREMISM THROUGH EDUCATION

ABSTRACT
It is widely accepted that the consequences of violent extremism put the stability of many countries at risk and adversely affect all socioeconomic development efforts. International and national organizations and non-governmental organizations strive to prevent violent extremism, promote a society based on peace and respect, and promote global citizenship. Education plays a critical role in preventing and building resilience against violent extremism. Educational institutions are given an active role in the fight against all forms of violent extremism. The role

of education in societies divided by ethnicity, language and culture is frequently discussed. There is a rich literature worldwide on the role of education in combating or combating violent extremism. However, much of this literature is prescriptive and focuses on what educational institutions should or can do. International workshops on combating extremism often focus on a call to action or the need for further research. Studies focusing on what educational institutions are actually doing in different countries to combat violent extremism and whether there is any evidence of the impact of these activities are very limited. In terms of extremism and education, while the literature largely focuses on theoretical or macro approaches to these issues, empirical studies for schools are difficult to find. Also, few studies have been done on the impact of education on preventing extremism. It is difficult to prove whether schools and teachers can actually prevent the development of violent extremism among students. The absence of extremism provides evidence that preventive methods are effective in schools. Education plays an important role in the socialization process by providing the acquisition of knowledge, skills, attitudes and values related to living in harmony with the environment. Schools must be rethought to transform societies. Violent extremism can be prevented by using an educational approach that focuses on promoting transformative pedagogy as a tool to promote peace. Educational institutions have a strong influence in contributing to building peaceful societies.

Keywords: Preventing Violent Extremism, Countering Violent Extremism, Violence, Extremism, Education.

The Impact of Social Stratification to the Phenomenon of "Terrorism"

Rustamov Nasim, Roostamov Yunusbek

Prof. IKTU by H. A.Yassiy. Rep. of Kazakhstan

1-year student of Master course of Tashkent State Law Institute, (TSLI), Rep. of Uzbekistan

Abstract:

In this work social stratification is considered as one of significant factor which generate the phenomena "terrorism" and it puts the accent on correlation connection between them, with the object of creation info-logical model generation of phenomena of "terrorism" based on stratification process.

Keywords: Social stratification, stratification process, generation of phenomena "terrorism", conceptions – "terror", "terrorize" and "terrorism", info-logical model of phenomena of "terrorism".

Terrorism's Fear : Perceived Personal and National Threats

Gioacchino Lavanco, Floriana Romano, Anna Milio

University of Palermo, Italy

Abstract:

Terrorism represents an unexpected and unwanted change which challenges one-s social identity. We carried out a study to explore the demographic variables- role on the perception of personal and national threat, and to investigate the effects of perceived terrorist threat on people-s ways of life, moods, opinions and hopes. 313 residents of Palermo (Italy) were interviewed. The results pointed out that the fear of terrorism affects three areas: the cognitive, the emotional and the behavioural one.

Keywords: Disaster, national threat, personal threat, terrorism.

MONEY LAUNDERING AND FINANCING OF TERRORISM

C. Mallada Fernández

Prof. Dr. Assistant in UDIMA University: Carretera de La Coruña, Madrid, Spain

Abstract:

Economic development and globalization of international markets have created a favourable atmosphere for the emergence of new forms of crime such as money laundering or financing of terrorism, which may contribute to destabilized and damage economic systems. In particular, money laundering have acquired great importance since the 11S attacks, what has caused on the one hand, the establishment and development of preventive measures and, on the other hand, a progressive hardening of penal measures. Since then, the regulations imposed to fight against money laundering have been viewed as key components also in the fight against terrorist financing. Terrorism, at the beginning, was a "national" crime connected with internal problems of the State (for instance the RAF in Germany or ETA in Spain) but in the last 20 years has started to be an international problem that is connected with the defence and security of the States. Therefore, the new strategic concept for the defense and security of NATO has a comprehensive list of security threats to the Alliance, such as terrorism, international instability, money laundering or attacks on cyberspace, among others. With this new concept, money laundering and terrorism has become a priority in the national defense.

In this work we will analyze the methods to combat these new threats to the national security. We will study the preventive legislations to combat money laundering and financing of terrorism, the UIF that exchange information between States, and the hawala-Banking.

Keywords: Control of financial flows, money laundering, terrorism, financing of terrorism.

The Role of State in Combating Religious Extremism and Terrorism

Kadyrzhan Smagulov, Mukhtar Senggirbay, Sholpan Zhandossova, Lyaila Ivatova, Gulnar Nassimova

PhD Candidate at Kazakh National University named after Al-Farabi, Almaty, Kazakhstan
PhD Candidate at Kazakh National University named after Al-Farabi, Almaty, Kazakhstan
PhD Candidate at Kazakh National University named after Al-Farabi, Almaty, Kazakhstan
Professor, head of the Political science Department of the al-Farabi Kazakh National University named after Al-Farabi, Almaty, Kazakhstan
Professor of the Political science Department of the al-Farabi Kazakh National University named after Al-Farabi, Almaty, Kazakhstan

Abstract:

terrorism and extremism are among the most dangerous and difficult to forecast the phenomena of our time, which are becoming more diverse forms and rampant. Terrorist attacks often produce mass casualties, involve the destruction of material and spiritual values, beyond the recovery times, sow hatred among nations, provoke war, mistrust and hatred between the social and national groups, which sometimes can not be overcome within a generation. Currently, the countries of Central Asia are a topical issue – the threat of terrorism and religious extremism, which grow not only in our area, but throughout the world. Of course, in each of the terrorist threat is assessed differently. In our country the problem of terrorism should not be acutely. Thus, after independence and sovereignty of Kazakhstan has chosen the path of democracy, progress and free economy. With the policy of the President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev and well-organized political and economic reforms, there has been economic growth and rising living standards, socio-political stability, ensured civil peace and accord in society [1].

Keywords: Kazakhstan, national security, religious extremism and terrorism, ethnic conflict

Impact of Terrorism as an Asymmetrical Threat on the State's Conventional Security Forces

Igor Pejic

University of Belgrade, Serbia

Abstract:

The main focus of this research will be on analyzing correlative links between terrorism as an asymmetrical threat and the consequences it leaves on conventional security forces. The methodology behind the research will include qualitative research methods focusing on comparative analysis of books, scientific papers, documents and other sources, in order to deduce, explore and formulate the results of the research. With the coming of the 21st century and the rising multi-polar, new world threats quickly emerged. The realistic approach in international relations deems that relations among nations are in a constant state of anarchy since there are no definitive rules and the distribution of power varies widely. International relations are further characterized by egoistic and self-orientated human nature, anarchy or absence of a higher government, security and lack of morality. The asymmetry of power is also reflected on countries' security capabilities and its abilities to project power. With the coming of the new millennia and the rising multi-polar world order, the asymmetry of power can be also added as an important trait of the global society which consequently brought new threats. Among various others, terrorism is probably the most well-known, well-based and well-spread asymmetric threat. In today's global political arena, terrorism is used by state and non-state actors to fulfill their political agendas. Terrorism is used as an all-inclusive tool for regime change, subversion or a revolution. Although the nature of terrorist groups is somewhat inconsistent, terrorism as a security and social phenomenon has a one constant which is reflected in its political dimension. The state's security apparatus, which was embodied in the form of conventional armed forces, is now becoming fragile, unable to tackle new threats and to a certain extent outdated. Conventional security forces were designed to defend or engage an exterior threat which is more or less symmetric and visible. On the other hand, terrorism as an asymmetrical threat is a part of hybrid, special or asymmetric warfare in which specialized units, institutions or facilities represent the primary pillars of security. In today's global society, terrorism is probably the most acute problem which can paralyze entire countries and their political systems. This problem, however, cannot be engaged on an open field of battle, but rather it requires a different approach in which conventional armed forces cannot be used traditionally and their role must be adjusted. The research will try to shed light on the phenomena of modern day terrorism and to prove its correlation with the state conventional armed forces. States are obliged to adjust their security apparatus to the new realism of global society and terrorism as an asymmetrical threat which is a side-product of the unbalanced world.

Keywords: Asymmetrical warfare, conventional forces, security, terrorism.

A Computational Cost-Effective Clustering Algorithm in Multidimensional Space Using the Manhattan Metric: Application to the Global Terrorism Database

Semeh Ben Salem, Sami Naouali, Moetez Sallami

Virtual Reality and Information Technology (VRIT) Military Academy of Fandouk Jedid, Tunisia

Abstract:

The increasing amount of collected data has limited the performance of the current analyzing algorithms. Thus, developing new cost-effective algorithms in terms of complexity, scalability, and accuracy raised significant interests. In this paper, a modified effective *k*-means based algorithm is developed and experimented. The new algorithm aims to reduce the computational load without significantly affecting the quality of the clusterings. The algorithm uses the City Block distance and a new stop criterion to guarantee the convergence. Conducted experiments on a real data set show its high performance when compared with the original *k*-means version.

Keywords: Pattern recognition, partitional clustering, K-means clustering, Manhattan distance, terrorism data analysis.

Deradicalization of Former Terrorists through an Entrepreneurship Program

Jamal Wiwoho, Pujiyono, Triyanto

Universitas Sebelas Maret, Surakarta, Indonesia
Faculty of Law, Universitas Sebelas Maret, Surakarta, Indonesia
Faculty of Education, Universitas Sebelas Maret, Surakarta, Indonesia

Abstract:

Terrorism is a real enemy for all countries, including Indonesia. Bomb attacks in some parts of Indonesia are proof that Indonesia has serious problems with terrorism. Perpetrators of terror are arrested and imprisoned, and some of them were executed. However, this method did not succeed in stopping the terrorist attacks. Former terrorists continue to carry out bomb attacks. Therefore, this paper proposes a program towards deradicalization efforts of former terrorists through entrepreneurship. This is necessary because it is impossible to change their radical ideology. The program is also motivated by understanding that terrorists generally come from poor families. This program aims to occupy their time with business activities so there is no time to plan and carry out bomb attacks. This research is an empirical law study. Data were collected by literature study, observation, and in-depth interviews. Data were analyzed with the Miles and Huberman interactive model. The results show that the entrepreneurship program is effective to prevent terrorist attack. Former terrorists are busy with their business. Therefore, they have no time to carry out bomb attacks.

Keywords: Deradicalization, terrorists, entrepreneurship.

Identifying Common Behavioural Traits of Lone-Wolves in Recent Terrorist Attacks in Europe

Khaled M. Khan, Armstrong Nhlabatsi

department of Computer Science and Engineering, Qatar University, Qatar
KINDI Computing Research Lab, College of Engineering, Qatar University Qatar

Abstract:

This article attempts to analyse behavioural traits of lone-wolves who struck and killed innocents in six different attacks in Europe in last nine months. The main objective of this study is to develop a profiling template in order to capture commonality of characteristics of these attackers. This study tries to understand the homogeneity of lone-wolves in terms of their social background and state of mind. The commonality among them can possibly be used to build a profiling template that could help detecting vulnerable persons who are prone to be self-radicalised or radicalised by someone else. The result of this study provides us an understanding of their commonality in terms of their state of mind and social characteristics.

Keywords: Behavioral pattern, terrorism, profiling, commonality.

THE U.S. AND CENTRAL ASIA: RELIGION, POLITICS, IDEOLOGY

Zhanar Aldubasheva, Elnura Assyltayeva, Mukhtar Senggirbay, Gaziza Aldubashova

Political science Department of the al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan.

Abstract:

Numerous facts evidence the increasing religiosity of the population and the intensification of religious movements in various countries in the last decade of the 20th century. The number of international religious institutions and foundations; religious movements; parties and sects operating worldwide is increasing as well. Some ethnic and inter-state conflicts are obviously of a religious origin. All of this make a number of analysts to conclude that the religious factor is becoming an important part of international life, including the formation and activities of terrorist organizations. Most of all is said and written about Islam, the second, after Christianity, world religions professed according to various estimates by 1.5 bln. individuals in 127 countries.

Keywords: USA, Central Asia, Religion, Politics, Ideology Terrorism, Regional Security

IDENTIFYING COMMON BEHAVIOURAL TRAITS OF LONE-WOLVES IN RECENT TERRORIST ATTACKS IN EUROPE

Khaled M. Khan, Armstrong Nhlabatsi

department of Computer Science and Engineering, Qatar University, Qatar
KINDI Computing Research Lab, College of Engineering, Qatar University Qata

Abstract:

This article attempts to analyse behavioural traits of lone-wolves who struck and killed innocents in six different attacks in Europe in last nine months. The main objective of this study is to develop a profiling template in order to capture commonality of characteristics of these attackers. This study tries to understand the homogeneity of lone-wolves in terms of their social background and state of mind. The commonality among them can possibly be used to build a profiling template that could help detecting vulnerable persons who are prone to be self-radicalised or radicalised by someone else. The result of this study provides us an understanding of their commonality in terms of their state of mind and social characteristics.

Keywords: Behavioral pattern, terrorism, profiling, commonality.

THE EFFECTS OF T-WALLS ON URBAN LANDSCAPE AND QUALITY OF LIFE AND ANTI-TERROR DESIGN CONCEPT IN KABUL, AFGHANISTAN

Fakhrullah Sarwari, Hiroko Ono

University of the Ryukyus, Japan
Assoc. Prof. at University of the Ryukyus, Japan

Abstract:

Kabul city has suffered a lot in 40 years of conflict of civil war and "The war on terror". After the invasion of Afghanistan by the United States of America and its allies in 2001, the Taliban was removed from operational power, but The Taliban and other terrorist groups remained in remote areas of the country, they started suicide attacks and bombings. Hence to protect from these attacks officials surrounded their office buildings and houses with concrete blast walls. It gives a bad landscape to the city and creates traffic congestions. Our research contains; questionnaire, reviewing Kabul Municipality documents and literature review. Questionnaires were distributed to Kabul citizens to find out how people feel by seeing the T-Walls on Kabul streets? And what problems they face with T-Walls. "*The T-Walls pull down commission"* of Kabul Municipality documents were reviewed to find out what caused the failure of this commission. A literature review has been done to compare Kabul with Washington D.C on how they designed the city against terrorism threat without turning the cities into lock down. Bogota city of Columbia urban happiness movement is reviewed and compared with Kabul. The finding of research revealed that citizens of Kabul want security but not at the expense of public realm and creating the architecture of fear. It also indicates that increasing the T-walls do not give secure feeling but instead; it increases terror, hatred and affect people's optimism. At the end, a series of recommendation is suggested on the issue.

Keywords: Anti-terror design, Kabul, T-Walls, urban happiness.

Domestic Violence against Children and Trafficking in Human Beings: Two Worrying Phenomena in Kosovo

Adile Shaqiri, Arjeta Shaqiri Latifi

Faculty of Public Health, Health Science and Sport, Phd Program Department Social Work, South-West University "Neofit Rilski" Blagoevgrad, Bulgaria

Abstract:

Domestic violence, trafficking with human beings especially violence against children, is a worldwide problem. Hence, it remains one of the most widespread forms of violence in Kosovo and which often continues to be described as a "closed door issue". Recognition, acceptance and prioritization of cases of domestic violence definitely require a much greater awareness of individuals in institutions for the risks, consequences and costs that the lack of such a well-coordinated response brings to the country. Considering that children are the future and the wealth of the country, violence and neglect against them should be treated as carefully as possible. The purpose of this paper is to identify steps towards prevention of the domestic violence and trafficking with human beings, so that the reflection of the consequences and the psychological flow do not reflect to a large extent in society. In this study is described: How is the phenomenon of domestic violence related to trafficking in human beings? The methods used are: historical, comparative, qualitative. Data derived from the relevant institutions were presented, i.e., by the actors who are the first reactors as well as the policy makers. Although these phenomena are present in all countries of the world, Kosovo is no exception and therefore comparisons of the development of child abuse have been made with other countries in the region as well. Since Kosovo is a country in transition, a country with a relatively high level of education, low economic development, high unemployment, political instability, dysfunctional legal infrastructure, it can be concluded that the potential for the development of negative phenomena is present and inevitable. Thus, during the research, the stages of development of these phenomena are analyzed, determining the causes and consequences which come from abuse, neglect of children and the impact on trafficking in human beings. The Kosovar family (parental responsibility), culture and religion, social services, the dignity of the abused child, etc. were analyzed. The review was also done on the legislation, educational institutions (curricula), governmental and non-governmental institutions their responsibilities and cooperation towards combating child abuse and trafficking. It is worth noting that during the work on paper, recommendations and conclusions have been drawn where it is concluded that we need an environment with educational reforms, stability in the political environment, economic development, a review of social policies, greater awareness of society, more adequate information through media, so that information and awareness could penetrate even in the most remote places of Kosovo society.

Keywords: Awareness, education, information, society, violence.

THE DOCUMENTARY ANALYSIS OF META-ANALYSIS RESEARCH IN VIOLENCE OF MEDIA

Proud Arunrangsiwed

Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand

Abstract:

The part of “future direction” in the findings of meta-analysis could provide the great direction to conduct the future studies. This study, “The Documentary Analysis of Meta-Analysis Research in Violence of Media” would conclude “future directions” out of 10 meta-analysis papers. The purposes of this research are to find an appropriate research design or an appropriate methodology for the future research related to the topic, “violence of media”. Further research needs to explore by longitudinal and experimental design, and also needs to have a careful consideration about age effects, time spent effects, enjoyment effects and ordinary lifestyle of each media consumer.

Keywords: Aggressive, future direction, meta-analysis, media, violence.

Towards a Deeper Understanding of 21st Century Global Terrorism

Francis Jegede

University of Derby . UK.

Abstract:

This paper examines essential issues relating to the rise and nature of violent extremism involving non-state actors and groups in the early 21st century. The global trends in terrorism and violent extremism are examined in relation to Western governments' counter terror operations. The paper analyses the existing legal framework for fighting violent extremism and terrorism and highlights the inherent limitations of the current International Law of War in dealing with the growing challenges posed by terrorists and violent extremist groups. The paper discusses how terrorist groups use civilians, women and children as tools and weapon of war to fuel their campaign of terror and suggests ways in which the international community could deal with the challenge of fighting terrorist groups without putting civilians, women and children in harm way. The paper emphasises the need to uphold human rights values and respect for the law of war in our response to global terrorism. The paper poses the question as to whether the current legal framework for dealing with terrorist groups is sufficient without contravening the essential provisions and ethos of the International Law of War and Human Rights. While the paper explains how terrorist groups flagrantly disregard the rule of law and disrespect human rights in their campaign of terror, it also notes instances in which the current Western strategy in fighting terrorism may be viewed or considered as conflicting with human rights and international law.

Keywords: Terrorism, law of war, international law, violent extremism.

Analyzing Environmental Emotive Triggers in Terrorist Propaganda

Travis Morris

Associate professor and director of the Peace and War Center at Norwich University, USA

Abstract:

The purpose of this study is to measure the intersection of environmental security entities in terrorist propaganda. To the best of author's knowledge, this is the first study of its kind to examine this intersection within terrorist propaganda. Rosoka, natural language processing software and frame analysis are used to advance our understanding of how environmental frames function as emotive triggers. Violent jihadi demagogues use frames to suggest violent and non-violent solutions to their grievances. Emotive triggers are framed in a way to leverage individual and collective attitudes in psychological warfare. A comparative research design is used because of the differences and similarities that exist between two variants of violent jihadi propaganda that target western audiences. Analysis is based on salience and network text analysis, which generates violent jihadi semantic networks. Findings indicate that environmental frames are used as emotive triggers across both data sets, but also as tactical and information data points. A significant finding is that certain core environmental emotive triggers like "water," "soil," and "trees" are significantly salient at the aggregate level across both data sets. All environmental entities can be classified into two categories, symbolic and literal. Importantly, this research illustrates how demagogues use environmental emotive triggers in cyber space from a subcultural perspective to mobilize target audiences to their ideology and praxis. Understanding the anatomy of propaganda construction is necessary in order to generate effective counter narratives in information operations. This research advances an additional method to inform practitioners and policy makers of how environmental security and propaganda intersect.

Keywords: Emotive triggers, environmental security, natural language processing, propaganda analysis.

Equality, Friendship, and Violence in Slash or Yaoi Fan Art

Proud Arunrangsiwed

Faculty of Management Science, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand

Abstract:

Slash or Yaoi fan art is the artwork that contains a homosexual relationship between fictional male characters, who were heterosexual in the original media. Previous belief about Slash or Yaoi fan art is that the fan fiction writers and the fan artists need to see the equality in romantic relationship. They do not prefer the pairing of man and woman, since both genders are not equal. The objectives of the current study are to confirm this belief, and to examine the relationship between equality found in Slash fan art, friendship in original media, and violence contained in fan art. Mean comparisons show that equality could be found in the pairing of hero and hero, but rarely found in the pairing of hero and villain. Regression analysis shows that the level of equality in fan art and friendship in original media are significant predictors of violence contained in fan art. Since villain-related pairings yield a high level of violence in fan art and a low level of equality, researchers of future studies should find the strategies to prevent fans to include villains in their Slash or Yaoi fan art.

Keywords: Equality, fan art, slash, violence, yaoi.

DEGREE AND THE EFFECT OF ORDER IN THE FAMILY ON VIOLENCE AGAINST WOMEN (VAW)

Javadi Alimohammad, Javadi Maryam

Social Science Group, Payame Noor University(PNU), Iran

Social Science Group, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Iran

Abstract:

The purpose of this study attempts to emphasize the factors relating to intra-family relationships (order point of view) on violence against the women, For this purpose a survey technique on the sample size amounted 100 women of married of city of Ilam in country of Iran were considered. For measurement of violence against the women , the CTS scaled has been used .violence against the women be measured in four dimension (emotional violence, psycho violence, physical violence, neglect violence). highest violence was related to emotional violence and after are as follow respectively : physical violence and neglect violence. The results showed that women have experienced the violence more than once during the last year, degree of order in family is high. Explanation result indicated that the order variables in family including collective thinking, empathy and communal co-circumstance have significant effects on violence against the women. Via multiple regression analysis variables of empathy, religious tenet and education of husband had significant effect on violence against women. In other words relationships among family effect on violence in family.

Keywords: violence, domestic violence, violence against women, family.

Electoral Violence in Africa: Experience from Ethiopia

Wondwosen Teshome

University of Vienna, Althanstrasse 14, 1090, Vienna, Austria

Abstract:

It is impossible to think about democracy without elections. The litmus test of any electoral process in any country is the possibility of a one time minority to become a majority at another time and a peaceful transition of power. In many countries in Sub-Saharan Africa though the multi-party elections appeared to be competitive they failed the acid test of democracy: peaceful regime change in a free and fair election. Failure to solve electoral disputes might lead to bloody electoral conflicts as witnessed in many emerging democracies in Africa. The aim of this paper is to investigate electoral conflicts in Africa since the end of the Cold War by using the 2005 post-election violence in Ethiopia as a case study. In Ethiopia, the coming to power of the EPRDF in 1991 marked the fall of the Derg dictatorial military government and the beginning of a multi-party democracy. The country held multi-party parliamentary elections in 1995, 2000, and 2005 where the ruling EPRDF party “won" the elections through violence, involving intimidation, manipulation, detentions of political opponents, torture, and political assassinations. The 2005 electoral violence was the worst electoral violence in the country-s political history that led to the death of 193 protestors and the imprisonment of more than 40, 000 people. It is found out that the major causes of the 2005 Ethiopian election were the defeat of the ruling party in the election and its attempt to reverse the poll results by force; the Opposition-s lack of decisive leadership; the absence of independent courts and independent electoral management body; and the ruling party-s direct control over the army and police.

Keywords: Africa, Ethiopia, Election, Electoral violence, NEBE.

An Overview of the Risk for HIV/AIDS among Young Women in South Africa: Gender Based Violence

Shaneil Taylor

Center of International Studies at Ohio University – USA

Abstract:

Gender-based violence is a reflection of the inequalities that are associated within a society between the men and women that affects the health, dignity, security and autonomy of its victims. There are various determinants that contribute to the health risk of young women who have experienced sexual violence, in countries that have a high prevalence rate for HIV. For instance, in South Africa, where the highest prevalence rate for HIV is among young women, their susceptibility to the virus has been increased by sexual violence and cultural inequalities. Therefore, this study is a review of literature that explores how gender-based violence increases the possibility for HIV/AIDS among young women in South Africa.

Keywords: Gender based violence, HIV/AIDS transmission, young women, Risky sexual behavior.

The Impact of Political Events on National Archaeological Heritage and Tourism Industry: Study Case of Egypt after January 25th, 2011

Sabry A. El Azazy

Lecturer of Tourist Guidance, Egyptian Higher Institute for Tourism and Hotel Management, Ministry of Higher Education, Egyp

Abstract:

Tourism plays an essential role in supporting the National Economy. Egypt was ranked as one of the most attractive touristic destinations worldwide. Tourism as a service sector affects political events and unstable conditions. Within the revolution of January 25th, 2011, tourism became below standards, and the archeological heritage sites were subject to threat. Because of the political tension and social instability, Egypt's tourism sector has drastically dropped. Currently, Egypt is working on overcoming the crisis caused by political unrest. However, it is expected to take a long time to get back to where it was, especially in terms of regaining the confidence of travelers in the country's ability to guarantee and maintain security and stability. Recently, many great projects have been done, such as; New Administrative Cairo Capital, New Suez Canal logistic project, New City of Al Alamin, New Grand Egyptian Museum, as well as other great projects that reflect positively on the tourism industry and archaeological heritage development in Egypt.

Keywords: Archaeology, archaeological heritage, attractions, national economy, political events, touristic destinations, tourism industry.